

पहिलो परिच्छेद शोध परिचय

१.१ विषय परिचय

साहित्यको जन्म, विकास र सम्बर्द्धनमा पत्रपत्रिकाको प्रमुख भूमिका रहेको हुन्छ । साहित्यकारका रचनाको मूल्य तब मात्र स्थापित हुन्छ, जब ती साहित्यिक रचना पाठकसमक्ष पुग्दछन् । पाठकसमक्ष पुग्ने सेतुको काममा पत्रपत्रिकाको प्रमुख स्थान रहेको हुन्छ । नेपाली साहित्यका सन्दर्भमा अनेक विधा उपविधाको जन्म र विकास पत्रपत्रिकाको माध्यमबाट नै भएको छ । पत्रपत्रिकाहरूले मानव संस्कृति, सभ्यता, रहनसहन र सूचना सम्प्रेषणमा महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेका हुन्छन् । आजको युगमा पत्रकारितालाई राष्ट्रको चौथो अङ्ग र सञ्चार माध्यमको सशक्त आधारका रूपमा लिइएको छ ।

नेपाली पत्रपत्रिकाको इतिहासमा गोरखापत्रको महत्त्वपूर्ण स्थान रहेको छ । वि.सं. १९५८ वैशाख २४ गते गोरखापत्रको प्रथम प्रकाशन भएको हो र हालसम्म निरन्तर रूपमा प्रकाशित हुँदै आएको छ । एघार दशकको लामो यात्रा अनवरत रूपमा पार गरेको गोरखापत्रले सर्वप्रथम कविताको प्रकाशनबाट साहित्यको प्रकाशन सुरु गरेको हो । यो पत्रिका सुरुमा साप्ताहिक, वि.सं. २००० देखि हप्ताको दुई पटक र वि.सं. २००३ देखि हप्ताको तीन पटक हुँदै वि.सं. २०१७ देखि दैनिक पत्रिकाका रूपमा हालसम्म निरन्तर प्रकाशित हुँदै आएको छ । यस यात्राको दौरानमा सूचना सम्प्रेषणको समानान्तर रूपमा साहित्यिक रचना प्रकाशन गर्नुका साथै साहित्यिक रचनालाई विशिष्ट स्थान प्रदान गर्न गोरखापत्रले वि.सं. २०१९ असार ९ गते शनिवारदेखि शनिवासरिय परिशिष्टाङ्क प्रकाशन गरेको कुरा स्पष्ट रहेको छ ।

गोरखापत्रको शनिवासरिय परिशिष्टाङ्कमा भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति जस्ता विषयसँग सम्बन्धित लेख रचनाहरू प्रकाशन हुँदै आएका छन् । यीमध्ये पनि साहित्यिक रचनाले यस परिशिष्टाङ्कमा महत्त्वपूर्ण स्थान पाएका छन् । यसरी समाविष्ट भएका रचनाहरूको विवरण सङ्कलन गर्ने काम २०३१ देखि २०४० सम्मको मात्र भएको छ । यस अवधि बाहेकका रचनाहरूको सङ्कलन भने भएको छैन । यसले गर्दा गोरखापत्रको शनिवासरिय परिशिष्टाङ्कमा के कस्ता र कुन कुन साहित्यिक विधासँग सम्बन्धित रचना प्रकाशित भए भन्ने जानकारी लिन सबै पत्रिका नै हेर्नु पर्ने समस्या देखा परेको छ । यही समस्यालाई मनन गर्दै प्रस्तुत शोधकार्य गरिएको हो ।

१.२ समस्या कथन

वि.सं. १९५८ देखि प्रकाशनमा आएको गोरखापत्रले वि.सं. २०१९ असार ९ गते देखि शनिवासीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशित गर्दै आएको छ । उक्त परिशिष्टाङ्कमा २०३१ देखि २०४० सालसम्मका दस वर्षे अवधिमा प्रकाशित साहित्यिक रचनाको विवरणात्मक अध्ययन भइसकेको छ । वि.सं. १०१९ देखि २०३१ सम्मका परिशिष्टाङ्कहरूको भने विभिन्न कारणले अध्ययन हुन सकेको छैन । २०४१ सालदेखि २०५० सालसम्मको दस वर्षमा प्रकाशित रचनाको विवरणात्मक अध्ययनका समस्यालाई बुँदागत रूपमा तल प्रस्तुत गरिएको छ । यस शोधकार्यका समस्याहरू निम्नानुसार रहेका छन् -

- (क) गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशनको मूल उद्देश्य र औचित्य के हो ?
- (ख) गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा कुन कुन विधासँग सम्बन्धित के कस्ता साहित्यिक रचनाहरू प्रकाशित भएका छन् ?
- (ग) गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित साहित्यिक रचनाको विधागत मूल्य के कस्तो रहेको छ ?

यिनै मूलभूत समस्याहरूमा केन्द्रित भएर प्रस्तुत शोधपत्र तयार गरिएको छ ।

१.३ शोधपत्रको उद्देश्य

प्रस्तुत शोधपत्रको प्रमुख उद्देश्य गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित साहित्यिक रचनाहरूको विधागत सर्वेक्षण र वर्गीकरण गर्नु रहेको छ । प्रस्तुत शोधपत्रका समस्या कथनमा उठेका समस्याको समाधान नै यसको मुख्य उद्देश्य हो । शोधपत्रको मूल उद्देश्यलाई बुँदागत रूपमा तल प्रस्तुत गरिएको छ-

- (क) गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशनको मूल उद्देश्य र औचित्य स्पष्ट पार्नु
- (ख) गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा कुन कुन विधासँग सम्बन्धित के कस्ता साहित्यिक रचनाहरू प्रकाशित भएका छन् तिनीहरूको विधागत सर्वेक्षण र वर्गीकरण गर्नु ।
- (ग) गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित साहित्यिक रचनाको विधागत मूल्याङ्कन गर्नु ।

१.४ पूर्वकार्यको विवरण र समीक्षा

वि.सं. १९५८ देखि निरन्तर रूपमा प्रकाशित हुँदै आएको गोरखापत्रले महत्त्वपूर्ण स्थान ओगटेको छ। गोरखापत्रले प्रथम प्रकाशनका मितिदेखि समाचार र सूचना सम्प्रेषणका साथै भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति, इतिहास, खेलकूद आदि विविध क्षेत्रलाई आफ्नो विषय बनाएको छ। यी र यस्तै विषयसँग सम्बन्धित विषयलाई अझ प्रभावकारी रूपमा पूरा गर्नको लागि वि.सं. २०१९ असार ९ गतेदेखि गोरखापत्रले प्रत्येक शनिवार शनिवासीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशन गर्दै आएको छ। गोरखापत्रसँग सम्बन्धित भएर समय समयमा केही अनुसन्धाताबाट विभिन्न किसिमका अध्ययन अनुसन्धान भए पनि शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) सँग सम्बन्धित भएर छुट्टै ठोस अध्ययन एवम् अनुसन्धान भएको छैन।

अतः यस विषय शीर्षकसँग केन्द्रित भएर अध्ययन अनुसन्धान नभए तापनि गोरखापत्रसँग सम्बन्धित भई गरिएका अध्ययन तथा समीक्षाहरूलाई कालक्रमिक रूपमा विवरण प्रस्तुत गरिनुका साथै तिनको सामान्य समीक्षा पनि यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ -

ग्रीष्मबहादुर देवकोटाले नेपाली छापाखाना र पत्रपत्रिकाको इतिहास (२०२२) मा नेपाली पत्रपत्रिकाको इतिहास प्रस्तुत गर्ने क्रममा २०२२ सालसम्मको गोरखापत्रको इतिहासलाई समेटेका छन्। उनले यसमा गोरखापत्रलाई नेपालको जेठो र जीवित पत्रिकाका रूपमा प्रस्तुत गरेका छन्। पत्रिकाको इतिहासलाई देखाउनु उनको मूल उद्देश्य रहेको हुनाले यसमा गोरखापत्रले नेपाली भाषा साहित्यमा के योगदान पुऱ्याएको छ भन्ने कुरामा उनको ध्यान पुग्न नसके तापनि गोरखापत्रको प्रारम्भिक स्वरूपको अध्ययन गर्न उपयोगी देखिन्छ।

तारानाथ शर्माले नेपाली साहित्यको इतिहास (२०२७) मा नेपाली साहित्यमा गोरखापत्रले समग्र रूपमा योगदान दिएको कुरा उल्लेख गरेका छन्। उनको यो समीक्षाले के कस्ता रचनाले के कसरी योगदान गरेका हुन् र गोरखापत्रले कसरी नेपाली साहित्यको समग्र क्षेत्रमा योगदान गरेको हो भन्ने कुरालाई स्पष्ट पार्न सकेको छैन।

लक्ष्मीकान्त पन्थीले नेपाली साहित्यको विकासमा गोरखापत्रको योगदान (२०३४) शीर्षकको स्नातकोत्तर तहको अप्रकाशित शोधपत्रमा वि.सं.१९५८ देखि १९९१ सम्म गोरखापत्रले कविता, निबन्ध, लेख, जीवनी, कथा, नाटक, समीक्षा आदि विषयमा उल्लेख्य योगदान गरेको कुरा बताएका छन्। उनको यस कार्यले गोरखापत्रले के कसरी नेपाली साहित्यमा योगदान गरेको छ भन्ने कुरालाई स्पष्ट गरेकाले प्रस्तुत शोधकार्यका लागि पनि उपयोगी देखिन्छ।

रघुनाथ पोखलले नेपाली साहित्यमा गोरखापत्रको योगदान (२०४६) शीर्षकको स्नातकोत्तर तहको अप्रकाशित शोधपत्रमा वि.सं. २००७ देखि २०१६ सम्मका गोरखापत्रका साहित्यिक रचनाहरूमा क्रमिक रूपमा भाषा परिमार्जन भएको र शब्दहरूको प्रयोगमा चमत्कारपूर्ण किसिला शब्दको चयन गरिएको कुरा बताएका छन् । यसले गोरखापत्रमा प्रकाशित रचनाको भाषाका बारेमा केही प्रकाश पार्ने काम गरेकाले प्रस्तुत शोधकार्यका लागि पनि उपयोगी देखिन्छ ।

घटराज भट्टराईले नेपाली साहित्यको ऐतिहासिक रूपरेखा (२०५५) मा गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कले नेपाली भाषा साहित्यको विकास एवं लेखकहरूमा उत्साह बढाउने काम गरेको कुरा उल्लेख गरेका छन् । उनको यस टिप्पणीले नेपाली भाषा र साहित्यमा गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ भन्ने कुरालाई थप बल प्रदान गरेको छ ।

चूडामणि बन्धुले गोरखापत्र शतवार्षिकी स्मारिका (२०५७) मा सङ्कलित 'नेपाली भाषा र गोरखापत्र' शीर्षकको लेखमा नेपाली भाषाको विकासको इतिहासमा गोरखापत्रको प्रकाशनलाई एउटा महत्त्वपूर्ण घटनाका रूपमा लिई नेपाली भाषाको आधुनिकीकरणमा पनि गोरखापत्रले ज्यादै ठुलो सहयोग गरेको कुरालाई उल्लेख गरेका छन् । उनको यस भनाइले गोरखापत्रको समग्रतालाई समेटेको भए तापनि शनिवासीय परिशिष्टाङ्कका सम्बन्धमा भने त्यति धेरै प्रकाश नपारेको स्पष्ट हुन्छ ।

शिव रेग्मीले गोरखापत्र शतवार्षिकी विशेषाङ्क (२०५७) मा सङ्कलित 'शनिवासीय परिशिष्टाङ्कको प्रकाशन' नामक लेखमा नेपाली भाषा साहित्य कला र संस्कृतिको परिचय दिन गोरखापत्रले शनिवासीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशन सुरु गरेको कुरा उल्लेख गरेका छन् । यसले परिशिष्टाङ्क प्रकाशनको उद्देश्यलाई प्रकाश पारे तापनि यसमा प्रकाशित साहित्यिक रचनाहरूको वर्गीकरण र साहित्यिक मूल्यलाई स्पष्ट पार्न नसके पनि शनिवासीय परिशिष्टाङ्कको प्रकाशन सम्बन्धी अध्ययनमा उपयोगी देखिन्छ ।

यामबहादुर कार्कीले गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०३१-२०४०) को विवरणात्मक अध्ययन (२०५९) शीर्षकको स्नातकोत्तर तहको अप्रकाशित शोधपत्रमा वि.सं. २०३१ देखि २०४० सम्मको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित साहित्यिक रचनाको विवरण प्रस्तुत गरेका छन् । यसले केही मात्रामा गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कको महत्त्वलाई प्रकाश पार्ने काम गरेको छ र प्रस्तुत शोधपत्रको पृष्ठभूमि निर्माणमा उपयोगी देखिन्छ ।

विजय चालिसेले 'पत्रकारिता र साहित्यिक पत्रकारितामा गोरखापत्रको योगदान' (२०६६) मधुपर्कमा प्रकाशित लेखमा गोरखापत्र १०९ वर्षका प्रत्येक घटनाको साक्षीका रूपमा उभिएको र अतीतका यथार्थ बुझ्न सकिने नेपाली इतिहासकै बृहत् अभिलेख हो भन्ने विचार प्रस्तुत गरेका छन् । उनको यस लेखले गोरखापत्रलाई ऐतिहासिक पत्रिकाका रूपमा चिनाउन सहयोग गरेको छ । गोरखापत्रमा प्रकाशित सामग्रीको बारेमा विस्तृत रूपमा भने यस लेखले समेट्न सकेको छैन ।

यसरी माथि प्रस्तुत गरिएको विवरणलाई हेर्दा नेपाली पत्रकारिता र साहित्यका क्षेत्रमा गौरवमय इतिहास बोकेको गोरखापत्र र यसको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कका बारेमा विभिन्न विद्वान्बाट आ-आफ्नै किसिमका चर्चा परिचर्चा भएका छन् । जसमा केही विद्वान्ले सूचनात्मक रूपमा र केहीले अलि फराकिलो किसिमले अध्ययन विश्लेषण गरेका छन् । माथिका चर्चामा तारानाथ शर्मा र घटराज भट्टराईले गोरखापत्रका बारेका गरेका अध्ययन ज्यादै सूचनात्मक रहेका देखिन्छन् भने अन्यको अध्ययन केही मात्रामा फराकिलो भएको देखिन्छ ।

भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति, विज्ञान आदिसँग सम्बन्धित लेखहरू प्रकाशित हुने यस परिशिष्टाङ्कको वि.सं २०३१ देखि २०४० सालसम्मका जम्मा दस वर्षे कालमा प्रकाशित साहित्यिक रचनासँग सम्बन्धित भएर अध्ययन भए तापनि त्यसपछिका परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित रचनाहरूको कहीं कतै खोज एवम् अनुसन्धान भएको पाइँदैन । अतः प्रस्तुत शोधपत्रमा २०४१ देखि २०५० सालसम्म प्रकाशित साहित्यिक रचनासँग सम्बन्धित भएर अध्ययन गरिएको छ ।

१.५ अध्ययनको औचित्य, महत्त्व र उपयोगिता

गोरखापत्रसँगै प्रकाशित हुने शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कले साहित्यिक रचनाहरूको प्रकाशनलाई विशेष महत्त्व दिएको छ । साहित्यको उन्नायक मानिएको यस परिशिष्टाङ्कसँग सम्बन्धित भएर यस अगाडि नै शोधकार्य भइसकेको भए तापनि त्यसमा २०३१ सालदेखि २०४० सम्मका साहित्यिक रचनाको विवरणात्मक अध्ययन गरिएको छ । २०४१ देखि २०५० सम्म यस परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित सामग्रीहरूको विवरणको अभावमा थुप्रै शोधार्थी, लेखक र पाठकलाई पर्दै आएको कठिनाइ हटाउन यो शोधपत्रले सहयोग गर्ने छ ।

साहित्यिक पत्रकारिताको इतिहासमा गोरखापत्र र यससँगै प्रकाशित हुने शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कको के कस्तो स्थान र मूल्य रहेको छ भन्ने कुरा बुझ्नका लागि पनि

प्रस्तुत शोधपत्र सैद्धान्तिक एवम् व्यावहारिक रूपमा महत्वपूर्ण बन्ने छ । गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित रचनाहरूको विवरण प्रस्तुत गर्नुका साथै विधागत वर्गीकरण समेत गरिने हुनाले यस कार्यको औचित्य र महत्त्व रहेको देखिन्छ ।

१.६ शोधपत्रको सीमाङ्कन

प्रस्तुत शोधपत्र गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित साहित्यिक रचनाहरूको विवरणात्मक अध्ययनमा केन्द्रित रहेकाले यस शोधपत्रले शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित साहित्यिक रचनाको अध्ययन गर्नु यस शोधपत्रको सीमा रहेको छ । यसमा पनि वि.सं. २०४१ देखि २०५० सम्मका साहित्यिक रचनाहरूको विवरणमा मात्र यो शोधपत्र केन्द्रित रहेको छ ।

१.७ शोधविधि

प्रस्तुत शोधपत्र तयार गर्दा मूलतः ऐतिहासिक विवरणात्मक र प्रभावपरक विधिको अवलम्बन गरिएको छ । पत्रपत्रिकाको ऐतिहासिक परम्पराको अध्ययन गर्दा ऐतिहासिक वा कालक्रमिक विधि अपनाइएको छ । वि.सं. २०४१ देखि २०५० सम्मका शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित सामग्रीहरूको सूची पूर्ण रूपमा विवरणात्मक हुनाका साथै यस परिशिष्टाङ्कले नेपाली साहित्यमा दिएको योगदानको चर्चा शोधकर्तामा परेको प्रभावका आधारमा गरिएको छ ।

१.७.१ सामग्री सङ्कलन

प्रस्तुत शोधपत्र तयार गर्नका लागि मुख्य रूपमा पुस्तकालयीय अध्ययन पद्धतिका आधारमा सामग्री सङ्कलन गरिएको छ । अध्ययनका क्रममा यस विषयसँग सम्बन्धित जानकार व्यक्तिहरूको सहयोग पनि लिइएको छ साथै शोध निर्देशकको आवश्यक परामर्शका आधारमा प्रस्तुत शोधपत्रको सामग्री सङ्कलन गरिएको छ ।

१.८ शोधपत्रको रूपरेखा

प्रस्तुत शोधपत्रको संरचनालाई व्यवस्थित र सुगठित रूपमा प्रस्तुत गर्नका लागि विभिन्न परिच्छेदहरूमा विभाजन गरिएको छ । आवश्यकता अनुसार ती परिच्छेदहरूलाई पनि शीर्षक, उप-शीर्षकहरू दिइएको छ । यस शोधपत्रको ढाँचा निम्नानुसार रहेको छ -

पहिलो परिच्छेद : शोध परिचय

दोस्रो परिच्छेद : नेपाली पत्रकारिताको इतिहास, गोरखापत्र र यसको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कको प्रकाशन सन्दर्भ

तेस्रो परिच्छेद : गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित साहित्यिक रचनाको सर्वेक्षण तथा विधागत वर्गीकरण

चौथो परिच्छेद : गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित साहित्यिक रचनाहरूको सङ्क्षिप्त विश्लेषण

पाँचौँ परिच्छेद : उपसंहार

सन्दर्भ सामग्री सूची

दोस्रो परिच्छेद

नेपाली पत्रकारिताको इतिहास, गोरखापत्र र यसको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कको प्रकाशन सन्दर्भ

२.१ विषय प्रवेश

कुनै पनि समाजको रूपान्तरणका लागि त्यहाँको बौद्धिक जगत्को ठुलो योगदान रहेको हुन्छ । त्यसमा पनि पत्रकार जमातले त समाजको रूपान्तरणमा अग्रणी भूमिका खेलेको हुन्छ । हुन त संसारमा शिक्षा सभ्यता र चेतनाको विकास धेरै पहिले नै भइसकेको थियो । विभिन्न शैक्षिक संस्थाहरूको स्थापना पनि भइसकेको थियो तर पनि नेपालको सन्दर्भमा भने यो कुरा निकै पछिमात्र आरम्भ भएको हो । पृथ्वीनारायण शाहले नेपालको एकीकरण गरेपछि नेपाल आधुनिक युगमा प्रवेश गरेको हो । यसपछि नेपालमा शाह वंशीय शासन सुरु भयो । नेपालमा पत्रकारिताको आरम्भ भने नेपाल एकीकरणको एक सय तीस वर्षपछि मात्र भएको हो । यसै कारणले नेपाली पत्रकारिताको इतिहास धेरै लामो छैन ।

पत्रपत्रिकाको प्रकाशनले भाषा साहित्यका प्रत्येक गतिविधिहरू जीवन्त र गतिशील बनाई मानवीय चेतनामा पनि प्रत्यक्ष असर पारेको हुन्छ । आधुनिकताको प्रवेश र अन्तर्राष्ट्रिय गतिविधिमा व्यापकताका साथै राजनीतिक चेतनाको विकासले साहित्यमा समेत व्यापकता आउँछ । यसरी जनचेतनाको माध्यमका रूपमा रहेको पत्रपत्रिकाको इतिहास निर्माणमा वि.सं. १९५८ वैशाख २४ देखि प्रकाशित **गोरखापत्र**को महत्त्वपूर्ण योगदान रहेको छ । प्रकाशनका हिसाबले दोस्रो भए तापनि जीवित पत्रिकाका हिसाबले पहिलो नेपाली पत्रिकाका रूपमा **गोरखापत्र**ले आजसम्मको यात्रामा गौरवमय इतिहास निर्माण गरेको छ (कार्की, २०५९ : ५) । **गोरखापत्र**सँगै सुरु भएको नेपाली पत्रकारिता जगतले नेपाली भाषा, साहित्यको विकासमा धेरै ठुलो भूमिका निर्वाह गरेको कुरामा कसैको पनि दुई मत छैन ।

नेपाली साहित्यको विकासमा साहित्यिक पत्रपत्रिकाहरूले महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेका छन् । देशको भाषिक विकास र साहित्यिक विकासको क्रमिकता तथा सम्बन्धित साहित्यिक सिर्जनाहरूले प्राप्त गरेको उत्कर्षतालाई पर्गेल्ने काम सर्वप्रथम पत्रपत्रिकाहरूले नै गरेका छन् । त्यसैले तत्कालीन भाषिक स्थिति र साहित्यिक गतिविधिको अध्ययनका लागि पनि समकालीन पत्रपत्रिकाहरूको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । नेपाली साहित्यको विकासमा पत्रपत्रिकाहरूले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेका छन् । भाषिक उत्पत्ति र विकासमा प्राचीन अभिलेखहरूको जुन भूमिका रहेको छ, त्यही भूमिका साहित्यिक रचनाहरूको उत्पत्तिमा पत्रपत्रिकाको रहेको छ ।

नेपाली साहित्यको प्राथमिक कालमा मुद्रणको असुविधाका कारण पत्रपत्रिकाहरू प्रकाशित हुन सकेका थिएनन् । माध्यमिक कालले जब मुद्रण व्यवथा लिएर आयो, त्यसपछि मात्र पत्रपत्रिकाहरूले बाहिर निस्कने अवसर प्राप्त गरे । यसरी प्राथमिक कालदेखि नै मुद्रण तथा प्रकाशनको आवश्यकता बोध गरिरहेको नेपाली साहित्यको इतिहासले माध्यमिक कालमा आएर मात्र प्रकाशनको नयाँ युगमा प्रवेश पाउन सफल भयो । त्यही समयमा नेपालीहरूमा पनि भर्खर साहित्यिक चेतना र जागरणको लहर आउन थालेको थियो । तत्कालीन समयमा नेपालमा पठन पाठनको राम्रो सुविधा थिएन । त्यसैले पढ्न चाहने नेपालीहरू बनारसतिर जाने गर्दथे । भारतमा गइसकेपछि उनीहरूले विभिन्न पत्रपत्रिकाको प्रकाशन गरी भाषा र साहित्यको संवर्द्धनमा लागि परे । उनीहरूले पत्रपत्रिकाबिना भाषा र साहित्यको विकास हुन सक्दैन भन्ने अनुभव गरी भाषा साहित्यप्रेमी नेपालीहरू पत्रपत्रिकाहरूको प्रकाशनतर्फ अग्रसर हुन थाले । फलतः नेपाली भाषाका पत्रपत्रिकाहरूको प्रकाशन क्रम प्रारम्भ भयो । त्यसपछि मात्र नेपाली सर्जकहरूका साहित्यिक सिर्जना र भाषिक अन्वेषणहरूमा अन्वेषणमूलक लेखहरूले मुद्रित अवस्थामा बाहिर आउने मौका पाए । फलस्वरूप देशभित्र र देशबाहिर पनि साहित्यिक चहलपहल सुरु भयो र भाषा साहित्यका क्षेत्रमा नयाँ युगले पाइला चाल्न सुरु गर्‍यो र नयाँ युगको गतिसँगै पत्रपत्रिकाको गति पनि अगाडि बढ्न सुरु गर्‍यो ।

यसरी प्रवासी भूमिबाट आरम्भ भएको नेपाली पत्रपत्रिका प्रकाशनको परम्परा प्रवासका विभिन्न भू-भागहरूमा विस्तारित हुँदै १९५५ सालमा नेपालमा भित्रियो । यसपछि विभिन्न समयमा परिष्कृत र परिमार्जित हुँदै समय समयमा नवीन मोडहरू लिँदै अहिलेसम्म पनि अगाडि बढिरहेको छ ।

२.२ नेपालमा पत्रपत्रिका प्रकाशनको थालनी

भारतका विभिन्न भागहरूबाट प्रकाशित हुने पत्रिकाहरूमध्ये वि.सं. १९४३ मा बनारसबाट प्रकाशित भएको **गोर्खा भारत जीवन** बाट आरम्भ भएको नेपाली पत्रपत्रिकाको परम्परा १९५५ सालमा नेपालमा भित्रियो । मोतीकृष्ण शर्माको सम्पादनमा १९५५ सालमा श्रावण महिनामा काठमाडौँबाट प्रकाशित **सुधासागर** (मासिक) पत्रिका नै नेपालभित्रबाट प्रकाशित नेपाली पत्रकारिताको इतिहासमा सबैभन्दा पहिलो पत्रिका हो । यस पत्रिकाको स्वरूप के कस्तो थियो भन्ने बारेमा अहिलेसम्म कुनै प्रमाण फेला परेको छैन । नेपाली भाषा र साहित्यको उन्नति गर्ने उद्देश्यले प्रकाशित यस पत्रिकामा कविता, कथाजस्ता साहित्यिक रचनाहरू प्रकाशित गरिन्थ्यो (देवकोटा, २०५१ : २९) । नेपालभित्र प्रकाशित पत्रपत्रिकाको इतिहासमा यसैलाई नै आरम्भ विन्दुका रूपमा मानिएको छ ।

२.३ पत्रपत्रिकाको विकास र चरण विभाजन

वि.सं. १९५५ मा प्रकाशित सुधासागर पत्रिकाबाट प्रारम्भ भएको नेपाली पत्रकारिताको इतिहास विभिन्न समयमा नयाँ-नयाँ मोड र खुड्किलाहरू पार गर्दै विकसित रूपमा अगाडि बढेको छ। पत्रपत्रिका प्रकाशनका क्षेत्रमा विशेष गरी राष्ट्रभित्रको चेतनशील समुदाय बढी संलग्न रहेको हुन्छ। मुलुकभित्रको राजनैतिक गतिविधिबाट यो समुदाय अलग रहन नसक्ने हुनाले स्वभाविक रूपले पत्रकारिताको क्षेत्रमा पनि राजनैतिक प्रभाव पर्न जान्छ। त्यसैले नेपाली पत्रकारिताको इतिहासमा पनि मुलुकभित्र आएका प्रमुख राजनैतिक परिवर्तनसँगै विभिन्न मोडहरू देखा परेका छन्। यसलाई नै पत्रपत्रिकाको ऐतिहासिक विकासक्रमको अध्ययन गर्ने क्रममा चरण विभाजनको प्रमुख आधारका रूपमा लिइन्छ। यस आधारमा हेर्दा नेपाली पत्रकारिताको इतिहासमा सात सालपूर्वको राणा शासनकाल, सात सालदेखि सत्र सालसम्मको प्रजातान्त्रिक समय अनि सत्र सालदेखि पैंतालीस सालसम्मको पञ्चायती एकतन्त्रीय शासनव्यवस्थाका समयहरूमा विभिन्न प्रवृत्तिहरू देखा परे। यिनै प्रवृत्तिहरूलाई आधार मानेर प्रारम्भदेखि गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कको अध्ययन विन्दुसम्म पत्रकारिताको इतिहासलाई मूल रूपमा तीन चरणमा विभाजन गरी यसरी अध्ययन गर्न सकिन्छ -

१. आरम्भदेखि २००७ सालसम्म

२. २००७ सालदेखि २०१७ सालसम्म

३. २०१७ सालदेखि शनिवासीय परिशिष्टाङ्कको अध्ययन विन्दुसम्म

२.३.१ आरम्भदेखि २००७ सालसम्म

सुधासागर (१९५५) बाट प्रारम्भ भएको नेपाली पत्रपत्रिका प्रकाशन-परम्पराले वि.सं. २००७ सम्म आफूलाई त्यति धेरै अग्रगति दिन सकेको छैन। संख्यात्मक हिसाबले अति कम मात्रामा पत्रिकाहरू प्रकाशित भए तापनि ती पत्रिकाहरू गुणात्मक उच्चता कायम गर्न सफल भएका छन्। सुधासागर पत्रिका प्रकाशन भएको तीन वर्षपछि वि.सं. १९५८ वैशाख २४ गतेदेखि नेपालबाट प्रकाशित हुने दोस्रो पत्रिकाको रूपमा गोरखापत्रको प्रकाशन आरम्भ भयो (देवकोटा, २०५१ : ३०)। प्रारम्भमा साप्ताहिक रूपमा प्रकाशित भएको यो पत्रिका २००० साल असोज २९ गतेदेखि अर्धसाप्ताहिक, २००३ पौष ८ गतेदेखि त्रिसाप्ताहिक र २०१७ फागुन ७ गतेदेखि दैनिक पत्रिकाका रूपमा प्रकाशित भयो (भुसाल र अन्य, २०५० : २३)। समाचारप्रधान पत्रिका भएर पनि यस पत्रिकाले नेपाली साहित्यको विकासमा अत्यन्त गरिमामय योगदान पुऱ्याएको छ। १९९१ सालमा प्रकाशित शारदा पत्रिका पूर्वको नेपाली साहित्यको रूपरेखा खोज्नका लागि गोरखापत्रकै पाना पल्टाउनु पर्ने हुन्छ। कथा, कविता, लेख, रचना र धारावाहिक रूपमा उपन्यास समेत प्रकाशित गरेर यस

पत्रिकाले सिङ्गे नेपाली साहित्यको विकासमा अत्यन्तै महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको छ (श्रेष्ठ र शर्मा, २०४९ : २१९) । नेपालबाट प्रकाशित पत्रपत्रिकाको इतिहासमा यो दोस्रो पत्रिका भए तापनि समाचारप्रधान पत्रिकाको इतिहासमा भने यो नै नेपालको प्रथम पत्रिका हो । पण्डित नरदेव मोतीकृष्णको सम्पादनमा प्रकाशित यो पत्रिका प्रारम्भमा प्रकाशित हुँदा गोर्खापत्रका रूपमा प्रकाशित भएको थियो भने १९८३ साल जेठ ४ गतेदेखि यसको हिज्जेमा परिवर्तन गरी **गोरखापत्र** लेख्न थालिएको हो (भुसाल र अन्य, २०५० : २५) । राणा प्रधानमन्त्रीहरूमध्येका उदारवादी मानिने श्री ३ देवशमशेरको शासनकालमा प्रकाशित भएको यो पत्रिका हालसम्म पनि निरन्तर रूपमा प्रकाशित भइरहेको ऐतिहासिक पत्रिका हो । चन्द्रशमशेरको शासनकालमा आएर जन चेतनालाई माथि उठ्नबाट बञ्चित गराउने खालको निरङ्कुशताले गर्दा लामो समयसम्म पत्रपत्रिकाहरू प्रकाशन हुन सकेनन् । यस्तो अवस्थामा पनि **गोरखापत्र** को प्रकाशन भने निरन्तर रूपमा भई नै रह्यो । चन्द्रशमशेरको शासनकालभरि **गोरखापत्र**ले जनचेतना उकास्ने खालका गतिविधिहरू सञ्चालन गर्न नसकेको यस अवधिमा यो पत्रिका शासकहरूको स्तुतिगानमा बढी केन्द्रित रह्यो (श्रेष्ठ र शर्मा, २०४९ : १२०) ।

गोरखापत्र प्रकाशनपछि **शारदा** प्रकाशनसम्मको लामो समयावधिसम्म नेपालभित्रबाट अन्य पत्रिकाहरू प्रकाशित हुन सकेनन् । सरकारी स्तरबाट पत्रपत्रिका प्रकाशन गर्नेतर्फ कुनै किसिमको चासो देखाइएन बरू प्रकाशित भएका पत्रिकाहरूले जनचेतना फैलाउने कारणले गर्दा यस अवधिमा पत्रपत्रिका प्रकाशनको परम्परा विदेशी भूमिमा नै बढी केन्द्रित भयो । यस अवधिमा विदेशबाट प्रकाशित भएर नेपाली साहित्यको विकासमा विशेष योगदान पुऱ्याउने महत्त्वपूर्ण पत्रिकाहरूमा **उपन्यास तरङ्गीणी** (सम्पा. एस्.एस् शर्मा: बनारस १९५९) **सुन्दरी** (रसिक समाज: बनारस, १९६३) **माधवी** (सम्पा. मातृकाप्रसाद अधिकारी: खर्साड १९६५) **जन्मभूमि** (सम्पा. सूर्यविक्रम ज्ञवाली बनारस १९७९) **चन्द्रिका** (सम्पा. पारसमणि प्रधान खर्साड १९७४) **गोर्खाली** (सम्पा. सूर्यविक्रम ज्ञवाली १९७२) **गोर्खा संसार** (सम्पा. ठाकुरचन्दनसिंह देहरादून १९८३) **राजभक्ति** (सम्पा. शम्भुप्रसाद ढुङ्गेल १९८३) **तरूण गोर्खा** (सम्पा. ठाकुरचन्दन सिंह १९८५ देहरादून) आदि रहेका छन् (श्रेष्ठ र शर्मा, २०४९ : १२०) । यी पत्रिकाहरूले प्रवासी भूमिबाट प्रकाशित भएर पनि नेपाली पत्रपत्रिकाको परम्परालाई निरन्तरता दिनुका साथै साहित्यका हरेक विधामा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएका छन् ।

श्री ३ चन्द्रशमशेरको शासनकालभरि साँघुरिएर रहेको नेपाल भित्रको पत्रपत्रिका प्रकाशनको परम्पराका लागि १९९० को दशक महत्त्वपूर्ण अवधिका रूपमा देखापऱ्यो । चन्द्रशमशेरको शासनकाल समाप्त भई जुद्ध शमशेरको उदय भएपछि विदेशमा केन्द्रित पत्रपत्रिकासम्बन्धी गतिविधि पुनः नेपाल भित्रियो । यसै क्रममा ऋद्धिबहादुर मल्लको

सम्पादनमा १९९१ साल फागुन महिनादेखि काठमाडौँबाट शारदा मासिक पत्रिकाको प्रकाशन आरम्भ भयो (देवकोटा, २०५१ : ३१) । राणा शासन कालमा जन्मिएको यस पत्रिकालाई सरकारी स्तरबाट आर्थिक रूपमा सहयोग प्राप्त भएकाले शासक स्तुतिलाई पनि यसमा महत्त्व दिइएको थियो (रेग्मी, २०४९ : ६) । तत्कालीन राजनैतिक जटिलताको बाध्यात्मक स्थितिले गर्दा शासक स्तुतिलाई महत्त्व दिनु परे तापनि नेपाली भाषा र साहित्यको क्षेत्रमा यसले जुन किसिमको योगदान पुऱ्यायो, त्यसको साँच्चिकै ऐतिहासिक महत्त्व रहेको छ । यस पत्रिकाले विजयाङ्क, नारी अङ्क, मोहन अङ्क लगायतका विभिन्न विशेषाङ्कहरू प्रकाशित गर्नुका साथै महिलाहरूका रचनाहरूलाई महत्त्वका साथ प्रकाशित गर्ने काम गर्‍यो (देवकोटा, २०५१ : ३१) । तत्कालीन राजनैतिक जटिलताले गर्दा शारदाले प्रकाशित गर्ने सामग्री चयनमा स्वतन्त्रता पाएको थिएन । यस पत्रिकामा प्रकाशित प्रत्येक लेख-रचनाहरू नेपाली भाषा समितिबाट स्वीकृत प्राप्त गरेर मात्र छापनुपर्ने बाध्यता थियो । यसको अतिरिक्त अरू चालीस सदस्यीय समितिसमेत गठन गरी यसमा प्रकाशित गर्ने रचनाहरू जाँचबुझ गर्ने अभिभारा यसै समितिलाई सुम्पिएको थियो । विभिन्न अफ्यारा परिस्थितिहरूको सामना गरेर पनि साहित्यिक पत्रकारिताको इतिहासमा उच्च स्थान स्थापित गर्न सफल यो पत्रिका बीचबीचमा प्रकाशन अवरूद्ध हुँदै र पुनः प्रकाशित हुँदै २०१८ सालदेखि पूर्ण रूपमा बन्द भयो (कुँवर, २०३३ : १३) ।

यस अवधिमा प्रकाशित मासिक पत्रिकाको शृङ्खलामा देखापरेको अर्को पत्रिका साहित्यस्रोत (२००४) हो । नेपाली साहित्य परिषद्द्वारा हृदयचन्द्रसिंह प्रधानको सम्पादनमा काठमाडौँबाट प्रकाशित यस पत्रिकाले पनि नेपाली भाषा र साहित्यको प्रवाहलाई अघि बढाउन महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेको । जनचेतना वृद्धि गर्ने खालका नयाँ-नयाँ साहित्यिक रचनाहरू प्रकाशित गर्दै अगाडि बढेको यो पत्रिका २ वर्ष ९ महिनाको उमेरमा नै बन्द हुन पुग्यो (देवकोटा, २०५१ : ३३) ।

यस अवधिको अर्को मासिक पत्रिकाका रूपमा २००५ सालमा देवीप्रसाद रिमालको सम्पादनमा प्रकाशित आँखा देखापऱ्यो भने यसै वर्ष जितेन्द्रबहादुर शाह र अन्यको सम्पादनमा नेपाल शिक्षा पनि प्रकाशित भयो (भुसाल र अन्य, २०५० : २५) । आँखा पत्रिकाको प्रकाशन विद्यालय स्तरका छात्र-छात्रा र शिक्षकहरूका लेख रचना प्रकाशित गर्ने उद्देश्यबाट भएको थियो । नवोदित प्रतिभाहरूलाई साहित्यिक सिर्जनातर्फ प्रेरित गर्नुमा यस पत्रिकाको महत्त्वपूर्ण भूमिका स्वीकार्नु पर्छ । २००५ सालमै देशभित्र बढ्दै गएको जनचेतनालाई नियन्त्रण गर्नका लागि मोहन शमशेरले नेपालमा पहिलो पटक छापखाना र प्रकाशन सम्बन्धी ऐन जारी गरे (भुसाल र अन्य, २०५० : २६) । यसले पत्रकारिताको

विकासमा केही अवरोध खडा गरे तापनि भित्रभित्रै सल्किरहेको राणाविरोधी जागरणले गर्दा पत्रपत्रिका प्रकाशनको गति पूर्ण रूपमा अवरूद्ध भने भएन ।

यसै क्रममा अर्को मासिक पत्रिकाको रूपमा २००६ सालमा शेषराज शर्माको सम्पादनमा **पुरुषार्थ** को प्रकाशन भयो । सरकारी सहयोगमा सञ्चालित भएको यो पत्रिकाले पनि विभिन्न किसिमका साहित्यिक रचनाहरू प्रकाशित गरेर आफूलाई साहित्यिक पत्रपत्रिकाको कोटिमा उभ्याउने काम गर्‍यो (देवकोटा, २०५१ : २४) । यस अवधिमा केही महत्त्वपूर्ण पाक्षिक पत्रिकाहरूको पनि प्रकाशन भएको छ । **शारदा** प्रकाशित भएको केही समयपछि १९९२ साल भदौबाट सूर्यभक्त जोशीको सम्पादनमा काठमाडौँबाट **उद्योग** को प्रकाशन आरम्भ भयो (श्रेष्ठ र शर्मा, २०४९ : १२०) । प्रारम्भमा उद्योगसम्बन्धी जागृति फैलाउने उद्देश्यले प्रकाशित भए पनि पाठकहरूको आकर्षण प्राप्त गर्न नसकेकाले प्रकाशनको दोस्रो वर्षमा आएर यसले साहित्यिक पत्रिकाको रूपमा लिई मासिक रूपमा प्रकाशित हुन थाल्यो तापनि नियमित रूपमा प्रकाशित हुन नसकी २००८ सालदेखि प्रकाशन बन्द भयो (कुँवर, २०३३ : १४) । पाक्षिक पत्रिका प्रकाशनको क्रममा घरेलु इलमसम्बन्धी प्रचार गर्ने उद्देश्यले २००४ साल जेठमा **घरेलु इलम** पत्रिका प्रकाशित भयो । यसै क्रममा काठमाडौँ म्युनिसिपल समितिद्वारा २००४ सालमै **काठमाडौँ म्युनिसिपल** पत्रिकाको प्रकाशन आरम्भ भयो । सरकारी सहयोगमा सञ्चालित यी पत्रिकाहरूका आ-आफ्नै प्रकारका उद्देश्य रहे तापनि साहित्यिक गतिविधिमा पनि केही न केही सहयोग पुऱ्याए । यी पत्रिकाहरूको प्रकाशनले पनि स्थायित्व प्राप्त गर्न नसकी छोटै समयमा बन्द हुन पुग्यो (देवकोटा, २०५१ : ५९९-६००) ।

यसरी २००७ सालपूर्व नेपाली भूमिमा भएको पत्रपत्रिका प्रकाशनको गतिविधिलाई हेर्दा पत्रकारिताले सन्तोषजनक प्रगति गर्न नसकेको भए तापनि कतिपय महत्त्वपूर्ण उपलब्धिहरू भएका थिए । राणा शासनभित्रको क्रूरताले गर्दा पत्रपत्रिकाहरू स्वतन्त्र रूपमा प्रकाशित हुन नसक्नु, जनचेतना विस्तार हुने डरले राणाहरूले पत्रिका प्रकाशनमा अवरोध खडा गर्नु, पत्रपत्रिका प्रकाशनका लागि निजी स्तरका प्रेसहरूको अभाव हुनु, प्रकाशित पत्रपत्रिकाहरूलाई समेत सरकारी नियन्त्रणमा लिएर आफ्नो अनुकूल सञ्चालन गर्नुजस्ता कठिन परिस्थितिहरूले गर्दा पत्रपत्रिका प्रकाशनको गति स्वदेशमा भन्दा पनि विदेशमा नै बढी केन्द्रित भयो । यो समयमा प्रकाशित पत्रपत्रिकाहरूको संख्या अत्यन्त न्यून रहनु, प्रकाशित पत्रिकाहरूमा पनि प्रकाशनको अनियमितता हुनु, पाठकहरूप्रतिको लोकप्रियता प्राप्त गर्न नसक्नु, जनभावनाअनुरूप पत्रिका सञ्चालन हुन नसक्नुजस्ता पर्याप्त सीमाहरू देखा पर्दछन् । यति हुँदा हुँदै पनि **गोरखापत्र** जस्तो दीर्घजीवी पत्रिकाको प्रकाशन हुनु, **शारदा** जस्तो युगसम्वाहक साहित्यिक पत्रिकाको प्रकाशन हुनु र प्रायः सबैजस्तो प्रकाशित

पत्रिकाहरूले पनि साहित्यिक गतिविधिहरूलाई महत्त्वपूर्ण स्थान दिनुजस्ता उपलब्धिहरू २००७ सालपूर्वको पत्रकारिताका प्रमुख उपलब्धि हुन् ।

२.३.२ २००७ सालदेखि २०१७ सालसम्म

राणाशासनको निरङ्कुशताभित्र लामो समयसम्म पिल्सिएको नेपाली मानसिकताले २००७ सालको राजनैतिक परिवर्तनपछि केही मात्रामा प्रकाशन र वाक्स्वतन्त्रता पाउनुका साथै मौलिक हकअधिकारहरूको उपयोग गर्ने अवसर प्राप्त गर्‍यो । सरकारी नियन्त्रणबाट मुक्ति पाएपछि चेतनशील वर्ग उत्साहपूर्वक पत्रपत्रिकाको प्रकाशनतर्फ अग्रसर हुन थाल्यो । यसले गर्दा २००७ सालपछि आएर पत्रपत्रिका प्रकाशनका क्षेत्रमा ठुलो बाढी नै आयो । वाक्स्वतन्त्रता र प्रकाशन स्वतन्त्रताले गर्दा राजनैतिक दृष्टिबाट प्रभावित पत्रिकाहरू पनि पर्याप्त मात्रामा प्रकाशित हुन थाले । राजनैतिक क्षेत्रमा आएको यस प्रकारको परिवर्तनले गर्दा जनचेतनाको अभिवृद्धि गर्ने खालका समाचारप्रधान पत्रिकाहरूको प्रकाशनमा पनि तीव्रता आयो । यसले गर्दा दैनिक, साप्ताहिक, अर्ध साप्ताहिकजस्ता पत्रिकाहरू धमाधम प्रकाशित हुन थाले । त्यसैले २००७ सालदेखि २०१७ सालसम्मको एक दशक लामो समयवधि नेपाली पत्रकारिताको इतिहासमा एउटा महत्त्वपूर्ण समयका रूपमा देखापर्‍यो ।

प्रजातन्त्रको उदयपश्चात् देशका विभिन्न भागहरूमा विभिन्न किसिमका सामाजिक संघ संस्थाहरू खुल्न थाले । नेपाल साँस्कृतिक संघ, नेपाल साँस्कृतिक परिषद, प्रगतिशील लेखक संघ, नेपाल महिला संघजस्ता सामाजिक संघ संस्थाहरू पनि क्रमिक रूपमा पत्रकारितातर्फ प्रवेश गर्न थाले (रेग्मी, २०४९ : ६) । यस प्रकारको परिस्थितिले गर्दा पत्रकारिताको विकासका निम्ति संस्थागत तथा साङ्गठनिक प्रयासहरू पनि हुन थाले । यसले गर्दा नेपालभित्र दैनिक, अर्धसाप्ताहिकदेखि लिएर अर्धवार्षिक, वार्षिकसम्मका पत्रिकाहरू धमाधम प्रकाशित हुन थाले ।

नेपाली पत्रकारिताको इतिहासमा सात सालपूर्व दैनिक रूपमा **गोरखापत्र**बाहेक अन्य कुनै पनि पत्रिका प्रकाशन हुन सकेको थिएन । जब २००७ सालमा राजनैतिक परिवर्तन आयो, त्यही परिवर्तनसँगै २००७ साल फागुन ८ गतेदेखि सिद्धिचरण श्रेष्ठको सम्पादनमा काठमाडौँबाट **आवाज** दैनिक पत्रिकाको प्रकाशनारम्भ भयो । यही **आवाज** पत्रिका नै नेपाली पत्रकारिताको इतिहासमा प्रथम पत्रिका हुन पुग्यो । मूलतः समाचारप्रधान पत्रिकाको रूपमा प्रकाशित यो पत्रिका २००८ साल पौषसम्म सञ्चालित भई बन्द हुन पुग्यो (देवकोटा, २०५१ : ५७८) । यसै शृङ्खलामा २०१७ सालसम्ममा देखापरेका महत्त्वपूर्ण दैनिक पत्रिकाहरूमा पशुपतिदेव पाण्डेको सम्पादनमा प्रकाशित **समाज** (२०११) विन्दुनाथ प्याकुरेलको सम्पादनमा प्रकाशित हालखबर (२००३) मणिकलाल श्रेष्ठको सम्पादनमा

प्रकाशित **समय** (२०१३) तारणीप्रसाद कोइरालाको सम्पादनमा प्रकाशित **दियालो** (२०१३) डिल्लीबहादुर श्रेष्ठको सम्पादनमा प्रकाशित **गोरेटो** (२०१४) ध्रुवचन्द्र गौतमको सम्पादनमा प्रकाशित **कल्पना** (२०१४) पञ्चलाल श्रेष्ठको सम्पादनमा प्रकाशित **ममता** (२०१६) आदि रहेका छन् । यी पत्रिकाहरू मूलतः समाचारप्रधान भए तापनि नेपाली भाषा साहित्यका क्षेत्रमा पनि केही न केही मात्रामा सहयोग पुऱ्याउन सफल भएका छन् । जुन किसिमको उत्साहका साथ पत्रिकाहरू प्रकाशित भए, त्यसैअनुरूप स्थायी रूपमा प्रकाशित हुन भने सकेनन् (देवकोटा २०५१ : ५७८-५८२) । यस अवधिमा प्रकाशित अर्धसाप्ताहिक पत्रिकाहरू खासै धेरै छैनन् । मुख्य अर्धसाप्ताहिक पत्रिकाहरूमा भोजबहादुर सिंहको सम्पादनमा प्रकाशित **खसोखास** (२००९) कृष्णबहादुर ठकुरीको सम्पादनमा प्रकाशित **हाम्रो नेपाल** (२०१३) आदि रहेका छन् । यी पत्रिकाहरूको प्रमुख उद्देश्य साहित्य सेवा गर्ने नभएर जनचेतनाको अभिवृद्धि गर्नका लागि तथ्यमूलक समाचार प्रवाह गर्नु रहेको थियो (देवकोटा, २०५१ : १२३) ।

यस समयावधिमा साप्ताहिक पत्रपत्रिकाको प्रकाशनमा भने उल्लेख्य प्रगति भएको छ । नेपालमा प्रजातन्त्रको स्थापना हुनुभन्दा तीन दिन पूर्व अथवा २००७ साल फागुन ४ गतेका दिन हृदयचन्द्रसिंह प्रधानको सम्पादनमा काठमाडौँबाट **जागरण** साप्ताहिक पत्रिकाको प्रकाशन आरम्भ भयो । प्रजातन्त्रको रक्षाका लागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने मूल लक्ष्यका साथ प्रकाशित भएको यो पत्रिका मूलतः समाचारप्रधान पत्रिका नै हो (देवकोटा, २०५१ : १२३) । यस अवधिमा प्रकाशित अन्य साप्ताहिक पत्रिकाहरूमा भोजबहादुर न्यौपानेको सम्पादनमा **तरङ्ग** (२००८) ईश्वरानन्द श्रेष्ठचार्यको सम्पादनमा **राँको** (२००८) नारायणप्रसाद बाँस्कोटाको सम्पादनमा प्रकाशित **फिल्को** (२००९) रामचन्द्र उपाध्यायको सम्पादनमा **राष्ट्रवाणी** (२००९) चित्तरञ्जित नेपालीको सम्पादनमा प्रकाशित **आलोक** (२००९) जगतचन्द्र मोहनको सम्पादनमा **हलचल** (२०१०) शङ्करप्रसादको सम्पादनमा प्रकाशित **नेपाल पुकार** (२०१०) गणेशप्रसाद श्रेष्ठको सम्पादनमा प्रकाशित मशाल (२०१०) ठाकुरचन्दनसिंहको सम्पादनमा प्रकाशित **स्वतन्त्र नेपाली** (२०११) गोपालप्रसाद श्रेष्ठको सम्पादनमा प्रकाशित **युगदूत** (२०११) ज्ञानरत्न बज्राचार्यको सम्पादनमा प्रकाशित **क्रान्तिकारी** (इं १९५४) कमलप्रसाद घिमिरे र अन्यको सम्पादनमा प्रकाशित **गाईजात्रा** (२०१२) केदारनाथ शर्माको सम्पादनमा प्रकाशित **इन्साफ** (२०१३) प्रमोद शमशेर राणाको प्रकाशनमा प्रकाशित **झ्याली** (२०१३) राधेश्याम भट्टको सम्पादनमा प्रकाशित **नयाँ मोड** (२०१५) गोविन्द वियोगीको सम्पादनमा प्रकाशित **लोकदूत** (२०१५) सत्यमोहन जोशीको सम्पादनमा प्रकाशित **विकास** (२०१५) शिवहरिसिंह पागलको सम्पादनमा प्रकाशित **जनप्रयास** (२०१६) विपिनदेव ढुङ्गेलको सम्पादनमा प्रकाशित **हिमचूली** (२०१६) मदनमणि दीक्षितको सम्पादनमा प्रकाशित **समीक्षा** (२०१७) आदि देखा परेका छन् । यी सबैजसो

पत्रिकाहरूको उद्देश्य जनताहरूमा चेतनाको विकास गर्ने र तथ्यमूलक समाचार सम्प्रेषण गरी स्थापित प्रजातन्त्रको रक्षा गर्नु थियो । यसै अवधिमा केशवराज पिडालीको सम्पादनमा प्रकाशित भएको **विकास साप्ताहिक** पत्रिका भने साहित्यको विकास र श्रीवृद्धि गर्ने उद्देश्य लिएर प्रकाशित भएको थियो, तर यो पत्रिका विविध कारणले केही समयपछि बन्द भयो (देवकोटा, २०५१ : १२७) । समग्रमा भन्नुपर्दा यस अवधिका साप्ताहिक पत्रिकाहरू मूलतः समाचारप्रधान भएर पनि प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा नेपाली भाषा र साहित्यको विकासमा समेत यिनीहरूको योगदान रहेको कुरालाई स्वीकार्नुपर्छ ।

यस दशवर्षको समयमा विभिन्न पाक्षिक पत्रिकाहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । तीमध्ये तारणीप्रसाद कोइरालाको सम्पादनमा प्रकाशित हुने **झड्कार** (२००९) श्याकृष्ण शर्माको सम्पादनमा प्रकाशित **केटो** (२०११) विजयराज शर्माको सम्पादनमा प्रकाशित **प्रेरणा** (२०१३) कृष्णचन्द्र देवकोटाको सम्पादनमा प्रकाशित **कोपिला** (२०१४) सत्यमोहन जोशीको सम्पादनमा प्रकाशित **निर्माण** (२०१६) आदि पर्दछन् (देवकोटा, २०५१ : ५९९-६०४) ।

पत्रकारिताको इतिहासमा अत्यन्त उर्वर रहेको यस अवधिमा मासिक पत्रिकाहरूको प्रकाशनले नेपाली साहित्यको विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको छ । यस समयमा प्रकाशित भएका प्रमुख मासिक पत्रिकाहरूमा धनमानसिंह परियारको सम्पादनमा **बालसभा** (२००८) कुन्तिदेवीको सम्पादनमा **प्रतिभा** (२००९), शरदप्रसाद उपाध्यायको सम्पादनमा **जागृति** (२००९), योगी नरहरिनाथको सम्पादनमा **संस्कृति सन्देश** (२०१०), नारायणप्रसाद बाँस्कोटाको सम्पादनमा **प्रगति** (२०१०), शेखरबहादुर मानन्धरको सम्पादनमा **भोर** (२०११) अग्निराज श्रेष्ठको सम्पादनमा **दीयो ई.** (१९५५) कृष्णकुमार बर्माको सम्पादनमा **छात्रवाणी** (२०१३) ईश्वर बरालको सम्पादनमा **इन्द्रेणी** (२०१३) भवानी भिक्षु र ईश्वर बरालको सम्पादनमा **धरती** (२०१३) कृष्णराज अर्याल र अन्यको सम्पादनमा **नवीन शिक्षा** (२०१४) वासु पासाको सम्पादनमा **किसान** (२०१४) शिवगोपाल रिसालको सम्पादनमा **सिर्जना** (२०१६) गोपालप्रसाद रिमालको सम्पादनमा **दर्पण** (२०१७) आदि पर्दछन् । त्यसैगरी श्यामप्रसाद शर्माको सम्पादनमा (२००८ सालमा वीरगञ्जबाट प्रकाशित **सेवा** श्री आचार्य र लक्ष्मण शास्त्रीको सम्पादनमा विराटनगरबाट प्रकाशित **आदर्शवाणी** (२००९) अम्बरध्वज खाँतीको सम्पादनमा पाल्पाबाट प्रकाशित **नयाँ किरण** (२०१४) पनि यस समयका राजधानी बाहिरबाट प्रकाशित मासिक पत्रिका हुन् (देवकोटा, २०५१ : ६०६-६१२) । यी पत्रिकाहरू मूलतः नेपाली भाषा र साहित्यको विकासमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्य लिएर प्रकाशित भएका छन् । यस समयमा **प्रगति**, **इन्द्रेणी**, **धरती** जस्ता पत्रिकाहरूले नेपाली साहित्यका क्षेत्रमा पुऱ्याएको योगदान उल्लेख्य रहेको छ ।

प्रारम्भमा मासिक पत्रिकाको रूपमा २०१० सालमा प्रकाशित **प्रगति** वर्ष १, अङ्क ३ देखि नै द्वैमासिक भएर प्रकाशित हुन थाल्यो (देवकोटा, २०५१ : १३४) । यसले साहित्यका विविध विधाहरू प्रकाशित गरेर नेपाली साहित्यमा जुन किसिमको योगदान पुऱ्यायो, त्यसको यथोचित मूल्याङ्कन गर्नु पर्ने हुन्छ । यसमा प्रकाशित साहित्यिक रचनाहरू पाठकहरूबीच लोकप्रिय बन्दै गए पनि यसको प्रकाशन भने नियमित रूपमा कायम नरहेर पूर्णाङ्क १६ सम्ममात्र प्रकाशित भई बन्द भएको थियो (देवकोटा, २०५१ : ४१) । **इन्द्रेणी** यस अवधिको अर्को साहित्यिक पत्रिका हो । २०१३ सालमा काठमाडौँमा काव्य प्रतिष्ठानको स्थापना भई सोही प्रतिष्ठानबाट यस पत्रिकाको प्रकाशन आरम्भ भएको हो । जम्मा आठ अङ्कमात्र प्रकाशित भएर पनि साहित्यिक पत्रकारिताको इतिहासमा उच्च स्थान राख्न सक्नु यसको उपलब्धि हो । यसलाई साहित्यिक मूल्य प्रदान गर्नुमा महाकवि स्व. लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा, स्व. शङ्कर लामिछाने, ईश्वर बराल र कवि भीमदर्शन रोकाको विशेष योगदान रहेको छ । श्री ५ महेन्द्रको शुभराज्याभिषेक अङ्क र एसियाली विशेषाङ्क यसका विशिष्ट उपलब्धि मानिन्छन् (रेग्मी, २०४९ : ६) ।

धरती (२०१३) पनि यस अवधिको साहित्यिक पत्रपत्रिकाको कोटिमा उल्लेख्य पत्रिका हो । भवानी भिक्षु र ईश्वर बरालजस्ता साहित्यकारहरूको सम्पादनमा प्रकाशित यो पत्रिका गद्य साहित्यको गहकिलो प्रकाशन हो (रेग्मी, २०४९ : ६) । चार वर्षको अवधिमा जम्मा एघार अङ्कमात्र प्रकाशित भएर प्रकाशन बन्द भएको यो पत्रिका उच्चस्तरीय साहित्यिक रचनाहरू प्रकाशित गर्न सफल भएको थियो (शर्मा, २०५१ : २६८) । त्यसैगरी वीरगञ्जबाट प्रकाशित **सेवा** पत्रिकाले प्रगतिवादी साहित्यको क्षेत्रमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको छ भने विराटनगरबाट प्रकाशित **आदर्शवाणी** ले पनि पूर्वाञ्चलको साहित्यिक गतिविधि अगाडि बढाउनमा यथाशक्य योगदान पुऱ्याएको छ । यसरी २००७ सालदेखि २०१७ सालसम्मको एकदशक लामो समयावधिमा पर्याप्त मात्रामा मासिक पत्रिकाहरू प्रकाशित भएर साहित्यको सेवामा प्रवृत्त भए तापनि प्रायः सबैजसो पत्रिकाहरू नियमित रूपमा प्रकाशित नभएर छोटै समयमा प्रकाशनको क्षेत्रबाट हटाउन पुगे ।

यस समयावधिमा प्रकाशित भएका द्वैमासिक पत्रिकाहरूले पनि नेपाली साहित्यको विकासमा निरन्तरता दिएका छन् । सङ्ख्यात्मक भन्दा गुणात्मक मूल्यका दृष्टिले यस अवधिका द्वैमासिक पत्रिकाहरूमा धर्मराज थापाको सम्पादनमा प्रकाशित **डाँफेचरी** (२०१०) पुष्कर शमशेर र अन्यको सम्पादनमा प्रकाशित **जन साहित्य** (२०११) श्यामप्रसाद शर्माको सम्पादनमा प्रकाशित **साहित्य** (२०१६) जयेन्द्रबहादुर थपलियाको सम्पादनमा प्रकाशित **दर्पण** (२०१७) कुमुदेशप्रसाद शर्माको सम्पादनमा प्रकाशित **इन्दु** (२०१७) वासुदेव रिमालको सम्पादनमा प्रकाशित **रूपरेखा** (२०१७) आदि पर्दछन् (देवकोटा, २०५१ : ६२१-६२४) । त्यसै

गरी चूडामणि रेग्मी र अन्यको सम्पादनमा विराटनगरबाट प्रकाशित **छहारी** (२०१५) पनि पूर्वाञ्चलको साहित्यिक पत्रकारिताको क्षेत्रमा देखापरेको अर्को द्वैमासिक पत्रिका हो । काठमाडौँबाट प्रकाशित **डाँफेचरी** नेपाली लोकसाहित्यप्रधान प्रथम पत्रिका हो । लोकगीत र लोकसंस्कृतिको विकासमा यसको महत्त्वपूर्ण योगदान रहेको छ (कुँवर, २०३३ : १३) । **रूपरेखा** यस अवधिको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण पत्रिका हो । १९९१ मा प्रकाशित **शारदा** पछिको युगवाहक पत्रिकाको रूपमा यसलाई लिन सकिन्छ । राष्ट्रिय पुस्तकालयद्वारा वासुदेव रिमालको सम्पादनमा काठमाडौँबाट प्रकाशित यो पत्रिका प्रारम्भमा द्वैमासिक र पछि गएर मासिक पत्रिकाको रूपमा प्रकाशित भएको हो । देवकोटा उत्तरवर्ती समयमा नेपाली साहित्यमा प्रयोगवादी धारालाई स्थापित गर्न यस पत्रिकाले महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको छ । नेपाली कविताका क्षेत्रमा प्रयोगवादी धारालाई भित्र्याउने कवि मोहन कोइरालाई स्थापित गर्नमा यस पत्रिकाको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको छ । साहित्यका विभिन्न विधाहरूमा विशेषाङ्क निकाल्नेदेखि लिएर नेपाली साहित्यका नयाँ तथा पुराना प्रतिभाहरूका रचनाहरूलाई यसको समानुपातिक स्थान दिएको छ । यो पत्रिकाले कुनै निश्चित सिद्धान्तका पक्षमा मात्र केन्द्रित नभई प्रयोगवादी, भर्खरीवादीदेखि भर्खरीवाद विरोधी, प्रगतिवादी अनि आधुनिकदेखि पौराणिकसम्मका सबैखाले रचनाहरूलाई उत्तिकै महत्त्व दिएको छ (शर्मा, २०५१ : २६८) । हालसम्मको पत्रकारिताको इतिहासमा सबैभन्दा बढी (३३८) अङ्क प्रकाशित गर्न सफल यो पत्रिका उत्तम कुँवरको निधनपश्चात् ढलमलाउन थाल्यो र प्रकाशनसमेत बन्द हुनपुग्यो (रेग्मी, २०४९ : ७) । जेसुकै भए पनि यस पत्रिकाले आधुनिक नेपाली कविता, कथा, निबन्ध र समालोचनाको क्षेत्रमा पुऱ्याएको योगदानलाई यही पत्रिकामा केन्द्रित रहेर मूल्याङ्कन गर्नु पर्ने हुन्छ । यस दशकमा प्रकाशित त्रैमासिक पत्रिकाहरू पनि नेपाली भाषा र साहित्यको उत्थानमा नयाँ नयाँ विशिष्टताहरू थप्न सफल भएका छन् (देवकोटा, २०५१ : ६२६) ।

शशिकला शर्माको सम्पादनमा काठमाडौँबाट प्रकाशित **स्वास्ती मान्छे** (२०१५) ले नेपाली समाजमा पिछडिएका महिला वर्गलाई महत्त्वका साथ स्थान दिनुका साथै महिला जागरणका क्षेत्रमा पनि महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ । त्यसैगरी मदनपुरस्कार गुठीको मुखपत्रका रूपमा २०१६ सालमा काठमाडौँबाट प्रकाशित **नेपाली त्रैमासिक** पत्रिका पनि लामो समयसम्म साहित्यको सेवामा समर्पित पत्रिका हो । केवल साहित्यिक सेवामा मात्र केन्द्रित नरहेर मदनपुरस्कार गुठीको समाचार, सूचना र अन्य विविध विषयको समेत जमघट गर्ने उद्देश्यले प्रकाशित भएको यस पत्रिकामा अनुसन्धानात्मक लेख-रचनाहरू पनि प्रकाशित भएकाले नेपाली भाषा र साहित्यका विद्यार्थीहरूका लागि यो पत्रिका सहयोगी बनेको छ (शर्मा, २०५१ : २६८) । प्रहरीप्रधान कार्यालय काठमाडौँबाट प्रकाशित **प्रहरी** (२०१६) प्रारम्भमा साहित्यिक पत्रिकाको रूपमा देखा परे पनि पछि साहित्येतर बन्दै गयो ।

यसै अवधिमा २०१२ सालदेखि बनारसबाट प्रकाशित हुँदै आएको **नौलो पाइला** पनि २०१४ सालदेखि बालकृष्ण समको सम्पादनमा काठमाडौँबाट प्रकाशित त्रैमासिक पत्रिका हो (देवकोटा, २०५१ :६२७) । यसै क्रममा रामहरि जोशीको सम्पादनमा २०१७ साल भदौमा महोत्तरीबाट प्रकाशित **जनविकास** (अर्ध साप्ताहिक) चतुर्भुज कोइराला र अन्यको सम्पादनमा २०१४ सालमा पाल्पाबाट प्रकाशित **उपहार** वार्षिकजस्ता पत्रिकाहरूले पनि साहित्यको सेवा गर्न सफल भएका छन् ।

समग्रमा हेर्दा प्रजातन्त्रको उदयपश्चात् २०१७ सालको राजनैतिक परिवर्तनसम्मको एक दशकको समय नेपाली पत्रकारिताको इतिहासमा महत्त्वपूर्ण समयका रूपमा देखिएको छ । विविध समस्याहरूका बीचबाट पनि पत्रपत्रिका प्रकाशनका क्षेत्रमा पर्याप्त प्रगति भएको छ । विज्ञापनका अभावका कारण आर्थिक सङ्कट हुनु, आर्थिक सङ्कटका कारणले प्रकाशनमा अनियमितता देखा पर्नु, राजनैतिक खिचातानीले गर्दा पत्रकारहरू बीच नै फुट सिर्जना हुनु, पत्रकारिता सम्बन्धी सरकारी नीति स्पष्ट नहुनुजस्ता समस्याहरूले गर्दा जति मात्रामा पत्रपत्रिकाको गुणात्मकता र स्थायित्व हुनु पर्ने हो, त्यति हुन सकेको छैन । यति हुँदा हुँदै पनि विदेशी भूमिमा केन्द्रित रहेको पत्रपत्रिका प्रकाशनको परम्परामा परिवर्तन भई स्वदेशबाट नै पर्याप्त पत्रपत्रिकाहरू प्रकाशित हुनु, पत्रपत्रिका प्रकाशनको लहर देशका विभिन्न भागसम्म विस्तार हुनु, विभिन्न संघ संस्थाहरू सञ्चालन गरी पत्रपत्रिका प्रकाशनका क्षेत्रमा संस्थागन प्रयास हुनुजस्ता कुराहरूलाई यस दशकको उपलब्धि मान्नु पर्छ ।

नेपाली साहित्यको क्षेत्रमा यस अवधिमा उपलब्धिपूर्ण प्राप्तिहरू देखापरेका छन् । साहित्यमा देखापरेका उपलब्धिहरूसँग साहित्यिक पत्रिकाहरूको पनि सम्बन्ध जोडिएको छ । २००७ साल पूर्वको राजनैतिक नियन्त्रणबाट मुक्ति पाएपछि नेपाली साहित्यले नयाँ कोल्टो फेयो । सामाजिक तथा राजनैतिक क्षेत्रमा रहेका विसङ्गति र व्यक्तिगत जीवनका कुण्ठाहरूलाई साहित्यमा सोभो रूपमा अभिव्यक्ति गर्न थालियो । अनेकौँ राजनैतिक र आर्थिक दर्शकहरूको छलफल गर्न पाइने स्वतन्त्रता र उन्मुक्त वातावरणमा साहित्यभित्र पनि अनेकौँ वादहरू देखापरे । मार्क्सवादलाई नेपाली साहित्यमा निम्त्याएर निर्धक्कसित सामन्ती शोषणको विरुद्धमा प्रगतिवादी साहित्यको विकास हुन थाल्यो । जीवनमा व्यापक सङ्कटहरूलाई सामाजिक यथार्थवादी र आलोचनात्मक यथार्थवादी ढङ्गले प्रस्तुत गर्न थालियो । एकातिर परम्परागत साहित्यिक लेखनले निरन्तरता पायो भने अर्कातिर साहित्यमा नवीन सोचहरू देखापर्न थाले । यस अवधिमा प्रयोगवादी साहित्यको बीजारोपण भयो भने मनोवैज्ञानिक प्रयोगको क्षेत्रमा पनि नयाँ नयाँ प्रयोगहरू हुन थाले ।

समकालीन साहित्यमा देखापरेका यस प्रकारका प्रवृत्तिहरूलाई फुलाउने फुलाउने काममा यस अवधिका साहित्यिक पत्रिकाहरूको योगदान अविस्मरणीय रहेको छ ।

२.३.३ वि.सं. २०१७ देखि शनिवासीय परिशिष्टाङ्कको अध्ययन बिन्दुसम्म

वि.सं. २०१७ मा नेपालमा आएको राजनैतिक परिवर्तनले नेपाली साहित्य र पत्रपत्रिकाको क्षेत्रमा पनि परिवर्तन ल्यायो । २०१७ साल पौष १ गते श्री ५ महेन्द्र वीरविक्रम शाहदेवबाट दलहरूमाथि प्रतिबन्ध लगाई निर्दलीय पञ्चायती व्यवस्थाको घोषणा गरेपछि राजनैतिक क्षेत्रमा ठुलो परिवर्तन आएको थियो (देवकोटा, २०५१ : ९९) । दलगत नेतृत्व गर्ने व्यक्तिहरू सरकारी नियन्त्रणमा जेल परे भने कतिपय व्यक्तिहरू देश छाडेर विदेशतिर पलायन हुनु पर्ने बाध्यता पयो । यसको प्रभाव पत्रपत्रिका प्रकाशनका क्षेत्रमा पनि पर्न थाल्यो । राजनैतिक विचार र दृष्टिकोणबाट प्रभावित पत्रपत्रिकाहरू स्वभाविक रूपमा अवरूद्ध हुन पुगे । यसले गर्दा पत्रपत्रिका प्रकाशनका क्षेत्रमा केही शिथिलता देखापर्न थाल्यो भने प्रकाशित भएका पत्रिकाहरूले पनि पञ्चायती व्यवस्थाको विरूद्धमा लेख्ने स्वतन्त्रता प्राप्त गर्न सकेनन् । राजनैतिक सङ्घ सङ्गठनद्वारा सञ्चालित पत्रपत्रिकाहरूको प्रकाशन अवरूद्ध भए तापनि गैह्र राजनैतिक अथवा सरकारी निर्देशनभित्र रही सञ्चालन हुने पत्रपत्रिकाहरूको विकासमा सरकारी सहयोगसमेत उपलब्ध हुन थाल्यो । यसैको परिणामस्वरूप देशका विभिन्न भागबाट पत्रिका प्रकाशनको गति तीव्र हुन थाल्यो (देवकोटा, २०५१ : १७४)

पत्रपत्रिका सम्बन्धी विकासका लागि सरकारी स्तरबाट विभिन्न समिति र बोर्डहरू स्थापना हुन थाले । साप्ताहिक, अर्धसाप्ताहिक, त्रिसाप्ताहिक हुँदै २०१७ साल फागुन ७ गतेदेखि दैनिक पत्रिकाको रूपमा प्रकाशित **गोरखापत्र** लाई विकसित र आत्मनिर्भर बनाउने उद्देश्यले २०१७ साल चैत्र २१ गते **गोरखापत्र** विकास बोर्ड को स्थापना गरियो । यसै वर्ष चैत्र ६ गते, **गोरखापत्र** कर्पोरेशन ऐन, २०१९ जारी गरियो । यसै सालबाट **गोरखापत्र**ले प्रत्येक शनिवार परिशिष्टाङ्क प्रकाशन गर्न थाल्यो । २०२० साल असार ५ गतेदेखि **गोरखापत्र** संस्थान अस्तित्वमा आयो (भुसाल र अन्य, २०५० : ३२) । यसपछि समसामयिक परिस्थिति अनुसार क्रमशः दैनिकदेखि वार्षिकसम्मका पत्रिकाहरू प्रकाशित हुन थाले । सरकारी संरक्षणमा रहेका सङ्घ सङ्गठनहरूबाट पनि पत्रिकाहरू प्रकाशित हुन थाले र ती पत्रिकाहरूले साहित्यको क्षेत्रमा देखापेका विविध प्रवृत्तिहरूलाई आत्मसात गर्दै अगाडि बढ्न थालेको देखिन्छ (देवकोटा, २०५१ : ९९) ।

यसरी २०१७ सालदेखि पछाडिको समयमा नेपाली पत्रकारिताको इतिहासमा विविध किसिमका आरोह अवरोहहरू देखापरे । जे जस्तो परिस्थितिको सामना गर्नु परे

तापनि पत्रकारिताको इतिहासले गति भने पाएकै छ । यस अवधिमा दैनिकदेखि क्रमशः वार्षिकसम्मका पत्रिकाहरू प्रकाशित भएका छन् ।

२०१७ सालको राजनैतिक परिवर्तनपछिको कठिन राजनैतिक परिवेशमा पनि दैनिक पत्रिकाहरू प्रकाशित भइरहे । मूलतः समाचार सम्प्रेषणलाई नै उद्देश्यका रूपमा लिएर प्रकाशित भएकाले साहित्यिक पत्रकारिताको इतिहासमा दैनिक पत्रिकाको स्थान भने गौण रह्यो । यहाँ साहित्यिक पत्रकारितातर्फ नै अध्ययन बढी केन्द्रित हुनाले दैनिक पत्रिकाहरूका बारेमा विस्तृत अध्ययन नगरी केहीको नाममात्र उल्लेख गरिएको छ । यस क्रममा मणिकलाल श्रेष्ठको सम्पादनमा काठमाडौँबाट प्रकाशित **समय** २०२० मूलतः समाचारप्रधान दैनिक पत्रिका हो । यस पत्रिकाको उद्देश्य सत्य तथ्य सम्प्रेषण गरी जनताहरूलाई सुसूचित गर्नु रहेको छ । यसको प्रथम अङ्कमा अङ्कित यस प्रकारको सम्पादकीय अंशले यस कुराको पुष्टि गर्दछ - समाचार सेवाका दृष्टिले उचित र आवश्यक हुने सेवा प्रस्तुत गर्न हामी अग्रसर भएका छौं । ... समाचारलाई उचित र आवश्यक पत्ता लगाउने ढक प्रोपगाण्डलाई मान्नुको सट्टा सत्यता र वास्तविकतालाई यो ढक मान्ने हाम्रो विचार छ (देवकोटा, २०५१ : १२०) । मदनमणि दीक्षितको सम्पादनमा काठमाडौँबाट प्रकाशित **समीक्षा** (२०२२) यस समयको अर्को दैनिक पत्रिका हो । जनमत सङ्गठित गर्ने र जनताको राजनैतिका चेहरालाई माथि उठाउने उद्देश्यका साथ साप्ताहिक रूपमा प्रकाशित हुँदै आएको समीक्षाकै उद्देश्यमा केन्द्रित रहेर **समीक्षा** दैनिकको प्रकाशन आरम्भ भएको हो (देवकोटा, २०५१ : १२६) । गणेश बल्लभको सम्पादनमा काठमाडौँबाट प्रकाशित **मातृभूमि** (२०२१) दैनिक पत्रिका पनि भ्रमपूर्ण र भावुक तथ्यहीन समाचारबाट अलग रही समाचार सम्प्रेषण गर्ने उद्देश्यका साथ प्रकाशित पत्रिका हो (देवकोटा, २०५१ : १२१) ।

कमलप्रसाद घिमिरेको सम्पादनमा ललितपुरबाट प्रकाशित **नयाँ नेपाल** (२०२२) दैनिक पत्रिका सरकारी नीति र कार्यक्रमको प्रचार गर्ने उद्देश्यले प्रकाशित पत्रिका हो (देवकोटा, २०५१ : १२२) । यसैगरी विराटनगरबाट प्रकाशित **निर्माण** (२०१९) वीरगञ्जबाट प्रकाशित जन-जीवन (२०२२) भैरहवाबाट प्रकाशित **दैनिक निर्णय** (२०२३) जस्ता दैनिक पत्रिकाहरू पनि स्थानीय समाचारको सम्प्रेषण गर्ने समाचारप्रधान पत्रिका हुन् । समग्रमा हेर्दा यस समयका सबैजसो दैनिक पत्रिकाहरू साहित्येतर पत्रिकाका रूपमा समाचारप्रधान रहेको स्पष्ट हुन्छ । यस समयका प्रकाशित अन्य केही दैनिक पत्रिकाहरूमा, **हाम्रो देश, जन्मभूमि, दैनिक समालोचना घटना, समाचार सेवा, दैनिक खबर, नयाँ समाज** आदि रहेका छन् (भुसाल र अन्य, २०५० : ३३) ।

यस समयमा अवधिमा साप्ताहिक पत्रपत्रिकाहरू प्रकाशनको क्रम पनि नियमित रूपमा नै अगाडि बढेको देखिन्छ । यतिबेलाका साप्ताहिक पत्रिकाहरू पनि समाचारप्रधान पत्रिकाकै

रूपमा देखापरे । जनचेतनाको अभिवृद्धि गरी सरकारी अत्याचारको विरुद्धमा जनमत तयार पार्ने खालका राजनैतिक दृष्टिकोणबाट सञ्चालित पत्रिकाहरू पनि देखापरे । यस प्रकारका पत्रिकाहरू सरकारी स्तरबाट दमनको सिकारमासमेत पर्न पुगे । यसैको परिणामस्वरूप प्रकाशनको अवसरबाट वञ्चित भई प्रतिबन्धितसमेत भए (भुसाल र अन्य, २०५० : ३३) । यसबेलाका कतिपय पत्रिकाहरू राजनैतिक विखण्डनको विपरीत जनमत सिर्जना गरी राष्ट्रनिर्माणको नारा लिएर प्रकाशित भए । विजयकुमार उपाध्यायको सम्पादनमा काठमाडौँबाट प्रकाशित **प्रवर्तक** (२०१८) साप्ताहिकको केही तल लिखित सम्पादकीय अंशबाट यो कुरा स्पष्ट हुन्छ-

मानसा-वाचा कर्मणाले केही वर्षका लागि वादलाई पाखामा राखी राष्ट्र निर्माणको कार्यमा लागौं 'वाद' को पनि पछि समय आउने छ । त्यसबेला विचार गरौंला । प्रवर्तक यही विचार जनतासमक्ष राखी विशुद्ध रूपमा राष्ट्र निर्माणको नारा बराबर दिंदै रहनेछ (देवकोटा, २०५१ : ९९) । यस अवधिमा कतिपय नितान्त राष्ट्रवादी भावनाको जागरण फैलाउने उद्देश्यका साप्ताहिक पनि देखापरे । श्रीदान खालिङको सम्पादनमा प्रकाशित **मातृभूमि** (२०१९) को सबै नेपालीको नजर महातीर्थ, पुण्यभूमि मातृभूमि नेपालमा एकाग्र पार्न चाहन्छौं भन्ने अंशबाट यो कुरा स्पष्ट हुन्छ (देवकोटा, २०५१ : १२५) ।

यसै अवधिमा प्रकाशित **छलफल, दृष्टि, विमर्श** जस्ता साप्ताहिक पत्रिकाहरू सरकारी क्षेत्रमा अनियमितता र शोषणका विरुद्धमा समाचार सम्प्रेषण गरी सरकारको विरुद्धमा जनमत तयार गर्नेतर्फ बढी केन्द्रित भए । समय समयमा जन जागृति फैलाने खालका र सामाजिक तथा राजनैतिक परिवर्तनप्रति लाक्षियत साहित्यिक रचनासमेत प्रकाशित गर्ने यी पत्रिका अहिलेसम्म पनि नियमित रूपमा प्रकाशित भएका छन् । यी पत्रिकाहरूले सरकारको विरुद्धमा समाचार तथा लेख रचनाहरू प्रकाशित गरेकाले नै पटक पटक सरकारबाट प्रतिबन्धित समेत हुन पुगे । यस समयमा प्रकाशित अन्य कही साप्ताहिक पत्रिकाहरूमा **नयाँ सन्देश, जन आवाज, लोकमत विगुल, घरेलु उद्योग पत्रिका, मुहान, राष्ट्रियता, साप्ताहिक समाचार, किसान, मार्ग, हिमचुली, सागुरी, देशान्तर, युवक, नारायणी, लुम्बिनी, भेरी, पाल्पा, जनता साप्ताहिक** आदि पर्दछन् (भुसाल र अन्य, २०५० : ३३) ।

समग्रमा भन्नु पर्दा २०१७ सालपछिका साप्ताहिक पत्रिकाहरूको मूल उद्देश्य समाचार सम्प्रेषण गर्ने र विभिन्न किसिमका लेख रचनाहरू प्रकाशित गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने रहेको छ । यस समयमा प्रकाशित भएका कतिपय पत्रिकाहरू आफ्नै कारणले र कतिपय पत्रिकाहरू राजनैतिक आरोपका कारणले गर्दा नियमित हुन सकेनन् भने कतिपय अहिलेसम्म पनि नियमित रूपमा प्रकाशित भइरहेका छन् ।

यस अवधिमा देशका विभिन्न भागबाट पाक्षिक पत्रिकाहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । पशुपति पराजुलीको सम्पादनमा प्रकाशित **कोशी अञ्चल** (२०२१), विष्णु नवीनको सम्पादनमा प्रकाशित **मेची** (२०२१), शिशुप्रसाद देवकोटाको सम्पादनमा राजविराजबाट प्रकाशित **सगरमाथा** (२०२१) बब्रुवाहन सिंहको सम्पादनमा नेपालगञ्जबाट प्रकाशित **भेरी** (२०२१) गोकर्णदेव पाण्डे र अन्यको सम्पादनमा काठमाडौँबाट प्रकाशित **प्रतिध्वनि** (२०२१) जस्ता पाक्षिक पत्रिकाहरूले देशका विभिन्न भागमा छरिएका साहित्यिक प्रतिभाहरूलाई प्रेरणा प्रदान गरेका छन् । साहित्यिक पत्रकारिताको दृष्टिले यस अवधिमा प्रकाशित मासिक, द्वैमासिक, त्रैमासिक, पत्रिकाहरूको योगदानलाई विर्सनु हुँदैन । मूलतः नेपाली साहित्यको विकास गर्ने लक्ष्यका साथ प्रकाशित यस समयका पत्रिकाहरू एकातिर भाषा र साहित्यको विकासमा सचेत छन् भने अर्कातिर जनचेतनाको अभिवृद्धितर्फ पनि त्यत्तिकै सचेत छन् ।

मासिक पत्रिका प्रकाशनका क्षेत्रमा यस अवधिमा थुप्रै पत्रिकाहरू प्रकाशित भएका छन् । साहित्यिक मूल्यका दृष्टिले हेर्दा द्वैमासिक र त्रैमासिक पत्रिकाका तुलनामा केही पछाडि देखिए तापनि नेपाली भाषा र साहित्यको श्रीवृद्धिका लागि यस समयका मासिक पत्रिकाहरूले पुऱ्याएको योगदान नकार्न मिल्दैन ।

यस समयमा प्रकाशित केही मासिक पत्रिकाहरूमा सुरेन्द्रराज शर्माको सम्पादनमा प्रकाशित **शिक्षा समाचार** (२०१८) **निर्देशन** (२०१८) रामलोचन सिंहको सम्पादनमा प्रकाशित **राप्ती सन्देश** (२०१९) र शिशुप्रसाद देवकोटाको सम्पादनमा प्रकाशित **खुडकिलो** (२०१९) सत्यमोहन जोशीको सम्पादनमा प्रकाशित **युवक** (२०२०) मरिचमान सिंहको सम्पादनमा प्रकाशित **राप्ती दर्पण** (२०२१) विमला मास्केको सम्पादनमा प्रकाशित **महिला बोलिछन** (२०२१) प्रेमकुमार कसजूको सम्पादनमा प्रकाशित **बालक** (२०२२) शान्तलाल सुलामीको सम्पादनमा प्रकाशित **नवकुञ्ज** (२०२२) गोपालप्रसाद भट्टराईको सम्पादनमा प्रकाशित **मधुपर्क** (२०२५) आदि देखा पर्दछन् (देवकोटा, २०५१ : ६०६-६१५) । यी पत्रिकाहरू मध्ये **गोरखापत्र** संस्थानबाट २०२५ सालमा प्रकाशित **मधुपर्क** एक महत्त्वपूर्ण साहित्यिक पत्रिका हो । कविता, कथा, समालोचना लगायतका हरेक साहित्यिक विधामा त्यत्तिकै प्राथमिकताका साथ स्थान दिने **मधुपर्क** ले सुरुको अवस्थामा कायम राखेको स्तरीय साहित्यिक पनलाई पछिसम्म बचाइराख्न भने सफल भएन (रेग्मी, २०४९ : ७) । यति हुँदा हुँदै पनि यसले नियमित रूपमा साहित्यमा गरेको सेवालाई नकार्न भने मिल्दैन । यस समयका अन्य मासिक पत्रिकाहरूले पनि समकालीन साहित्यिक गतिविधिहरूलाई अगाडि बढाउनुका साथै नवीन प्रतिभाहरूलाई साहित्यतर्फ प्रेरित गर्ने काममा सहयोग पुऱ्याएका छन् । साहित्यिक मूल्यका दृष्टिले यस समयमा प्रकाशित द्वैमासिक पत्रिकाहरू महत्त्वपूर्ण रहेका छन् । व्यक्तिगत र संस्थागत दुवै प्रयासबाट यी पत्रिकाहरू प्रकाशनमा आएका छन् ।

२०२१ सालमा रोचक घिमिरे र रमेश बाँस्कोटाको सम्पादनमा काठमाडौँबाट प्रकाशित **रचना** द्वैमासिक पत्रिका नेपाली साहित्यिक पत्रकारिताको इतिहासमा एक उल्लेख्य पत्रिका हो । प्रारम्भमा चौमासिक पत्रिकाको रूपमा देखापरेको यो पत्रिका क्रमशः त्रैमासिक हुँदै द्वैमासिक भएर प्रकाशित हुन थाल्यो । नवोदित अग्रगामी लेखकहरूलाई प्राथमिकता दिएर पनि ख्यातिप्राप्त लेखकहरूका उपयोगी रचना छापनबाट वञ्चित नगर्ने उद्देश्यका साथ प्रकाशित **रचना** पत्रिकाले आफ्नो प्रकाशन अवधि छोट्याउँदै साहित्यको विकासमा यथाशक्य योगदान पुऱ्याएको छ (घिमिरे, २०१८ : क) । त्यसैगरी नरेन्द्रराज शर्माको सम्पादनमा २०२७ सालमा प्रकाशित **अभिव्यक्ति** (द्वैमासिक) पत्रिकाले पनि नेपाली साहित्यमा देखापरेका समकालीन प्रवृत्तिहरूको आत्मसात् गर्दै नवीन प्रतिभाहरूलाई साहित्यप्रति प्रेरित गर्‍यो ।

लिखित पत्रिकाहरूका अतिरिक्त यस अवधिका अन्य द्वैमासिक पत्रिकाहरूमा किरण खरेलको सम्पादनमा प्रकाशित **आँचल** (२०१८) गोविन्दप्रसाद लोहनीको सम्पादनमा प्रकाशित **बगैँचा** (२०१८) ठाकुरप्रसाद पराजुलीको सम्पादनमा प्रकाशित **सिंहनाद** (२०१९) चेतनाथ शर्मा आचार्यको सम्पादनमा प्रकाशित **अरूणोदय** (२०२०) बालकृष्ण पोखरेल र गङ्गाप्रसाद प्रधानका सम्पादनमा प्रकाशित **फूलपाती** (२०२१) द्वारिकाप्रसाद श्रेष्ठको सम्पादनमा प्रकाशित **कोपिला** (२०२३) बबुवाहन सिंहको सम्पादनमा प्रकाशित **पञ्चामृत** (२०२३) विपिनदेव ढुङ्गेलको सम्पादनमा प्रकाशित **पारिजात** (२०२५) कृष्णप्रसाद पौडेलको सम्पादनमा प्रकाशित **सामग्री** (२०२७) रामचन्द्र भट्टराईको सम्पादनमा प्रकाशित **सुस्केरा** (२०२७) आदि रहेका छन् । यी पत्रिकाहरूले यस अवधिको भाषा र साहित्यको उन्नतिका लागि प्रयाप्त मात्रामा योगदान पुऱ्याएका छन् (त्रि.वि केन्द्रीय पुस्तकालयको अभिलेखबाट प्राप्त जानकारी) ।

यस अवधिमा त्रैमासिक पत्रिकाहरूले पनि साहित्यको विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएका छन् । मूलतः साहित्यिक पत्रिकाहरूको नै आधिक्य रहेको यस समयका त्रैमासिक पत्रिकाहरूले नेपाली भाषा र साहित्यको क्षेत्रमा गरेको योगदानलाई नेपाली साहित्यको सम्मान गर्नेपर्छ ।

नेपाली साहित्य संस्थानद्वारा नेपाली वाङ्मयको सम्बर्द्धन गर्ने प्रमुख लक्ष्यका साथ २०१९ सालमा प्रकाशित **हिमाली** यस समयको एउटा साहित्यिक पत्रिका हो । यसको प्रकाशिन लैनसिंह बाङ्देल, चूडानाथ भट्टराय, सत्यमोहन जोशी र केदारमान व्यथितसमेतको सम्पादनमा मण्डलीबाट भएको थियो । स्तरीय रचनाहरूको सङ्कलनका रूपमा यसले नेपाली साहित्यको पत्रकारिताको इतिहासमा आफ्नो उच्च स्थान राखेको छ (उपाध्याय, २०५२ : १४) ।

त्यस्तै नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानद्वारा प्रकाशित कविता प्रधान त्रैमासिक **कविता** (२०२१) पनि नेपाली साहित्यिक पत्रकारिताका फाँटमा देखा परेको एउटा उल्लेख्य पत्रिका हो । सिद्धिचरण श्रेष्ठको सम्पादनमा प्रकाशित यस पत्रिकाले नयाँ तथा पुराना कविहरूका कविताहरू र कवितासम्बन्धी विवेचनात्मक लेखहरू प्रकाशित गरी नेपाली कविता साहित्यको विकासमा पर्याप्त सहयोग पुऱ्याएको छ । यसै गरी यसै प्रतिष्ठानद्वारा रत्नध्वज जोशीको सम्पादनमा प्रकाशित 'प्रज्ञा' (२०२७) पनि यस समयको महत्त्वपूर्ण साहित्यिक पत्रिका हो । यस पत्रिकाले स्तरीय अनुसन्धानात्मक र समालोचनात्मक लेखहरू प्राथमिकताका साथ प्रकाशित गरी विशेष गरी गद्य साहित्यको विकासमा महत्त्वपूर्ण स्थान ओगटेको छ (शर्मा, २०५१ : २७०) ।

उल्लिखित पत्रिकाहरूका अतिरिक्त नेपाली साहित्यको विकासमा निरन्तरता थप्ने अन्य त्रैमासिक र त्रैमासिक पत्रिकाहरूमा **आनन्द** (सम्पा. भिखारी शर्मा २०१८ त्रै) **इन्दु** (सम्पा. के.पी. शैल २०१७ त्रै) **कृषि** (सम्पा. भरतप्रसाद धिताल २०१७ त्रै.) **जागृति** (सम्पा. देवदास राई २०१७) त्रै) **वाडुली** (सम्पा. रामलाल अधिकारी २०२५ त्रै) **आनन्द** (सम्पा. जुजुभाई बज्राचार्य २०२६ त्रै) **उषा** (सम्पा. लीलासिंह कर्मा २०२६ त्रै) **जनदूत** (सम्पा. टी.आर विश्वकर्मा २०२७ त्रै) **प्रिया** (सम्पा. हिमालभक्त प्रधानाङ्ग २०२७ त्रै) **सुस्केरा** (सम्पा. रामचन्द्र भट्टराई २०२७ त्रै) **सृजना** (सम्पा. जनार्दन मल्ल २०२७ त्रै) **मुकुट** (सम्पा. पुरुषोत्तम वस्नेत र अन्य २०२१९ त्रै) **भानु** (सम्पा. भवानीप्रसाद घिमिरे २०२० त्रै) **पूर्णिमा** (सम्पा. श्रीगौतम बज्राचार्य र अन्य २०२१ त्रै) **प्रवाह** (सम्पा. निर्मलकुमार रिमाल र अन्य २०२१) **नया कविता** (सम्पा. पुस्कर लोहनी २०२१ त्रै) **सगुन** (सम्पा. माधवओम श्रेष्ठ २०२२ त्रै.) **साहित्यधारा** (सम्पा. केदारशर्मा ढकाल २०२२ त्रै) **वन** (सम्पा. अनन्तमणि दीक्षित २०२३ त्रै.) **लाली गुराँस** (सम्पा. प्रेमप्रकाश विष्ट २०२३ त्रै.) **कपिलवस्तु** (सम्पा. हेमराज शर्मा र अरू २०२५ त्रै) **कथा मञ्च** (सम्पा दिल साहनी २०२६ त्रै) **अस्तित्व** (सम्पा. अगमसिंह गिरी र अन्य २०२७ त्रै) **कलाकार** सम्पा. विजय थापा २०२७ त्रै) **घुम्टो** (सम्पा. लक्ष्मण श्रीमल २०२७ त्रै) **थुम्को** (सम्पा. बालकृष्ण पोखरेल २०२७ त्रै) **जुनेली** (सम्पा.अनिता तुलाधर २०३६ त्रै) **उपकार** (सम्पा. शिवगोपाल रिसाल २०३७), आदि पर्दछन् । त्यस्तै **अँजुली** (२०३६) **अनुभूति** (२०३५), **तानसेन** (२०३६), **बन्दना** (२०३९) जस्ता त्रैमासिक पत्रिका पनि यस समयका साहित्यिक पत्रिका हुन् । (त्रि.वि. केन्द्रीय पुस्तकालयको अभिलेखबाट प्राप्त जानकारी) ।

यस अवधिका साहित्यिक पत्रकारिताको क्षेत्रमा केही चौमासिक र अर्धवार्षिक पत्रिकाहरू पनि देखापरे । २०१८ सालमा रोचक घिमिरेको सम्पादनमा प्रकाशित **रचना** पत्रिका सुरुमा चौमासिक पत्रिकाको रूपमा प्रकाशित भए पनि पछि त्रैमासिक हुँदै द्वैमासिक हुँदै प्रकाशित भयो । पुष्करप्रसाद लामिछानेको सम्पादनमा २०२३ सालमा प्रकाशित **हाम्रो**

संस्कृति चौमासिक पत्रिकाले जनचेतना वृद्धि गर्नुका साथै सांस्कृतिक उत्थानमा पनि पर्याप्त सहयोग पुऱ्याएको छ । साहित्यिक पत्रकारिताकै क्षेत्रमा माधवप्रसाद देवकोटाको सम्पादनमा प्रकाशित **आलोक** (२०१८) यस समयको अर्धवार्षिक पत्रिका हो । यस अवधिमा विभिन्न सङ्घ-संस्था, विद्यालय आदिबाट संस्थागत रूपमा प्रकाशित मुखपत्र र अन्य वार्षिक पत्रिकाहरू पनि यस अवधिमा देखापरे । यस अवधिमा देखापरेका केही वार्षिक पत्रिकाहरूमा स्याङ्जा छात्रमण्डलद्वारा प्रकाशित **कल्याणी** (२०१९) पीताम्बर शर्मा र अन्यको सम्पादनमा प्रकाशित **भानुउदय** (२०१९) गजाधर पौडेल र अन्यको सम्पादनमा दाङबाट प्रकाशित **मानसप्रभा** (२०२०) मोहनबहादुर मल्लको सम्पादनमा पर्वतबाट प्रकाशित **पर्वतमाला** (२०२०) आदि रहेका छन् (देवकोटा, २०५१ : ६३५-६३९) । यी पत्रपत्रिकाहरूले पनि आ-आफ्ना क्षेत्रका साहित्यिक प्रतिभाहरूलाई अगाडि बढाउन सहयोग पुऱ्याएका छन् ।

पत्रपत्रिका प्रकाशनको यस प्रकारको शृङ्खलालाई हेर्दा नेपाली पत्रिकाका प्रकाशनको सुरुवात बनारसबाट भएको र १९५५ सालको **सुधासागर**बाट नेपाली पत्रकारिताले स्वदेशभित्रबाट आफ्नो ऐतिहासिक यात्रा आरम्भ गरेको छ । पत्रपत्रिकामा प्रकाशित साहित्यिक रचनाहरूका आधारमा हेर्दा **सुधासागर**देखि **गोरखापत्र** हुँदै **शारदा**सम्म आइपुग्दा विशेष गरी नेपाली साहित्यको विधागत रूपमा अलग अलग अस्तित्व प्राप्त गरिसकेको पाइन्छ । प्रवृत्तिगत दृष्टिले हेर्दा यस समयमा सस्तो भावुकता अतिरञ्जनात्मकता र पात्र प्रयोगका दृष्टिले मानवीय भन्दा मानवेतर पात्रको प्रयोग गरिएको छ । यस प्रकारको प्रवृत्तिलाई आत्मसात गर्ने पत्रिकाहरूमा नेपालबाट प्रकाशितमध्ये **गोरखापत्र** नै प्रमुख रह्यो भने विदेशबाट प्रकाशित विभिन्न पत्रपत्रिकाहरूमा पनि यो प्रवृत्ति विद्यमान रह्यो । १९९१ सालमा काठमाडौँबाट **शारदा** को प्रकाशन भएपछि नेपाली साहित्यले नयाँ मोड लियो । **शारदा** देखि २००७ सालसम्मको अवधिमा नेपाली साहित्यमा यथार्थता र आदर्शताका मिश्रित रूपहरू देखापर्न थाले । स्वतन्त्रताका लागि भित्रभित्रै जुर्मुराएको जनचेतनाले गर्दा सर्वप्रथम यसै अवधिमा युगौँदेखि चलिरहेको एकलौटी जहाँनिया शासनलाई खुला हाँक दिने र आर्थिक तथा सामाजिक शोषणका विरुद्धमा स्वरहरू उराल्ने काम भयो । यस कुरालाई स्वदेशभन्दा विदेशी भूमिबाट प्रकाशित पत्रपत्रिकाहरूले अत्यन्त सक्रियताका साथ अगाडि बढाए । प्रगतिवादी साहित्य लेखनको सुरुवात पनि यसै समयबाट हुन थाल्यो । २००७ सालको राजनैतिक परिवर्तनसँगै नेपाली साहित्यमा पनि नयाँ नयाँ प्रयोगहरू देखा पर्न थाले । यस समयमा प्रगतिवादी लेखनले व्यापकता पायो ।

सामाजिक कुरीति, शोषण र राजनैतिक क्षेत्रमा देखिएका विसङ्गतिहरूप्रति व्यङ्ग्यात्मक प्रहार हुन थाल्यो । **रूपरेखा** २०१७ ले यी प्रवृत्तिहरूलाई अगाडि बढाउन

अत्यन्त महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्यायो । कथा, कविता र समालोचनाका विशेषाङ्कहरू प्रकाशित गरी यसले साहित्यका हरेक विधामा यी प्रवृत्तिहरू स्थापित गर्ने महत्त्वपूर्ण कार्य गर्‱यो ।

२.४ गोरखापत्रको प्रकाशन

नेपालको इतिहासको प्राथमिक एवं माध्यमिक कालमा पत्रपत्रिकाको प्रकाशन भएको पाइँदैन । पृथ्वीनारायण शाहको नेतृत्वमा नेपाल एकीकरणसँगै नेपालमा शाह वंशीय शासन प्रणाली सुरु भयो । पृथ्वीनारायण शाहकै शासन कालदेखि नेपालको इतिहास आधुनिक कालमा प्रवेश गरेको मानिन्छ । तर वि.सं. १९५५ सम्म पत्रपत्रिका प्रकाशन सम्बन्धी कुनै पनि प्रयासहरू भएको पाइँदैन । वि.सं. १९५५ साउन महिनादेखि **सुधासागर** नामक नेपालको पहिलो पत्रिका प्रकाशन भएको जानकारी पाइए तापनि हालसम्म त्यस पत्रिकाको कुनै अवशेष प्राप्त गर्न सकिएको छैन । जहानिया राणा शासकहरू जनताको आँखामा पट्टी बाँधेर आफ्नो शासन टिकाउन चाहान्थे । जनता सचेत र चेतनशील भए भने आफ्नो शासन टिकाउन सकिँदैन भन्ने कुराले उनीहरूलाई बारम्बार भस्काइदिन्थ्यो । विद्यालयको नाममा एउटै मात्र दरबार हाइस्कूल थियो तर त्यो पनि सर्वसाधारणका छोरा छोरीका लागि खुल्ला भने थिएन । यस्तो अवस्थामा देशमा पत्रपत्रिका प्रकाशन हुनु ज्यादै असम्भव थियो ।

वि.सं. १९५७ मा श्री ३ वीरशमशेरको मृत्यु हुने वित्तिकै श्री ३ देवशमशेर सत्तामा आए । देवशमशेर अत्यन्तै शिक्षाप्रेमी र साह्रै उदार स्वभावका व्यक्ति थिए । चार महिनाको भन्दा पनि कम समय शासनमा रहेर उनले देशमा धेरै सुधार गरे यिनकै अथक प्रयासको फलस्वरूप वि.सं. १९५८ वैशाख २४ गतेदेखि साप्ताहिक रूपमा **गोरखापत्र**को प्रकाशन भएको हो । सुधारवादी राणा प्रधानमन्त्री देवशमशेरको सदिच्छा र बभ्काडी राजा जयपृथ्वीबहादुर सिंहको प्रेरणाबाट नै **गोरखापत्र**ले जन्म लिने सुअवसर प्राप्त गरेको हो ।

राणाकालीन अनुदार शासन व्यवस्थामा यसको प्रकाशन प्रारम्भ भएर पनि प्रारम्भदेखि नै यसले नेपाली पत्रकारिताका क्षेत्रमा एकपछि अर्को गर्दै विभिन्न किसिमका महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाहका माध्यमबाट आफ्नो प्रकाशनको शताब्दी पार गर्नु गौरवको कुरा हो (भट्टराई, २०५९ : ९) । आरम्भमा निजी क्षेत्रमा प्रेस सञ्चालन गरिरहेका पं नरदेव पाण्डेलाई **गोरखापत्र** प्रकाशनको अधिकार सुम्पिएकोमा वि.सं. १९६० भदौ २२ गतेको सनदबाट चन्द्र शमशेरले उनको अधिकार भिकी आफ्ना ज्वाईँ जयपृथ्वीबहादुर सिंहलाई सुम्पिए (भट्टराई, २०५७ : १४) । यसरी निजी क्षेत्रको सहभागितामा **गोरखापत्र**को प्रकाशन आरम्भ भए तापनि त्यसमा शासकहरूको प्रत्यक्ष निगरानी थियो । यसको परिणाम स्वरूप राणा शासकहरूले **गोरखापत्र**लाई आ-आफ्नो इच्छा अनुसार चलाए ।

२.५ गोरखापत्र प्रकाशनको उद्देश्य

नेपाली पत्रकारिताको सिङ्गो इतिहास निर्माण गर्न सफल रहेको गोरखापत्र (१९५८) को प्रकाशनको उद्देश्य अवश्य पनि सकारात्मक नै रहेको थियो । जहानिया राणा शासनको समयमा मानवतावादी सुधारक जयपृथ्वीवहादुर सिंहको सक्रियता र जनताको हितका लागि केही गर्न चाहने श्री ३ देवशमशेरको अनुकम्पाबाट गोरखापत्रको प्रकाशन सुरु भएको हो । यसको सबैभन्दा माथि लेखिएको-

सर्वे भवन्तु सुखिन : सर्वे सन्तु निरामयाः ।

सर्वे भद्राणी पश्यन्तु मा कश्चिद् दुःख भागजन ॥

निरोगी सबै हुन् सबै हुन् सुखीया ।

सधैं वेश देखून् नहुन् क्वै दुखीया ॥

सबैको यसै पत्रले हाथ सुहाओस ।

सधैं हर्षले दिल सबैको भराओस् (पौड्याल, २०५९ : ग) ।

जस्ता आशीर्वादबाट प्रकाशन सुभारम्भ गरेको गोरखापत्रले विश्व मानव मात्रको सुख शान्तिको कामना गरेको देखिन्छ । यो निस्कँदा पहिलो पानाको पहिलो खण्डमा जसका नामका सम्बन्धले हामी गोर्खाली कहलिएका छौं उनै गोरक्षकालीको सम्झना गरी यो अखवारको प्रारम्भ गर्दछौं भन्ने प्राथना गर्दै यस पत्रिकाको प्रकाशन आरम्भ गरिएको छ (देवकोटा, २०५१ : ६०) । जनतालाई नयाँ कुराको ज्ञान दिनु, देश विदेशका समसामयिक घटनाहरूबारे सुसूचित गर्नु गोरखापत्रको मुख्य उद्देश्य रहेको देखिन्छ । जुन देशमा अखवार बढ्दै गएको छ, ती देशमा रोज रोज उन्नति पनि बढ्दै गएको छ । हुन पनि यस संसारमा सबैभन्दा ठुलो कुरो अखवारै छ । राष्ट्रको प्रगति भन्नु नै जनता हुन् । जनता सचेत नभएसम्म राष्ट्रको उन्नति हुन सक्तैन । सूचना चेतनाको वाहक हो भन्ने मूल उद्देश्य गोरखापत्रले राखेको थियो (देवकोटा, २०५१ : ६०) ।

राणा शासनको समयमा जनताका समस्याको सुनुवाई हुने स्थानको अभाव थियो । जसको अभावमा न्याय पाउनबाट जनता वन्चित भएका थिए । त्यसैले देवशमशेर प्रधानमन्त्री भएपछि पत्रिकाको माध्यमबाट जनताको सुभावा र समस्याका बारेमा जानकारी पाउने लक्ष्य राखेर गोरखापत्रको प्रकाशन गरेका थिए । ज्ञान विज्ञान भन्ने कुरा अरूबाट पनि लिनुपर्छ भन्नेतर्फ पनि गोरखापत्र सचेत रहेको देखिन्छ । केही बुद्धिमान् पुरुषले आफ्नो बुद्धिको खर्च गरी सबैलाई अक्कल बुद्धि बढ्ने कुरो वा बहुतै फाइदा हुने अनेक हुनका कुरा लेखे तापनि कसैलाई थाह नभइ तेसै हराई जान्थे । अब उप्रान्त तेस्तो कुरो पनि बराबर छापिने हुनाले यस विषयबाट सबैलाई फाइदा छ (देवकोटा, २०५१ : ६०) । भनी

गोरखापत्रले आफ्नो प्रकाशनको उद्देश्यलाई स्पष्ट पार्न खोजेको छ । गोरखापत्र मूलतः समाचार प्रधान पत्रिका हो । समसामयिक राष्ट्रिय एवम् अन्तराष्ट्रिय समाचार दिनु यसको प्रारम्भिक उद्देश्य रहेको थियो भने नेपाली भाषा साहित्यको क्षेत्रमा पनि यसले पुऱ्याएको योगदान अविस्मरणीय नै रहेको छ ।

राणा कालमा जन्मिएर पनि सुधारवादी प्रधानमन्त्री देवशमशेर र मानवतावादी जयपृथ्वीवहादुर सिंहको साथ पाएर गोरखापत्रले देश र जनताको ठुलो सेवा गर्ने लक्ष्य निर्धारण गरेको देखिन्छ ।

२.६ गोरखापत्रमा प्रकाशित सामग्री

गोरखापत्र समाचार प्रधान पत्रिकाको रूपमा जन्मिएको थियो । यस पत्रिकामा सुरुमा समाचारमूलक देश विदेशका सामग्रीहरू प्रकाशित हुन्थे । गोरखापत्रमा छापन हुने र नहुने सामग्रीका बारेमा देवशमशेरले पं. नरदेव मोतीकृष्णलाई दिएको सनदमा सिधा कुरा उल्लेख भएको भए तापनि राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय परिवेश बमोजिम गोरखापत्रको प्रकाशित स्वरूपमा पनि परिवर्तन आएको छ । गोरखापत्रले आफ्नो प्रकाशनपछि धेरै भगिनी पत्रिकालाई जन्म दिइसकेको छ । गोरखापत्रमा समाचारमूलक सामग्रीका साथै मनोरञ्जनात्मक सामग्री, कथा, कविता, निबन्ध, समालोचना, लेख, जीवनी, यात्रासंस्मरण, नाटक एकाङ्की, र उपन्यास जस्ता साहित्यिक सामग्रीहरूलाई गोरखापत्रले धारावाहिक रूपमा प्रकाशन गर्दै आइरहेको छ । समाचारपत्र भए तापनि गोरखापत्रले भाषा साहित्यको विकासमा कुनै साहित्यिक पत्रिकाकोभन्दा कम योगदान दिएको छैन ।

समाचारमूलक र साहित्यिक सामग्रीका अलावा गोरखापत्रमा खेलकूद, कृषि, वातावरण, पर्यावरण, उद्योग वाणिज्य, जस्ता विषयसँग सम्बन्धित सामग्रीहरू पनि प्रकाशित भएका छन् ।

२.७ गोरखापत्रको विकासक्रम

वि.सं.१९५८ वैशाख २४ गते सोमबारदेखि साप्ताहिक रूपमा प्रकाशन सुरु भएको गोरखापत्र जन्मदा सुधासागर (१९५५) पछिको माहिलो भएर जन्मिएको भए तापनि नेपाली पत्रिकाको इतिहासमा आफ्नो प्रकाशनलाई निरन्तरता दिन सक्ने जेठो पत्रिकाको स्थानमा आफूलाई राख्न सफल भएको छ । एउटा पत्रिकाले प्रकाशनको सय वर्ष पार गर्नु आफैमा एउटा गौरवमय इतिहास हो । स्थापना कालदेखि निरन्तर रूपमा आजका दिनसम्म आइपुग्दा गोरखापत्रले निकै उतारचढाव बेहोरेको छ । साप्ताहिक रूपमा जन्मिएको भए पनि राष्ट्रमा भएका अनेकौँ परिवर्तनसँगै आफूलाई पनि यसले परिवर्तित र विकसित गर्दै दैनिक रूपमा

अग्रस्थानमा स्थापित भएको छ । नेपाली जनताको सुखदुःखको साक्षी बनेर आइरहेको **गोरखापत्रले** एउटा अविस्मरणीय र प्रशंसनीय इतिहास निर्माण गरेको छ ।

सुरुमा गोरखापत्र नममा छापिएको यो पत्रिका वि.सं. १९८३ जेठ ४ गतेदेखि **गोरखापत्र** लेख्ने प्रचलन सुरु भएको देखिन्छ । देवशमशेरको सत्प्रयासबाट सुरू भएको गोरखापत्र उनको पलायनसँगै मर्नु न बाच्नको अवस्थामा पनि पुग्यो । देवशमशेरको उदारता मन नपराउने चन्द्रशमशेरले देवशमशेर प्रधानमन्त्री बनेको ४ महिना पनि नपुग्दै गलहत्याएर आफू सत्तासिन बने (रानाभाट, २०५७ : १०) ।

चन्द्रशमशेर सत्तामा आएपछि केही समय **गोरखापत्र**को प्रकाशन बन्द हुनपुगेको थियो । यस अवस्थामा ब्रिटिस लिगलेशन र अन्य विभिन्न क्षेत्रबाट पनि **गोरखापत्र** किन ननिस्किएको हो ? भन्ने जिज्ञासा राखिन थालेको कारणबाट नै **गोरखापत्र**को बन्द गर्ने भित्री उद्देश्य पूरा नगर्न चन्द्रशमशेर विवश बनेका थिए (भट्टराई, २०५९ : ९) । वेलायत तथा फ्रान्ससम्म वितरण हुन थालेको **गोरखापत्र** त्यहाँ पुऱ्याउन र अन्य अत्यावश्यक क्षेत्रमा मात्र वितरण गर्नका लागि २०० प्रति मात्र छापेर भए पनि भाग्यवश यो मर्नबाट जोगिएको थियो ।

वि.सं. १९६० मा जयपृथ्वीबहादुर सिंहको जिम्मामा आएपछि यसको स्वरूपमा अभू सुधार भएको देखिन्छ, तर पत्रकारिताको धर्म पालना गरेकै कारणबाट वि.सं. १९७३ कार्तिकमा अपमानजनक किसिमले उनी निर्वासित जीवन बिताउन बाध्य भए । नेपाली पत्रकारितामा फोटो पत्रकारिताको थालनी वि.सं. १९८४ बैशाख १३ गतेबाट **गोरखापत्रले** नै गऱ्यो (अर्याल, २०५७ : ७९) । वि.सं. १९८६ मंसीर १० गते चन्द्रशमशेरको निधन भएपछि यसअघि २०० प्रतिमा सीमित **गोरखापत्र** ७०० प्रति प्रकाशित हुन थाल्यो । २००० असोज २९ गतेदेखि श्री ३ जुद्ध शमशेरकै शासनकालमा मङ्गलवार र शुक्रवार गरी हप्ताके दुई पटक र वि.सं. २००३ पुस ८ गतेबाट सोमवार, बुधवार र शुक्रवार गरी हप्ताको तीन पटक प्रकाशित हुन थाल्यो (रानाभाट, २०५७ : १०) । सरकारी मुखपत्र भएकाले पनि राजनीतिक व्यवस्था र सरकार परिवर्तनले **गोरखापत्रलाई** प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने गरेको छ । प्रजातन्त्र स्थापनापछि २०१७ साल फागुन सात गतेबाट **गोरखापत्र**को दैनिक प्रकाशन सुरू भयो आफ्नो जन्मकालको करिब ५९ वर्षपछि **गोरखापत्र** साप्ताहिकले दैनिक पत्रिकाको स्वरूप ग्रहण गर्नु भनेको परिवर्तनको दिशामा एउटा ठुलो फड्को मार्नु पनि हो । आज एक सय वर्ष पार गरिसकेको **गोरखापत्रकै** गर्भबाट कैयन योग्य र प्रशंसालायक सन्तानहरूको पनि जन्म भइसकेको छ ।

वि.सं.२०१९ असार ९ गतेबाट गारेखापत्रसँगै शनिवासीय परिशिष्टाङ्कको प्रकाशन सुरु भयो । प्रत्येक शनिबार थप सामग्रीकासाथ शनिवासीय परिशिष्टाङ्कका नामले हालसम्म प्रकाशित यस परिशिष्टाङ्कले केटाकेटी, युवायुवती, महिला, तथा बुढाबुढीसम्मलाई प्रशस्त मनोरञ्जन दिइरहेको छ भने नेपाली भाषा सहित्य कला संस्कृतिको विकासमा पनि महत्त्वपूर्ण योगदान दिएको छ । यसका साथै अङ्ग्रेजी राष्ट्रिय दैनिक द राइजिड नेपाल को प्रकाशन २०२२ पुस १ गतेबाट निरन्तर रूपमा भइरहेको छ । यसभन्दा पूर्व नै वि.सं. २०२१ असोजबाट दि नेपालिज पर्सपेक्टिभ (साप्ताहिक) को प्रकाशन सुरु भए तापनि यसले वि.सं.२०३२ सम्म मात्र निरन्तरता पाउन सकेको पाइन्छ । यसैगरी २०२५ जेठमा साहित्यिक मासिक पत्रिका मधुपर्क र वि.सं.२०४५ असारमा युवामञ्च को प्रकाशन आरम्भ भयो । यसैगरी २०४७ को वैशाखदेखि बालबालिकाको लागि उपयोगी मुना र त्यही सालको पुसदेखि सन्डे डिस्प्याच अङ्ग्रेजी साप्ताहिकको प्रकाशन हुन पुग्यो । वि.सं. २०५५ को वैशाख महिनादेखि मनोरम अप्सराको प्रकाशन सुरु भए तापनि हाल त्यसको प्रकाशन बन्द भइसकेको छ ।

यति लामो र गौरवमय इतिहास बोकेको गोरखापत्रले यी लगायतका थप सामग्री सहितका सामग्रीहरू बेलाबेलामा प्रकाशन गर्दै आइरहेको छ । वि.सं.२०१९ कार्तिक २ गतेदेखि सायं संस्करण प्रकाशन सुरु गरी विहान र साँझ गरी दिनमा दुई पटक प्रकाशन गर्ने अभ्यास सुरु गर्नु तर यो अभ्यास वि.सं. २०२२ असोज २२ सम्ममात्र सफल रह्यो (अर्थात्, २०५७ : १०३) । त्यसैगरी गोरखापत्रले समय समयमा विशेषाङ्कहरू, स्मारिकाहरू प्रकाशित गरी सूचना र ज्ञान पस्किने कार्यमा सक्दो प्रयास गरिरहेको छ ।

सुरुमा गोरखापत्रमा एडिटरको राय भनी छापिए पनि सम्पादकको नाम छापिँदैनथ्यो । वि.सं. १९९१ जेठ ५ गते सम्पादक प्रेमराज शर्मा भनी छापिएकाले उनलाई नै गोरखापत्रको पहिलो सम्पादक मानिन्छ भने वि.सं २०१२ भदौ ३० गते प्रधान सम्पादकमा नियुक्त बालकृष्ण सम गोरखापत्रका प्रथम प्रधान सम्पादक हुन् (अर्थात्, २०५७ : १०३) ।

पशुपति प्रेसबाट प्रकाशित भएको गोरखापत्र वि.सं. २०२० असार २५ गतेदेखि गोरखापत्र कर्पोरेशन ऐन २०१९ अन्तर्गत गोरखापत्र संस्थानको रूपमा स्थापना भएको छ । सुरुमा ९×१२” साइजको कागजमा प्रकाशित सादा गोरखापत्र २०१७ पछि १५×२०” साइजमा प्रकाशित हुन थालेको हो । हाल यो पत्रिका रङ्गिन रूपमा प्रकाशित हुँदै आएको । यसरी गोरखापत्रले आफ्नो भविष्यलाई दिन प्रतिदिन चम्किलो बनाउँदै गइरहेको छ (कार्की, २०५९ : १६) ।

गोरखापत्रको इतिहाससँगै नेपाली पत्रपत्रिकाहरूको विकास हुँदै गएको छ । एकसय वर्ष पहिले जन्मेर अनेकौं विघ्न बाधाहरूसँग लड्दै आजसम्मको यात्रामा यस पत्रिकाले नेपाली पत्रकारितालाई विकसित अवस्थामा ल्याइपुऱ्याएको छ । राणा शासनकाल, प्रजातन्त्रिक शासनकाल, पञ्चायती शासन व्यवस्था हुँदै पुनः प्रजातन्त्रिक शासन प्रणालीसम्म आइपुग्दा गोरखापत्रले अनेकौं पटक शासकहरूको खप्की खानुपरेको इतिहास छ भने अनेकौं पटक दण्डित हुन परेको पनि छ । यति हुँदाहुँदै पनि पत्रकारिताको धर्म पालना गर्दै गोरखापत्र निरन्तर यात्रामा लागि परेको छ । गोरखापत्रलाई पछ्याउँदै आएका अनेकौं पत्रिकाहरूले नेपाली पत्रकारिताको भण्डारलाई बलियो बनाएका छन् । यसरी नेपाली पत्रकारिताको इतिहास निर्माण गर्ने गोरखापत्रको भगीरथ प्रयास र अविस्मरणीय योगदानलाई सबैले गौरवका साथ स्वीकार्नु पर्दछ ।

२.८ गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशन र उद्देश्य

भाषा साहित्य भनेको राष्ट्रको गहना हो । जुन देशको भाषा साहित्य विकसित भएको हुन्छ त्यस देशको समाज र संस्कृति पनि विकसित भएको हुन्छ र सभ्य पनि हुन्छ । साहित्यलाई माथि उठाउन स्रष्टाको प्रयासमात्र पर्याप्त हुँदैन । काव्यपारखीहरूको लगनशीलताले पनि ठुलो भूमिका खेलेको हुन्छ । साहित्य सिर्जना गरेर मात्र हुँदैन यसले प्रकाशनमा आएर मानव समाजसँग साक्षात्कार गर्ने अवसर पनि पाउनु पर्छ जुन अवसर पत्रपत्रिकाहरूप्रदान गर्दछन् ।

नेपाली भाषा र साहित्यको विकासका निम्ति सुरुदेखि हालसम्मको अवधिमा थुप्रै पत्रपत्रिकाहरूले महत्त्वपूर्ण योगदान दिएका छन् । त्यसमा पनि गोरखापत्रको भूमिकालाई ऐतिहासिक मानिन्छ । समाचारपत्र भएर पनि गोरखापत्रले सर्वाङ्गीण क्षेत्रमा अमूल्य योगदान पुऱ्याएको छ । समसामयिक लेख रचना, ताजा समाचार लगायत कथा, कविता, बाल रचना, निबन्ध, नाटक, समालोचना, आदि धेरै विषय र विधामा बालकदेखि बृद्धसम्मलाई पाच्य मनोरञ्जनात्मक सामग्रीका साथ गोरखापत्र विगत एक शताब्दीदेखि सबैको प्रियपात्र बन्दै आएको छ ।

नेपाली भाषा, साहित्य, कला, संस्कृतिको सम्बर्द्धन गर्ने उद्देश्यका लागि गोरखापत्रले वि.सं. २०१९ असार ९ गतेदेखि थप सामग्रीका साथ शनिबार शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशन गर्दै आएको छ । यसलाई गोरखापत्रकै एक अङ्गका रूपमा लिन सकिन्छ । समाचारपत्रका रूपमा जन्म दिए तापनि गोरखापत्रले समाचारपत्र र साहित्यिक पत्रिकाको दोहोरो भूमिका निर्वाह गरेको छ । समयसमयमा प्रकाशित भाषा, साहित्य र कलासँग सम्बन्धित चिन्तन मनन तथा सम्पादकीयहरूले भाषा साहित्यको श्रीवृद्धिमा ठुलो

योगदान पुऱ्याएका छन् । वि.सं.१९९४ मा प्रकाशित भएको शुद्ध नेपालीको सवाइ शीर्षकको एउटा सम्पादकीयमा मूल लक्ष्य नेपाली भाषालाई शुद्ध रूपमा धेरैले प्रयोग गरून भन्ने रहेको देखिन्छ । व्याकरण सम्बन्धी यस रचनामा धेरै शब्दमा ह्रस्व दीर्घका प्रमुख नियमलाई देखाउन खोजिएको कुरा स्पष्ट हुन्छ (घिमिरे, २०५७ : २३) । प्राचीन नेपाली भाषालाई हालको विकसित अवस्थामा ल्याइपुऱ्याउन गोरखापत्रले लगाएको गुनलाई कसैले पनि विर्सन मिल्दैन ।

वि.सं. २०१०-११ तिर हालको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कस्तै सामग्रीका साथ गोरखापत्र प्रकाशित भएको पाइन्छ । तर यस्तो सामग्री दीर्घकालीन हुन भने सकेन । जे-जस्तो प्रक्रियाबाट भए पनि गोरखापत्रको ध्यान भाषा, साहित्य, कला र संस्कृतिका क्षेत्रमा विशेष योगदान रहिरहेको छ । फल स्वरूप वि.सं. २०१९ असार ९ गतेदेखि प्रत्येक शनिबार शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशन हुन थालेको हो । नेपाली एकता र अखण्डतालाई अक्षुण्ण राखी भाषा, साहित्य, कला र संस्कृतिको माध्यमबाट सम्पूर्ण नेपालीलाई एक सूत्रमा आबद्ध गरी विश्वमा राष्ट्रको परिचय दिन गोरखापत्रले शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशनको परम्परा सुरु गरेको हो । उक्त कुरा वि.सं. २०२२ मा स्व. गोपालप्रसाद भट्टराईले भनेका थिए (रेग्मी : २०५८, पृ.ग) । भाषा साहित्यको विकास गर्नु, कला संस्कृतिको जगेर्ना गर्नु, बालकदेखि बृद्धसम्म सबैलाई मनोरञ्जन प्रदान गर्नु, समाजमा असल चरित्रको विकास गर्नु शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कको प्रकाशन उद्देश्य रहेको देखिन्छ ।

तेस्रो परिच्छेद

शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित साहित्यिक रचनाको सर्वेक्षण तथा विधागत वर्गीकरण

३.१ शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित सामग्रीहरू

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा साहित्यिक र साहित्येतर दुबै किसिमका सामग्रीहरू प्रकाशित भएका छन् । भाषा साहित्यको क्षेत्रमा अविस्मरणीय योगदान पुर्याएको भए तापनि समाजका अन्य पक्षहरूमा यसको योगदान पनि कम मूल्यको छैन । कालक बृद्ध, युवायुवती, किसान, मजदुर, गृहिणीहरू सबैका लागि आ-आफ्ना रूचि अनुसारका सामग्रीहरू यसमा प्रकाशित भएका छन् । यसका साथै साप्ताहिक घटनाक्रम, राशिफल, विज्ञानजगत खलकुद, आदि स्तम्भहरूका माध्यमबाट मनोरञ्जन र ज्ञान बाँड्नमा शनिवासीय परिशिष्टाङ्कले कुनै कञ्जुस्याईं गरेको छैन । साहित्यतर्फ कथा, कविता, गीत, गजल, नैबन्धिक रचना, समालोचना, उखान, टुक्का प्रकाशित भएका छन् ।

शनिवासीय परिशिष्टाङ्कले नयाँ कृतिको परिचय दिएर पाठकलाई अध्ययनतर्फ केन्द्रित गराउन पनि भ्याएको छ । पर्यटन व्यवसायको अभिवृद्धिका लागि पनि शनिवासीय परिशिष्टाङ्कले खोजमूलक सामग्री प्रकाशित गरेको छ । समाजका विभिन्न क्षेत्रसँग सम्बन्धित कुराहरू प्रकाशित गरी समाजलाई कुवाटोमा जानबाट जोगाउने भरमग्दुर प्रयास गरेको छ । यतिमात्र नभएर कीटनाशक औषधिको प्रयोग, प्राङ्गारिक मलले दिने फाइदा जस्ता विषयवस्तुमा पनि यस शनिवासीय परिशिष्टाङ्कले आवाज उठाएको छ । यसरी साहित्यिक तथा साहित्येतर सामग्रीलाई स्थान दिएर शनिवासीय परिशिष्टाङ्कले नेपाली समाजमा अमिट छाप छोडेको छ । गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा के-कस्ता सामग्री प्रकाशित भएका छन् र तिनले नेपाली साहित्यमा कस्तो मूल्य राखेका छन् भन्ने कुरालाई अध्ययन गर्नको निम्ति गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित भएका रचनाहरूको विधागत वर्णानुक्रम सूची यस प्रकार रहेको छ -

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०)मा प्रकाशित कविता/गीत/गजल

क्र.सं	रचनाकारको नाम	रचना शीर्षक	वर्ष	अङ्क	साल	महिना	गते	पृ.
१	अकेला ओमलाल	दुनिया बोकिरहेछ	९२	२३४	२०४९	९	१८	ख
२	अग्निहोत्री तीर्थराज आचार्य	नव वर्षको शुभकामना	८६	३४३	२०४४	१	५	ख
३	अर्ज्याल सिद्धिबाबु	एकता मञ्च	८७	२८३	२०४४	११	८	ग
४	अधिकारी कृष्ण	राष्ट्रकर्मी युवाहरू	९२	३४९	२०५०	१	१९	ख
५	अधिकारी क्षेत्रप्रताप	एउटै घाउ एउटै व्यथा	८९	२७	२०४६	२	२१	ख

६	अधिकारी क्षेत्रप्रताप	देश यसरी चल्दैन	८७	८६	२०४४	४	१६	ख
७	अधिकारी क्षेत्रप्रताप	नेपाल नेपालजस्तो छैन	९३	१५७	२०५०	६	२३	ख
८	अधिकारी क्षेत्रप्रताप	पानी	८६	९५	२०४३	४	२५	ग
९	अधिकारी क्षेत्रप्रताप	बूढी गण्डकी	९२	१९४	२०४९	८	६	ख
१०	अधिकारी क्षेत्रप्रताप	राष्ट्रिय गीत	८६	२८७	२०४३	१०	२४	ख
११	अधिकारी क्षेत्रप्रताप	शहीदको सपना	९०	४१	२०४७	३	२	ख
१२	अधिकारी क्षेत्रप्रताप	समर्पित एउटा अन्तिम गीत	९१	१३८	२०४८	६	५	ख
१३	अधिकारी क्षेत्रप्रताप	सम्बन्धन	८८	३४६	२०४६	१	१०	ख
१४	अधिकारी गोकुल	रहरको रोपाइँ	९१	२२३	२०४८	९	६	ख
१५	अधिकारी गोकुल	सार्थक मृत्यु	८९	२६१	२०४६	१०	१४	ख
१६	अधिकारी चन्द्रप्रकाश	नेपालका नाममा	८४	३२३	२०४१	१२	१७	ग
१७	अधिकारी चन्द्रमणि	भानु	८५	७०	२०४२	३	२९	ग
१८	अधिकारी टीकाराम	श्रीमती	८९	२१९	२०४६	९	१	ख
१९	अधिकारी दिनेश	एकलै हिड्दाको आनन्द	९३	१६३	२०४९	७	१	ख
२०	अधिकारी दिनेश	कम्प्युटर मान्छे	८९	३३६	२०४७	१	१	ख
२१	अधिकारी दिनेश	गीत	८५	१३	२०४२	३	२९	ग
२२	अधिकारी दिनेश	गीत	८७	७२	२०४४	४	२	ख
२३	अधिकारी दिनेश	गीत	८७	२७६	२०४४	११	१	ख
२४	अधिकारी दिनेश	गीत	८७	३३२	२०४४	१२	२७	ख
२५	अधिकारी दिनेश	गीत	८९	४३	२०४६	३	३	ख
२६	अधिकारी दिनेश	गीत	९०	१८२	२०४७	७	२४	ख
२७	अधिकारी दिनेश	गीत	९३	१०१	२०५०	४	३०	ख
२८	अधिकारी दिनेश	पीडा	९०	१५७	२०४७	६	२७	ख
२९	अधिकारी दिनेश	प्रवृत्ति	८४	७	२०४१	१	३०	ख
३०	अधिकारी दिनेश	फुल्ला भन्ने पीर भो	८९	२६८	२०४६	११	२१	ख
३१	अधिकारी दिनेश	बहिरो शासन	९२	३	२०४९	१	२७	ख
३२	अधिकारी दिनेश	मन	८६	१९७	२०४३	८	७	ख
३३	अधिकारी दिनेश	समाचारको भाषा बुद्ध बुद्धहरूको सन्देश हो	८९	२८९	२०४६	११	१३	ख
३४	अधिकारी घर्मानन्द	वन र सहर	८७	२४	२०४४	२	१६	ग
३५	अधिकारी नारायणप्रसाद	भानुलाई सम्झदा	९०	६९	२०४७	३	३०	ख
३६	अधिकारी नारायणप्रसाद	शिरमा काँस फुलेछ	८६	१५१	२०४३	६	१	ख
३७	अधिकारी निर्मल	चरीकोट	८७	८६	२०४४	४	१६	ख
३८	अधिकारी प्रकाश	जिन्दगीको बाटो	८४	३०९	२०४१	१२	३	ग
३९	अधिकारी माधवी	उपहार	८५	९७	२०४२	४	२६	ग
४०	अधिकारी रामचन्द्र	श्रद्धाञ्जली	९३	२९६	२०५०	११	२१	ख
४१	अधिकारी रामचन्द्र	सङ्कल्प	९३	१३६	२०५०	६	२	ख
४२	अधिकारी शारदाकान्त	आह्वान	९१	२१६	२०४८	८	२८	ख
४३	अधिकारी शिव	काँचो फल	८९	१९१	२०४६	८	३	ख
४४	अधिकारी शिव	गीत	८९	३३२	२०४६	१२	२५	ख

४५	अधिकारी शिव	चेष्टा	९२	१६३	२०४९	७	१	ख
४६	अधिकारी शिव	ज्वालामुखी पर्खदा	९०	२१०	२०४७	८	२२	ख
४७	अधिकारी शिव	तिमीजस्तै	९०	५५	२०४७	३	१६	ख
४८	अधिकारी शिव	न्हुछेडाँडाँ	८९	७८	२०४६	४	७	ख
४९	अधिकारी शिव	वैभवको अभिप्राय	८९	२३३	२०४६	९	१५	ख
५०	अधिकारी शिव	शिकार	९२	२०७	२०४९	८	२०	ख
५१	अधिकारी शिव	हाऽऽई हिमालय	९३	२१३	२०५०	८	२६	ख
५२	अधिकारी सोनाम	जागिर	८७	३८	२०४४	२	३०	ख
५३	अनुक्रमराज	मानिस : देवता	८७	२४८	२०४४	४	१६	ख
५४	अनुश्री	अक्टोभियोपाज र उनका दुई कविता	९०	१७५	२०४७	७	१७	ख
५५	अन्जान सानुराजा श्रेष्ठ	म कविता कोरिरहूला	९१	२६	२०४८	२	१८	ख
५६	अर्याल धर्मराज	चाहाड उमङ्ग	९३	१८८	२०५०	७	२२	ख
५७	अर्याल धर्मराज	मेरो देश	९२	३९	२०४९	२	२१	ख
५८	अर्याल धर्मराज	सारङ्गीको आत्मकथा	९३	३	२०५०	१	२६	ख
५९	अर्याल नवराज	अघोषित युद्ध	९३	१९९	२०५०	८	१२	ख
६०	अश्रुमाली विनोद	अन्तिम इच्छा	८९	१८०	२०४६	७	१९	ख
६१	अश्रुमाली विनोद	वाह ! धनकुटा	८४	३४३	२०४३	१	८	ग
६२	आचार्य ओम	स्वदेशको माया	८७	१८५	२०४४	७	२८	ख
६३	आचार्य काशीराज	मेरो देश तिमी त विदेश पो रहेछौ	९१	८९	२०४८	४	१८	ख
६४	आचार्य खिमानन्द	सत्यबोध	८६	३२३	२०४३	१२	१४	ख
६५	आचार्य पेशल	रोबटको आमसभा	९३	१९९	२०५०	८	१२	ख
६६	आचार्य मेघराज	शुभकामना	८५	३४९	२०५३	१	१३	ग
६७	आचार्य लेखनाथ	विकास र शान्ति	८५	२८०	२०४२	११	१८	ग
६८	आचार्य विद्यान	गजल	९०	१८२	२०४७	७	२४	ख
६९	आचार्य विद्यान	देशदेखि चिठी आयो	९३	२१३	२०५०	८	२६	ख
७०	आचार्य विद्यान	पहाड	८५	२९४	२०४२	११	१८	घ
७१	आचार्य शेषराज	राष्ट्रपिताप्रति	८७	२८३	२०४४	११	८	ग
७२	आर्यालय	आशमान सकिन	८७	१०	२०४४	२	२	ख
७३	आर्यालय	पत्रकार	८७	९३	२०४४	४	२३	ख
७४	आले जे. वी	लोकगीत	८८	५१	२०४५	३	११	ख
७५	आलोक पवन	मृत्यु मेरो नजिकैबाट गयो	९३	२३३	२०५०	९	१७	ख
७६	उत्साही नगेन्द्रराज	भानुलाई सम्भदा	९१	६८	२०४८	३	२९	ख
७७	उदास ज्ञान	आउ हामी एउटै रङको खेल खेलौं	८६	२२७	२०४३	१०	२४	ख
७८	उदास ज्ञान	आफूले आफूलाई पिउने गर्छु	८५	३१५	२०४२	१२	९	ग
७९	उदास ज्ञान	एक टुक्रा	८५	२९४	२०४२	११	१८	ग
८०	उदास ज्ञान	गीत	८५	१३९	२०४२	६	५	ग
८१	उदास ज्ञान	गीत	८७	२०६	२०४४	८	१९	ख
८२	उदास ज्ञान	गीत	९०	८३	२०४७	४	१३	ख

८३	उदास ज्ञान	गीत	९२	१८	२०४९	२	१०	ख
८४	उदास ज्ञान	मन	८६	२५९	२०४३	१०	३	ख
८५	उदास ज्ञान	मनभित्रका कुरा	९०	२०	२०४७	२	१२	ख
८६	उदित्त बि. के. पन्त	शुभेच्छा	८६	१४४	२०४३	६	११	ख
८७	उपाध्याय अम्बिकाप्रसाद	हावा	८६	१६९	२०४३	७	८	ख
८८	उपाध्याय ऋषिराम	फूल	८६	२१६	२०४३	१२	७	घ
८९	उपाध्याय नन्दहरि	विलाप	८७	३५२	२०४५	१	१८	ग
९०	उपाध्याय प्रकाशचन्द्र	प्रण	८५	९०	२०४२	४	१९	घ
९१	उपाध्याय प्रकाशचन्द्र	प्रण	८८	१५६	२०४५	६	२२	ख
९२	उपाध्याय मुकुन्दशरण	ठमेलबासी कवि लेखनाथ	८४	३०९	२०४१	१२	३	ग
९३	उपाध्याय यज्ञराज	लोकगीत	८८	७२	२०४५	६	२२	ख
९४	उपाध्याय सन्ध्या	आँसुको मूल्य नखोज	८७	४५	२०४४	३	६	ख
९५	उप्रेती टंक	माटोमा घाम उम्रिदा	९०	२३७	२०४७	९	२१	ख
९६	उप्रेती भीष्म	आकाश खास्यो भने के हुन्छ ?	९२	३२३	२०४९	१२	२१	ख
९७	उप्रेती भीष्म	मैले शहर छोडें	९३	७३	२०५०	४	२	ख
९८	उप्रेती भीष्म	सपनाको बाली	९०	२३७	२०४७	९	२१	ख
९९	उप्रेती सच्युतराज	तिहारको सम्झना परदेशीलाई	८६	१६९	२०४३	७	८	घ
१००	उप्रेती सच्युतराज	पृथ्वीको सम्झनामा	८६	२४६	२०४३	९	२६	ख
१०१	उप्रेती सच्युतराज	विदाइ	८६	३५६	२०४३	१	२०	ग
१०२	उप्रेती सच्युतराज	राष्ट्रपिता	८६	२८८	२०४३	११	९	ख
१०३	उप्रेती सच्युतराज	शुभकामना	८६	३४३	२०४४	१	५	ख
१०४	कणाद महर्षि	ती के भन्लान्	८४	२०४	२०४१	८	१६	ख
१०५	कणाद महर्षि	होइन के भएको यस्तो	८९	९२	२०४६	४	२१	ख
१०६	कटुवाल परशुराम	श्रद्धाञ्जली	८६	१२३	२०४३	५	२१	ग
१०७	कपाली पुष्प	वर्षा	८५	९७	२०४२	४	२६	ग
१०८	कपिलमोहन थापा	तीन टुक्रे चुड्का	८८	११४	२०४५	५	११	क
१०९	कर्माचार्य बट्टीप्रसाद	जीवन	९१	२८६	२०४८	११	९०	ख
११०	कर्माचार्य माधवलाल	कल्पना रिसाएदेखि	८४	९१	२०४१	४	२०	ख
१११	कर्माचार्य माधवलाल	व्यग्रता वित्देन	९२	२४८	२०४९	१०	३	ख
११२	कर्मा लीलासिंह	तरुण	८७	३३८	२०४५	१	४	ग
११३	कल्पलता	तीन टुक्रा	८५	१३	२०४२	२	५	ग
११४	कविताराम	पेट्रोलको प्रतीक्षामा मेरो बकपत्र	८९	१५५	२०४६	७	२१	ख
११५	कार्की गौतम	माटोलाई हेलाँ गर्नेहरू	९२	१०९	२०४९	५	६	ख
११६	कार्की नवराज	गीत	८४	२८	२०४१	२	२०	ख
११७	कार्की नवराज	भो बोल्दिन मन डढेको छ	९३	२२६	२०५०	९	१०	ख
११८	कार्की नवराज	रगत पसिना र देश	८६	२२७	२०४३	१०	२४	ख
११९	कार्की पाण्डवराज	गजल	९१	३००	२०४८	११	२४	ख
१२०	कार्की बमबहादुर	लोकगीत	८८	२७०	२०४५	१०	२२	ख
१२१	कार्की मधुसुदन	ती के थिए ?	९१	६८	२०४८	३	२२	ख
१२२	काँचुली मञ्जु	इतिहास संस्मरण र	९२	२४१	२०४९	९	२५	ख

		मोनालिसाको चित्र						
१२३	काँचुली मञ्जु	चुपचाप	९१	२०९	२०४८	८	२१	ख
१२४	काँचुली मञ्जु	बाबुको चङ्गा	९१	२५८	२०४८	१०	११	ख
१२५	काँचुली मञ्जु	भो चाहिँदैन	९३	३१०	२०५०	१२	६	ख
१२६	काफ्ले खेममणि	भानुप्रति	८७	६५	२०४४	३	२७	ख
१२७	काफ्ले भीष्म	केही मसिना कविता	८६	९५	२०४३	४	२५	ग
१२८	काफ्ले भोज	दसैं	९२	१५१	२०४९	६	१७	ख
१२९	काफ्ले रीता	वातावरण स्वच्छ राखौं	९३	२६१	२०५०	१०	१६	ख
१३०	काफ्ले हरिप्रसाद	बीउहरू	९२	३१६	२०४९	१२	१४	ख
१३१	काफ्ले हरिप्रसाद	माला लगाउने रहरमा	९२	२२७	२०४९	९	११	ख
१३२	कुइकेल प्रकाश	आफै उनको लाग्यो	९०	२३७	२०४७	९	२१	ख
१३३	कुन्ती	लोकगीत	८८	१७४	२०४५	७	१३	ख
१३४	कुँवर गोविन्दबहादुर	एउटा यस्तो मान्छे	९१	८२	२०४८	४	११	ख
१३५	कुँवर गोविन्दबहादुर	जल शक्ति नेपालको सम्पत्ति	८७	१४२	२०४४	६	१०	ग
१३६	कुँवर गोविन्दबहादुर	भाइ बहिनीसित	८७	३३२	२०४४	१२	२७	ख
१३७	कुँवर चेतबहादुर	किताब मेरो दुनिया	८७	३८	२०४४	२	३०	ख
१३८	कुँवर चेतबहादुर	किन क्षणमा नै	८८	७९	२०४५	४	१	ख
१३९	कुँवर चेतबहादुर	गीत	८५	३४	२०४२	२	२६	ख
१४०	कुँवर चेतबहादुर	छ है के नमिले	८६	१३०	२०४३	५	२८	ग
१४१	कुँवर चेतबहादुर	बनैरै मोती	८७	११४	२०४४	५	१३	ख
१४२	कुँवर चेतबहादुर	संसार मेरै हो	८४	२५३	२०४१	१०	६	ख
१४३	कुँवर नारायणबहादुर	यही हो छेकम्पार	८७	५८	२०४४	३	२०	ख
१४४	कुँवर बिरागामानसिंह	गीत	८५	२०	२०४२	२	१२	ग
१४५	कुसुम सीताराम	'यथार्थ' गरिवी	८५	७६	२०४२	४	५	ग
१४६	केशवशरण खेमराज	अनेकतामा एकता	८९	७८	२०४६	४	७	ख
१४७	केसपथिक	गजल	८८	२७७	२०४५	१०	२९	ख
१४८	केसी डा. मथुरा	मेरो मनलाई अनुवाद गर तिम्रो मनको भाषामा	८९	१५५	२०४६	७	२१	ख
१४९	केसी राजकुमार	घाम	८९	२८७	२०४६	११	११	ख
१५०	केसी राजकुमार	युद्धक्षेत्रबाट	९३	३१	२०५०	२	२३	ख
१५१	केसी राजकुमार	हातहरू	९०	९०	२०४७	४	२०	ख
१५२	कोइराला एस.पी.	असार पन्ध्र	८७	५८	२०४४	३	२०	ख
१५३	कोइराला कुलचन्द्र	गजल	९२	१९४	२०४९	८	६	ख
१५४	कोइराला कृष्णराज	पुष्पाञ्जली	९२	६	२०४९	३	२७	ख
१५५	कोइराला मोहन	एउटा खुसीको खबर फैलियो	८९	३४३	२०४७	१	८	ख
१५६	कोइराला मोहन	खुसीको चौतारो लागेको छ	८८	२५६	२०४५	१०	१	ख
१५७	कोइराला मोहन	खोलाको पानी	८८	३३३	२०४५	१२	२६	ख
१५८	कोइराला मोहन	चरैवेती चरैवेती	८८	२७०	२०४५	१०	२२	ख
१५९	कोइराला मोहन	टुटेफुटेको मेरो नेपाली शब्द	८९	१८४	२०४६	७	२६	ख
१६०	कोइराला मोहन	ठम्याउन सकेको छैन	८९	८	२०४६	१	३१	ख
१६१	कोइराला मोहन	पानीको पहाडसँग	८९	१४१	२०४६	६	७	ख
१६२	कोइराला मोहन	पिँजडाको बन्धन	९३	२४४	२०५०	१०	२	ख

१६३	कोइराला मोहन	पृथ्वीर माटो	८९	२२६	२०४६	९	८	ख
१६४	कोइराला मोहन	तिम्रो सम्मान हुन्छ	८९	३२४	२०४६	१२	१८	ख
१६७	कोइराला मोहन	मोतीको सौदागर	९३	१८१	२०५०	७	२१	ख
१६८	कोइराला मोहन	विश्वासको माटो	८९	२९६	२०४६	११	२०	ख
१६९	कोइराला मोहन	हिमालको ऐनामा	९०	५५	२०४७	३	१६	ख
१७०	कौडिन्य विश्वनाथ	फागुन सात बस्छ मनमा	८८	२८४	२०४५	११	७	ख
१७१	क्षेत्री दुवसु	दुई चोइला	८७	९३	२०४४	४	२३	ख
१७२	क्षेत्री दुवसु	नयाँ वर्ष	९१	३३५	२०४७	१२	२३	ख
१७३	क्षेत्री दुवसु	२०४८ वैशाख २९	९१	५	२०४८	१	२८	ख
१७४	क्षेत्री पदम	यस्तै छ	८५	२९४	२०४२	११	१८	ग
१७५	खड्का चनु	मेरो देश	८८	१४९	२०४५	६	१५	ख
१७६	खड्का रमा	फूलै नपाई सुक्न पुग्छ	९३	१४३	२०५०	६	९	ख
१७७	खड्का रमा	मलाई मेरै खाँचो छ	९३	२८९	२०५०	३	१४	ख
१७८	खतिवडा गोमा	स्वदेशको माया	८६	६७	२०४३	३	२८	ग
१७९	खनाल अच्युत	श्रद्धाको सुमन	८७	११४	२०४४	५	१३	ख
१८०	खनाल ओवि	आइरहेछ नयाँ वर्ष	८६	३४३	२०४४	१	५	ख
१८१	खनाल खोजराज	शान्तिको फूलबारी	८६	३१६	२०४३	१२	७	ख
१८२	खनाल चिरन्जीवी	चैतको हुरी	९०	३२८	२०४७	१२	२३	ख
१८३	खनाल बलराम	दसैं	८६	१५८	२०४३	६	२५	ख
१८४	खनाल विकास	जीवन र देश	८७	४५	२०४४	३	६	ख
१८५	खनाल श्रीधर	टुहुरो छोरो	८७	२२०	२०४४	९	४	ख
१८६	खरेल भीम	एउटा गीत	८४	२९५	२०४१	११	१९	ख
१८७	खरेल भीम	फुलेन कहिल्यै वसन्त मनमा	९२	८०	२०४९	४	१०	ख
१८८	खरेल भीम	माटो र मन	९३	१२२	२०५०	५	१९	ख
१८९	खरेल यादव	जनता	९०	१५७	२०४७	६	२७	ख
१९०	खरेल यादव	जिन्दगीले किन मलाई सहेन	८९	१५	२०४६	२	७	ख
१९१	खरेल यादव	लाटा हुने भाषाहरू	८९	२९५	२०४६	११	२०	ख
१९२	खरेल यादव	स्वतन्त्रताको आकाश	९०	४८	२०४७	३	९	ख
१९३	खरेल रवीन	के हो यो प्रजातन्त्र ?	९१	११०	२०४८	५	८	ख
१९४	खिलबहादुर	हृदयोद्गार	८४	१९०	२०४१	८	२	ख
१९५	खेताला फणीन्द्रराज	आफ्नै कुरा	८९	१७३	२०४६	७	१२	ख
१९६	खेताला फणीन्द्रराज	एकछिन अडेर त हेर	८९	२४०	२०४६	९	२२	ख
१९७	खेताला फणीन्द्रराज	त्यस्तै जस्तो लाग्छ	८७	१७	२०४४	२९	ख	
१९८	खेताला फणीन्द्रराज	त्यो हावा	९३	२१९	२०५०	९	३	ख
१९९	खेताला फणीन्द्रराज	प्रेरणा स्रोत	८४	१२६	२०४१	५	२३	ख
२००	खेताला फणीन्द्रराज	फर्केर हेर्छु म	९१	८२	२०४८	४	११	ख
२०१	खेताला फणीन्द्रराज	मेरो गीत	९२	१२३	२०४९	५	२०	ख
२०२	खेताला फणीन्द्रराज	यहीं ठीक छ	८६	४६	२०४३	३	७	ग
२०३	खेताला फणीन्द्रराज	यो भूल मेरै हो कि !	९२	३२	२०४८	२	२४	ख
२०४	खेताला फणीन्द्रराज	यो शहर	९३	३३१	२०५०	१२	२७	ख
२०५	खेताला फणीन्द्रराज	सम्फनाको परिभाषा	८८	३२६	२०४५	१२	१९	ख
२०६	खेताला फणीन्द्रराज	स्वास्ती मान्छे : सपना	८७	३४५	२०४५	१	११	ख

२०७	गाउँले लव	गजल	८८	८६	२०४५	४	१५	ख
२०८	गाउँले लव	पीडा	८७	१८५	२०४४	७	२८	ख
२०९	गिरी गोविन्द	पानीको सङ्कल्प	९३	१९७	२०५०	८	५	ख
२१०	गिरी गोविन्द	मलामी जाँदा	९३	१७४	२०५०	७	१४	ख
२११	गिरी चिन्तु	देख्न पाए हुन्थ्यो	९०	२३७	२०४७	९	२१	ख
२१२	गिरी चिन्तु	नेपालभिन्न	८७	७९	२०४४	४	१०	ख
२१३	गिरी दिव्य	गजल	८७	३३८	२०४५	१	४	ग
३१४	गिरी दिव्य	शहीद सम्झनामा पागल मन	९०	२५८	२०४७	१०	१२	क
२१५	गिरी मधुसुधन	डेविट क्रेडिट	९३	३८	२०५०	२	३०	ख
२१६	गिरी बानीरा	काठमाडौँ : गजबको ग्यालिप्रुफ	८६	२२७	२०४३	१०	२४	ग
२१७	गिरी बानीरा	भुम्राका पुतली	९०	३१४	२०४७	१२	९	ख
२१८	गिरी बानीरा	तिमीले छोयौ चोखिएँ	८९	१	२०४६	१	२४	ख
२१९	गिरी बानीरा	धमिरा	८४	१३३	२०४१	५	३०	ख
२२०	गिरी शेखर	पुल	८४	३५०	२०४२	१	१५	क
२२१	गिरी शेखर	देश	८६	२२७	२०४३	१०	२४	ग
२२२	गिरी शेखर	रातो सिन्दुरको घर्सोले भै...	८४	३२३	२०४१	१२	१७	ग
२२३	गुरूड तोया	आमा भन के युद्ध गरूँ !	८६	८१	२०४३	४	११	ग
२२४	गुरूड तोया	कुसुम दे जिल्भाप्रति	८५	२०	२०४२	२	१२	ग
२२५	गुरूड तोया	गीत भनेको यस्तो भएछ	८९	१९८	२०४६	८	१३	ख
२२६	गुरूड तोया	घुम्ती	९२	१६९	२०४९	७	८	ख
२२७	गुरूड तोया	फेरि युद्ध खेल हुन आँटेछ	८६	२२७	२०४३	१०	२४	ख
२२८	गुरूड तोया	मध्यपूर्व	९१	१८१	२०४८	७	२३	ख
२२९	गुरूड तोया	समीनाको भाइसँग	८५	१९६	२०४२	८	८	ग
२३०	गुरूड विद्या	बगरको ढुङ्गा	९३	३१७	२०५०	१२	१३	ख
२३१	गैरे रामहरि	नव वर्ष	८६	३४३	२०४४	१	५	ख
२३२	गोर्खाली वी.पी.	गीत	८७	३२५	२०४४	१२	२०	ग
२३३	गौचन विनोद	आधारभूत आवश्यकता	८७	७९	२०४४	४	१०	ख
२३४	गौचन विनोद	थुप्रै थुप्रै विकल्पहरू	८५	४८	२०४२	३	८	ग
२३५	गौतम अनिरुद्र	वेपत्ता मान्छेको खोजखबर	८५	१३	२०४२	२	५	ग
२३६	गौतम ऋद्धिमणि	नेपाल	९०	१३९	२०४७	६	६	ख
२३७	गौतम केशव	मदैछन् पहाड र नदीहरू	९३	२१३	२०५०	८	२६	ख
२३८	गौतम केशव	मन	८७	१०	२०४४	२	२	ख
२३९	गौतम धनश्याम	आशा	८६	३५७	२०४४	१	१९	ख
२४०	गौतम विमला	निरन्तर चलिरहेछ हाम्रो भगीरथ यात्रा	९३	७३	२०५०	४	२	ख
२४१	गौतम शिव	पश्चाताप	८५	४८	२०४२	३	८	ग
२४२	गौतम शिवप्रसाद	साह्रै गाह्रो	८८	११४	२०४५	५	११	ग
२४३	गौतम शिव	विभाजन	८४	३२३	२०४१	१२	१७	ग
२४४	ग्वंग तेजेश्वरबाबु	अन्नपूर्ण	८५	३४९	२०४३	१	१३	ग
२४५	ग्वंग तेजेश्वरबाबु	आँखाभरिको घनकुटा	८७	३५२	२०४५	१	१८	ख
२४६	ग्वंग तेजेश्वरबाबु	दमौली	८५	३२९	२०४२	१२	२३	ग

२४७	ग्वंग तेजेश्वरबाबु	बन्दिपुर	८५	१८९	२०४२	८	१	ग
२४८	घायल प्रकाश	गजल	९३	३१०	२०५०	१२	६	ख
२४९	घिमिरे जीवराज	स्वदेशको माया	८७	३१	२०४४	२	२३	ख
२५०	घिमिरे जीवराज	काठमाडौँ हिउँद	९०	२७९	२०४७	११	४	ख
२५१	घिमिरे जीवलाल	आकाशको निश्चित आकार हुँदैन	९१	३४८	२०४९	१	१३	ख
२५२	घिमिरे जीवलाल	हिजो आज	९२	१३०	२०४९	५	२७	ख
२५३	घिमिरे तुलसी	छोराप्रतिको चिन्तन	८७	२४	२०४४	२	१६	ग
२५४	घिमिरे भीमनाथ	कविप्रति	८६	६०	२०४३	३	२१	ग
२५५	घिमिरे माधव	आधारभूत आवश्यकता	८७	१००	२०४४	४	३०	ख
२५६	घिमिरे रमण	गीत	८५	२७	२०४२	२	१९	ग
२५७	घिमिरे रमण	गीत	९०	१५७	२०४७	६	२७	ख
२५८	घिमिरे रमण	गीत	९३	२९३	२०४७	११	१८	ख
२५९	घिमिरे रमण	प्रतीक्षा	८५	२९४	२०४२	११	१८	घ
२६०	घिमिरे रमण	रात छटपटाइरह्यो	८४	१९७	२०४१	८	९	ख
२६१	घिमिरे रमण	सौन्दर्य	८५	१५३	२०४२	६	१९	ग
२६२	घिमिरे विष्णुविभु	यो वसन्त ऋतु हो	९३	५२	२०५०	३	१२	ख
२६३	चन्द्रकला	लोकगीत	८८	२१३	२०४५	८	२५	ग
२६४	चापागाउँ मोहन	गर्नु हुन्न	८७	२६९	२०४४	१०	२३	घ
२६५	चालिसे आलोक	प्राकृतिक सौन्दर्यको देश	८७	१००	२०४४	४	३०	घ
२६६	चालिसे विदुर	घात-प्रतिघात	८४	८४	२०४१	४	१३	ख
२६७	चालिसे विदुर	यो शहर	८८	२०६	२०४५	८	२५	ख
२६८	चुअम धरणीधर	कर्मयोगीसँग पृथ्वी बोलिछन्	८७	३८	२०४४	२	३०	ख
२६९	चोथाले राजेन्द्र	गजल	९२	१०९	२०४९	५	६	ख
२७०	चोथाले राजेन्द्र	गजल	९३	१९९	२०५०	८	१२	ख
२७१	चोथाले राजेन्द्र	गजल	९३	३०३	२०५०	११	२८	ख
२७२	जिताली बमबहादुर थापा	काठमाडौँको गति	९१	३१३	२०४८	१२	८	ख
२७३	जिताली बमबहादुर थापा	जनप्रिय कथा	८७	२८३	२०४४	११	८	ग
२७४	जिताली बमबहादुर थापा	भानुलाई एक तुर्को पानी	८५	७०	२०४२	३	२९	ग
२७५	जिताली बमबहादुर थापा	श्रद्धाञ्जली	८७	६५	२०४४	३	२७	ख
२७६	जिताली बमबहादुर थापा	श्रद्धाभाव	८६	२४६	२०४३	९	२६	ख
२७७	जिताली बमबहादुर थापा	श्रद्धाभाव	८८	७२	२०४५	४	१	ख
२७८	जिताली बमबहादुर थापा	स्वदेशको माया	८६	११	२०४३	२	३	ग
२७९	जि.सी. उज्वल	मन	८५	३०१	२०४२	११	२५	ग
२८०	जि.सी. कृष्णबहादुर	यहाँ यस्तै छ	९१	१७०	२०४८	७	९	ख

२८१	जोन्डे धुवनारायण	नेपाली छन् शक्तिशाली	८५	१८९	२०४२	८	१	ग
२८२	जोशी अंगुरबाबा	नेपाली युवा	८५	५५	२०४२	३	१५	ग
२८३	जोशी आनन्द	वसन्त आस्था भएर बाँच्छ	९१	२४४	२०४८	९	२७	ख
२८४	जोशी गिरीराज	स्मृतिपत्र	८६	३२३	२०४३	१२	१४	ख
२८५	जोशी जनार्दन	मुटुको धडकन	८७	२७६	२०४४	११	१	घ
२८५	जोशी तीर्थराज	देवी दुर्गा	८७	१४२	२०४४	६	१०	ख
२८६	जोशी तीर्थराज	मेरो देश	८७	१२१	२०४४	५	२०	ख
२८७	जोशी दीपक	वर्तमान अब आफ्नै विरुद्ध भएर उठेको छ	८६	२२७	२०४३	१०	२४	ख
२८८	जोशी रामचन्द्र	आजको प्रजातन्त्र	९३	२८२	२०५०	११	७	ख
२८९	ज्योत्सना एन.पी.	के हुन्छ कुन्ती मनलाई	८४	३०९	२०४१	१२	३	ग
२९०	ज्ञवाली कृष्ण	आऊ यौटा प्रण अब गारौँ	८७	३५२	२०४५	१	१८	ग
२९१	ज्ञवाली सन्जु	दसैं आइरहेछ	९२	१३७	२०४९	६	३	ख
२९२	ज्ञवाली सन्जु	मेरो छाती चस्किने गर्छ	९२	८०	२०४८	४	१०	ख
२९३	भा धमेन्द्र	सङ्घर्ष	९१	२७९	२०४८	११	३	ख
२९४	भा प्रद्युम्नप्रसाद	दसैं	९१	१५९	२०४८	६	२६	ख
२९५	ठकुल्ला डम्बर	उजाड	९२	३१६	२०४९	१२	१४	ख
२९६	ढकाल खडानन्द	जन्मेको हुन्छ नेपाली भिजेर आफ्नै माटोमा	८९	६४	२०४६	३	२४	ख
२९७	ढकाल देवेन्द्रप्रसाद	चम्केको जाडो	८८	२७०	२०४५	१०	२२	ख
२९८	ढकाल देवेन्द्रप्रसाद	जिन्दगी	८६	२९५	२०४३	११	१६	ख
२९९	ढकाल देवेन्द्रप्रसाद	नेपालीको चाहना	८४	२६७	२०४१	१०	२०	ख
३००	ढकाल मेघराज	दसैं	८५	१६७	२०४२	७	३	ग
३०१	ढकाल विप्लव	गजल	९३	१९२	२०५०	८	५	ख
३०२	ढकाल विप्लव	मृदङ्ग बजाएर बाबा	९१	३२०	२०४८	१२	१५	ख
३०३	ढकाल विप्लव	सान्त्वानी फग गलैचा हो	९१	२७२	२०४८	१०	२५	ख
३०४	ढकाल विप्लव	सारस र माछाहरू	९०	२८७	२०४६	११	११	ख
३०५	ढकाल राजेश	जुवा	९३	१८१	२०५०	७	२१	ख
३०६	ढुङ्गना शेरबहादुर	विकास तिमी नेपाल आऊ	९१	१४५	२०४८	६	१२	ख
३०७	ढुङ्गेल सुवासचन्द्र	गजल	८९	२७५	२०४६	१०	२८	ख
३०८	ढुङ्गेल सुवासचन्द्र	गजल	९३	१०	२०५०	२	२	ख
३०९	ढुङ्गेल सुवासचन्द्र	गजल	९३	९४	२०४०	४	२३	ख
३१०	तामाङ प्रेमकुमार	शान्ति क्षेत्र नेपाल	८५	१११	२०४२	५	८	ग
३११	तिमिल्सिना मोहन	एक गीत	८४	८४	२०४१	४	१३	ख
३१२	तिमिल्सिना मोहन	जीवन बहेकै छ	८७	१९२	२०४४	८	५	ख
३१३	तिमिल्सिना हरिहर	गजल	९१	२८६	२०४८	११	१०	ख
३१४	तिवारी नारायण	गीत	९०	३००	२०४७	११	२५	ख
३१५	तिवारी नारायण	पुराँदैन	९१	३५४	२०४९	१	२०	ख
३१६	तिवारी शशिकला	आदिवासी र जङ्गल	९२	६०	२०४९	३	२०	ख
३१७	तिवारी सुशिला	स्वागत छ नववर्ष तिमीलाई	८६	२४३	२०४४	१	५	ख
३१८	तुफान रमेश	दुई बहिराको संवाद	९१	२०२	२०४८	८	१४	ख
३१९	तुफान रमेश	बालक कन्डक्टर	९१	३४८	२०४९	१	१३	ख

३२०	तुफान रमेश	सबैको आ-आफ्नो व्यथालाई	९२	१९४	२०४९	८	६	ख
३२१	त्रिपाठी दिनेश	खेत	८६	३२३	२०४३	१२	१४	ख
३२२	थपलिया गीता	नारी	९३	१८८	२०५०	७	२२	ख
३२३	थपलिया प्रेमप्रसाद	तस्करको लस्कर	८८	११४	२०४५	५	११	ख
३२४	थपलिया प्रेमप्रसाद	तीन टुक्रा	८७	१२१	२०४४	५	२०	ख
३२५	थपलिया प्रेमप्रसाद	नववर्ष	८६	३४३	२०४४	१	५	ख
३२६	थपलिया प्रेमप्रसाद	प्रजातन्त्र दिवस	८६	२८८	२०४३	११	९	ख
३२७	थपलिया प्रेमप्रसाद	पृथ्वीप्रति	८६	२४६	२०४३	९	२६	ख
३२८	थपलिया प्रेमप्रसाद	मेरो गाउँको सम्झना	८६	३०९	२०४३	११	३०	ख
३२९	थपलिया प्रेमप्रसाद	बिन्ती	८७	२७६	२०४४	११	१	ख
३३०	थापा ए	तिमीले बुझिदिने हो कि ?	८५	७०	२०४२	३	२९	ग
३३१	थापा कृष्ण	म	९१	२५८	२०४८	१०	११	ख
३३२	थापा धर्मराज	आज फेरि काफल पाक्यो	८४	१९०	२०४१	८	२	ग
३३३	थापा धर्मराज	कर्तव्य र अधिकार	८६	१६९	२०४३	७	८	ख
३३४	थापा धर्मराज	खाँचो	८७	३१	२०४४	२	२३	ख
३३५	थापा धर्मराज	गजल	८५	४८	२०४२	३	८	ग
३३६	थापा धर्मराज	गीत	९३	१९२	२०५०	८	५	ख
३३७	थापा धर्मराज	जनक्रान्तिको गुराँस फूल्यो	९०	६९	२०४७	३	३०	ख
३३८	थापा धर्मराज	जनजुगको दैलो उघारौं	९०	१३२	२०४७	५	३०	ख
३३९	थापा धर्मराज	ज्यामी	८९	१४१	२०४६	६	७	ख
३४०	थापा धर्मराज	तीर्खा	८८	९३	२०४५	४	२२	ख
३४१	थापा धर्मराज	दशैं	९३	१७४	२०५०	७	१४	ख
३४२	थापा धर्मराज	नयाँ घाम	८९	२६१	२०४६	१०	१४	ख
३४३	थापा धर्मराज	पानी भर्दाभदै भैसकेछ अँधेरो	८५	२०३	२०४२	८	१५	ग
३४४	थापा धर्मराज	प्रजातन्त्र दिवस	९३	२८२	२०५०	११	७	ख
३४५	थापा धर्मराज	प्रजातन्त्र फूलपाती	९१	१५९	२०४८	६	२६	ख
३४६	थापा धर्मराज	प्राकृतिक प्रकोप	९३	१०८	२०५०	५	५	ख
३४७	थापा धर्मराज	बदलिँदो सुर्खेत	८८	३१९	२०४५	१२३	१२	ख
३४८	थापा धर्मराज	बस राजा बस रानी	८६	२९५	२०४३	११	१६	ख
३४९	थापा धर्मराज	भयावह विस्फोटन	८५	९०	२०४२	४	१९	ग
३५०	थापा धर्मराज	म र मेरो देश	८४	९८	२०४१	४	२७	ख
३५१	थापा धर्मराज	माछापुच्छे	८८	५१	२०४५	३	११	ख
३५२	थापा धर्मराज	मेरो देश र म	८६	१०३	२०४३	५	२८	ग
३५३	थापा धर्मराज	मेरो माया	८८	१७४	२०४५	७	१३	ख
३५४	थापा धर्मराज	वसन्तको उद्गार	९३	३३१	२०५०	१२	२७	ख
३५५	थापा धर्मराज	लोकगीत	८८	५८	२०४५	३	१८	ख
३५६	थापा धर्मराज	शहीद स्मृति	९२	२६२	२०४९	१०	१७	ख
३५७	थापा धर्मराज	शान्ति स्वर्णिम ज्योति बले	८५	६	२०४२	१	२९	ग
३५८	थापा धर्मराज	सुन फलेका छन्	८७	३३८	२०४५	१	४	ग
३५९	थापा धर्मराज	स्वदेशमो माया	८६	६७	२०४३	३	२८	ग
३६०	थापा बमबहादुर	दशैं	८८	१६३	२०४५	६	२९	ख
३६१	थापा बमबहादुर	पूर्खाको अलिकति कथा	८६	२६७	२०४३	१०	१७	ख

३६२	थापा बमबहादुर	म त पशु पो भएछु	९३	३	२०४९	१	२७	ख
३६३	थापा बमबहादुर	मायाको चट्टान	९२	३१६	२०४९	१२	१४	ख
३६४	थापा बमबहादुर	श्रद्धाका नवभावना	९१	६८	२०४८	३	२९	ख
३६५	थापा बि.पी.	नववर्षको शुभकामना	८४	३३७	२०४२	१	१	ग
३६६	थापा बेनीबहादुर	फर्केर आऊ पुनः	८७	२८३	२०४४	११	८	ग
३६७	थापा बेनीबहादुर	राष्ट्रिय एकता	८७	२४१	२०४४	९	२५	घ
३६८	थापा बेनीबहादुर	श्रद्धाञ्जली	८८	२८४	२०४५	११	७	ग
३६९	थापा रत्न	तीन कविता	९३	२०६	२०५०	८	१९	ख
३७०	थापा रत्न	दुई कविता।	९३	२७५	२०५०	१०	३०	ख
३७१	थापा रत्न	नीलो बाफ : प्रश्नको जवाफ	९१	१७७	२०४८	७	१६	ख
३७२	थापा रत्नशमशेर	इन्द्र धनुषी सपनी	८४	७७	२०४१	४	६	ख
३७३	थापा रत्नशमशेर	गजल	८७	३८	२०४४	३	३०	ख
३७४	थापा रत्नशमशेर	गीत	८४	२८१	२०४१	११	५	ख
३७५	थापा रत्नशमशेर	गीत	९२	२४३	२०५०	१	१२	ख
३७६	थापा रत्नशमशेर	घुम्तीको सुस्केरा	९३	१८	२०५०	२	९	ख
३७६	थापा रत्नशमशेर	जीवन	८९	२२६	२०४६	९	८	ख
३७७	थापा रत्नशमशेर	भस्किरहेछ आकाश	८३	३४९	२०४१	१	१६	ख
३७८	थापा रत्नशमशेर	पाँच गीत	८७	३४५	२०४५	१	११	ख
३७९	थापा रत्नशमशेर	यो पल	९३	८७	२०५०	४	१६	ख
३८०	थापा रत्नशमशेर	मेरो शुभकामना	९३	१२९	२०५०	५	२६	ख
३८१	थापा रत्नशमशेर	....रहर	९३	२४७	२०५०	१०	२	ख
३८२	थापा रत्नशमशेर	वैगुनीप्रति	८४	१६९	२०४१	७	४	ख
३८३	थापा रत्नशमशेर	बैस	८९	१३४	२०४६	५	३१	ख
३८४	थापा रत्नशमशेर	बैसको गुनासो	९३	१६४	२०५०	६	३०	ख
३८५	थापा रत्नशमशेर	सुस्केरा	९२	२५५	२०४९	१०	१०	ख
३८६	थापा रत्नशमशेर	स्वदेश स्वाभिमानीलाई	९२	१६२	२०४९	७	१	ख
३८७	थापा राजकुमार	आँखाभरिको मात	८७	२७६	२०४४	११	१	ग
३८८	थापा रामकृष्ण	मुक्तक	८६	१६९	२०४३	७	८	ख
३८९	थापा रामविक्रम	भानुप्रति	८६	६७	२०४३	३	२८	ग
३९०	थापा रोशन	गीत	९१	३५४	२०४९	१	२०	ख
३९१	थापा रोशन	जहाँ मान्छे जीवन भोगिरहेछ	९१	१५९	२०४८	६	२६	ख
३९२	थापा शङ्कर	बोलाउँछ चादनी	८५	३०१	२०४२	११	२४	घ
३९३	थापा शङ्कर	सुनसान रातमा	८६	३०९	२०४३	११	३०	ख
३९४	थापा शान्तबहादुर	सबको उही आधार	८	२९१	२०४५	११	१४	ग
३९५	थापा श्रीराम	देश प्रेम	८५	७६	२०४२	४	५	ग
३९६	थापा सुधीर	दर्शन	८५	१६७	२०४२	७	३	ग
३९७	थापा सुनीलशमशेर	अभिव्यक्ति	८८	१९२	२०४५	८	४	ख
३९८	थापा सुनीलशमशेर	सुस्केरा	८४	२८	२०४१	२	२०	ख
३९९	थापा सुरेन्द्र	आऊ नयाँ वातावरण वर्ष मनाऔँ	९३	९४	२०५०	४	२३	ख
४००	थापा हरिराम	प्रतिबिम्ब	८५	२९४	३०४२	११	१८	घ
४०१	थापा हरिशरण	मान्छे	९३	१९२	२०५०	८	५	ख

४०२	दवाडी खेमराज	जीवन	९३	१०८	२०५०	५	५	ख
४०३	दाहाल अङ्गुर	श्रद्धाञ्जली	८४	७०	२०४१	३	३१	ख
४०४	दाहाल अङ्गुर	साना नानी	८७	२९८	२०४४	११	२२	ग
४०५	दाहाल कृष्णप्रसाद	गीत	८५	३४	२०४२	२	२६	ग
४०६	दाहाल कृष्णप्रसाद	मोतीरामप्रति	८७	११४	२०४४	५	१३	ख
४०७	दाहाल कृष्णप्रसाद	मोतीरामलाई श्रद्धाञ्जली	८५	१३२	२०४२	५	२९	ग
४०८	दाहाल कृष्णप्रसाद	हाम्रा आदिकवि	८५	७०	२०४२	३	२९	ग
४०९	दाहाल पेशल	दुई टुक्रा	८६	१५१	२०४३	६	६	घ
४१०	दाहाल बट्टी	आँखा प्रिती खन्याउँछन्	९०	१३	२०४७	२	५	ख
४११	दाहाल यज्ञनिधि	गीत	९२	२१०	२०४९	८	१३	ख
४१२	दिक्पाल राजकुमार	गजल	९३	१०	२०५०	२	२	ख
४१३	दिपविम	व्यङ्ग्य गीत	८५	११८	२०४२	५	५	ग
४१४	दीन भरत बस्नेत	भोलि	८७	३८	२०४४	२	३०	ख
४१५	दीप ध्रुवकृष्ण	अलिकति शून्य संगालेको थिएँ	८७	३३८	२०४५	१	४	ख
४१६	दीप ध्रुवकृष्ण	नेपालको सौन्दर्य गीत	८४	१२६	२०४१	५	२३	ख
४१७	दीप ध्रुवकृष्ण	यी हिमाल	८५	३२२	२०४२	१२	१६	ग
४१८	दीप ध्रुवकृष्ण	रूभेको खुसी	९०	१३२	२०४७	५	३०	ख
४१९	दीप ध्रुवकृष्ण	रूनु हुन्छ	८६	१५१	२०४३	६	१८	ख
४२०	दीप ध्रुवकृष्ण	सूर्यमुखी कविता	८७	१२८	२०४४	५	२७	ख
४२१	दीप ध्रुवकृष्ण	हामी पनि	८७	२९८	२०४४	११	२२	ग
४२२	दुवाल कृष्णप्रसाद	दुई टुक्रा	८७	२९८	२०४४	११	२२	ग
४२३	दुवाल कृष्णप्रसाद	बुद्धवम	८७	२३४	२०४४	९	१	ख
४२४	दुवाल मोहन	चोर विरालो	८७	३११	२०४४	१२	६	ग
४२५	दुवाल मोहन	सिर्जनाको व्यथा	८७	२४८	२०४४	१०	२	ख
४२६	देवकोटा अनिल	क्षितिजपारि उदाउने जमकोमा	८५	९७	२०४२	४	२६	घ
४२७	देवकोटा अनिल	व्यथित अनुभूति	८६	२८१	२०४३	११	२	ख
४२८	देवकोटा अनिल	सिर्जनाको दीपक	८९	३६	२०४६	२	२८	ख
४२९	देवकोटा कुलमणि	अहा !	८९	१९१	२०४६	८	३	ख
४३०	देवकोटा कुलमणि	चार आश्रम	८४	३५०	२०४२	१	१५	क
४३१	देवकोटा कुलमणि	दुई कविता	८९	१५	२०४६	२	७	ख
४३२	देवकोटा कुलमणि	दुई कविता	८९	२६१	२०४६	१०	१४	ख
४३३	देवकोटा कुलमणि	दुइटा कविता	८७	६५	२०४४	३	२७	ख
४३४	देवकोटा कुलमणि	दुर्गा प्रार्थना	८६	१५८	२०४३	६	२५	ख
४३५	देवकोटा कुलमणि	परिभाषा	८९	३०३	२०४६	११	२७	ख
४३६	देवकोटा कुलमणि	मनःकामना यात्रा	८३	२५६	२०४१	१	२३	ख
४३७	देवकोटा कुलमणि	विशेषण	९०	१८२	२०४७	८	१	ख
४३८	देवकोटा कुलमणि	स्वार्थसिद्ध	८७	३	२०४४	१	२६	ख
४३९	देवकोटा गोविन्द	आँसु	८७	२४	२०४४	२	१६	घ
४४०	देवकोटा गोविन्द	चित्रण	८७	७२	२०४४	४	२	ख
४४१	दोषी सिवाकोटी	एन्स्ट्रयाक्ट कला: जीवन	८५	१८	२०४३	२	१०	ग
४४२	धमला जीवनाथ	अनन्त स्नानको आरम्भ	९३	३३१	२०५०	१२	२७	ख
४४३	धमला जीवनाथ	अभागी सूर्योदय माफ गर	९२	२३४	२०४९	९	१८	ख

४४४	धमला जीवनाथ	आजको आवश्यकता	९२	३	२०४९	१	२७	ख
४४५	धमला जीवनाथ	त्यहीँ थियो स्वर्ग	९१	८९	२०४८	४	१८	ख
४४६	धमला जीवनाथ	प्रजातन्त्र	९०	३४१	२०४८	१	७	ख
४४७	धमला जीवनाथ	प्रश्न अउत्तरित रथ्यो	९३	१४३	२०५०	६	९	ख
४४८	धमला जीवनाथ	मै हुँ देश	८६	१४४	२०४३	६	११	ख
४४९	धमला जीवनाथ	सिंहदरवार शहरतिर यसरी हेरिरेहेछ	९३	२६८	२०५०	१०	२३	ख
४५०	धरावासी कृष्ण	हामी	९३	२३३	२०५०	९	१७	ख
४५१	धिताल रमेश	असङ्गत पाइला टेक	९३	१५१	२०५०	६	१६	ख
४५२	नयाँघरे युवराज	गजल	९१	२२३	२०४८	९	६	ख
४५३	नयाँघरे युवराज	शङ्का	८७	२४८	२०४४	१०	२	ग
४५४	नरापो	हिजो-आज-भोलि	८५	४८	२०४२	३	८	ग
४५५	निभा विमल	बाखा	९३	३	२०५०	१	२६	ख
४५६	निरौला उदय	आफैलाई चिनाँ	९३	८७	२०५०	४	१६	ख
४५७	निरौला उदय	गभारो	९१	१७०	२०४८	७	९	ख
४५८	निरौला उदय	ढोडे	९१	१०३	२०४८	५	१	ख
४५९	निरौला उदय	दुवो	९१	६१	२०४८	३	२२	ख
४६०	निरौला उदय	मेरो स्वाभिमान बकाइनो लाछिएको छ	९१	३३७	२०४८	९	२०	ख
४६१	निरौला उदय	वर्तमान बीचको मेरो शैली	९३	३	२०५०	१	२६	ख
४६२	निरौला उदय	वर्तमान मान्छे	९२	३२	२०४९	२	२४	ख
४६३	निरव रोशन थापा	गजल	८३	४५	२०५०	३	५	ख
४६४	नेपाल कुमुद	कविता	८५	९०	२०४२	४	१९	घ
४६५	नेपाल फणीन्द्र	अग्निवृत्त	८६	२७४	२०४३	१०	२४	ख
४६६	नेपाल फणीन्द्र	साथीकी छोरीको नाम	८९	१६२	२०४६	७	२८	ख
४६७	नेपाल फणीन्द्र	सेतो रङ्ग	८९	२४७	२०४६	९	२९	ख
४६८	नेपाल शैलेन्दुप्रकाश	मान्छे	९३	२४७	२०५०	१०	२	ख
४६९	नेपाल हेमचन्द्र	पहाड सुस्ताइ रहेछ, पहाड मुस्काइ रहेछ	९३	३४०	२०४९	१	६	ख
४७०	नेपाल हेमचन्द्र	भानुको रामगाथा	८७	६५	२०४४	३	२७	ख
४७१	नेपाल हेमचन्द्र	म भित्रभित्रै जलिरहेको वसन्त	९२	३९	२०४९	२	२४	ख
४७२	नेपाल हेमचन्द्र	मेरो राष्ट्रिय धोको	९१	६१	२०४८	३	२२	ख
४७३	नेपाल हेमचन्द्र	यो देश हाम्रो भनी	९३	२४७	२०५०	१०	२	ख
५७४	नेपाली गञ्जसिंह	राष्ट्रध्वनि	९३	९४	२०५०	४	२३	ख
४७५	नेपाली गोपालजी	भगवान र मान्छे	९२	३४९	२०५०	१	१९	ख
४७६	नेपाली रामवहादुर	आह्वान	८६	२५	२०३४	२	१७	ग
४७७	नेपाली राम	श्रद्धाञ्जली	८६	६७	२०४३	३	२८	ग
४७८	न्यौपाने केदार	जन्मेको हुन्छ, नेपाली भिजेर आफ्नै माटोमा	८९	६४	२०४६	३	२४	ख
४७९	न्यौपाने केदार	विकेन्द्रीकरण	८५	६२	२०४२	३	२२	ग
४८०	न्यौपाने दैवज्ञराज	जन्मभूमि आमा	८७	३२५	२०४४	१२	२०	ग
४८१	न्यौपाने दैवज्ञराज	देवता	८६	२५	२०४३	२	१७	ग

४८२	न्यौपाने दैवज्ञराज	युवा आकाङ्क्षा	८६	२२७	२०४३	१०	२४	ख
४८३	न्यौपाने दैवज्ञराज	शहीद	९०	२५८	२०४७	१०	१२	क
४८४	न्यौपाने दैवज्ञराज	सिङ्गै राष्ट्र उठाउँछौं	८७	२४१	२०४४	९	२५	ख
४८५	न्यौपाने नवराज	दुई कविता	९३	२४०	२०५०	९	२४	ख
४८६	न्यौपाने वर्णवास	मेरी सानी छोरी	८७	३८	२०४४	२	३०	ख
४८७	न्यौपाने विजयराज	बोट रोपौं	८७	२६९	२०४४	१०	२३	ग
४८८	न्यौपाने विजयराज	भोलि तिमी बन्नुपर्छ	८७	३३२	२०४४	१२	२७	ग
४८९	पण्डित बामदेव	प्रख्यात यो पर्व हो	९२	१५१	२०४९	६	१७	ख
४९०	पण्डित बामदेव	वी.पी.को सम्भनामा	९२	७४	२०४९	४	३	ख
४९१	पथिक केस	गजल	८४	१३०	२०४३	५	२८	ग
४९२	पथिक केस	गीत	८५	७०	२०४२	३	२९	ग
४९३	पथिक मुकुन्दराज	काठमाडौंको रूप	९३	१८८	२०५०	७	२२	ख
४९४	पथिक मुकुन्दराज	बडादर्शन	८८	१६३	२०४५	६	२९	ख
४९५	पथिक मुकुन्दराज	बालगीत	८६	५	२०४३	१	२८	घ
४९६	पन्त कमला	सान्त्वना	८६	६०	२०४३	३	२१	ग
४९७	पन्त कुन्दनकुमार	गजल	९०	३४	२०४७	२	२६	ख
४९८	पन्त कुन्दनकुमार	जिन्दगी	८८	८६	२०४५	४	१५	ख
४९९	पन्त कुन्दनकुमार	धैर्य पनि स्थिर भएन	९३	१२९	२०५०	५	२६	ख
५००	पन्त भरतराज	ऐतिहासिक उल्लास	९३	२८२	२०५०	११	७	ख
५०१	पन्त भरतराज	गजल	९३	३२४	२०५०	१२	२०	ख
५०२	पन्त भरतराज	प्रश्न चिन्ह	९३	२४७	२०५०	१०	२	ख
५०३	पन्त भरतराज	शहीद	८९	२६१	२०४६	१०	१४	ख
५०४	पन्त भरतराज	समवेदना	९३	२६८	२०५०	१०	२३	ख
५०५	पन्थी लक्ष्मीकान्त	स्वदेशको माया	८६	६७	२०४३	३	२८	ग
५०६	पराजुली कृष्णप्रसाद	कस्तो दिन आएछ नि !	९२	१८०	२०४९	७	२२	ख
५०७	पराजुली कृष्णप्रसाद	के भो अभै	९१	३१३	२०४८	१२	८	ख
५०८	पराजुली कृष्णप्रसाद	जति दुःख लागे पनि	९३	१९२	२०५०	८	५	ख
५०९	पराजुली गोपाल	तिमी र तिमी	९३	२६१	२०५०	१०	१६	ख
५१०	पराजुली गोपाल	धरतीका सतहबाट अहिले	९२	२०७	२०४९	८	२०	ख
५११	पराजुली गोपाल	निर्दोश अनुहारको खोजी	८४	२८१	२०४१	११	५	ख
५१२	पराजुली गोपाल	युद्धको बटम थिच्दै	९०	२६५	२०४७	१०	१९	ख
५१३	पराजुली रमा	भोलि	९३	३१७	२०५०	१२	१३	ख
५१४	पराजुली रमा	सडक	९३	१५७	२०५०	६	२३	ख
५१५	पराजुली राजेन्द्र	आकाश	९२	२८९	२०४९	११	१६	ख
५१६	पराजुली राजेन्द्र	सडक	९३	२२६	२०५०	९	१०	ख
५१६	पराजुली शाश्वत	भरिमा रूभन देऊ	९१	१९५	२०४८	८	७	ख
५१८	परिश्रमी घनश्याम न्यौपाने	छौं जीवन्त यस धर्तीमा	९३	६६	२०५०	३	२६	ख
५१९	पसनतम	शेष : युद्ध	९३	१५७	२०५०	६	२३	ख
५२०	पसनतम	सुन्दन म प्रहलिका	९०	१८९	२०४७	८	१	ख
५२१	पहाडी किशोर	गीत	८४	१४	२०४१	२	६	ख
५२२	पहाडी किशोर	गीत	९२	१३०	२०४९	५	२७	ख

५२३	पाठक व्याकुल	गजल	९१	२६६	२०४८	१०	१८	ख
५२४	पाँडे रामकुमार	पानी	८६	६७	२०४३	३	२८	घ
५२५	पाण्डे नयनराज	देश हराएको शरणार्थी	८६	२७४	२०४३	१०	२४	ख
५२६	पाण्डे नेत्रप्रसाद	आह्वान मित्रहरूलाई	९२	२३४	२०४९	९	१८	घ
५२७	पाण्डे पोषण	आमाको मुख	८७	३१	२०४४	२	२३	ख
५२८	पाण्डे पोषण	कुन बाहुले बाँधू	८९	२८२	२०४६	११	६	ख
५२९	पाण्डे पोषण	केटाकेटीहरू	८८	१९९	२०४५	८	११	ख
५३०	पाण्डे पोषण	के म चाराजस्तै उडूँ	८७	१५३	२०४४	६	२४	ख
५३१	पाण्डे पोषण	केही यस्तै उस्तै	८८	४४	२०४५	३	४	ख
५३२	पाण्डे पोषण	जलज्योति	९०	६२	२०४७	३	२३	ख
५३३	पाण्डे पोषण	जहाँ जन्मे पनि हुन्छ	८९	७८	२०४६	४	७	ख
५३४	पाण्डे पोषण	जाने त	९०	१२५	२०४७	४	२३	ख
५३५	पाण्डे पोषण	त्रिकोण	८८	७९	२०४५	४	१	ख
५३६	पाण्डे पोषण	त्यो तारा...	९१	१५२	२०४८	६	१९	ख
५३७	पाण्डे पोषण	बाडुली	८८	२९१	२०४५	११	१४	ख
५३८	पाण्डे पोषण	बेमौसम	९१	२९३	२०४८	११	१७	ख
५३९	पाण्डे पोषण	महात्माहरू कहाँ छन्	८९	३६	२०४६	२	२८	ख
५४०	पाण्डे पोषण	सात वसन्त	९१	४७	२०४८	३	८	ख
५४१	पाण्डे पोषण	सृष्टिको दियो	८९	२०५	२०४७	८	२४	ख
५४२	पाण्डे पोषण	हावा चैतको	८६	३३०	२०४३	१२	२१	ख
५४३	पाण्डेय सरिता	देश सारा रोयो	९३	१०८	२०५०	५	५	ख
५४४	पाण्डे रेणुका	विटुलिको वातावरण	९२	१०२	२०४९	४	३१	ख
५४५	पाण्डे सन्जीतराज	तिमी बन्नुपर्छ	९२	१४४	२०४९	६	१०	ख
५४६	पाण्डे सन्जीतराज	विचारहरू मृत्युञ्जयी हुन्छन्	९३	४५	२०५०	३	५	ख
५४७	पाण्डे हेमराज	कवि माली बन्न सिक	९०	३४	२०४७	२	२६	ख
५४८	पाण्डे हेमराज	नेपाली अठोट	९१	१७७	२०४८	७	१६	ख
५४९	पाण्डे हेमराज	मेरो राष्ट्र	९१	३३	२०४८	२	२५	ख
५५०	पाण्डे हेमराज	राष्ट्रिय भन्डा	९२	१८०	२०४९	७	२२	ख
५५१	पाण्डे हेमराज	वनको महत्त्व	९३	६६	२०५०	३	२६	ख
५५२	पाथेय भुवनेश्वर	परिधी	९२	२८९	२०४९	११	१६	ख
५५३	पालिखे बन्नी	घरान केही हैरान	८६	८१	२०४३	४	१	ग
५५४	पालिखे बन्नी	मुक्तक	८६	३०२	२०४३	११	२३	ख
५५५	पासा बासु	अभियान गीत	८६	१५१	२०४३	६	१८	ख
५५६	पासा बासु	गीत	८७	३१	२०४४	२	२३	ख
५५७	पिँडाली केशवराज	अकवरी न्याय	९१	११०	२०४८	५	८	ख
५५८	पिँडाली केशवराज	म कसरी भनू हजुर	८४	४२	२०४१	३	३	ख
५५९	पुडासैनी कञ्चन	आत्मपरिचय	८७	१९९	२०४४	८	१२	ख
५६०	पुडासैनी कञ्चन	उदास उदास मन	९२	२६८	२०४९	१०	२४	ख
५६१	पुडासैनी कञ्चन	एउटा गीत	८७	१५३	२०४४	६	२४	ख
५६२	पुडासैनी कञ्चन	तिमी	८९	३५०	२०४७	१	१५	ख
५६३	पुडासैनी कञ्चन	म त लाज भएर	८४	२८८	२०४१	११	१२	ख
५६४	पुडासैनी कञ्चन	यौटा क्रान्ति र त्यसपछिको	९०	९७	२०४७	४	२७	ख

		अपेक्षा						
५६५	पुडासैनी रामहरि शर्मा	धरती नै घर	८८	२७०	२०४५	१०	२२	घ
५६६	पोखरेल कविराज	आस्था यो तिमीप्रतिको	८७	२४	२०४४	२	१६	ख
५६७	पोखरेल कविराज	काव्यिक ज्ञान	८८	२०६	२०४५	८	१८	ख
५६८	पोखरेल कविराज	देवकोटा	८७	१५९	२०४४	६	३१	ख
५६९	पोखरेल कविराज	लेखिन्छ राम्रो कविता कसोरी	८६	२८१	२०४३	११	२	घ
५७०	पोखरेल कविराज	वसन्त	८६	३५०	२०४४	१	१२	ख
५७१	पोखरेल कविराज	वैस	८६	४६	२०४३	३	७	ग
५७२	पोखरेल कविराज	श्राद्धाञ्जली	८५	२५९	२०४२	१०	१२	ग
५७३	पोखरेल कविराज	श्रेष्ठ स्रष्टामोती	८५	१३२	२०४२	५	२९	ग
५७४	पोखरेल कविराज	समलाई नमोनम	८५	२६६	२०४२	१०	१९	ग
५७५	पोखरेल कविराज	साहित्यका सम्पत्ति	८७	६५	२०४४	३	२७	ख
५७६	पोखरेल जीव	भरना	८७	२२०	२०४४	९	४	ख
५७७	पोखरेल पेशलकुमार	स्वदेशको माया	८६	६७	२०४३	३	२८	ग
५७८	पोखरेल प्रल्हाद	कर्मको फूलबारी	८४	३५	२०४१	२	२७	ख
५७९	पोखरेल प्रल्हाद	किन ?	९२	३०९	२०४५	१२	७	ख
५८०	पोखरेल प्रल्हाद	दर्शन	९२	१४४	२०४९	६	१०	ख
५८१	पोखरेल प्रल्हाद	दर्शन अगाडिको दृश्य	९३	१६४	२०५०	६	३०	ख
५८२	पोखरेल प्रल्हाद	बन्दैन चेतना बन्दी	९२	५३	२०४९	३	१३	ख
५८३	पोखरेल प्रल्हाद	मेरो सपुत	८६	१२३	२०४३	५	२१	ग
५८४	पोखरेल प्रल्हाद	मोतीको सम्झना	८७	११४	२०४४	५	१३	घ
५८५	पोखरेल प्रल्हाद	शहीद	८६	२६७	२०४३	१०	१७	ख
५८६	पोखरेल प्रल्हाद	शहीदलाई साक्षी राखेर	९०	२३०	२०४७	९	१४	ख
५८७	पोखरेल भानुभक्त	एउटै रूखका हौं फूलपाती	८७	३५२	२०४५	१	१८	ग
५८८	पोखरेल भानुभक्त	केटी बन्ने धुन	८९	१०६	२०४६	५	३	ख
५८९	पोखरेल भानुभक्त	संसार हाम्रो फूलबारी मान्छेको साभा चौतारी	९२	१८०	२०४९	७	२२	ख
५९०	पोखरेल भानुभक्त	हाम्रो चाहना	८९	१९८	२०४६	८	१०	ख
५९१	पोखरेल विरेन्द्रकेशरी	नेपाल राष्ट्र बन्दना	९०	२१०	२०४७	८	२२	ख
५९२	पोखरेल हेमचन्द्र	छ राष्ट्र हाम्रो मुटुतुल्य प्यारो	८५	६	२०४२	१	२९	ग
५९३	पोखरेल हेमचन्द्र	प्यारो धनकुटा	८६	६	२०४२	१	२९	ग
५९४	पोखरेल हेमचन्द्र	सतर्क होऊ अम्मलबाट	८६	३३०	२०४३	१२	२१	ख
५९५	पौडेल खुमनारायण	विचार	९२	६०	२०४९	३	२०	ख
५९६	पौडेल गुणराज	राम्रो काम गर	९२	१९४	२०४९	८	६	ख
५९७	पौडेल ज्ञानुवाकर	गजल	८६	८८	२०४३	४	१८	ग
५९८	पौडेल ज्ञानुवाकर	गजल	८८	३१२	२०४५	१२	५	ख
५९९	पौडेल ज्ञानुवाकर	गजल	८९	९९	२०४६	४	२८	ख
६००	पौडेल ज्ञानुवाकर	गजल	९२	११६	२०४९	५	१३	ख
६०१	पौडेल ज्ञानुवाकर	चार मुक्तक	९०	३२१	२०४७	१२	१६	ख
६०२	पौडेल ज्ञानुवाकर	तीन मुक्तक	९१	३२०	२०४८	१२	१५	ख
६०३	पौडेल ज्ञानुवाकर	तीन सन्दर्भका तीन मुक्तक	८७	१९९	२०४४	८	१२	ख
६०४	पौडेल ज्ञानुवाकर	तीन सन्दर्भ : तीन मुक्तक	८८	९	२०४५	२	१	ग

६०५	पौडेल ज्ञानुवाकर	दुई मुक्तक	८६	१९७	२०४३	८	७	ख
६०६	पौडेल ज्ञानुवाकर	दुई मुक्तक	८७	१५९	२०४४	६	३१	ख
६०७	पौडेल ज्ञानुवाकर	दुई मुक्तक	८९	२७५	२०४६	१०	२८	ख
६०८	पौडेल ज्ञानुवाकर	प्रणय निवेदन	९२	२४८	२०४९	१०	३	ख
६०९	पौडेल ज्ञानुवाकर	मुक्तकहरू	९०	२७	२०४७	२	१९	ख
६१०	पौडेल ज्ञानुवाकर	मुक्तक	८५	६२	२०४२	३	२२	ग
६११	पौडेल ज्ञानुवाकर	यसपालीको जाडोमा	८७	२४८	२०४४	१०	२	ख
६१२	पौडेल ठाकुर	श्रद्धाञ्जली पारिजातलाई	९२	३४३	२०५०	१	१२	ख
६१३	पौडेल डमरूवल्लभ	आधारभूत आवश्यकता	८७	७९	२०४४	४	१०	ख
६१४	पौडेल ध्रुव	भाइटीका	८७	१५९	२०४४	६	३१	ख
६१५	पौडेल नरेन्द्रराज	आज राती सपनीमा	९३	३३१	२०५०	१२	२७	ख
६१६	पौडेल नरेन्द्रराज	आज खै यो के गन्थौ तिमीले	९३	१२२	२०५०	५	१९	ख
६१७	पौडेल नरेन्द्रराज	खै त्यति फरक लागेन	९२	२६२	२०४९	१०	१७	ख
६१८	पौडेल नरेन्द्रराज	युवा तिमीलाई	९२	१८०	२०४९	७	२२	ख
६१९	पौडेल नरायणप्रसाद	शुभारम्भको क्रममा	८७	२४१	२०४४	९	२५	घ
६२०	पौडेल नरायणप्रसाद	हाम्रो भविष्य नयाँवर्ष	८४	३३७	२०४२	१	१	ग
६२१	पौडेल रमेश	गजल	९१	३२७	२०४८	१२	२२	ख
६२२	पौडेल रमेश	सडक	९१	२५८	२०४८	१०	११	ख
६२३	पौडेल लोकमणि	शान्तिपर्व	८५	३४२	२०४६	१	६	ग
६२४	पौडेल शङ्कर	भगवती दुर्गासँगको कामना	८५	१६७	२०४२	७	३	ग
६२५	पौडेल शिवराम	यस्तो लाग्छ	९२	३९	२०४५	२	३१	ख
६२६	पौडेल शिवराज	साँझ विहानी	९१	३५४	२०४९	१	२०	ख
६२७	पौड्याल शिव	नयाँ वर्ष	८६	३४३	२०४४	१	५	ख
६२८	पौड्याल शिव	हाम्रो अस्तित्व	८६	२४६	२०४३	९	२६	ख
६२९	पौड्याल सुभाषचन्द्र	देश र माटो	८७	२४८	२०४४	१०	२	ग
६३०	पौड्याल सुभाषचन्द्र	प्रार्थना	८७	२७६	२०४४	११	१	ख
६३१	पौड्याल सुभाषचन्द्र	बाँच्नु अनि जिन्दगी	८३	३४२	२०४१	१	९	ख
६३२	पौड्याल सुभाषचन्द्र	मुक्तक	८५	४८	२०४२	३	८	ग
६३३	पौड्याल सुभाषचन्द्र	मुक्तक	८६	८८	२०४३	४	१८	घ
६३४	पौड्याल सुभाषचन्द्र	मुक्तक	८७	३५७	२०४४	१	१९	ख
६३५	प्रजापति रत्न	गजल	९३	१०	२०५०	२	२	ख
६३६	प्रधान केशव	+ -	९२	१०२	२०४९	४	३१	ख
६३७	प्रधान कृष्ण	पानी	९२	६०	२०४९	३	२०	ख
६३८	प्रधान कृष्ण	प्रणय गीत	९३	१०८	२०५०	५	५	ख
६३९	प्रधान चैतत्यप्रसाद	यो कस्तो विडम्बना	९२	२१३	२०४९	८	२७	ख
६४०	प्रधान प्रमोद	कविता र जङ्गल	९३	१८	२०५०	२	९	ख
६४१	प्रधान रमेशकुमार	गीत	८४	४९	२०४१	३	१०	ख
६४२	प्रधान शिरीशवल्लभ	मेरो मन	८७	२०६	२०४४	८	१९	ख
६४३	प्रधान शिवराज	गजल	८७	३३८	२०४५	१	४	ग
६४४	प्रधानाङ्ग खगेन्द्र	खुजुरा खुजुरी यो जिन्दगानी	८९	१२७	२०४६	५	१७	ख
६४५	प्रसन्न विजय पथिक	एक उद्गार	८८	९	२०४५	२	१	ग
६४६	प्रसाई चन्द्रमणि	रङ्गरोगनमा अल्फन	८७	१२१	२०४४	४	२०	घ

६४७	प्रसाई नरेन्द्रराज	गीत	९३	१३६	२०५०	६	२	ख
६४८	प्रसाई नरेन्द्रराज	गजल	९१	३५४	२०४९	१	२०	ख
६४९	प्रसाई मरसिगिनो	आँखा	९०	१३२	२०४७	५	३०	ख
६५०	प्रसाई मरसिगिनो	कुवेत र आगोको मान्छे	९०	२४४	२०४७	९	२८	ख
६५१	प्रसाई राजेन्द्र	अन्धा हात्ती र प्रजातन्त्र	९३	२६८	२०५०	१०	२३	ख
६५२	प्रसाई राजेन्द्र	आजको आह्वान	८८	२८४	२०४५	११	७	ख
६५३	प्रसाई राजेन्द्र	फागुन सातको आह्वान	८६	२८८	२०४३	११	९	ख
६५४	प्रसाई राजेन्द्र	श्रद्धाञ्जली	८६	२४६	२०४३	९	२६	ख
६५५	प्रसाई राधिका	त्यो एक यात्री	८६	३०२	२०४३	११	२३	ख
६५७	प्रसाई लक्ष्मीप्रसाद	इच्छा	८६	३०२	२०४३	११	२३	ख
६५८	प्रसाई लक्ष्मीप्रसाद	तिमीलाई भेट्न आउँदैछु	८६	६०	२०४३	३	२१	ग
६५९	प्रसाई लक्ष्मीप्रसाद	म साने छँदा	८६	२३९	२०४३	९	१९	ख
६६०	प्रसाई लक्ष्मीप्रसाद	शहीद सम्झना	८६	२६७	२०४३	१०	१७	ख
६६१	प्रसाई लक्ष्मीप्रसाद	शिक्षक	८६	५	२०४३	१	२७	ग
६६२	प्रसाई सुभद्रा	कमना	८७	३	२०४४	१	२६	ग
६६३	प्रसाई सुभद्रा	ज्वारभाटा	८६	२३९	२०४३	९	१९	ख
६६४	प्राञ्जल रवि	किनाराहरूमा म	९२	११३	२०४९	८	२६	ख
६६५	प्राञ्जल रवि	गजल	९१	३३	२०४८	२	२५	ख
६६६	प्राञ्जल रवि	गजल	९३	८७	२०५०	४	१६	ख
६६७	प्राञ्जल रवि	गीत	९१	२०२	२०४८	८	१४	ख
६६८	प्रेमर्षि धीरेन्द्र	गजल	९२	२२७	२०४९	९	११	ख
६६९	प्रेमर्षि धीरेन्द्र	गीत	९३	१९९	२०५०	८	१२	ख
६७०	प्रेमर्षि धीरेन्द्र	सम्भावना केलाउन नसक्दा	९२	३२	२०४९	२	२४	ख
६७१	प्रेरणा गोविन्द गिरी	अड्डा	९३	१२९	२०५०	५	२६	ख
६७२	प्रेरणा गोविन्द गिरी	गीत	८७	१८५	२०४४	७	२८	ख
६७३	प्रेरणा गोविन्द गिरी	तुषारो र अग्निपुरुष	९१	३०७	२०४८	१२	१	ख
६७४	प्रेरणा गोविन्द गिरी	पाँच गीत	८७	३४५	२०४५	१	११	ख
६७५	प्याकुरेल	जीवन भन्नु नै	९१	४०	२०४८	३	१	ख
६७६	प्याकुरेल दीपक	जीवन बग्न देऊ	९३	८०	२०५०	४	९	ख
६७७	प्याकुरेल दीपक	मजस्तै देश	९३	३८	२०५०	२	३०	ख
६७८	प्यासी	आधारभूत आवश्यकता र हाम्रो कर्तव्य	८८	६५	२०४५	३	२५	ख
६७९	प्यासी	आधारभूत आवश्यकता	८७	७२	२०४४	४	२	ख
६८०	प्यासी	इतिहास-हाम्रो इतिहास	८६	५	२०४३	१	२७	ग
६८१	प्यासी	खलङ्गाको युद्ध	८९	११३	२०४६	५	१०	ख
६८२	प्यासी	नौलो गीत	८७	४५	२०४४	३	६	ख
६८३	प्यासी	पाँच गीत	८७	३४५	२०४५	१	११	ख
६८४	प्यासी	पृथ्वीले फेरको सासमा	८६	२४६	२०४३	९	२६	ख
६८५	प्यासी	म र मेरो देश	८५	१३२	२०४२	५	२९	ग
६८६	प्यासी	मेरो वैंस	८५	४१	२०४२	३	१	ग
६८७	प्यासी	युग खोली पड्ख	८६	१५१	२०४३	६	१८	ख
६८८	प्यासी	रोकिन्नौँ कसैले रोकेर	८५	१३९	२०४२	६	५	ग

६८९	प्यासी	विकेन्द्रीकरण	८५	६२	२०४२	३	२२	ग
६९०	प्यासी	सिर्जनाको हिस्सी	८८	३१२	२०४५	१२	५	ख
६९१	प्यासी	स्मृति र इतिहास	८४	३४३	२०४२	१	८	ग
६९२	प्यासी	स्वदेशको माया	८६	६०	२०४३	३	२१	ग
६९३	फयाँल श्रीहरि	अज्ञात मित्रलाई सम्झदा	९३	२२४	२०५०	१२	२०	ख
६९४	फयाँल श्रीहरि	चार मुक्तक	९१	१९	२०४८	२	११	ख
६९५	फयाँल श्रीहरि	धूर्त्याईको दुकदुकी	९२	३३७	२०५०	१	५	ख
६९६	फयाँल श्रीहरि	पारौँ उज्यालो मुख	९३	२१९	२०५०	९	३	ख
६९७	फयाँल श्रीहरि	मोतीरामको सम्झनामा	९३	१०१	२०५०	४	३०	ख
६९८	फयाँल श्रीहरि	वसन्त भएर आऊ	८३	३४२	२०४२	१	९	ख
६९९	फयाँल श्रीहरि	विभिषिका पचेपछि	९०	२०३	२०४७	८	१९	ख
७००	फयाँल श्रीहरि	शङ्खालुलाई सन्देश	८७	२७६	२०४४	११	१	ग
७०१	फयाँल श्रीहरि	समको सम्झनामा	९३	२६८	२०५०	१०	२३	ख
७०२	फयाँल श्रीहरि	स्वदेशको चित्र उतारौँ	९१	२८६	२०४८	११	१०	ख
७०३	फयाँल श्रीहरि	हामी प्रतिबिम्ब खोजिरहेका छौँ	९२	२९६	२०४९	११	२३	ख
७०४	फागो शङ्कर सुब्बा	एक जोर सेता परेवाको यात्रा	८३	२४२	२०४२	१	९	ख
७०५	फयाँल अच्युत	दुई मुक्तक	९०	२८७	२०७४	११	११	ख
७०६	बजिमय विजय	गजल	८८	९३	२०४५	४	२२	ख
७०७	बजिमय विजय	गजल	८९	१३०	२०४६	५	१७	ख
७०८	बजिमय विजय	गजल	९०	२२३	२०४७	९	७	ख
७०९	बजिमय विजय	गजल	९१	२७२	२०४८	१०	२५	ख
७१०	बजिमय विजय	गजल	९३	२९६	२०५०	११	२१	ख
७११	बजिमय विजय	जहिले सुकै तिमीसँग भेट हुँदा	९३	१३६	२०५०	६	२	ख
७१२	बजिमय विजय	दुई मन	८५	२७	२०४२	२	१९	ग
७१३	बजिमय विजय	विकेन्द्रीकरण	८५	६२	२०४२	३	२२	ग
७१४	बन्जराडे मोहन	तिमी खुला आकाशको लागि लडनु	९०	१०५	२०४७	५	२	ख
७१५	बन्जरा बलराम	घाम	९१	१५२	२०४८	६	१९	ख
७१६	बन्जरा बलराम	वेदनाको शिखरबाट खसमलाई प्रेम पत्र	९१	२४४	२०४८	९	२७	ख
७१७	बन्जरा बलराम	समय	९२	५३	२०४९	३	१३	ख
७१८	बन्धु खेम कोइराला	दिपायल तिमी	८६	३३७	२०४३	१२	२८	ख
७१९	बमजन हरिश	यादहरू	८८	२९१	२०४५	११	१४	ख
७२०	बल कृष्णभूषण	आँखा रूभे काँधैभरि	९३	१६४	२०५०	६	३०	ख
७२१	बल्लभ ईश्वर	अर्थ	९२	२७५	२०४९	११	२	ख
७२२	बल्लभ ईश्वर	अनुभव	९३	२७५	२०५०	१०	३०	ख
७२३	बल्लभ ईश्वर	आँगनमा घाम	९१	१२४	२०४८	५	२२	घ
७२४	बल्लभ ईश्वर	खुब राम्रो नक्सा	९०	३४८	२०४८	१	१४	ख
७२५	बल्लभ ईश्वर	गीत	८४	३४३	२०४२	१	८	ग
७२६	बल्लभ ईश्वर	घामका चिसा रथहरूमा एउटा नदी	८९	११३	२०४५	१२	१२	ख
७२७	बल्लभ ईश्वर	बोधिवृक्षको देवता	९२	११	२०४९	२	३	ख

७२८	वल्लभ ईश्वर	म दर्शन गर्छु	८९	३१७	२०४६	१२	११	ख
७२९	वल्लभ ईश्वर	रूप	९२	३४३	२०५०	१	१२	ख
७३०	वल्लभ ईश्वर	शिखर शिखरमा घाम डुक्छन्	८८	३१९	२०४५	१२	१२	ख
७३१	वल्लभ ईश्वर	सम्मोहवद्ध	९१	२४४	२०४८	९	२७	ख
७३२	वल्लभ ईश्वर	स्पर्शहरूको रथ	९२	११६	२०४९	५	१३	ख
७३३	वल्लभ ईश्वर	स्थितप्रज्ञको छलमा	९२	१४४	२०४९	६	१०	ख
७३४	बस्नेत बविता	यो शहर काठमाडौं	९२	२२३	२०५०	९	१७	ख
७३५	बस्न्यात पृथ्वीमान सिंह	गीत	८४	९८	२०४१	४	२७	ख
७३६	बस्याल कृष्णप्रसाद	फागुन सातलाई सम्भेर	८७	२८३	२०४४	११	८	ख
७३७	बस्याल कृष्णप्रसाद	श्री ५ महेन्द्र एक सम्भना	८४	२१८	२०४१	९	१	ख
७३८	बस्याल खगेन्द्रप्रसाद	माटोको ममतासँग मुटुको नाता	८६	३३०	२०४३	१२	२१	घ
७३९	बाउसे कृष्ण	मुस्कान र मेरो देश	९१	१९	२०४८	२	११	ख
७४०	बास्कोटा पुरुषोत्तम	गजल	९०	११८	२०४७	५	१६	ख
७४१	बासुपासा	बत्ती सम्हाली	८६	१२३	२०४३	५	२१	घ
७४२	बासुपासा	राष्ट्रिय गीत	८७	१५९	२०४४	६	३१	ख
७४३	बिष्ट मीनबहादुर	आँसुले भिजेको कविता	८४	१४	२०४१	२	६	ख
७४४	बुढाथोकी	गजल	९२	१८७	२०४९	७	२३	ख
७४५	बुढाथोकी विमला	वसन्त	८५	३४९	२०४३	१	१३	ग
७४६	बुढाथोकी विमला	स्नेह अपाङ्गलाई	८५	७६	२०४२	४	५	घ
७४६	बुढाथोकी वियोगी	नयाँ पीडा	९०	२७९	२०४७	११	४	ख
७४७	बैगुनी विनोद नेपाल	तीन टुक्रा	८६	२५३	२०४३	१०	३	ख
७४८	ब्राजाकी मनु	गजल	८७	९३	२०४४	४	२३	ख
७४९	ब्राजाकी मनु	गजल	८७	३५२	२०४५	१	१८	ग
७५०	ब्राजाकी मनु	गजल	८९	३५७	२०४७	१	२२	ख
७५१	ब्राजाकी मनु	गजल	९०	८३	२०४७	४	१३	ख
७५२	ब्राजाकी मनु	गजल	९१	१२	२०४८	२	४	ख
७५३	ब्राजाकी मनु	गजल	९२	२२०	२०४९	९	४	ख
७५४	ब्राजाकी मनु	गजल	९२	२७५	२०४९	११	२	ख
७५५	ब्राजाकी मनु	गीत	८४	२१	२०४१	२	१३	ख
७५६	ब्राजाकी मनु	गीत	८५	२७	२०४२	२	१९	ग
७५७	ब्राह्मण पूर्णप्रसाद	सम्युक्त इच्छा	८५	२७३	२०४२	१०	२६	ग
७५८	भण्डारी प्रवीणबहादुर	दर्शन दृश्य	९१	१५९	२०४८	६	२६	ख
७५९	भण्डारी युवराज	गीत	९१	१९५	२०४८	८	७	ख
७६०	भट्ट अवशेष	उपक्रम	८८	२५६	२०४५	१०	८	ख
७६१	भट्टचन चन्द्र	देवकोटाको सम्भनामा	८४	१६५	२०४१	७	४	ख
७६२	भट्टराई ऋचा	नारीप्रति	९०	३००	२०४७	११	२५	ख
७६३	भट्टराई कृष्णप्रसाद	आधारभूत आवश्यकता	८७	७९	२०४४	४	१०	ख
७६४	भट्टराई कृष्णप्रसाद	देशभक्त	८६	२७४	२०४३	१०	२४	ख
७६५	भट्टराई घटराज	मेरो जन्मभूमि	८५	३२२	२०४२	१२	१६	ग
७६६	भट्टराई घटराज	वृक्ष	८६	२७४	२०४३	१०	२४	ख

७६७	भट्टराई धनेश्वर	मोतीको सम्झनामा	१०	१११	२०४७	५	९	ख
७६८	भट्टराई प्रभा	नयाँ वर्ष	८७	३३७	२०४७	१	१	क
७६९	भट्टराई प्रभा	लेख	१०	१९६	२०४७	८	८	ख
७७०	भट्टराई बाबुराम	हिमवर्षा	८६	६७	२०४३	३	२८	ग
७७१	भट्टराई भेषराज	वसन्त	८६	३५०	२०४४	१	१२	ख
७७२	भट्टराई राधेश्याम	धरहरा	८७	१०	२०४४	२	२	ख
७७३	भट्टराई राधेश्याम	नेपाली जाति मिलेर	८५	५५	२०४२	३	१५	ग
७७४	भट्टराई राधेश्याम	प्रजातन्त्र दिने राजा	८७	२८३	२०४४	११	८	ख
७७५	भट्टराई राधेश्याम	फूलाई फूल नेपाल	८७	२४१	२०४४	९	२५	ख
७७६	भट्टराई राधेश्याम	राष्ट्रपिताको सम्झनामा	८६	२८८	२०४३	११	९	ख
७७७	भट्टराई राधेश्याम	रित्तो संसार	८६	३०२	२०४३	११	२३	ख
७७८	भट्टराई राधेश्याम	शुभकामना	१०	१३९	२०४७	६	६	ख
७७९	भट्टराई हरिराज	इतिहास नयाँ पनि त हुन सक्छ	८६	४६	२०४३	३	७	ग
७८०	भट्टराई शादूर्ल	मन	८७	१९९	२०४४	८	१२	ख
७८१	भण्डारी अर्जुन	किसानमो जीवन	९३	२३३	२०५०	१२	१७	ख
७८२	भाउपन्थी	आउने जानेहरू	९१	३०७	२०४८	१२	१	ख
७८३	भाउपन्थी	आकाश	९०	१८९	२०४७	८	१	ख
७८४	भाउपन्थी	आवरण	९१	९६	२०४८	४	२५	ख
७८५	भाउपन्थी	मान्छे	९१	२०२	२०४८	८	१४	ख
७८६	भाउपन्थी	हस्तक्षेप	९२	३२	२०४९	२	२४	ख
७८७	भावुक खिलबहादुर	आऊ	८७	१०	२०४४	२	२	ख
७८९	भावुक खिलबहादुर	जिन्दगीको धुन	८७	१२८	२०४४	५	२७	ख
७९०	भावुक खिलबहादुर	नखोज भैगो मलाई	८५	९०	२०४२	४	१९	घ
७९१	भावुक खिलबहादुर	शहीदप्रति आत्माभिव्यक्ति	८६	२६७	२०४३	१०	१७	ख
७९२	भावुक खिलबहादुर	सन्देश	९१	१३८	२०४८	६	५	ख
७९३	भुसाल बसुन्धरा	नारी	९१	३४०	२०४९	१	६	ख
७९४	भौकाजी विमल	माटोको अदालतमा उसको बयान	९०	९७	२०४७	४	२०	ख
७९५	भौकाजी विमल	मान्छे	९०	१९६	२०४७	८	८	ख
७९६	भौकाजी विमल	युद्ध र कारण	९०	२७२	२०४७	१०	२६	ख
७९७	भौकाजी विमल	युद्ध	९३	९४	२०५०	४	२३	ख
७९८	भौकाजी विमल	वास्तविक मान्छे	९३	३२४	२०५०	१२	२०	ख
७९९	भौकाजी विमल	विशेष माटो	९१	१७७	२०४८	७	१६	ख
८००	मञ्जुल	गीत	९२	२७५	२०४९	११	२	ख
८०१	मञ्जुल	पीडा	८४	२११	२०४१	८	२३	ख
८०२	मधिकर्मी ध्रुव	गजल	८४	२११	२०४१	८	२३	ख
८०३	मधिकर्मी ध्रुव	गजल	८६	१४४	२०४३	६	११	ख
८०४	मधिकर्मी ध्रुव	गजल	८७	१९२	२०४४	८	५	ख
८०५	मधिकर्मी ध्रुव	गजल	८९	९९	२०४६	४	२६	ख
८०६	मधिकर्मी ध्रुव	गजल	९१	३२०	२०४८	१२	१५	ख
८०७	मधिकर्मी ध्रुव	गजल	९२	१२३	२०४९	५	२०	ख
८०८	मधिकर्मी ध्रुव	गजल	९३	१४३	२०४९	६	९	ख

८०९	मधिकर्मी ध्रुव	जत्या	९३	२७५	२०५०	१०	३०	ख
८१०	मधिकर्मी ध्रुव	यतिखेर	९१	१२	२०४८	२	४	ख
८११	मनाङ्गे बाबुराम भट्टराई	म नाङ्गे छु	८५	९०	२०४२	४	१९	घ
८१२	मन्थलीय भरतराज	निवेदन	९१	४०	२०४८	३	१	ख
८१३	मरासिनी मधुकुमार	भो साथी यो असारमा	९३	७३	२०५०	४	२	ख
८१४	मल्ल अशेष	बन्धन	८६	११६	२०४३	५	१४	ग
८१५	मल्ल अशेष	दुई मुक्तक	८७	२७६	२०४४	११	१	ख
८१६	मल्ल धीरेन्द्र	आत्मसमर्पण	८८	३१२	२०४५	१२	५	ख
८१७	मल्ल धीरेन्द्र	गजल	८७	१५९	२०४४	६	३१	ख
८१८	मल्ल धीरेन्द्र	गजल	८९	२०५	२०४६	८	१७	ख
८१९	मल्ल धीरेन्द्र	गीत	९३	१५१	२०५०	६	१६	ख
८२०	मल्ल धीरेन्द्र	परिचय	८६	२९५	२०४३	११	१६	ख
८२१	मल्ल धीरेन्द्र	शहर	८७	२७६	२०४४	११	१	घ
८२२	महत शिवजी	शान्तिभूमि	८६	२३९	२०४३	९	१९	ख
८२३	महर्षि कणाद	अव्यक्तमा सम्प्रेषित सिरेटो	८७	१९२	२०४४	८	२	ख
८२४	महर्षि कणाद	मन/लगन बाँकी छु	८४	५६	२०४१	३	१७	ख
८२५	महर्षि कणाद	होइन के भएको यस्तो	८९	९२	२०४६	४	२१	ख
८२६	मातृदास राम ब. नेपाली	जीवन	८६	४६	२०४३	३	७	ग
८२७	माथेमा कोइलीदेवी	राष्ट्रिय गीत	८४	२६७	२०४१	१०	२०	ख
८२८	माथेमा कोइलीदेवी	शान्ति वर्ष	८५	३३६	२०४२	१२	३०	ग
८२९	माथेमा पुष्कर	गजल	८९	१०६	२०४६	५	३	ख
८३०	माथेमा पुष्कर	गजल	९०	६	२०४७	७	२९	ख
८३१	मानन्धर मिलन मैयाँ	गीत	८५	३०१	२०४२	११	२५	ग
८३२	मानन्धर राजेश	अभागी	८७	२७६	२०४४	११	१	घ
८३३	मानन्धर राजेश	मेरो देउराली	८६	३५०	२०४४	१	१२	घ
८३४	मार्मिक बासु	एउटा शून्यता	८४	७	२०४१	१	३	ख
८३५	माहिला व्याकुल	गजल	९३	१०	२०५०	२	२	ख
८३६	मिलन शम्भुकुमार	उज्यालो विहान	९१	१४५	२०४८	६	१२	ख
८३७	मिश्र टुकराज	दुर्गा प्रार्थना	९०	१३९	२०४७	६	६	ख
८३८	मिश्र टुकराज	बाँचोस् प्रजातन्त्र यो	९३	२८२	२०५०	११	७	ख
८३९	मिश्र टुकराज	भानु सम्फना	९३	६६	२०५०	३	२६	ख
८४०	मिश्र टुकराज	मोती भावना	९३	१०१	२०५०	४	३०	ख
८४१	मिश्र टुकराज	राष्ट्रिय भावना	८	१५६	२०४५	६	२२	ख
८४२	मिश्र रामेश्वरदास	चिठी परदेशबाट	८६	१५८	२०४३	६	२५	ख
८४३	मुकारूड बुलु	लोकगीत	८	१४९	२०५०	६	१५	ख
८४४	मुकारूड श्रवण	कम्प्युटरको जुलुस	९३	५९	२०५०	३	१९	ख
८४५	मुकारूड श्रवण	केही साना कविता	९१	१३१	२०४८	६५	२९	ख
८४६	मुकारूड श्रवण	योद्धाहरू	९१	२५८	२०४८	१०	११	ख
८४७	मुकारूड श्रवण	हुलिया	९१	६१	२०४८	३	२२	ख
८४८	मूल माधव	उँभो लाग्दा त्यहीँ पुरियो	९३	३०३	२०५०	११	२८	ख

८४९	मूल माधव	ज्योति फकिर्देछ	९२	१८०	२०४९	७	२२	ख
८५०	मैनाली गोपालकुमार	आह्वान	९१	३२०	२०४८	१२	१५	ख
८५१	मैनाली गोपालकुमार	गीत	९१	१३१	२०४८	५	२९	ख
८५२	मैनाली गोपालकुमार	मुद्दा	८५	३५६	२०४३	१	२०	ख
८५३	मृदुल हस्त गौतम	युवा अगि लम्क	८५	६२	२०४२	३	२२	घ
८५४	यात्रु कुमार	गजल	९३	१५१	२०५०	६	१६	ख
८५५	यादी नृपेन्द्रपुरुष	गजल	८६	१४४	२०४३	६	११	ख
८५६	यादी नृपेन्द्रपुरुष	दर्शन	८४	१४०	२०४१	६	६	ख
८५७	यादी नृपेन्द्रपुरुष	पापको फल कि मान्छेको पराजय	९३	२७५	२०५०	१०	३०	ख
८५८	यादी नृपेन्द्रपुरुष	सात	९१	२५१	२०४८	१०	४	ख
८५९	रङ्ग दिनेश सुब्बा	फेवातालको आँगनमा	८५	३४	२०४२	२	२६	ग
८६०	रञ्जितकार पूर्ण	गजल	९०	३४	२०४७	२	२६	ख
८६१	रञ्जितकार पूर्ण	गजल	९१	२२७	२०४८	१२	२२	ख
८६२	रसिक गणेश	मेरो बर्कतले भ्याएसम्म	८९	५०	२०४६	३	१०	ख
८६३	राई ज्ञानु	पर्खाइ	८६	१८	२०४३	२	१०	घ
८६४	राई भूपाल	काजीमानको कालो चस्मा	९३	११५	२०५०	५	१२	ख
८६५	राई भूपाल	कान्छा	९३	७३	२०५०	४	२	ख
८६६	राई भूपाल	घरको नक्सा	९२	३४९	२०५०	१	१९	ख
८६७	राई भूपाल	तिमीले दिएको कलमले लेखूँ के लेखूँ म	९३	२८९	२०५०	३	१४	ख
८६८	राई माला	स्वरूप	९१	१९५	२०४८	८	७	घ
८६९	राउत रामेश्वर	पृथ्वीप्रति	८६	२४६	२०४३	९	२६	ख
८७०	राजभण्डारी धीरजराम	स्वागतम् ८६	४३	२०४४	१	५	ख	
८७१	राजभण्डारी मिनुष	विछोड	९३	३१७	२०५०	१२	१३	ख
८७२	राजभण्डारी लक्ष्मीदेवी	जलिरहेछु शाश्वत	९२	३३०	२०४९	१२	२८	ख
८७३	राजव	एक्काइशौं शताब्दीका उत्प्रेरणाहरू	९२	३०९	२०४५	१२	७	ख
८७४	राजव	एक्काइशौं शताब्दीको घर	९२	२२०	२०४९	९	४	ख
८७५	राजव	एक्काइसौं शताब्दीमा शोक	९३	२२६	२०५०	९	१०	ख
८७६	राणा श्रीविक्रम	गजल	८६	२५३	२०४३	१०	३०	ख
८७७	राना कुलबहादुर	दुई व्यङ्ग्य कविता	८७	२४८	२०४४	१०	२	ख
८७८	राना बि.के.	गीत	८६	१४४	२०४३	६	११	ख
८७९	राना बुँद	आशा	८७	३०४	२०४४	११	२९	ख
८८०	राना बुँद	काठमाडौँलाई उल्टाइ पल्टाइ हेर्दा	८८	४४	२०४५	३	४	ख
८८१	राना बुँद	गजल	९३	१८	२०५०	२	९	ख
८८२	राना बुँद	स्वदेशको माया	८६	६७	२०४३	३	२८	ग
८८३	राना भीम	खाटा नबसेको घाउ	९३	२५४	२०५०	१०	९	ख
८८४	राना भीम	दुई टुक्रा	९२	८०	२०४९	४	१०	ख
८८५	राना भीम	यस्तै छ यो शहर	९२	२६८	२०४९	१०	२४	ख
८८६	राना भीम	रविन्सन क्रुसो र यी मनहरू	९२	१५१	२०४९	६	१७	ख

८८७	रावल पूर्ण	गजल	९२	८०	२०४९	४	१०	ख
८८८	रावल विनय	धर्म र एकता	९०	१५०	२०४७	४	२०	ख
८८९	रावल विनय	नरबहादुरको प्रजातन्त्र	९०	९०	२०४७	६	२०	ख
८९०	रावल विनोद	सत्य पहाड हो	८७	२३४	२०४४	९	१	ख
८९१	रावल ललिजन	गजल	८७	२०६	२०४४	८	१९	ख
८९२	रावल ललिजन	गजल	८९	२७५	२०४६	१०	२८	ख
८९३	रावल ललिजन	गजल	८९	३५७	२०४७	१	२२	ख
८९४	रावल ललिजन	गजल	९०	२२३	२०४७	९	७	ख
८९५	रावल ललिजन	गजल	९१	२६	२०४८	२	१८	ख
८९६	रावल ललिजन	गजल	९१	१३८	२०४८	६	५	ख
८९७	रावल ललिजन	गजल	९१	२३०	२०४८	९	१३	ख
८९८	रावल ललिजन	गजल	९३	१०१	२०५०	४	३०	ख
८९९	रावल ललिजन	जुनेली रङ्गभित्र	८९	१३४	२०४६	५	१७	ख
९००	रावल ललिजन	रात र सपनाहरू	८४	२९५	२०४१	११	१९	ख
९०१	रिजाल कमल	कर्म	८८	३२६	२०४९	१२	१९	ख
९०२	रिजाल कमल	रसिलो यो जिन्दगी	८७	३१	२०४४	२	२३	ख
९०३	रिजाल कमल	विजया दशमी	८७	१४२	२०४४	६	१०	ख
९०४	रिजाल कालिप्रसाद	अपूरणीय क्षति भए पछि	९२	३३७	२०५०	१	५	ख
९०५	रिजाल कालिप्रसाद	आफ्नै माटामा उभिएजस्तो लाग्छ	८६	२७४	२०४३	१०	२४	ख
९०६	रिजाल कालिप्रसाद	गीत	९२	७४	२०४९	४	३०	ख
९०७	रिजाल कालिप्रसाद	मान्छे विक्रीमा	९१	३०७	२०४८	१२	१	घ
९०८	रिजाल कालिप्रसाद	युद्ध युद्ध	९०	२६५	२०४७	१०	१९	ख
९०९	रिजाल कालिप्रसाद	शरणार्थी गीत	९३	२१९	२०५०	९	३	ख
९१०	रिजाल कालिप्रसाद	हामीले विश्वास घात गर्न जानेका छैनौं	८९	८५	२०४६	४	१४	ख
९११	रिमाल ईश्वर	म	९२	१३७	२०४९	६	३	ख
९१२	रिमाल डिल्लीराम	अवमूल्यन	९२	३०३	२०४९	११	३०	ख
९१४	रिमाल भैरवनाथ	मेरोनिमित्त	९२	१८	२०४९	२	१०	ख
९१५	रिमाल लीली	श्रद्धाञ्जली	८५	७०	२०४२	३	२९	घ
९१६	रिमाल श्याम	मान्छे दशैं हार्न सक्दैन	९३	१८०	२०५०	७	२१	ख
९१७	रिमाल श्याम	वसन्तागमन	८६	३५०	२०४४	१	१२	ख
९१८	रिसाल राममणि	जीवनको सुनौला हस्ताक्षर 'तन्नेरी'	८४	३३०	२०४१	१२	२४	ग
९१९	रिसाल राममणि	हाम्रा हृदयका भाषा बालक	८४	३०२	२०४१	११	२६	ख
९२०	रूदाने	'थाहा' चाहिन्छ	८४	२९५	२०४१	११	१९	ख
९२१	रूपाखेत्री श्रीहरि	वसन्तको शीतल सिरसिरे यो	९०	३१	२०४७	१२	१६	ख
९२२	रेग्मी ऋषभदेव शर्मा	जुनकीरी	८६	११६	२०४३	५	१४	ग
९२३	रेग्मी ऋषभदेव शर्मा	बन हृष्टपुष्ट	८५	२७	२०४२	२	१९	ग
९२४	रेग्मी ऋषभदेव शर्मा	वैशाखी पूर्णिमा	८७	३५२	२०४१	१	१८	क
९२५	रेग्मी महेश	निर्वासित गमलाका फूल	९१	३१३	२०४८	१२	८	ख
९२६	रेग्मी रत्ननिधि	शहीदलाई सम्झेर	९३	२६१	२०५०	१०	१६	ख

९२७	रेग्मी राजेश्वर	गजल	९३	२१९	२०५०	९	३	ख
९२८	रेग्मी सन्ध्या	मलाई अँध्यारो मन पर्छ	८४	२५३	२०४१	१०	६	ख
९२९	लामा माया	लोकगीत	८८	२७७	२०४५	१०	२९	ख
९३०	लामिछाने रामजी	चैत	८६	३१६	२०४३	१२	७	ख
९३१	लामिछाने रामजी	जेठ	८७	२४	२०४४	२	१६	ख
९३२	लामिछाने रामजी	शहीदको सम्झना	८५	२४९	२०४२	१०	१२	ग
९३३	लामिछाने सपना	मेरी आमा	९०	३४८	२०४८	१	१४	ख
९३४	लोभनी उषा	कस्तुरी	९२	२५	२०४९	२	१७	ख
९३५	लोभनी वसन्त	अखण्ड बलिरहोस्	८५	१११	२०४२	५	८	ग
९३६	वत्स विनोद	सारथी होऊ यो देश हाँक्ने	९२	१२३	२०४९	३	२०	ख
९३७	वाग्ने भोजराज	जेठको धुपको लय	९०	१३	२०४७	२	५	ख
९३८	वाक्ती विवश	प्रश्न	९२	३२३	२०४९	१२	२१	ख
९३९	वाशिष्ठ प्रयागराज	म हुँ श्रीखण्डको वृक्ष	८४	२८१	२०४१	११	५	ख
९४०	वाशिष्ठ प्रयागराज	माटो	८७	२७६	२०४४	११	१	ख
९४१	वाशिष्ठ प्रयागराज	मोरो राष्ट्र : मेरो मन्दिर	८६	२७४	२०४३	१०	२४	ख
९४२	वाशिष्ठ प्रेमर्षि	जसै मुस्कुराईन तिनी	९२	२९६	२०४९	११	२३	ख
९४३	विरही गगन	आँबु खैरेनी	८५	३२२	२०४२	१२	१६	ग
९४४	विरही गगन	गीत	८७	३११	२०४४	१२	६	घ
९४५	विरही गगन	तिमीलाई एउटा कुरा सोधूँ कि नसोधूँ	८६	२७४	२०४३	१०	२४	ख
९४६	विरही गगन	पाँच गीत	८७	३४५	२०४५	१	११	ख
९४७	विरही गगन	भूल नहोस्	९०	२७	२०४७	२	१९	ख
९४८	विरही गगन	रोकिन्नौँ कसैले रोकेर	८५	१३९	२०४२	६	५	ग
९४९	विरही गगन	विभाजन	९२	१८७	२०४९	७	२३	ख
९५०	विरही गगन	सुन्तली	८४	१६५	२०४१	७	४	ख
९५१	विरही डिकमान	आह्वान	९३	१७४	२०५०	७	४	ख
९५२	विराग भीम	एक गीत	८४	३५०	२०४२	१	५	घ
९५३	विराग भीम	गीत	८९	१७७	२०४६	७	१९	ख
९५४	विराग भीम	युद्ध जारी छ	९३	२०६	२०५०	८	१९	ख
९५५	विवश अशोक	मोतीरामको स्मृतिमा	८६	१२३	२०४३	५	२१	ग
९५६	विवा सूर्यबहादुर	वातावरण	९२	५३	२०४९	३	१३	ख
९५७	विषम गणेश	जब मातृत्व छल्कन्छ	८६	२७४	२०४३	१०	२४	ख
९५८	विषम गणेश	विकेन्द्रीकरण	८५	६२	२०४२	३	३२	ग
९५९	वैद्य अरुणा	विरसिलो आविष्कार	८५	३०१	२०४२	११	२५	ग
९६०	वैद्य पूर्णबहादुर	पानीको सत्य	९१	२४४	२०४८	९	२७	ख
९६१	वैद्य सुरेश	मुक्तक	९१	२६६	२०४८	१०	१८	ख
९६२	वैष्णव श्यामदास	अनुहार पसल	९२	२२०	२०४९	९	४	ख
९६३	वैष्णव श्यामदास	अन्तर्राष्ट्रिय गायन	८९	२२०	२०४६	५	१७	ख
९६४	वैष्णव श्यामदास	चहलपहल र नारी	९२	३०३	२०४९	११	३०	ख
९६५	वैष्णव श्यामदास	धर्म र एकता	९०	१५०	२०४७	६	२०	ख
९६६	व्यथित केदारमान	आधारभूत आवश्यकता	८७	१००	२०४४	४	३०	ख
९६७	व्यथित केदारमान	ऋतुहरूमा पक्षाघातको प्रभाव	८७	२७६	२०४४	११	१	ख

९६८	शर्मा अञ्जुकुमारी	नेपाली	८७	१८५	२०४४	७	२८	ख
९६९	शर्मा इन्दुकान्त	जिन्दगी	८५	२७३	२०४२	१०	२६	ग
९७०	शर्मा आर.डी.	ट्वाइट हाउस	९२	८८	२०४९	४	१०	ख
९७१	शर्मा ऋषभदेव	असारको पन्थ	८७	५२	२०४४	३	१३	आ
९७२	शर्मा ऋषभदेव	आ बादल आ	८४	४२	२०४१	३	३	ख
९७३	शर्मा ऋषभदेव	पुतली	८६	१६९	२०४३	७	८	ख
९७४	शर्मा ऋषभदेव	भवसागर	८९	२६८	२०४६	१०	२१	ख
९७५	शर्मा ऋषभदेव	भानुको सम्झना किन	८६	६७	२०४३	३	२८	ग
९७६	शर्मा ऋषभदेव	संसारचक्र	८९	२०५	२०४६	८	१७	ख
९७७	शर्मा कुन्दन	पसलै पसलको शहर	९१	११७	२०४८	५	१५	ख
९७८	शर्मा कुन्दन	प्रतीक्षा	९१	२५१	२०४८	१०	४	ख
९७९	शर्मा कुन्दन	मेरो जन्म	९०	४०	२०४८	३	१	ख
९८०	शर्मा केदार	तिमीलाई मन पर्ने गीत	८७	३३२	२०४४	१२	२७	ग
९८१	शर्मा केदारनाथ	अर्धसत्य	८६	२३९	२०४३	९	१९	ख
९८२	शर्मा केदारनाथ	बगरको गीत	८६	२७४	२०४३	१०	२४	ख
९८३	शर्मा केदारनाथ	विकेन्द्रीकरण	८५	६२	२०४२	३	२२	ग
९८४	शर्मा के.पी.	ऋतुराज वसन्त	८६	३५०	२०४४	१	१२	ख
९८५	शर्मा के.पी.	गीत	८७	९३	२०४४	४	२३	ख
९८६	शर्मा के.पी.	जन्मदिनमा चढाएको सगुन	८७	५२	२०४४	३	१३	आ
९८७	शर्मा के.पी.	मङ्गलमय कामना	८५	५५	२०४२	३	१५	ग
९८८	शर्मा के.पी.	शहीदलाई अञ्जली	८६	२६७	२०४३	१०	१७	ख
९८९	शर्मा के.पी.	श्रद्धासुमन	८८	२८४	२०४५	११	७	ख
९९०	शर्मा चन्द्रकान्त	शुभकामना	९१	३३४	२०४८	१२	२९	ख
९९१	शर्मा दाताराम	तीन सम्बोधन	८४	११२	२०४१	५	९	ख
९९२	शर्मा दीपेन्द्रनाथ	मेरो राष्ट्र र म	९१	११७	२०४८	५	१५	ख
९९३	शर्मा बेञ्जु	चुक्कुल लाउन भुल्नु हुँदैन	९३	२४	२०५०	२	१६	ख
९९४	शर्मा भूपेन्द्र	स्वर्गाधिक नेपाल	८७	१००	२०४४	४	३०	ख
९९५	शर्मा मञ्जु	हुस्सुभिन्नको जीवन	९३	२६८	२०५०	१०	२३	ख
९९६	शर्मा महेश्वरप्रसाद	मान्छेसँग	८७	१७	२०४४	२	९	ख
९९७	शर्मा मुरारीकृष्ण	चिन्ता	८५	१५३	२९४२	६	१९	ग
९९८	शर्मा रत्नदेव	कवि-कविता	८४	११९	२०४१	५	१६	ख
९९९	शर्मा विमल	धोको	८७	१०	२०४४	२	२	ख
१०००	शर्मा शशिकला	मान्छे	९२	२४८	२०४९	१०	३	ख
१००१	शर्मा शारदा	गीत	८९	३२४	२०४६	१२	१८	ख
१००२	शर्मा शारदा	यात्रा जारी छ	८९	३३७	२०४७	१	१	क
१००३	शर्मा शिवभक्त	बत्ती	९३	८७	२०५०	४	१६	ख
१००४	शर्मा शिवभक्त	मान्छे	९३	३१	२०५०	२	२३	ख
१००५	शर्मा शिवभक्त	विन्ती छ मलाई नकाट	९२	३३०	२०४९	१२	२८	ख
१००६	शर्मा श्यामसुन्दर	जागिरे	८६	२९५	२०४३	११	१६	ख
१००७	शर्मा श्यामसुन्दर	म डेरावाल	८६	३५७	२०४४	१	१९	ख
१००८	शर्मा श्यामसुन्दर	सडकको मान्छे	८७	५२	२०४४	३	१३	आ
१००९	शर्मा सपना	बगरको ढुङ्गा	९३	३१७	२०५०	१२	१३	ख

१०१०	शर्मा सुहृदकुमार	रीत	८५	७६	२०४२	४	५	ग
१०११	शशि बासु	खोटा सिक्का	९१	३१३	२०४८	१२	८	ख
१०१२	शशि बासु	गीत	९१	२३०	२०४८	९	१३	ख
१०१३	शशि बासु	प्रेतात्मा	९१	१५२	२०४८	६	१९	ख
१०१४	शशि बासु	राम्रो भयो	८७	३०४	२०४४	११	२९	ग
१०१५	शशि बासु	सङ्केत	९१	१०३	२०४८	५	१	ख
१०१६	शाक्य आशाराम	मनको हुरी	८४	२८८	२०४१	११	१२	ख
१०१७	शाक्य पुष्पराज	तिमी	८६	२८१	२०४३	११	२	ख
१०१८	शाक्य पुष्पराज	बाटो	८५	३५६	२०४३	१	२०	ग
१०१९	शाह लक्ष्मण	उठ ! उठ !	८७	८७	२०४४	४	१६	ख
१०२०	शाह लक्ष्मण	मेरो देश नेपाल तिमीलाई	८७	१०	२०४४	२	२	घ
१०२१	शाहा लोकेन्द्र	जन आन्दोलनमा शहीद हुनेहरूलाई	९०	५५	२०४७	३	१६	ख
१०२२	शाहा लोकेन्द्र	यस्तो पच्यो जिन्दगीमा	९०	२३७	२०४७	९	२१	ख
१०२३	शाहा शरदचन्द्र	विदाइ	८६	२११	२०४३	८	२१	ख
१०२४	शाहा शरदचन्द्र	विदाइ	८८	२५६	२०४५	१०	८	ख
१०२५	शिव प्रकट पङ्केनी	लाज लाग्छ	८९	२८९	२०४६	११	१३	ख
१०२६	श्रेष्ठ अग्निराज	एक निमेषमा	८५	७६	२०४२	४	५	ग
१०२७	श्रेष्ठ अविनाश	केही फुटकर कविता	८७	१५३	२०४४	६	२४	ख
१०२८	श्रेष्ठ अविनाश	गजल	९१	८९	२०४८	४	१८	ख
१०२९	श्रेष्ठ अविनाश	गीत	८५	१३	२०४२	२	५	ग
१०३०	श्रेष्ठ इन्द्रकुमार	गीत	९३	३०३	२०५०	११	२८	ख
१०३१	श्रेष्ठ इन्द्रकुमार	दर्शन	८८	१६३	२०४५	६	२९	ख
१०३२	श्रेष्ठ इन्द्रकुमार	रहर बोक्ने मुटु	९१	२१६	२०४८	८	२८	ख
१०३३	श्रेष्ठ उत्तम	गीत	८४	१४०	२०४१	१०	१३	ख
१०३४	श्रेष्ठ उपेन्द्र	आफ्नै कार्टुन चित्रसँग	९१	२३०	२०४८	९	१३	ख
१०३५	श्रेष्ठ उपेन्द्र	आलोक विना	८४	६३	२०४१	३	२४	ख
१०३६	श्रेष्ठ उपेन्द्र	इच्छा	४	२६०	२०४१	१०	१३	ख
१०३७	श्रेष्ठ उपेन्द्र	ईश्वरसँग	९३	२६१	२०५०	१०	२३	ख
१०३८	श्रेष्ठ उपेन्द्र	उठौं यो जातिवादबाट	९०	११८	२०४७	५	१६	ख
१०३९	श्रेष्ठ उपेन्द्र	खै हाम्रो भविष्य	९१	७५	२०४८	४	४	ख
१०४०	श्रेष्ठ उपेन्द्र	डायरीका दश कविताहरू	८६	३०९	२०४३	११	३०	ख
१०४१	श्रेष्ठ उपेन्द्र	तिम्रो निमित्त	८५	१५३	२०४२	६	१९	ग
१०४२	श्रेष्ठ उपेन्द्र	तिम्रो सबल नेतृत्व चाहिएकोछ	८५	२५	२०४३	२	१७	ग
१०४३	श्रेष्ठ उपेन्द्र	धनकुटा	८६	५	२०४३	१	२७	ग
१०४४	श्रेष्ठ उपेन्द्र	बोध	८४	३२३	२०४१	१२	१७	ग
१०४५	श्रेष्ठ उपेन्द्र	भाषणमा मैले खोज्दैछु मेरो पहिचान	८८	३५६	२०४५	१०	८	ख
१०४६	श्रेष्ठ उपेन्द्र	भोका आँखाहरूसँगै	८६	३५७	२०४४	१	१९	ख
१०४७	श्रेष्ठ उपेन्द्र	मुक्ति मार्ग हिँडेका हामी भोका नाङ्गाहरू	९१	१५२	२०४८	६	१९	ख
१०४८	श्रेष्ठ उपेन्द्र	यो सावन पनि	८६	१३०	२०४३	५	२८	ग

१०४९	श्रेष्ठ उपेन्द्र	सन्त थोमससँग केही छिन	९१	९६	२०४८	४	२५	ख
१०५०	श्रेष्ठ उपेन्द्र	साथी विरोध छ मेरो तिम्रो उपनिवेशवादी नीतिसित	८८	३५३	२०४६	१	१७	ख
१०५१	श्रेष्ठ उपेन्द्र	स्वागत छ मेरो	८५	९०	२०४२	४	१९	ग
१०५२	श्रेष्ठ उपेन्द्र	हामी भाटमात्र कति हुने	९२	१८	२०४९	२	१०	ख
१०५३	श्रेष्ठ कविताराम	मान्छे	९३	२४०	२०५०	९	२४	ख
१०५४	श्रेष्ठ कृष्णराम	नयाँ वर्ष तिमीलाई	८६	३४३	२०४४	१	५	ख
१०५५	श्रेष्ठ जीवनलाल	माग्ने	९२	२१३	२०४९	८	२७	ख
१०५६	श्रेष्ठ तीर्थ	गजल	९३	२७५	२०५०	१०	३०	ख
१०५७	श्रेष्ठ तीर्थ	भीडभित्रको मान्छे	९३	२५४	२०५०	१०	९	ख
१०५८	श्रेष्ठ तीर्थ	सर्पहरू र कथानायकहरू	९२	१०९	२०४९	५	६	ख
१०५९	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	कर्मयोद्धा र नियति	९३	२५४	२०५०	१०	९	ख
१०६०	श्रेष्ठ दानदास	म हुँ नेपाली	८६	३०२	२०४३	११	२३	ख
१०६१	श्रेष्ठ दानदास	सरस्वती वन्दना	८८	२७७	२०४५	१०	२९	ख
१०६२	श्रेष्ठ दामोदर	लक्ष्य	८७	१२१	२०४४	५	२०	ख
१०६३	श्रेष्ठ दुर्गालाल	विहानी हिमाल केही नागवेली धर्सा	९१	३२७	२०४८	१२	२२	ख
१०६४	श्रेष्ठ दुर्गालाल	म र मेरो हिमाल	९१	२७२	२०४८	१०	२०	ख
१०६५	श्रेष्ठ दुर्गालाल	मायाको गीत	८९	१५५	२०४६	७	२१	ख
१०६६	श्रेष्ठ दुर्गालाल	मायाको गीत	८९	२३३	२०४६	९	१५	ख
१०६७	श्रेष्ठ दुर्गालाल	शहीद	९०	६२	२०४७	३	२३	ख
१०६८	श्रेष्ठ दुर्गालाल	सङ्कल्पको तिहार	८९	५०	२०४६	३	१०	ख
१०६९	श्रेष्ठ नगेन्द्रप्रसाद	अनि म के त ?	८५	२५२	२०४२	१०	५	ग
१०७०	श्रेष्ठ नगेन्द्रप्रसाद	स्मृति	८६	२११	२०४३	८	२१	ख
१०७१	श्रेष्ठ नीशा	दुःख	८५	४१	२०४२	३	१	ग
१०७२	श्रेष्ठ बुद्धिबल	भावि यथार्थको नजिकबाट	९१	६१	२०४८	३	२२	ख
१०७३	श्रेष्ठ भारीरथी	मेरो छोरो	८४	२९५	२०४१	११	१९	ख
१०७४	श्रेष्ठ मदनकुमार	के भनौं सबै बेहाल	८५	११८	२०४२	५	१५	ग
१०७५	श्रेष्ठ मोहनराज	श्रद्धाञ्जली	९२	६०	२०४९	३	२७	ख
१०७६	श्रेष्ठ राजेन्द्र	आह्वान	८७	३५२	२०४५	१	१८	ग
१०७७	श्रेष्ठ वि. एम	समय	८७	२९५	२०४४	११	२२	ग
१०७८	श्रेष्ठ विमोहन	प्रभात	८७	२४८	२०४४	१०	२	ख
१०७९	श्रेष्ठ विश्वविमोहन	कवि र कविता	८४	२१	२०४१	२	१३	ख
१०८०	श्रेष्ठ विश्वविमोहन	गजल	९१	८९	२०४८	४	१८	ख
१०८१	श्रेष्ठ विश्वविमोहन	जिन्दगी	८८	५१	२०४५	३	११	ख
१०८२	श्रेष्ठ विश्वविमोहन	नव नेपालको निर्माण गर्नु छ	९१	५४	२०४८	३	१५	ख
१०८३	श्रेष्ठ विश्वविमोहन	बुद्धमाथि तीन टुक्रा	९०	६	२०४७	१	२९	ख
१०८४	श्रेष्ठ विश्वविमोहन	मुक्तक	८५	३४	२०४२	२	२६	ख
१०८५	श्रेष्ठ विश्वविमोहन	यात्रा	८६	२२७	२०४३	१०	२४	ग
१०८६	श्रेष्ठ विश्वेश्वरमान	मेरो कविता	८५	३४२	२०४३	१	६	ग
१०८७	श्रेष्ठ शिव	उपनाम परिवर्तन	८६	३०९	२०४३	११	३०	ख
१०८८	श्रेष्ठ शुभ	पागल बस्तीको मान्छे	९२	२०१	२०४९	८	१३	ख

१०८९	श्रेष्ठ सरला	जिन्दगी	८७	२१३	२०४४	८	२६	घ
१०९०	श्रेष्ठ सविता	पीडा मेरो प्राप्ति हो	९१	१८८	२०४५	७	३०	ख
१०९१	श्रेष्ठ सविता	शीतल प्रवाह	८६	८८	२०४३	४	१८	ग
१०९२	श्रेष्ठ सानुराजा	गजल	९३	१४३	२०५०	६	९	ख
१०९३	श्रेष्ठ सानुराजा	मन	९१	१७०	२०४८	७	९	ख
१०९४	श्रेष्ठ सुशीलरञ्जन	रित्तो सम्भना	९०	२३७	२०४७	९	२१	ख
१०९५	श्रेष्ठ सिद्धिचरण	अलख बम बम-अलख बम बम	९१	२९३	२०४८	११	१७	ख
१०९६	श्रेष्ठ सिद्धिचरण	आधारभूत आवश्यकता	८७	१००	२०४४	४	३०	ख
१०९७	श्रेष्ठ सिद्धिचरण	राजमति	८४	४२	२०४१	३	३	क
१०९८	श्रेष्ठ हेमन्त	गोरखा	८४	४९	२०४१	३	१०	ख
१०९९	श्रेष्ठ हेमन्त	म एउटा रूख बाँचिरहेछु	८७	२२७	२०४३	१०	२४	ग
११००	श्रेष्ठ हेमन्त	मुगलिङ्ग	८५	४१	२०४२	३	३१	ग
११०१	सञ्जेल राम	अनुभूतिका तीन छाल	९१	२६९	२०४८	११	३	ख
११०२	सञ्जेल राम	काहियो सडक बनेको छ	९१	३४८	२०४९	१	१३	ख
११०३	सञ्जेल राम	क्याक्टस बाँचिरहने छ	९०	३४१	२०४८	१	७	ख
११०४	सञ्जेल राम	क्षेप्यास्त्र र मान्छे	९२	२४१	२०४९	९	२५	ख
११०५	सञ्जेल राम	मानवतावादीहरूलाई	९२	३४९	३०५०	१	१९	ख
११०६	सञ्जेल राम	युग कविको सम्भनामा	९२	३९	२०४९	२	३१	ख
११०७	सरुभक्त	अजम्मरी माया गर्छु	८९	२४०	२०४६	९	२२	ख
११०८	सरुभक्त	आस्था र आँसु	९०	२९३	२०४७	११	१८	ग
११०९	सरुभक्त	एकादेशकी महारानी	९१	३३१	२०४८	५	२९	ख
१११०	सरुक्त	कर्पु	९१	२३०	२०४८	९	१३	ख
११११	सरुभक्त	नव यौवना छोरीहरू भैँ	९३	१६४	२०५०	६	३०	ख
१११२	सरुभक्त	नसच्याइ दिए हुन्छ	८९	१६६	२०४६	७	५	ख
१११३	सरुभक्त	पीडा	९०	१३	२०४७	२	५	ख
१११४	सरुभक्त	प्रलय प्रश्न	९३	११५	२०५०	५	१२	ख
१११५	सरुभक्त	मायाको गीत	८९	३५०	२०४७	१	१५	ख
१११६	सरुभक्त	विकेन्द्रीकरण	८५	६२	२०४२	३	२२	ग
१११७	सरुभक्त	शान्ति दूत	८४	२७४	२०४१	१०	२७	ख
१११८	सरुभक्त	समय	९३	३१	२०५०	२	२३	ख
१११९	सरुभक्त	सर्गमहरू	९०	१२५	२०४७	५	२३	ख
११२०	साकार शैलेन्द्र	उपभोगता महायुद्ध	९०	३०७	२०४७	१२	६	ख
११२१	साकार शैलेन्द्र	मानिस र देवता	८५	१४६	२०४२	३	१२	ग
११२२	साकार शैलेन्द्र	राहुल	९१	२०९	२०४८	८	२१	ख
११२३	साकार शैलेन्द्र	समय	८६	३१६	२०४३	१२	७	ख
११२४	सागर विजय	दुई टुक्रा	८४	२६०	२०४१	१०	१३	ख
११२५	सापकोटा होमनाथ	जन्मेको हुन्छ नेपाली भिजेर आफ्नै माटोमा	८९	६४	२०४६	३	२४	ख
११२६	सायमी प्रतिसरा	जीवन एउटा क्वा घासा हो	९१	२७९	२०४८	११	१३	ख
११२७	साह सावित्री	लोकगीत	८८	४४	२०४५	३	४	ख
११२८	साहित्य रत्न सूर्य ना.	स्वदेश वन्दना	८४	१५८	२०४१	६	२७	ख
११२९	सिग्देल श्यामप्रसाद	स्वतन्त्रता	९०	२३७	२०४७	९	२१	ख

११३०	सिजापति रमेशजड	सबथोक मन रहेछ	९३	१२२	२०५०	५	१९	ख
११३१	सिजापति रामविक्रम	पाँच गीत	८७	३४५	२०४५	१	११	ख
११३२	सिटौला मोहन	थर्करहेछ, यो धर्ती	८४	३५	२०४१	२	२७	ख
११३३	सिटौला लक्ष्मण	आमा	८८	१९२	२०४५	८	४	ख
११३४	सिलवाल नकुल	अनन्त....	९३	२९६	२०५०	११	२१	ख
११३५	सिलवाल नकुल	आउछ, बेला नागवेली परेर	८९	१४८	२०४६	७	१४	ख
११३६	सिलवाल नकुल	आजकला भइरहेको काम	८४	१९७	२०४१	८	९	ख
११३७	सिलवाल नकुल	कहिलेसम्म	९१	३००	२०४८	११	२४	ख
११३८	सिलवाल नकुल	गीत गाउने पन्थी	८६	२२७	२०४३	१०	२४	ख
११३९	सिलवाल नकुल	चील र कुखुरी	८७	३२५	२०४४	१२	२०	ग
११४०	सिलवाल नकुल	ढोका	९२	२५	२०४९	२	१७	ख
११४१	सिलवाल नकुल	बहिनीले ओखर फोरेभौं	९१	२१६	२०४८	८	२८	ख
११४२	सिलवाल नकुल	मान्छे हुने किन	९३	१५१	२०५०	६	१६	ख
११४३	सिलवाल नकुल	लगाम मुक्त घोडा	९०	१२५	२०४७	५	२७	ख
११४४	सिलवाल नकुल	समयको तालमा	९३	३	२०५०	१	२६	ख
११४५	सिलवाल नकुल	हाकिम पाल्नु भो	९१	११०	२०४८	५	८	ख
११४६	सिलवाल वसन्तराज	गए चाकडीका दिन	९०	२३७	२०४७	९	२१	ख
११४७	सिंह कृष्णबहादुर	वसन्त स्वागत	९३	३१०	२०५०	१२	६	ख
११४८	सिंह खड्गबहादुर	गीत	८५	२०	२०४२	२	१२	ग
११४९	सिंह खड्गमान	कठै नभन है	८५	२६६	२०४२	१०	१९	ग
११५०	सिंह खड्गमान	निर्मोही	८५	२०३	२०४२	८	१५	ग
११५१	सिंह खड्गमान	नेपालको औधि माया	८५	३०८	२०४२	१२	२	ग
११५२	सिंह खड्गमान	मेरो गीत	८५	९७	२०४२	४	२६	ग
११५३	सिंह गोरखबहादुर	मान्छेका केही कविता	८६	११६	२०४३	५	१४	ग
११५४	सिंह मवि	गजल	९२	२०१	२०४९	८	१३	ख
११५५	सिंह मवि	पर्ख दोबाटोमा मूर्ति बनेर	९३	५२	२०५०	३	१२	ख
११५६	सुन्दर हेमराज	नयाँ सूर्योदय गराउनु छ	९१	१८८	२०४८	७	३०	ख
११५७	सुर्खेती पि. क्षेत्री	तिमी आउँदा	८६	१५१	२०४३	६	१	घ
११५८	सुब्बा अग्निसरू	यात्रा	८७	१२८	२०४४	५	२७	ख
११५९	सुब्बा नवीन	काँक्रा फर्सी रोपौं	८७	२७६	२०४४	११	१	ग
११६०	सुब्बा विक्रम	रङ्ग माग्ने फूलहरू	८७	३३८	२०४५	१	४	ख
११६१	सुवेदी काशीराज शर्मा	मङ्गलमय शुभकामना	८९	३३७	२०४१	१	१	ख
११६२	सुवेदी काशीराज शर्मा	मङ्गलमय शुभकामना	९०	१३९	२०४७	६	६	ख
११६३	सुवेदी गोपाल	गीत	९१	१९५	२०४८	८	७	ख
११६४	सुवेदी चक्रव्यूह	मोतीप्रति	८७	११४	२०४४	५	१३	ख
११६५	सुवेदी पुरुषोत्तम	विस्तार	९१	२६६	२०४८	१०	१८	ख
११६६	सुवेदी पूर्णचन्द्र	स्वदेशको सम्झना	९१	२७२	२०४८	१०	२५	ख
११६७	सुवेदी मेदिनी	डाँफेलाई निम्तो	८५	२९४	२०४२	११	१८	ग
११६८	सुवेदी मेदिनीनाथ	गुराँस	८६	८८	२०४३	४	१८	ग
११६९	सुवेदी रामबाबु	आधारभूत आवश्यकता	८७	७९	२०४४	४	१०	ख
११७०	सुवेदी रामबाबु	आमाको सम्झनामा	८७	१९२	२०४४	८	५	ख
११७१	सुवेदी रामबाबु	काजु	९२	२९६	२०४९	११	२३	ख

११७२	सुवेदी रामबाबु	केयर हंसपुरेको याद	१०	३०७	२०४७	१२	२	ख
११७३	सुवेदी रामबाबु	पोतारी	८७	२६९	२०४४	१०	२३	घ
११७४	सुवेदी रामबाबु	प्रभात	८६	२२७	२०४३	१०	२४	ख
११७५	सुवेदी रामबाबु	मकैको बोट र मकै	८७	३११	२०४४	१२	६	घ
११७६	सुवेदी रामबाबु	म भुम्राकी पुतली होइन	८६	५	२०४३	१	२७	घ
११७७	सुवेदी रामबाबु	लेखनाथको सम्भनामा	८५	२३८	२०४२	९	२०	ग
११७८	सुवेदी रामबाबु	शुभकामना	८९	३३७	२०४७	१	१	क
११७९	सुवेदी रामबाबु	शहीद	८५	२५९	२०४२	१०	१२	ग
११८०	सुवेदी रामबाबु	स्मृतिको एक पाना	८७	११४	२०४४	५	१३	ख
११८१	सुवेदी रामबाबु	स्मृति सुमन सिद्धिचरण	९३	१८	२०५०	२	९	ख
११८२	सुवेदी लालगोपाल	एउटा सुन्तलाको भूगोलमा	९३	३१	२०५०	२	२३	ख
११८३	सुवेदी लालगोपाल	गीतका रेशाहरू	९१	२०९	२०४८	८	२१	ख
११८४	सुवेदी लालगोपाल	भ्याल	९३	२४०	२०५०	९	२४	ख
११८५	सुवेदी लालगोपाल	धर्तीको गीत	९१	१३८	२०४८	६	५	ख
११८६	सुवेदी लालगोपाल	नव प्रभात	९०	१६८	२०४७	७	१०	क
११८७	सुवेदी लालगोपाल	नयाँ वर्षको आगमन	८९	३३७	२०४७	१	१	ख
११८८	सुवेदी लालगोपाल	नयाँ वर्ष	९१	३३४	२०४८	१२	२४	ख
११८९	सुवेदी लालगोपाल	हामीभित्रको देश	९२	३२	२०४९	२	२४	ख
११९०	सुवेदी सूर्यमणि	निस्प्रयोजन	९२	१८	२०४९	२	१०	ख
११९१	सेर्नाली भरत	कर्मको मर्म	९३	१९२	२०५०	८	५	ख
११९२	हमाल हेम	घरसल्लाह	८६	२७४	२०४३	१०	२४	ख
११९३	हमाल हेम	पानी	८४	११२	२०४१	५	९	ख
११९४	हितैसी मनोहर	गजल	९३	१०८	२०५०	५	५	ख
११९५	हिमाली जे.एन.	कलङ्क किन लगायो ?	८५	९०	२०४२	४	१९	ग

शनिवासरिय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित कथाहरू

क्र.सं	रचनाकारको नाम	कथा शीर्षक	वर्ष	अङ्क	साल	महिना	गते	पृ.
१	अधिकारी माधवी	डाक्टरकी श्रीमती	८७	६५	२०४४	३	२७	ख
२	अधिकारी माधवी	हाकिम साहेब	९०	२४४	२०४७	९	२८	ख
३	अधिकारी विश्वदीप	सल्लाह	८८	००	२०४५	४	२९	ख
४	अधिकारी रामबाबु	शुभेच्छुक	९३	२४०	२०५०	९	२४	ख
५	अबोध रूद्र श्रेष्ठ	मनस्थिति	८९	२५४	२०४६	१०	७	ख
६	अश्रुमाली विनोद	गुलाफबो सुवास	८७	३११	२०४४	१२	६	ग
७	आचार्य अनिलकुमार	निर्णय	८५	३५६	२०४३	१	२०	ग
८	आचार्य विधान	एक रूपिया	९१	८२	२०४८	४	११	ख
९	आभुषण विष्णु	बलात् सम्भौता	८७	२०६	२०४४	८	१९	ख
१०	उपाध्याय प्रमिला	अरुले हेर्दा	८९	३१०	२०४६	१२	४	ख
११	उपाध्याय प्रमिला	उजाड बस्तीको व्यथा	८६	१९७	२०४३	८	७	ग
१२	उपाध्याय प्रमिला	घर फर्केपछि	९०	३०७	२०४७	१२	९	ख
१३	उपाध्याय प्रमिला	बाबुआमाको चिन्ता	९३	१७४	२०५०	७	१४	ख

१४	उपाध्याय प्रमिला	दायित्व	८४	९१	२०४१	४	२०	ख
१५	उपाध्याय प्रमिला	निष्प्रयोजन	८६	३३७	२०४३	१२	२८	ख
१६	उपाध्याय प्रमिला	स्थिति आभाष	८५	९०	२०४२	४	९	ग
१७	कमला	रामप्रसादकी छोरी	९१	०७	२०४८	१२	१	ख
१८	कर्मप्रधान सहना	सुपासितको विनिमय : एक संस्कार	८५	१२५	२०४२	५	२२	ग
१९	कर्माचार्य केशवलाल	भुतुचा	८४	९८	२०४१	४	२७	ख
२०	कर्माचार्य केशवलाल	संस्कार	८५	१३	२०४२	२	५	ग
२१	कर्माचार्य केशवलाल	हाकिमको क्यालेन्डर	८६	२९५	२०४३	११	१६	ख
२२	कर्माचार्य माधवलाल	परेवा (नेपाल भाषा लक)	९१	२९३	२०४८	११	१७	ख
२३	कार्की प्रदीप	चोट	८६	११६	२०४३	५	१४	ग
२४	कार्की बेलबहादुर	लम्बोदर ग्रहण	८४	२१८	२०४१	९	१	ख
२५	काँचुली मञ्जु	एक रात	९३	३३१	२०५०	१२	७	ख
२६	काजी नकुल	म बिहे गर्दिनँ	८९	११९	२०४६	७	२६	ख
२७	कात्यायन	कठपुतली	८७	१८५	२०४४	७	८	ख
२८	कात्यायन	रूप परिवर्तन	८४	३५०	२०४२	१	१५	ग
२९	कुमार महेन्द्र	जेनी	८४	३३७	२०४२	१	१	ख
३०	कुमारी इन्दिरा	सुनौलो भाँडो र बाँदर	९१	५४	२०४८	३	१५	ख
३१	कुसुम गोविन्दप्रसाद	मृत्युको आखेट	८९	३१७	२०४८	१२	११	ख
३२	कुसुम गोविन्दप्रसाद	साहुजी	८९	१५५	२०४६	७	२१	ख
३३	कुसुम गोविन्द	हिउँको पहिरो	८६	२८८	२०४३	११	९	ख
३४	के. एस. गुरुड	भोलि मेला जानु छ	८५	१२३	२०४२	५	१९	ग
३५	केश पथिक	ठुली कान्छी	८७	३५२	२०४५	१	८	ख
३६	केश पथिक	श्रीमान्जी	८४	३०२	२०४१	१२	३	ग
३७	केशरी गीता	चेतनाको समस्या	९२	२४८	२०४९	१०	३	ख
३८	के.सी. राजकुमार	अवकाशप्रत्र	९१	८९	२०४८	४	८	ख
३९	के.सी. रूनुनु	फागुको हुरी	८५	३२२	२०४२	१२	१६	ग
४०	कोइराला दीलिपकुमार	सूचनापाटी	८६	३५०	२०४४	१	१२	ग
४१	कोइराला लक्ष्मीविलास	विभाजनको पीडा	९३	१६४	२०५०	६	१०	ख
४२	कोइराला शङ्कर	अधिकारको सदुपयोग	८७	३११	२०४४	१२	६	ख
४३	कोइराला शङ्कर	अव्यक्त अभिव्यक्ति	८९	३५७	२०४७	१	२२	ख
४४	कोइराला शङ्कर	इज्जतहीनको इज्जत	९०	४८	२०४७	३	९	ख
४५	कोइराला शङ्कर	कब्जा	८९	२४०	२०४६	९	२२	ख
४६	कोइराला शङ्कर	जीवनसाथी	८७	२३४	२०४४	९	१८	ख
४७	कोइराला शङ्कर	दाजुको नाता	८९	१	२०४६	१	२४	ख
४८	कोइराला शङ्कर	विडम्बना	९३	२५४	२०५०	१०	९	ख
४९	कोइराला शङ्कर	सर नमस्ते	९१	११७	२०४८	५	५	ख
५०	कोइराला शङ्कर	साँचो कथा	९३	१५१	२०५०	६	१६	ख
५१	कोइराला शङ्कर	हाम्रो मानसिकता	८८	२४९	२०४५	१०	१	ख
५२	क्षितिज रमेश	विभने बसन्त	९१	३३४	२०४८	१२	२९	ख
५३	खतिवडा नरहरि	मुखिया	८९	१६६	२०४६	७	५	ख
५४	खतिवडा विष्णु	फसाद	८८	२७०	२०४५	१०	२२	ख

५५	खनाल महेन्द्र	एक लोककथा	८४	२०४	२०४१	८	१६	ख
५६	खरेल बन्धु	यो वर्षपनि लक्ष्मी आइनन्	८४	३३०	२०४१	१२	२४	ग
५७	गाउँले लव	बा.अ.ख २३७७	९०	५५	२०४७	३	१६	ख
५८	गाउँले लव	सेक्सन अफिसर	९२	१६९	२०४९	७	८	ख
५९	गुरागाईँ लक्ष्मी	फर्केर हेर्दा	८६	३३०	२०४३	१२	२१	ख
६०	गोर्खाली रमेश	- - - खोजमा	८४	१८३	२०४१	७	२५	ख
६१	गौतम अनु	अमरताको ओखती	८८	३३३	२०४५	१२	२६	ख
६२	गौतम अनु	खुरखानाको खरिद आत्तनेग्री.अनु	८९	५०	२०४६	३	३	ख
६३	गौतम अनु	पिकासो अन्धविश्वासका धनी	८९	१	२०४६	१	२४	ख
६४	गौतम अनु	संयोग चमत्कार वा अरू नै केही.अनु	८९	७१	२०४६	३	३१	ख
६५	गौतम ध्रुवचन्द्र	जडाउरी	९२	१०९	२०४९	५	६	ख
६६	घिमिरे जगन्नाथ	दारीमा अल्फ्रएका घटनाहरू	८५	२०	२०४२	२	१२	ग
६७	घिमिरे वारी	सुनिताको प्रतिज्ञा	९३	१८८	२०५०	७	२२	घ
६८	घिमिरे विकास	नियत	९३	२३३	२०५०	९	१७	ख
६९	चञ्चल विश्वम्भर	औपचारिकता	८५	५५	२०४२	३	१५	ग
७०	चञ्चल विश्वम्भर	चोट	९३	२४७	२०५०	१०	२	ख
७१	चञ्चल विश्वम्भर	भाग्य	९२	१८७	२०४९	७	२३	ख
७२	चञ्चल विश्वम्भर	लोडसेडिङ	९२	२३४	२०४९	९	१८	ख
७३	चालिसे महेन्द्र	ऊ	८५	१६०	२०४२	६	२६	ग
७४	चालिसे महेन्द्र	मेरो अकथाको पात्र ऊ	८५	७६	२०४२	४	५	ग
७५	चोथाले राजेन्द्र	धीन	९१	१०३	२०४८	५	१	ख
७६	चोथाले राजेन्द्र	माया	९२	२२७	२०४९	९	११	ख
७७	चोथाले राजेन्द्र	मुडअफ	९३	१२२	२०५०	५	१९	ख
७८	चोथाले राजेन्द्र	यो कथा होइन : चिठी हो तिमीलाई	९२	३०९	२०४९	१२	७	ख
७९	चोथाले राजेन्द्र	हिलो	९१	३२७	२०४८	१२	२२	ख
८०	चौरसिया गोविन्द	अलिखित पत्र	९०	२५८	२०४७	१०	१२	ख
८१	जि.सी. उज्ज्वल	अथाहस्थिति	९१	२७९	२०४८	११	३	ख
८२	जि.सी. उज्ज्वल	षड्यन्त्रको जालो	९२	२४१	२०४९	९	१५	ख
८३	जोशी आदित्य	ट्याक्सी ड्राइभर	८९	२५४	२०४६	१०	७	ख
८४	ज्ञवाली कुमार	अनन्त यात्रा	९१	३००	२०४८	१२	१	ख
८५	ज्ञवाली कुमार	अवगुण्ठित अपराधबोध	९२	६०	२०४९	३	२०	ख
८६	ज्ञवाली कुमार	उत्तराधिकार	९२	२५	२०४९	२	१७	ख
८७	ज्ञवाली कुमार	गृहशान्ति	८८	९३	२०४५	४	२२	ख
८८	ज्ञवाली कुमार	त्रास	९२	२७५	२०४९	११	३	ख
८९	ज्ञवाली कुमार	दर्शै	९२	२०७	२०४९	८	२०	ख
९०	ज्ञवाली कुमार	दुर्लभफल	९२	३१६	२०४९	१२	१४	ख
९१	ज्ञवाली कुमार	दोस्रो यात्रा	९२	१२३	२०४९	३	२०	ख
९२	ज्ञवाली कुमार	दोस्रो स्थान	८८	१९९	२०४५	८	११	ख
९३	ज्ञवाली कुमार	परीक्षा	८७	२२०	२०४४	९	४	ख

९४	ज्ञवाली कुमार	पुतली भकण्डो	९२	८८	२०४९	४	१७	ख
९५	ज्ञवाली कुमार	बबरजङ्गको बदला	८७	१९२	२०४४	८	५	ख
९६	ज्ञवाली कुमार	बबरजङ्ग	८७	१५३	२०४४	६	२४	ख
९७	ज्ञवाली कुमार	बलिदान	९३	७३	२०५०	४	२	ख
९८	ज्ञवाली कुमार	सम्धीभेटी	९२	१८	२०४९	७	२२	ख
९९	ज्ञवाली कुमार	सुषुप्त किटाणु	९३	५२	२०५०	३	५	ख
१००	ज्ञानुष्मिनी	धेरै दिन बिते	८९	२४७	२०४६	९	२९	ख
१०१	ज्ञानुष्मिनी	पर्खाल	८९	१२७	२०४६	५	२४	ख
१०२	भा अरूणकुमार	पुनर्विवाह	९०	२०३	२०४७	८	१५	ख
१०३	ठकुरी माया	धनवीरे	८७	२५६	२०४५	१०	८	ख
१०४	ठकुरी माया	बले	८७	२७६	२०४४	११	१	ख
१०५	डंगोल हरिकृष्ण	दोषी को ?	८६	१३०	२०४३	५	२८	ग
१०६	डंगोल हरिकृष्ण	साने	८४	५६	२०४१	३	१७	ख
१०७	डंगोल श्यामकृष्ण	मेरी सानी नानी	९१	४०	२०४८	३	१	घ
१०८	ढकाल कुसुमाकर	दाग	९०	३१४	२०४७	१२	९	ख
१०९	ढकाल देवेन्द्रप्रसाद	कृतज्ञताको मौन आकाश	८५	९७	२०४२	४	२६	ग
११०	ढकाल नारायण	नयाँ हाकिम	९२	१४४	२०४९	६	१०	ख
१११	ढकाल नारायण	मरूभूमि	९२	३३०	२०४९	१२	२८	ख
११२	ढुङ्गाना एस.के.	शुभकामना	८५	३३६	२०४२	१२	३०	ग
११३	तिमिल्सिना योगेन्द्र	अवकाश	९३	६६	२०५०	३	२६	ख
११४	तिमिल्सिना योगेन्द्र	मूल्याङ्कन- + ?	८९	२१९	२०४६	९	१	ख
११५	तिमिल्सिना योगेन्द्र	वचनबद्ध	८८	७७	२०४५	१०	२९	ख
११६	तिवारी नारायण	ग्लोबम्याट	८८	३१९	२०४५	१२	१२	ख
११७	तिवारी नारायण	पालो	९३	१९९	२०५०	८	१२	ख
११८	तिवारी नारायण	यी बरिष्ठ मिष्टरहरू	८७	२१३	२०४४	८	२६	ख
११९	तुफान रमेश	अनुमानको दोष	८४	१९०	२०४१	८	१०	ख
१२०	तुफान रमेश	अन्ततोगत्वा	८५	२५२	२०४२	१०	५	ग
१२०	तुफान रमेश	ठुलो मान्छे	८५	३१५	२०४२	१२	९	ग
१२१	तुफान रमेश	शकुनको अस्तित्व	८५	४८	२०४२	३	८	ग
१२२	तुफान रमेश	सुब्बाको मृत्यु	८६	२३९	२०४३	८	१९	ख
१२३	तुलाधर अनिता	मुक्ति	९२	१६३	२०४९	७	१	ख
१२४	तुलाधर अनिता	विडम्बना	८४	२८८	२०४१	११	१२	ख
१२५	त्रिपाठी दिनेश	नायब सुब्बा	८८	१३५	२०४५	६	१	ख
१२६	त्रिपाठी दिनेश	समीकरण	८७	१९२	२०४४	८	५	ख
१२७	त्रिपाठी सुधा	शहर र मान्छे	९०	९७	२०४६	४	२७	ख
१२८	थपलिया भीमसेन	अन्तरजलन	९३	१०१	२०५०	४	३०	ख
१२९	थापा देवकुमारी	गुम्बाको काखमा	९३	३८	२०५०	२	३०	ख
१३०	थापा मोहनविक्रम	बादलले छोपेको उषा	८६	६७	२०४३	३	२८	ग
१३१	थापा राजकुमार	निःशब्द	९२	२६८	२०४९	१०	२४	ख
१३२	थापा राम	बेवारिसे म	८९	३१०	२०४६	१२	४	ख
१३३	दवाडी कृष्ण	सपना	९०	१३९	२०४७	६	६	ख
१३४	दाहाल गणेश	खाल्डोभिन्नको मान्छे	८९	२५४	२०४६	१०	७	ख

१३५	दाहाल द्रोण	जीवनको प्रश्न-मूल्यनिर्धारण	९०	२५८	२०४७	१०	१२	ख
१३६	दाहाल द्रोण	नारकीय यातना	९२	३९	२०४९	३	३१	ख
१३७	दाहाल द्रोण	बिट मार्ने कतातिर	९०	९०	२०४७	४	२०	ख
१३८	दिक्पाल राजकुमार	गमला फूलको साथमा ऊ	९१	३२०	२०४८	१२	१५	ख
१३९	दक्षित विनादो	आर्केष्ट्रा भाग्यको	९०	२०	२०४७	२	१२	ख
१४०	देवकोटा कुमुद	ऊ, म र तपाईं	८६	५	२०४३	१	२७	ख
१४१	देवकोटा कुमुद	एउटा कथाको खोजी	८७	१००	२०४४	४	३०	ख
१४२	देवकोटा कुमुद	एक विहान	८८	९	२०४५	२	१	ख
१४३	देवकोटा कुमुद	गङ्गे	८४	२६०	२०४१	१०	१३	ख
१४४	देवकोटा कुमुद	भित्री सत्य	८७	२४	२०४४	२	१६	ख
१४५	देवकोटा कुमुद	साघुरिँदै गएको मान्छे	८६	८८	२०४३	४	१८	ख
१४६	देवकोटा कुलमणि	इन्द्रको दरबारमा महालक्ष्मीको आगमन	८५	१८९	२०४२	८	१	ग
१४७	देवकोटा कुसुम	भोलि	८४	२१	२०४१	२	१३	ख
१४८	देवकोटा सुभाष	गोदावरी	८७	४५	२०४४	३	१३	आ
१४९	धराबासी कृष्ण	नियमानुसार	९३	२८९	२०५०	११	१४	ख
१५०	नरदेव	ती अनुहारहरू	९०	३४	२०४७	२	२६	ख
१५१	नापित	अमृतमान र टङ्गणकार	८४	१२६	२०४१	५	३	ख
१५२	नासननी कन्हैया	यो वर्षको दशैं	९१	१९५	२०४८	८	७	ख
१५३	नेउपाने विश्वनाथ	छायौं	८९	३१०	२०४६	१२	४	ख
१५४	नेपाल ध्रुव	जन्मदिनको परेवा	९०	१८२	२०४७	७	२४	ख
१५५	न्यौपाने के. पि.	हस् हजुर	८४	८४	२०४१	४	१३	ख
१५६	न्यौपाने बाबा	उपहार	८५	१६७	२०४२	७	३	ख
१५७	न्यौपाने रघुराम	नयाँ सडकका हातहरू	९३	१९२	२०५०	८	५	ख
१५८	न्यौपाने रघुराम	सरजमिन	९१	१२४	२०४८	३	२२	ख
१५९	न्यौपाने रघुराम	हीरामायाको विहे	९२	१८	२०४९	२	१०	ख
१६०	पन्त रामप्रसाद	अन्तर्विरोध	८९	१३४	२०४६	५	३१	ख
१६१	पन्त रामप्रसाद	महत्वाकांक्षा	९१	५४	२०४८	३	१५	ख
१६२	पन्त शैलेन्द्र	उपहार	८७	८६	२०४४	४	१६	ख
१६३	पन्त शैलेन्द्र	हराएको नोट	८७	१७	२०४४	२	९	ख
१६४	पराजुली गोपाल	ज्ञानी जनक	८७	२२०	२०४४	९	४	ख
१६५	पहाडी किशोर	अबोध	९१	१८८	२०४८	७	३०	ख
१६६	पहाडी किशोर	तासको बहाल	९२	११६	२०४९	५	१३	ख
१६७	पहाडी किशोर	भीड र प्रतिभा	९२	२०१	२०४९	८	१३	ख
१६८	पहाडी किशोर	भोक र प्रतिभा	८९	९२	२०४६	४	२१	ख
१६९	पहाडी किशोर	सुधार	८४	३५	२०४१	२	२७	ख
१७०	पाण्डे गंगा	भोको स्याल	९१	३४०	२०४९	१	६	ख
१७१	पाण्डे नयनराज	चस्मा	९१	१७०	२०४८	७	९	ख
१७२	पाण्डे नयनराज	नोट	९२	१३०	२०४९	५	२७	ख
१७३	पोखरेल शालिग्राम	मृत्युको रहस्य	८७	७२	२०४४	४	२	ख
१७४	पोखरेल हेमशर्मा	हराएको जिन्दगी	९१	२६	२०४८	२	१८	ख
१७५	पौडेल मधुवन	अज्ञात	९२	९५	२०४९	४	२४	ख

१७६	पौडेल मधुवन	अनिच्छित सन्दर्भ	९२	१३७	२०४९	६	३	ख
१७७	पौडेल मधुवन	अन्तर्द्वन्द्व	८९	२९	२०४६	२	२१	ख
१७८	पौडेल मधुवन	कथा एउटा देशद्रोहीको	९३	८०	२०५०	४	९	ख
१७९	पौडेल मधुवन	निरीह आवाज, नक्कली नाम र सक्कली थर	९१	६१	२०४८	३	२२	ख
१८०	पौडेल मधुवन	पैसा कमाउने सपना	८५	२७३	२०४२	१०	२६	ख
१८१	पौडेल मधुवन	भीम भाषण र खुलामञ्च	९०	४१	२०४७	३	२	ख
१८२	पौडेल मधुवन	भूतनाथको क्यान्टिन	८९	१०६	२०४६	५	३	ख
१८३	पौडेल मधुवन	मनको धोको	८६	२३९	२०४३	९	१९	ख
१८४	पौडेल मधुवन	मानवीरको बहादुरी	८५	३४	२०४२	२	२६	ख
१८५	पौडेल मधुवन	मुक्ति	९०	८३	२०४७	४	१३	ख
१८६	पौडेल मधुवन	मृत्यु कति निष्ठुर	९२	३०३	२०४९	११	३०	ख
१८७	पौडेल मधुवन	सुखद दुर्घटना	८९	३०३	२०४६	११	२७	ख
१८८	पौडेल मधुवन	स्वतन्त्रता सेनानी	९१	१२	२०४८	२	४	ख
१८९	पौडेल मधुवन	स्वदेश फर्कदा	८४	७०	२०४१	३	३१	ख
१९०	पौडेल महेश	ज्ञानको ढोका	८७	३३२	२०४४	१२	२	ख
१९१	पौडेल मुन	भागेर गएकी छारी/औलाएर गएको फूल	९०	२६५	२०४७	१०	१९	ख
१९२	पौड्याल अस्मिता	जिन्दगी	८६	३०९	२०४३	११	३०	ख
१९३	पौड्याल सुभाषचन्द्र	परिणीता	८४	६३	२०४१	३	२४	ख
१९४	प्रधान अमरकुमार	बम्पर सुपर	९१	२१६	२०४८	८	२७	ख
१९५	प्रधान केशव	अस्पतालको शय्यामा	९३	२०६	२०५०	८	१९	ख
१९६	प्रधान केशव	भोगाइ	९२	२६२	२०४७	१०	१७	ख
१९७	प्रधान राजनारायण	एप्पल कि एपल ?	८७	३२५	२०४४	१२	२०	ख
१९८	प्रसाई महेश	एक टुक्रा सुख	८६	२११	२०४३	८	२१	ग
१९९	प्रसाई महेश	प्रतीक्षारत मोहभङ्ग	८४	२११	२०४१	८	२३	ख
२००	प्रसाई महेश	भगवान	८५	२०	२०४२	२	१२	ख
२०१	प्रसाई महेश	भोकमाथि डायरीको पङ्ति	८५	३४२	२०४३	१	६	ख
२०२	प्रेमर्षि धीरेन्द्र	उसको खुसी	९१	१८८	२०४८	७	३०	ख
२०३	प्रेमर्षि धीरेन्द्र	पोथी गँगटो	९१	१५२	२०४८	६	१९	ख
२०४	प्याकुऱ्याल विश्वम्भर	जब हाम्रो आकाशले हुस्सुको खाष्टो ओड्छ	८३	३४२	२०४१	१	९	ख
२०५	फुयाल श्रीहरि	भक्तिको	८५	३०१	२०४२	११	२५	ख
२०६	बन्जरा बलराम	स्वप्नभङ्ग	९१	२०२	२०४८	८	१४	ख
२०७	बस्याल हुम	क्रम दोहोरिँदै जान्छ	८५	१११	२०४२	५	८	ग
२०८	बस्याल हुम	जीवन खेल	८४	२७४	२०४१	१०	२७	ख
२०९	बस्याल हुम	यस्तै हुँदो रहेछ	८४	३४३	२०४२	१	८	ग
२१०	विष्ट दीव्यराज	केराको बोक्रा	८४	१६५	२०४१	७	४	ख
२११	ब्राजाकी मनु	चोलीके पिछे क्या है	९३	३१७	२०५०	१२	१३	ख
२१२	ब्राजाकी मनु	विसिएको कुरा	९१	१५१	२०४८	४	४	ख
२१३	ब्राजाकी मनु	माछाको भोल	९१	३१३	२०४८	१२	८	ख
२१४	ब्राजाकी मनु	यही हो मेरो देश हजुर	९२	३२३	२०४९	१२	२१	ख

२१५	ब्राजाकी मनु	शिशुलाई फकाउने भाका	९३	२१९	२०५०	९	३	ख
२१६	भट्टराई आमोददेव	नातिबाबु र विद्याको कथा	९०	६२	२०४७	३	२३	ख
२१७	भट्टराई चन्द्रकुमार	सुखको अँगालो	८८	२१३	२०४५	८	२५	ख
२१८	भट्टराई डा. हरि	शल्यचिकित्सा	८७	३८	२०४४	२	३०	ख
२१९	भट्टराई परमेन्द्रकुमार	जीवन चिट्ठा	९०	२२८	२०४७	१२	३३	ख
२२०	भट्टराई सञ्जनकुमार	धैर्यको बाँध	८४	१४०	२०४१	६	६	ख
१२१	भट्टराई सन्तोष	अचानो	९३	१४३	२०५०	६	९	ख
२२२	भट्टराई सन्तोष	उसको अवस्था	८६	२८१	२०४३	११	२	ख
२२३	भट्टराई सन्तोष	उसको मेहनत व्यर्थको छ	८४	३३०	२०४१	१२	२४	ग
२२४	भट्टराई सन्तोष	करोडपति	८६	९५	२०४३	४	२५	ग
२२५	भट्टराई सन्तोष	छोरीको चिठी	९१	२२३	२०४८	९	६	ख
२२६	भट्टराई सन्तोष	दशैंको नयाँ लुगा	८६	१५८	२०४३	६	२५	ख
२२७	भट्टराई सन्तोष	धन्यवाद	९१	३३	२०४८	२	२५	ख
२२८	भट्टराई सन्तोष	धुन	८८	३१२	२०४४	१२	५	ख
२२९	भट्टराई सन्तोष	मृत्युको आखेट	८९	३१७	२०४६	१२	११	ख
२३०	भट्टराई सन्तोष	मृत्यु पराजित भयो	८५	२३८	२०४२	९	२०	ग
२३१	भट्टराई सन्तोष	२०४९को ख्याक	९२	१०२	२०४९	४	३१	ख
२३२	भाउपन्थी	अनुराग	९०	२९३	२०४७	११	१८	ग
२३३	भाउपन्थी	गुड बाइ अंकल	९०	२२३	२०४७	९	७	ख
२३४	भाउपन्थी	जुताहरू	९२	११३	२०४९	८	२७	ख
२३५	भाउपन्थी	यो यस्तो प्रेम	९०	१३	२०४७	२	५	ख
२३६	भौकाजी विमल	मुक्तिबहादुरको पुनर्जन्म	९१	२७२	२०४८	१०	२५	ख
२३७	मधिकर्मी ध्रुव	अनिर्णत चन्द्रमा	९१	२३०	२०४८	९	१३	ख
२३८	मधिकर्मी ध्रुव	जिन्दगीको दैलो	८४	४९	२०४१	३	१०	ख
२३९	मधिकर्मी ध्रुव	पर्खाल र पाकेको अंगुर	९१	१५९	२०४७	६	२६	ख
२४०	मधिकर्मी ध्रुव	प्रतिच्छायाँसित	८५	४१	२०४२	३	१	ग
२४१	मधिकर्मी ध्रुव	लालच	८७	३२२	२०४४	१२	२७	ख
२४२	मल्ल अशेष	पराजय	८९	३३२	२०४६	१२	२५	ख
२४३	मल्ल अशेष	समाहित	८९	६४	२०४६	३	२४	ख
२४४	मल्ल अशेष	स्थिर	८९	२७५	२०४६	९	२८	ख
२४५	मल्ल धीरेन्द्र	युद्ध	८८	७९	२०४५	४	८	ख
२४६	मल्ल धीरेन्द्र	सामुहिक स्वर	८८	२०६	२०४५	८	१८	ख
२४७	महर्षि कणाद	कुसाइत कसलाई	९२	३	२०४९	१	२७	ख
२४८	माइला विरक्ति	आत्मग्लानी	९१	१९	२०४८	२	११	ख
२४९	माइला विरक्ति	प्रारूप	९३	१५७	२०५०	६	२३	ख
२५०	माइला विरक्ति	सत्कर्म	९१	२३७	२०४८	९	२०	ख
२५१	मानन्धर राजु	मान्छे र भालु	९१	३३४	२०४८	१२	२९	ख
२५२	मार्मिक बासु	अत्याहट	८६	३०२	२०४३	११	२३	ख
२५३	मार्मिक बासु	अथाह आकाश	९०	१८२	२०४७	७	२४	ख
२५४	मार्मिक बासु	असक्त मान्छे	८५	१११	२०४२	५	८	ग
२५५	मार्मिक बासु	उनको मृत्यु	९१	३५४	२०४९	१	२०	ख
२५६	मार्मिक बासु	तर्कता	८७	१०	२०४४	२	२	ख

२५७	मार्मिक बासु	त्यो बूढो पियन	८५	२९४	२०४२	११	१८	ग
२५८	मुकारूड श्रवण	एक वर्षपछि	९३	१०	२०५०	२	२	ख
२५९	मुमुक्षु मदन	मर्यादाको माया	८९	३३७	२०४६	१	१	ख
२६०	मुल्मी प्रमोद	मतलव	९३	४५	२०५०	३	५	ख
२६१	याक्थुम्बा भवानी	पार्कछेउको सडक	८७	३१	२०४४	२	२३	ख
२६२	यादी नृपेन्द्रपुरुष	बाजे	९०	३३०	२०४७	९	२१	ख
२६३	यादी नृपेन्द्रपुरुष	विदेश गएकीलाई	८४	२९५	२०४१	११	१९	ख
२६४	यादी नृपेन्द्रपुरुष	शरदचन्द्र	८४	७	२०४१	१	३०	ख
२६५	रञ्जित सोम	काठमाडौं र एक्काइसौं शताब्दीको मान्छे	९०	१०५	२०४७	५	२	ख
२६६	राजव	वैभव लीला	९२	३३७	२०५०	१	५	ख
२६७	राजव	सबैले राम्रो मान्छन्	८९	१७७	२०४६	७	१९	ख
२६८	लोहनी उषा	उपहार	९२	२५५	२०४९	१०	१०	ख
२६९	लोहनी पुष्कर	एडभान्स भोज	८८	८६	२०४५	४	१५	ख
२७०	लोहनी शिवदीप	विवशता	९२	१५१	२०४९	६	१७	ख
२७१	वर्तमान गोविन्द	अतिरिक्त	८४	२८१	२०४१	११	५	ख
२७२	वनबासी देवीप्रसाद	गोरखनाथको वरदान	८४	२८१	२०४१	११	५	घ
२७३	वाग्ले अच्युत	एउटा यात्रा	९०	१२५	२०४७	५	२३	ख
२७४	वाग्ले नारायण	नीलो पुतलीको शहर	९१	४०	२०४८	३	१	ख
२७५	वाग्ले नारायण	बाँसुरीको धुनमा	९०	६९	२०४७	३	३०	ख
२७६	विकल रमेश	अब कहिले आऊँ त	९०	२२३	२०४७	९	७	ख
२७७	विकल रमेश	एक सुका मात्र भए पनि ऊ....	९३	३१०	२०५०	१२	६	ख
२७८	विकल रमेश	कुनै न कुनै दिन त	९१	४७	२०४८	३	८	ख
२७९	विकल रमेश	निर्मला भाउजू	९१	२८६	२०४८	११	१०	ख
२८०	विकल रमेश	प्रेरणा र प्राप्ति	८८	६५	२०४५	३	२५	ख
२८१	विकल रमेश	रेड इन्डियन र घोडा	९०	३२१	२०४७	१२	१६	ख
२८२	विराज	बाक्लो दाल	८५	६	२०४२	१	२९	ख
२८३	विश्वकर्मा प्रेरणा	प्रश्न	९१	३३१	२०४८	५	२९	ख
२८४	वैरागी पुरुषोत्तम पाण्डे	बाध्यता र प्रयास	८५	१३९	२०४२	६	५	ग
२८५	शर्मा ईश्वर	हनुमानको पुच्छर र मान्छेको पेन्सन	८९	२२६	२०४६	९	८	ख
२८६	शर्मा एल. पी.	अमिल्दो दाम्पत्य जीवन	८५	२७	२०४२	२	१९	ग
२८७	शर्मा ओममणि	नियति परिणति	८९	२४३	२०४७	१	८	ख
२८८	शर्मा ओममणि	निरूत्तर	८९	१९८	२०४६	८	८१	ख
२८९	शर्मा ओममणि	परिभाषा	९२	१९४	२०४८	८	६	ख
२९०	शर्मा कुसुमाकर	छुट्टिका दिनको जागिरे	८६	२६७	२०४३	१०	१७	ख
२९१	शर्मा के.पी.	विदाइ	८७	१२१	२०४४	५	२०	ख
२९२	शर्मा जनार्दन	परिवर्तन	८७	१२८	२०४४	५	२७	ख
२९३	शर्मा मोहनराज	कुरा छैन	८७	२४८	२०४४	१०	२	ख
२९४	शर्मा मोहनराज	पड्खावती	८४	११९	२०४१	५	१६	ख
२९५	शर्मा शिवकुमार	भाग्यमानी	९१	३४८	२०४९	१	१३	ख

२९६	शर्मा सन्जीवराज	गन्तव्य	८९	२५४	२०४६	१०	७	ख
२९७	शंयजु श्यामसुन्दर	दुर्लभका दुई कथा	९०	२२३	२०४७	९	७	ख
२९८	शाक्य केदार	भगडाको परिणाम	९१	१९	२०४८	२	११	घ
२९९	शाक्य केशवमान	खुल्ला आकाशको एक जोर परेवा	९०	१९६	२०४७	८	८	ख
३००	शाक्य शान्ता	अन्तिम उपाय	९०	१३२	२०४७	५	३०	ख
३०१	शाह लोकेन्द्र	अपमानबोध	८६	३०९	२०४३	११	३०	ख
३०२	शाह लोकेन्द्र	प्रमिला नदेखेको जस्तो गरेर गई	९०	११८	२०४७	५	१६	ख
३०३	शाह सुन्दरप्रसाद	विडम्बना	९१	२५१	२०४८	१०	४	ख
३०४	शाह सुन्दरप्रसाद	याग	९१	२०९	२०४८	८	२१	ख
३०५	श्रेष्ठ ईन्द्रकुमार	अनुभूति	९३	३	२०५०	१	२६	ख
३०६	श्रेष्ठ ईन्द्रकुमार	डेरा	८९	१८७	२०४६	७	२६	ख
३०७	श्रेष्ठ ईन्द्रकुमार	परिभाषाभिन्नको ऊ र म	९०	३४१	२०४८	१	७	ख
३०८	श्रेष्ठ ईन्द्रकुमार	प्रयास	८६	४६	२०४३	३	७	ग
३०९	श्रेष्ठ ईन्द्रकुमार	ब. कम. टा.	९०	७६	२०४७	४	६	ख
३१०	श्रेष्ठ कृष्णलाल	चलाख केटो, बुढो जब तरूनो बन्छ	९१	२३७	२०४८	९	२०	ख
३११	श्रेष्ठ गणेश	सपना	९१	२७२	२०४८	१०	२५	ख
३१२	श्रेष्ठ गोविन्दलाल	बाध्यता	८४	१४	२०४१	२	६	ख
३१३	श्रेष्ठ जयकुमार	शुर र क्रूरमा फरक	९१	२६६	२०४८	१०	१८	घ
३१४	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	अंशवण्डा	८४	१९७	२०४१	८	९	ख
३१५	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	अन्तिम इच्छा	८४	२८	२०४१	२	२०	ख
३१६	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	ऊ मेरो साधन	८६	२२३	२०४३	१९	१४	ख
३१७	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	कामको खोजी	९२	२२	२०४९	१२	१४	ख
३१८	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	जीर्णोद्धार	८७	३३८	२०४५	१	४	ख
३१९	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	डायरी	८५	१९६	२०४२	८	८	ग
३२०	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	न्यानो घामको आशामा	९०	३४८	२०४८	१	१४	ख
३२१	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	बेरूजु फस्यौट	८९	२७५	२०४६	१०	२८	ख
३२२	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	लाञ्छना	९०	१५७	२०४७	७	१७	ख
३२३	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	सडक काले र हामी	८९	१२०	२०४६	५	७	ख
३२४	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	साँभ भरिसकेपछि	९०	९६	२०४७	४	२९	ख
३२५	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	सानेदाइ	९०	२५१	२०४७	१०	५	ख
३२६	श्रेष्ठ दानदास	कम्प्युटर सारी	८७	५२	२०४४	३	१३	आ
३२७	श्रेष्ठ भागीरथी	अनविश्वासको गुम्फनभिन्न	८८	१४९	२०४५	६	१५	ख
३२८	श्रेष्ठ भागीरथी	आँगनको नृत्य	९२	२८९	२०४९	११	१६	ख
३२९	श्रेष्ठ भागीरथी	एक कप चिया	९०	१११	२०४७	५	९	ख
३३०	श्रेष्ठ भागीरथी	चिता	८५	१५३	२०४२	६	१९	ग
३३१	श्रेष्ठ भागीरथी	निरर्थक	८६	२५	२०४३	२	१७	ग
३३२	श्रेष्ठ भागीरथी	बाध्यता	८८	१९२	२०४५	८	४	ख
३३३	श्रेष्ठ भागीरथी	विहे	८४	११२	२०४१	५	९	ख
३३४	श्रेष्ठ भागीरथी	मान्छेको बाढी	९३	३७५	२०५०	१०	३०	ख

३३५	श्रेष्ठ भागीरथी	सीमाना नाघेपछि	८९	१	२०४६	१	२४	ख
३३६	श्रेष्ठ भूषणप्रसाद	उम्लिएको मान्छे	९१	२६६	२०४८	१०	१८	ख
३३७	श्रेष्ठ राजमान	अतीतलाई सम्झदा	८४	२६७	२०४१	१०	२०	ख
३३८	श्रेष्ठ राजमान	एक परोपकारीको अन्त्य	८५	११८	२०४२	५	१५	ग
३३९	श्रेष्ठ रामप्रसाद	निर्णय	८७	३	२०४४	१	२६	ख
३४०	श्रेष्ठ विनोदमान	तलव वृद्धि	९१	९६	२०४८	४	२५	ख
३४१	श्रेष्ठ शङ्करकुमार	उन्मुक्ति यात्रा	९१	६८	२०४८	३	२९	ख
३४२	श्रेष्ठ शङ्करकुमार	बन्दिशिविर	९३	१८१	२०५०	७	२१	ख
३४३	श्रेष्ठ शङ्करकुमार	मोहभङ्ग अपेक्षित उपेक्षा	९२	४६	२०४९	३	६	ख
३४४	श्रेष्ठ शङ्करकुमार	मौनप्रतिघात	९३	५९	२०५०	३	१९	ख
३४५	श्रेष्ठ शङ्करकुमार	मौन व्रत	९३	११५	२०५०	५	१२	ख
३४६	श्रेष्ठ शङ्करकुमार	सीमान्त रेखा	९१	२४४	२०४८	९	२७	ख
३४७	श्रेष्ठ सन्जीव	बार्दली	९०	१६८	२०४७	१	९	ख
३४८	सङ्ग्रीला खगेन्द्र	थोपाको चित्त	८६	११	२०४३	२	३	ग
३४९	सत्याल दिनेश	टापु किरिट	८३	३४९	२०४१	१	१६	ख
३५०	सत्याल दिनेश	सूर्य/बेमोड	८४	७७	२०४१	४	६	ख
३५१	सरूप कमला	बाँच्ने उपक्रममा	९१	१४५	२०४८	६	१२	ख
३५२	सरूप कमला	सडक र मान्छेहरू	९१	२५८	२०४८	१०	११	ख
३५३	साकार शैलेन्द्र	के भएको छ काठमाडौँलाई	८४	१५८	२०४१	६	२७	ख
३५४	साकार शैलेन्द्र	नरभक्षी	८६	८१	२०४३	४	११	ग
३५५	साकार शैलेन्द्र	मर्नु पनि	८४	२५३	२०४१	१०	६	ख
३५६	साङ्गाङ्ग रत्न राई	स्मृति पर्खाल	८७	५८	२०४४	३	२०	ख
३५७	सापकोटा निरञ्जन	डाक्टर नभएरै गयो	८७	३३८	२०४५	१	४	ख
३५८	सालघारी पशुपति	शहर घुम्ने रहर	८७	१४२	२०४४	६	१०	ख
३५९	सिग्देल सरोज	आँधी	८६	१६९	२०४३	७	८	ख
३६०	सिलवाल नकुल	अक्कल	९०	२१०	२०४७	८	२२	घ
३६१	सिलवाल नकुल	कविकी पत्नी र एन्टेना	८७	११४	२०४४	५	१३	ख
३६२	सिलवाल नकुल	तिमी रोएर म रोएको	८८	२९१	२०४५	११	१४	ख
३६३	सिलवाल नकुल	पालो	८९	२८२	२०४६	११	६	ख
३६४	सिलवाल नकुल	पि.ए.	८६	३५७	२०४४	१	१९	ख
३६५	सिलवाल नकुल	योग्यता	८८	१७४	२०४५	७	१३	ख
३६६	सिलवाल नकुल	श्रृङ्गार	८८	५१	२०४५	३	११	ख
३६७	सिवाकोटी नारायण	प्रायश्चित्त	८९	३१०	२०४६	१२	४	ख
३६८	सिंह खड्गमान	ट्याक्सी ड्राइभर	८६	१८	२०४३	२	१०	ग
३६९	सिंह नूतन	आगमन-प्रत्यागमन	८३	३५६	२०४१	१	२३	ख
३७०	सिंह नूतन	प्रणय	८५	१४६	२०४२	६	१२	ग
३७१	सिंह पद्मावती	आघात	८५	३४९	२०४३	१	१३	ग
३७२	हमाल उषा	जङ्गल	९०	१७५	२०४७	७	१७	ख
३७३	हाडा संगीता	आघात	८५	३०८	२०४२	१२	२	ग
३७४	हुमागाई जनकप्रसाद	विमल	८७	७२	२०४४	४	२	ख

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित निबन्ध/हास्यव्यङ्ग्य

क्र.सं	रचनाकार	रचनाको शीर्षक	वर्ष	अङ्क	साल	महिना	गते	पृ
१	अधिकारी अच्युत	धुलावारी फूलवारी	९२	३०३	२०४९	११	३०	ख
२	अर्याल नवराज	जाँऔं साथी नर्कतर्फ	९३	८०	२०५०	४	९	ख
३	अर्याल विनोदप्रसाद	पहिरो	८६	१८	३०४३	२	१०	ग
४	अर्याल विनोदप्रसाद	लोखर्केको उपद्रो ब्रह्माजीलाई लण्ठा	८६	१२३	२०४३	५	२१	ख
५	अर्याल विनोदप्रसाद	हात भस्मासुरको	८५	३१५	२०४२	१२	९	ग
६	अश्रुमाली विनोद	छाताको गाथा	९१	११०	२०४८	५	८	ख
७	अश्रुमाली विनोद	फुनको धुन	९३	१८	२०५०	२	९	ख
८	आचार्य मुकुन्द	कुकुरदेखि सावधान	८८	२०६	२०४५	८	१८	ख
९	आचार्य मुकुन्द	पानको शान	८८	१२८	२०४५	५	२५	ख
१०	आचार्य मुकुन्दराज	म एकचोटि मरूँभन्दा पनि...	८४	२७४	२०४१	१०	२७	ख
११	उपाध्याय प्रकाश	आत्मनिर्भरताका लागि घोरिदा	८५	३०२	२०४२	८	१५	ग
१२	उपाध्याय प्रकाश	तेस्रो नेत्र खुल्दा	८५	६	२०४२	१	२९	ग
१३	उपाध्याय प्रकाश	नामी हुने प्रयासमा	८६	११	२०४३	२	३	ग
१४	उपाध्याय प्रकाश	बहालको घर	८७	७२	२०४४	४	२	ख
१५	उपाध्याय प्रकाश	लक्ष्मीको अविवादन र ...	८५	२५२	२०४२	१०	५	ग
१६	उपाध्याय प्रकाश	लेख पढेपछि रनभुल्लमा परें	८६	२६१	२०४३	१०	१०	ख
१७	उपाध्याय प्रकाश	सङ्कटको मूल कारण 'प'	८५	३०१	२०४२	११	२५	ग
१८	काफ्ले चिरञ्जीवी	चम्चागिरीको कमाल	९३	१०	२०५०	२	२	ख
१९	कुसुम गोविन्द	दशैं भुक्तभोगीलाई थाहा हुन्छ	८५	१५३	२०४२	६	१९	ख
२०	कोइराला विश्वेश्वर	प्रेमको व्यवहार	९३	२१३	२०५०	८	२६	ख
२१	खनाल ब्रजेश	कतै तपाईंकी छोरी...?	८४	४९	२०४१	३	१०	ख
२२	खनाल ब्रजेश	हाम्रो परम मित्र	९१	४०	२०४८	३	१	ख
२३	खनाल विष्णु	बिजुली सर्वत	८६	१०२	२०४३	४	३२	ख
२४	खनाल श्रीधर	तपाईं पनि हार्विन बजाउनुहोस्	९३	१६४	२०५०	६	३०	ख
२५	खनाल श्रीधर	नेपालीको इज्जत ठुलो	८४	२१	२०४१	२	१३	ख
२६	खनाल श्रीधर	विज्ञापनको चमत्कार	९३	१४३	२०५०	६	९	ख
२७	खनाल श्रीधर	व्यक्तिवाद र वातावरण	९३	२५४	२०५०	१०	९	ख
२८	खनाल श्रीधर	हनुमान र ढेंडु अजम्मरी छन्	९३	१७४	२०५०	७	१४	ख
२९	खनाल श्रीहरि	समालोचक र हास्यव्यङ्ग्यकार	९३	२१३	२०५०	८	२६	ख
३०	खेताला फणीन्द्रराज	खोजी	९३	२८९	२०५०	११	१४	ख
३१	गुरूड जसध्वज	भुन्डै सास फुस्केको	९३	८७	२०५०	४	१६	ख
३२	गोतामे श्याम	अन्तरिम लेखन	९०	११८	२०४७	५	१६	ख
३३	गोतामे श्याम	चर्चो पानीको चियो घुसको	८८	४४	२०४५	४	१	ख
३४	गोतामे श्याम	छोले भट्टरेको विमोचन	८८	७२	२०४५	५	१	ख
३५	गोतामे श्याम	पोखराको भूतपूर्व पुस्तकालय र तनहुँको भूतपूर्व बहाल वाला डिप्टिलर्स	८९	१६६	२०४६	७	५	ख
३६	गोतामे श्याम	पोखराबाट प्रथम प्राज्ञिक पत्र	८८	३२६	२०४५	१२	१९	ख

३७	गोतामे श्याम	बन्द बन्दोबस्त	८७	३२५	२०४४	१२	२०	ख
३८	गोतामे श्याम	माडसाप	८७	३५२	२०४५	१	१८	ख
३९	गोतामे श्याम	साईदुवा	८९	३५७	२०४७	१	२२	ख
४०	गोतामे श्याम	साहित्यमा वणिकवृत्ति	८८	२४९	२०४५	१०	१	ख
४१	गोतामे श्याम	सुत्केरी बिदा	९२	३४९	२०५०	१	१९	ख
४२	गौतम उमेश	नवभूषेपछि कसको के लाग्छ	८८	२१३	२०४५	८	२५	ख
४३	गौतम उमेशप्रसाद	लोडसेडिडको कमाल	९३	१८८	२०५०	७	२२	क
४४	गौतम युवराज	चाचुचा सफल जीवनको भरपर्दो सूत्र	८८	२९१	२०४५	११	१४	ख
४५	गौतम युवराज	लौ खुल्यो पत्नी पीडित पार्टी	९०	५५	२०४७	३	१६	ख
४६	गौतम हरिबोल	चाकडी र भ्रष्टाचार	९३	२७५	२०५०	१०	३०	ख
४७	ग्वंग तेजेश्वरबाबु	नेपाली मस्तिष्कको चकलामा टोपीको घेरा	८७	२४८	२०४४	१०	२	ख
४८	घिमिरे रघु	कुकुर पच्छे ढ	८८	८६	२०४५	४	१५	ख
४९	चालिसे विजय	औपचारिक शुभकामना	८७	३३२	२०४४	१२	२७	ग
५०	जोशी जनार्दन	पाचकेप्रसादहरूको यात्रा	८९	३६	२०४६	२	२८	ख
५१	जोशी रत्नध्वज	पढैन कसैले मेरो बारेमा लेख्न छाप्न	८९	१३१	२०४६	६	७	ख
५२	जोशी रत्नध्वज	पेसा सेवा हो	८६	३२३	२०४३	१२	१४	ख
५३	जोशी रत्नध्वज	लेखकको दायित्व	८७	३	२०४४	१	२६	ख
५४	ढकाल शत्रुघन	प्रशंसाको महत्त्व	८८	२७०	२०४५	१०	२२	ख
५५	ढुङ्गेल माधव	गाईजात्रे प्रश्नको गाईजात्रे उत्तर	८८	११४	२०४५	५	११	क
५६	दाहाल चण्डिप्रसाद	शब्दजाल	८८	१६३	२०४५	६	२९	ख
५७	देवकोटा सुशील	महिमा 'प' को	८६	१०२	२०४३	४	३२	ख
५८	निरौला शरद	मलाई पनि लैजाऊ 'वान वे' मा ह...र...र	८७	२७६	२०४४	११	१	ग
५९	न्यौपाने के. पी.	कलिको मान धुम्रपान	८६	१०२	२०४३	४	२३	ख
६०	न्यौपाने पेशलकुमार	बसको यात्रा	८६	१०२	२०४३	४	२३	ग
६१	पण्डित श्रीप्रसाद	श्रीमतीजी भैरवरूप धारिणी	८५	२०	२०४२	२	१२	ख
६२	पाँडे रामकुमार	आँडको भैसी	८९	२०५	२०४६	८	१७	ख
६३	पाँडे रामकुमार	कुर्सी करामत मेच महिमा	८४	१८३	२०४१	७	२५	ख
६४	पाँडे रामकुमार	खेल खेलैखेल	८८	११४	२०४५	५	११	क
६५	पाँडे रामकुमार	ठूलाको संगत	८४	७७	२०४१	४	६	ख
६६	पाँडे रामकुमार	त्रितालको विहे	९०	३००	२०४७	११	२५	ख
६७	पाँडे रामकुमार	नकटो सांसद	९१	११०	२०४८	५	८	क
६८	पाँडे रामकुमार	नाच भालु नाच	८६	१०२	२०४३	४	३२	क
६९	पाँडे रामकुमार	फुसो मुलाको चिल्लो पात	८३	३४२	२०४१	१	९	ख
७०	पाँडे रामकुमार	विकारको शिकार	८७	१४२	२०४४	६	१०	ख
७१	पाण्डे नयनराज	लेखक	८६	१०२	२०४३	४	३२	ग
७२	पाण्डे पोषण	कुरा उही कल्पनाकै हो	८८	१५६	२०४५	६	२२	ख
७३	पाण्डे पोषण	कल्पनाको सत्य-मिथ्या र अस्तित्व	८८	१००	२०४५	४	२९	ख
७४	पिँडाली केशव	इदम नास्ति उदम नास्ति	८९	५७	२०४६	३	१७	ख
७५	पिँडाली केशव	टपरी वरिपरि प्रेतनी आई नाची	८४	६३	२०४१	३	२४	ख

७६	पिँडाली केशव	नेपालका खस बाहुन	८९	३१७	२०४६	१२	११	ख
७७	पिँडाली केशव	मध्ये नजरमा राखेर रङ्गेहात अर्थ खोल	८७	३११	२०४४	१२	६	ख
७८	पिँडाली केशव	रिसखा आफू बुद्धिखा अरू	८४	८४	२०४१	४	१३	ख
७९	पिँडाली केशव	वेदको हरफमा हरिताल	८४	१४	२०४१	६	६	ख
८०	पिँडाली केशव	हिन्दीको कान्छो भाइ बनाउने?	९१	१२	२०४८	२	४	ख
८१	पौडेल नरेन्द्रराज	नमस्कार भाउजू	८८	१५६	२०४५	६	२२	ख
८२	पौडेल नरेन्द्रराज	लेखक हुनुको आनन्द	८८	३३३	२०४५	१२	२६	ख
८३	पौडेल मधुवन	जागिरदारका स्वास्नीहरू	८५	९६	२०४२	४	२६	ख
८४	पौडेल मुन	ओजन र भोजन	९३	२२६	२०५०	९	१०	ख
८५	पौडेल मुन	कपालको चक्कर	९३	३३०	२०४९	१२	२८	ख
८६	पौडेल मुन	कान्छीको गाडी क्या राम्रो	९३	६६	२०५०	३	२६	ख
८७	पौडेल मुन	दाँतको महिमा	९३	३८	२०५०	२	३०	ख
८८	पौडेल मुन	दाहोको भारी	९३	३२४	२०५०	१२	२०	ख
८९	पौडेल मुन	निघार त खाली नै छ	९१	५४	२०४८	३	१५	ख
९०	पौडेल मुन	भाषणको खेती	९३	२६८	२०५०	१०	२३	ख
९१	पौडेल मुन	युवाको स्तुतिगान	९३	१०८	२०५०	५	५	ख
९२	पौडेल मुन	रेल चढ्ने रहर	९३	३	२०५०	१	२६	ख
९३	पौडेल मुन	श्रीमतीको जगल्टा	९३	१५१	२०५०	६	१६	ख
९४	पौडेल मुन	सफलताका तीन मन्त्र	८९	१०६	२०४६	५	३	ख
९५	पौड्याल सुनील	जूवा	८७	२४	२०४४	२	१६	ख
९६	प्रसाईँ कृष्ण	खप्तड तिमीलाई सन्चै छ	८९	३२२	२०४६	१२	२५	ख
९७	बस्याल हुम	ओठ	८५	२९४	२०४२	११	१८	ग
९८	बस्याल हुम	गर्ने के ?	८६	३०३	२०४३	११	२३	ख
९९	बस्याल हुम	जागिरदार पच्यो अलपत्र	८५	१३२	२०४२	५	२९	ग
१००	बस्याल हुम	फिस्टो चरी तिरिमिरी	८६	१०२	२०४३	४	३२	घ
१०१	बस्याल हुम	ब्रह्माजीको लीला	८५	२३८	२०४२	९	२०	ग
१०२	बस्याल हुम	म भुत भएर आएँ रे	८७	५८	२०४४	३	२०	ख
१०३	बस्याल हुम	मुटुभरिका घाउहरू	८५	२६६	२०४२	१०	१९	ग
१०४	भट्टराई रमेश	चार आलिदेखि ताप्लेजुडसम्म	९०	१३	२०४७	२	५	ख
१०५	भट्टराई रमेश	सुनकोसी किनारै किनार	९०	११८	२०४७	५	१६	ख
१०६	भाउपन्थी	जोशीजी किन हाँसदैनन्	९१	११०	२०४८	५	८	ख
१०७	मिश्र रवीन्द्र	खोल : भौतिक कि अभौतिक	८५	६२	२०४२	३	२२	ख
१०८	मिश्र हृदयप्रसाद	मौका तपाईँकै हो लौका टिप्नुहोस्	८५	३३६	२०४२	१२	३०	ग
१०९	मिश्र हृदयप्रसाद	ह हा हि पढ्नोस् भाग्य चम्काउनुहोस्	८५	४१	२०४२	३	१	ग
११०	यात्री पूर्णप्रकाश नेपाल	उपाकालका शहीदहरू	८९	२६१	२०४६	१०	१४	क
१११	यात्री पूर्णप्रकाश नेपाल	चीलखायादेखि गोलासम्म	९२	२८९	२०४९	११	१६	ख
११२	यात्री पूर्णप्रकाश नेपाल	जुम्ली स्याउको आत्मनिवेदन	८९	१९१	२०४६	८	३	क
११३	यात्री पूर्णप्रकाश नेपाल	पलाँतादराको सार्थक भ्रमण	९२	३३७	२०५०	१	५	ख
११४	यात्री पूर्णप्रकाश	रारा ! रारा !	९०	२४४	२०४७	९	२८	ख

	नेपाल							
११५	यादी नृपेन्द्रपुरुष	आमाको हिल्ला लागेको म	८४	११२	२०४१	५	९	ख
११६	यादी नृपेन्द्रपुरुष	चिन्तन	८९	३५०	२०४७	१	१५	ख
११७	यादी नृपेन्द्रपुरुष	बाउन्न घुस्सा	८९	१९१	२०४६	८	३	ख
११८	यादी नृपेन्द्रपुरुष	शरद महिमा	८४	१९०	२०४१	८	२	ख
११९	राजव	आहातमा राहतको वेदना	९३	९४	२०५०	४	२३	ख
१२०	राजव	छड्केसँग जम्का भेट	९३	२४	२०५०	२	१६	ख
१२१	राजव	नेपाली हिज्जेमा विद्वान्हरूको दाईँ	९३	१९९	२०५०	८	१२	ख
१२२	रामकुमार	महादान समाकान	८७	२४८	२०४४	१०	२	ख
१२३	रिजाल कालीप्रसाद	बुद्धिजीवी एक शब्दचित्र	९१	२६	२०४८	२०	१८	ख
१२४	रिजाल वसन्तप्रसाद	फेरि डुबुल्किन मन छ : मानसरोवरमा	९२	२९६	२०४९	११	२३	ख
१२५	रिजाल शरदप्रकाश	सोमरसको आत्मकथा	८४	७	२०४१	१	३०	ख
१२६	लामा नरमेन्द्र	अजकल्टो मर्द	८५	७०	२०४२	३	२९	ख
१२७	लामा नरमेन्द्र	जात्राको बसजात्रा	८५	१३	२०४२	२	५	ख
१२८	लामा नरमेन्द्र	निमन्त्रणाले निमट्यो	८७	३३८	२०४५	१	४	ख
१२९	लामा नरमेन्द्र	बाङ्गो हुनुहोस्	८४	२०४	२०४१	८	१६	ख
१३०	लामिछाने रामजी	घाँटीको चमत्कार	८६	१०२	२०४३	४	२३	क
१३१	लुइँटेल हरिगोविन्द	मौसम	८४	४२	२०४१	३	३	ख
१३२	शर्मा घटोत्कच	थरिथरिका लेखक	८८	१३५	२०४५	६	१	ख
१३३	शर्मा घटोत्कच	नेपाल छिट्टै स्वर्ग बन्ने भो	९१	११०	२०४८	५	८	ख
१३४	शर्मा घटोत्कच	पुरुष जाति मुर्दावाद	९०	४१	२०४७	३	२	ख
१३५	शर्मा तारानाथ	पोकाको अर्को कथा	९२	२५५	२०४९	१०	१०	ख
१३६	शर्मा तारानाथ	रक्सी र कविता	८९	५०	२०४६	३	१०	ख
१३७	शाक्य विश्व	कस्तो गघा रहेछ	८९	७१	२०४६	३	३१	ख
१३८	श्रेष्ठ तेजप्रकाश	बराह क्षेत्र सोमदत्त र बूढो सन्यासी	९०	१११	२०४७	५	९	ख
१३९	सायामी धुँस्वा	जीवन : कथा हो या व्यथा	८८	९	२०४५	२	१	ख
१४०	सालघारी पशुपति	चम्चा हुने रहरमा	८७	९३	२०४४	४	२३	ख
१४१	सुवेदी अभि	नेताका दाँत हुन्छन्	९१	११०	२०४८	५	८	क
१४२	सुवेदी जीवन	स्वर्गको बखान	८६	१०२	२०४३	४	३२	ख
१४३	सूर्य प्रकाश	खै के शिक्षा	९३	१२२	२०५०	५	१९	ख
१४४	सिवाकोटी शेषराज	खानेमुखलाई जुँगाले छेकतैन	८७	२९८	२०४४	११	२२	ग

गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित समालोचनात्मक लेखहरू

क्र.सं	रचनाकार	रचनाको शीर्षक	वर्ष	अङ्क	साल	महिना	गते	पृ
१	अधिकारी अच्युतरमण	मैनाली कथा पुरस्कार र कथा दिवस	८५	२७	२०४२	२	१९	ग
२	अधिकारी अच्युतरमण	सरदार बाजे : वेदनिधि पुरस्कारले पुरस्कृत प्रथम व्यक्ति	८६	१५८	२०४३	६	२५	ख
३	अधिकारी गोपाल प्र. शर्मा	पृथ्वीनारायण शाह : कविताको उपादेयता	९३	२४०	२०५०	९	२४	ख

४	अधिकारी दिनेश	विचारा नेपाली गीतकारहरू	९०	६२	२०४७	३	२१	ख
५	अधिकारी निर्मलहरि	मानिस ठुलो दिलले हुन्छ जातले हुँदैन	८४	१६५	२०४१	७	४	ख
६	अधिकारी रविलाल	हृदयचन्द्रसिंहको साहित्य साधना	९२	२६२	२०४९	१०	१७	ख
७	अवस्थी महादेव	वैतडेली गाउँखाने कथा र लोकलयात्मकता	८७	३३२	२०४४	१२	२७	ख
८	आचार्य अहतप्रसाद	नेपाली भाषामा वर्णविन्यास सम्बन्धि समस्या र समाधानका उपायहरू	८६	२५०	२०४४	१	१२	ख
९	आचार्य केदारप्रसाद	नेपाली साहित्यमा लोकगीत र गद्यको स्थान	८६	६०	२०४३	३	२१	ग
१०	आचार्य चेतोनाथ शर्मा	भक्ति साहित्यका कर्मयोगी : कविप्रसाद गौतम	८५	३३६	२०४२	१२	३०	ग
११	आचार्य जयराज	भाषा र साहित्यसेवी बोधविक्रम अधिकारी	८३	२४२	२०४१	१	९	ग
१२	उपाध्याय मुकुन्दशरण	तद्भव र आगन्तुक शब्दको वर्णविन्यास	९१	३२०	२०४८	१२	१५	ख
१३	उपाध्याय मुकुन्दशरण	लिङ्गमा आधारित वर्णविन्यास एक चिन्तन	९२	५३	२०४९	३	१३	ख
१४	उपाध्याय मुकुन्दशरण	वर्णविन्यासको एकरूपता र सरलताका लागि आफ्नो धारणा	८६	३०९	२०४३	१२	२८	ख
१५	उपाध्याय श्याम	तीजका गीत सामाजिक विकृतिको प्रतिरोध	८८	१३५	२०४५	६	१	ख
१६	उप्रेती त्रैलोक्यनाथ	शिक्षाक्षेत्रमा सरदार रूद्रराज पाण्डेको देन	८७	३०४	२०४४	११	२९	ग
१८	कर्माचार्य पुरुषोत्तम	पश्चिमी कथाको इतिहास एक चिन्तन	८५	२६६	२०४२	१०	१९	ग
१९	कर्मा लीलासिंह	हाम्रो लोक साहित्य	९१	२५१	२०४८	१०	४	ख
२०	कार्थक सलोन	पादरी गङ्गाप्रसाद प्रधान र उनको कृतित्व	८४	६३	२०४१	३	२४	ख
२१	खरेल भीम	कथाकुसुम र यसले पहिल्याएको कथाकारिता	९२	१३७	२०४९	६	३	ख
२२	गिरी मधुसुधन	कर्णाली प्रदेशका न्याउला गीतहरूमा करुणा र वेदनाको अभिव्यञ्जना	९२	२०७	२०४९	८	२०	ख
२३	गुरागाईँ लक्ष्मी	नेपाली व्याकरणको विकासक्रम	८७	१०	२०४४	२	२	ख
२४	गुरागाईँ लक्ष्मी	शब्दको सार्वभौम अर्थ : नेपाली शब्दपरिवर्तनको प्रक्रिया	८७	८६	२०४४	४	१६	ख
२५	गुरूड तोया	प्रेमराजेश्वरी थापा पछिका कवयित्रीहरू र कविताको स्वरूप	८४	३३७	२०४२	१	१	ख
२६	गुरूड तोया	नेपाली साहित्यमा प्रारम्भिक चरणका केही कवयित्रीहरू	८४	३०२	२०४१	११	२६	ख
२७	गोपाल सरोज	घाटु नाचको उत्पत्ति र विकास	९१	१९	२०४८	२	११	ग

२८	गौतम ध्रुवचन्द्र	पोषण पाण्डे : एक निजी अभिव्यक्ति	९१	३४८	२०४९	१	१३	ख
२९	गौतम युवराज	नेपाली भाषा कि गोर्खा भाषा	९२	११	२०४९	२	३	ख
३०	गौतम युवराज	प्रवासमा नेपाली भाषा र साहित्य	८७	२२०	२०४४	९	४	ख
३१	गौतम रामचन्द्र	जसले आफ्नो युगलाई सशक्त वाणी दियो	९२	३९	२०४९	३	३१	ग
३२	गौतम रामचन्द्र	नेपाली साहित्यका मूधुर्न्य प्रतिभा लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा	९०	१५७	२०४७	६	२७	क
३३	धिमिरे रघु	तिवारीका अप्रकाशित कविता हेदा	८७	८६	२०४४	४	१६	ख
३४	धिमिरे हरि	तेञ्जिड शेर्पा कवि कलममा	९३	३१	२०५०	२	२३	ख
३५	चालिसे विजय	नेपाली बालसाहित्य स्थिति र आवश्यकता	८६	१०९	२०४३	५	७	ग
३६	चालिसे विजय	पोषण दाइ जीवन्त सङ्घर्षको प्रतिरूप	९१	३४८	२०४९	१	१३	ख
३७	जोशी कुमारबहादुर	कविता : आँसु र हाँसो सम्बन्धि जीवनदृष्टि	८५	४१	२०४२	३	१	ग
३८	जोशी कुमारबहादुर	देवकोटाका पुस्तकाकार कृति र कवि व्यक्तित्व	८६	३०२	२०४३	११	२३	ख
३९	जोशी कुमारबहादुर	लेखनाथप्रति देवकोटाको प्रशंसात्मक र हास्यव्यङ्ग्यात्मक दृष्टि	८७	२४	२०४४	२	१६	ख
४०	जोशी रत्नध्वज	अन्धवेगको विवादमा मुचिएका एम	८६	१३०	२०४३	५	२८	ग
४१	जोशी रत्नध्वज	एम.एम.गुरूडका केही कथा	८५	२५९	२०४२	१०	१२	ग
४२	जोशी रत्नध्वज	कथामा मौलिकता	८५	६	२०४२	१	२९	ग
४३	जोशी रत्नध्वज	कवि शिरोमणिको काव्य दर्शन	८५	३२२	२०४२	१२	१६	ग
४४	जोशी रत्नध्वज	कवि शिरोमणिको काव्यसौन्दर्य	८४	२७४	२०४१	१०	२७	ख
४५	जोशी रत्नध्वज	लेखनाथ र चरा	८४	१३३	२०४१	५	३०	ख
४६	जोशी रत्नध्वज	साहित्यमा राष्ट्रियता	८६	२८१	२०४३	११	२	ख
४७	जोशी रामप्रसाद	भाषा र समाजको सम्बन्ध	८५	१६०	२०४२	६	२६	ग
४८	ज्ञवाली सूर्यविक्रम	राजेश्वर देवकोटाको उपनयास सपीपरक	८४	१९७	२०४१	८	९	ख
४९	भा तीर्थराज	शब्दहरूको यो दुर्दशा	८९	११३	२०४६	५	१०	ख
५०	दुङ्गेल दाहाल	मञ्चनका दृष्टिले मैनालीका कथाहरू	८४	३५	२०४१	२	२७	ख
५१	तमोट काशीनाथ	मध्यामिक कवि सिद्धिदास अमान्यको योगदान	९१	१३८	२०४८	६	५	क
५२	दुङ्गेल माधव	नारायणगोपाल स्मृतिमात्र बाँकी	९०	२१७	२०४७	८	२९	ख
५३	तिमसिना डिल्लीराम	ब्रह्मपुत्रका छेउछाउमा घुम्दा	८७	३११	२०४४	१२	६	ख
५४	तोबा सुएयोजी	जापानमा नेपाली भाषा र साहित्यको अध्ययन	८७	२४१	२०४४	९	२५	ख
५५	त्रिपाठी वासुदेव	देवकोटाका कविता सिर्जना : प्रारम्भिक प्रसङ्ग	९१	१८८	२०४८	७	३०	ख
५६	थपलिया	असमापिका क्रियामा आदरार्थीको आवश्यक नपने	८७	३	२०४४	१	२६	ख
५७	थापा देवकुमारी	एक बहुमुखी आदर्श सूर्यविक्रम ज्ञवाली	८५	३४२	२०४३	१	६	ग

५८	थापा धर्मराज	लोकगीत सिर्जना	९०	३२१	२०४७	१२	१६	ग
५९	थापा हिर्मांशु	बालकृष्ण समको साहित्य चेतना	९३	२६८	२०५०	१०	२३	ख
६०	दर्नाल रामशरण	साङ्गितिक दृष्टिमा महाकवि देवकोटा	८५	२७३	२०४२	१०	२६	ग
६१	देवाडी दुर्गाप्रसाद	भाषा साहित्यका मौन सेवक : कृष्णप्रसाद दुङ्गाना	९३	८७	२०५०	४	१६	ख
६२	देवकोटा माधव	भाषा साहित्यमा गणितीय टुक्काको प्रयोग	८६	३३७	२०४३	१२	२८	ख
६३	नकर्मो नन्दमाया	अविरल बगदछ इन्द्रावदीको सुमधुर सन्देश	८५	२३८	२०४२	९	२०	ग
६४	नेउपाने हरिभक्त	नेपालेन्दु मातीरामका मित्रमण्डली	८८	१२८	२०४५	५	२५	ख
६५	नेपाल राजेश्वर	पण्डित रमाकान्त भा र उनको व्यथा महाकाव्य	९१	२२३	२०४८	९	६	ख
६६	न्योपाने केदार	शान्तिको अधुरो गीत : विश्लेषणात्मक दृष्टिकोण	८७	३४५	२०४५	१	११	ख
६७	पन्त भरतराज	कवि शिरोमणिको गौथली	८४	२१८	२०४१	९	१	ख
६८	पराजुली कृष्णप्रसाद	बालसाहित्यको लेखन र भाषा	८७	२९८	२०४४	११	२२	क
६९	पराजुली गोपाल	अमर साहित्यकार स्वर्गीय हृदयचन्द्र सिंह प्रधान	८४	२८८	२०४१	११	१२	ख
७०	पराजुली गोपाल	नाटककार बालकृष्ण सम	८५	२६६	२०४२	१०	१९	ग
७१	पराजुली गोपाल	पण्डितराज श्री सोमनाथ सिग्देल	८४	३०९	२०४१	१२	३	ग
७२	पाण्डे नित्यराज	रुद्रराजको भाषा र साहित्य सेवा	९२	३०९	२०४९	१२	७	ख
७३	पाण्डेय भागवत	नाटककार बालकृष्ण समलाई सम्झदा	८५	९०	२०४२	४	१९	ग
७४	पीठ शिवप्रसाद सत्याल	नेपाली साहित्य केही गुनासा केही चर्चा	८५	४८	२०४२	३	८	ग
७५	पीठ शिवप्रसाद सत्याल	प्राथमिक भाषा शिक्षणका ६ सूत्र	८४	२५३	२०४१	१०	६	ख
७६	पीठ शिवप्रसाद सत्याल	लेखनाथ पौड्याल : शिखरिणी कवि	८४	७७	२०४१	४	६	ख
७७	पोखरेल छविलाल	महाभारत काल र गीता	८७	३२५	२०४४	१२	२०	ग
७८	पोखरेल माधवप्रसाद	जन्मभूमि महाकाव्यका डुन्दा	८७	५८	२०४४	३	२०	ख
७९	पोखरेल हेमचन्द्र	नेपाली साहित्यको विकासमा शाह वंशको देन	८४	२९५	२०४१	११	१९	ख
८०	पौड्याल रामहरि	उज्यालोका पक्षधर कवि मिश्र	९०	२१७	२०४७	८	२९	ख
८१	प्रकाश माष्टर रत्नदास	संगीत र लोकसाहित्य दुई पुरस्कृत व्यक्तित्व	८५	१११	२०४२	५	८	ग
८२	प्रधान कृष्णचन्द्र सिंह	अनेक बाटो एक आदर्शकी यात्री	८७	३४५	२०४५	१	११	ख
८३	प्रधान प्रतापचन्द्र	थापा चित्रलेखा र सुम्निमालाई एकै ठाउँमा राखेर हेर्दा	९३	३२४	२०५०	१२	२०	ख
८४	प्रधान प्रमोद	कथाकारका रूपमा देवकुमारी थापा	९२	१३०	२०४९	५	२७	ख
८५	प्रधान प्रमोद	सुवानन्द दास पहिलो गद्य कवि हुन्	८४	१५८	२०४१	६	२७	ख

८६	प्रधान भिक्टर	बालचित्रकथा र नेपाली बालसाहित्य	९०	२६३	२०४७	११	१८	ग
८७	प्रश्रित मोदनाथ	कष्टमय जीवन र सिर्जनकी शिखर पारिजात	९२	३४३	२०५०	१	१२	ख
८८	बज्राचार्य सरोजगोपाल	हाम्रो प्राचीन सांस्कृतिक गौरव सोरठी नृत्य	९२	२६८	२०४९	१०	२४	क
८९	भट्टराई आमोददेव	नेपाली भाषाका हस्तलिखित पत्रिकाहरू	८७	२२०	२०४४	९	४	क
९०	भट्टराई घटराज	आशुकवि शम्भुप्रसादको काव्यात्मक दैनिकी	९२	२०१	२०४९	८	१३	ख
९१	भट्टराई घटराज	कवि रेवतीरमण र उनको विवाहलीला	८८	९	२०४५	२	१	ख
९२	भट्टराई घटराज	काव्यनायक पृथ्वी र नेपाली काव्य जगत	८७	२४१	२०४४	९	२५	ख
९३	भट्टराई घटराज	जीवनीकार शम्भुप्रसादको जीवनीकला	९२	९५	२०४९	४	२४	ख
९४	भट्टराई घटराज	नरबहादुर भारती प्रतिभा र साधना	९२	२४१	२०४९	९	२५	ख
९५	भट्टराई घटराज	पहिलो ऐतिहासिक उपन्यास रजबन्धकी	८७	१९२	२०४४	८	५	ख
९६	भट्टराई घटराज	नेपाली जनजीवनमा गीत गोविन्दको प्रभाव	९३	७३	२०५०	४	२	ख
९७	भट्टराई घटराज	भानुदत्त र उनको हितोपदेश	९३	३१०	२०५०	१२	६	ख
९८	भट्टराई घटराज	यहाँदेखि त्यहाँसम्म आञ्चलिक उपन्यासको ढर्रा ढाँचामा	९०	६	२०४७	१	२९	ख
९९	भट्टराई घटराज	विद्वान् छत्रिलाल सूरि र उनको योगदान	८७	३२५	२०४४	१२	२०	ख
१००	भट्टराई घटराज	विरेन्द्र केशरी अर्याल र उनको योगदान	८४	२२८	२०४१	११	१२	ख
१०१	भट्टराई घटराज	स्वस्थानी व्रत कथाको राष्ट्रिय मुल्य र महिमा	८८	२७०	२०४५	१०	२२	ख
१०२	भट्टराई जयदेव	आत्महत्या गर्ने केही साहित्यकारहरू	९३	१४३	२०५०	६	९	ग
१०३	भट्टराई जयदेव	आफूलाई कवि नमान्ने कवि भीमदर्शन रोका	९२	१६९	२०४९	७	८	ख
१०४	भट्टराई जयदेव	कारागारभित्र सिर्जिएका साहित्यिक कृतिहरू	९०	१३२	२०४७	५	३	ख
१०५	भट्टराई जयदेव	भाषाका लागि समर्पित व्यक्तित्व तुलसी अपतन	९३	२६१	२०५०	१०	१६	ख
१०४	भट्टराई जयदेव	मृत्युलाई मात्र अविस्मरणीय मान्ने कलाकार रत्नदास श्रेष्ठ	९२	१३०	२०४९	५	२७	ख
१०५	भट्टराई जयदेव	हाम्रा समालोचकहरू मध्यकालीन विधि अपनाइरहेका छन्	८९	१६२	२०४६	७	२८	ख
१०६	भट्टराई तुलसी	कवि युद्धप्रसाद साँचै युद्धप्रसाद हुन्	९१	३१३	२०४८	१२	८	ख
१०७	भट्टराई तुलसीप्रसाद	नेपाली साहित्यका एक प्रतिनिधि नवीन	८६	२६१	२०४३	१०	१०	ख
१०८	भट्टराई रमेश	समाजचित्रणका दृष्टिले स्वयम्भूका दुई	९०	८३	२०४७	४	१३	ख

		आँखाहरू						
१०९	भट्टराई शरदचन्द्र	विज्ञापन मोतीराम भट्टराई	९०	१८९	२०४७	८	१०	ख
११०	भट्टराई शिवप्रसाद	जीवनीकार मोतीराम र उनका प्रवृत्ति	९२	१०९	२०४९	५	६	क
१११	भट्टराई शिवप्रसाद	नवीन युगचेतनाका सम्बन्धक कवि धरणीधर श्रेष्ठ	९२	२६८	२०४९	१०	२	क
११२	भट्टराई शिवप्रसाद	निबन्धकार देवकोटा र उनको मूलभूत प्रवृत्ति	९३	१८८	२०५०	७	२२	क
११२	भट्टराई शिवप्रसाद	महाकवि देवकोटा र चुरोट	९२	१६९	२०४९	७	८	ख
११४	भट्टराई शिवप्रसाद	विश्वेश्वरप्रसाद कोइराला र उनका कथा प्रवृत्ति	९२	१२३	२०४९	३	२०	ख
११५	भट्टराई हरिराज	उनले आधुनिक हुन लायक कामै गरेनन् त ?	८९	१२०	२०४६	५	१७	ख
११६	भट्टराई हरिराज	भानुभक्त जसको व्यक्तित्व खण्डित हुँदैन	८९	७१	२०४६	३	३१	क
११७	भट्टराई हरिराज	मोतीरामले निकै गुन लगाएका छन्	९३	१०१	२०५०	४	३०	ख
११८	भट्टराई हरिराज	युद्धोपरान्त नयाँकाव्य पथको आह्वान	९३	५२	२०५०	३	१२	ख
११९	भट्टराई हरिराज	राष्ट्रिय गौरव महाकवि देवकोटा	९३	१८८	२०५०	७	२२	क
१२०	भट्टराई हरिराज	वि.पी. सामाजिक समन्वयको पक्षमा	९३	१२९	२०५०	५	२६	ख
२२१	भट्टराय चूडानाथ	नेपाली बृहत् शब्दकोशमा मेरो एउटै शब्द	८४	७७	२०४१	४	६	ख
१२२	भट्टराय चूडानाथ	महान साहित्यसेवी कुलचन्द्र गौतम	८४	२६०	२०४१	१०	१३	ख
१२३	भण्डारी लेखनाथ	जनजागरणका अग्रणी कवि धरणीधर	९३	२८२	२०५०	११	७	ख
१२४	भँडारी माधव	तुँवालोभिन्नका गद्यसाधक मास्टर बाजे	८५	१९६	२०४२	८	८	ग
१२५	भँडारी माधव	लोकलयका गायक भानुभक्त	८४	७०	२०४१	३	३१	ख
१२६	मिश्र डिल्लीराम	माध्यमिककालीन कवि तीर्थ श्रेष्ठ	९१	३४०	२०४९	१	६	ख
१२७	मिश्र श्रीकृष्ण	हिन्दी कवितामा व्यथितको योगदान	९३	१९९	२०५०	८	१२	क
१२८	यात्री पूर्णप्रकाश नेपाल	नेपाली भाषामा तीन थरी 'व'को प्रयोग तथा नेपाली लिपि	८७	४५	२०४४	३	६	ख
१२९	राकेश रामदयाल	अनाम सत्य निबन्धसङ्ग्रहलाई नियाल्दा	८७	७२	२०४४	४	२	ख
१३०	राकेश रामदयाल	अलिखित : एक सङ्क्षिप्त सिंहावलोकन	८४	३२३	२०४१	१२	१७	ख
१३१	राकेश रामदयाल	अविरल बग्दछ इन्द्रावती एक सङ्क्षिप्त चिनारी	८४	२५३	२०४१	१०	६	ख
१३२	राकेश रामदयाल	आञ्चलिक परिवेशको उपन्यास : यहाँदेखि त्यहाँसम्म	८६	११	२०४३	२	३	ग
१३३	राकेश रामदयाल	कारागार र निबन्ध उपन्यासलाई नियाल्दा	८६	११६	२०४३	५	१४	ग
१३४	राकेश रामदयाल	दिवसका कविता संगालोमा घोलिँदा	८५	९७	२०४२	३	२६	ग
१३५	राकेश रामदयाल	नेपाली साहित्यका अमरकवि मोतीराम भट्ट	८८	१२८	२०४५	५	२५	क
१३६	राकेश रामदयाल	नेपाली साहित्यमा हास्यव्यङ्ग्य	८८	१९९	२०४५	८	११	ख

१३७	राकेश रामदयाल	पागल बस्ती सङ्क्षिप्त मूल्याङ्कन	९२	१८७	२०४९	७	२३	ख
१३८	राकेश रामदयाल	भानुभक्त आधुनिक सन्दर्भमा	८८	७२	२०४५	४	१	ख
१३९	राकेश रामदयाल	मदन पुरस्कार प्राप्त कृति : वैकुण्ठ एक्सप्रेस	८६	१५१	२०४३	६	१८	ख
१४०	राकेश रामदयाल	मिथिलामा रमाउने स्वर लहरी	९०	९७	२०४७	४	२७	ख
१४१	राकेश रामदयाल	सर्पदंश : औपन्यासिक अन्विति	९२	२२७	२०४९	९	११	ख
१४२	राकेश रामदयाल	समकालीन गजलको स्वर र सचेतना	९१	६८	२०४८	३	२७	ख
१४३	राकेश रामदयाल	हाम्रो लाकसंगीत र संस्कृति	९१	१३८	२०४८	६	५	ख
१४४	राकेश रामदयाल	हिउँको तन्ना : सङ्क्षिप्त सिंहावलोकन	८५	३०८	२०४२	१२	२	ग
१४५	राकेश रामदयाल	२०४२ मा काव्यप्रकाश एक सर्वेक्षण	८५	३५६	२०४३	१	२०	ग
१४६	राकेश रामदयाल	२०४३ सालको साहित्यिक प्रकाशन विहङ्गम दृष्टि	८६	३४३	२०४४	१	५	ख
१४७	रिसाल पुरू	मदन पुरस्कार विजेता भानुभक्त पोखरेल	९१	१७०	२०४८	७	१९	ख
१४८	रेग्मी शिव	अतीतमा विालएका कवि बन्नीप्रसाद आचार्य	९१	२९३	२०४८	११	१७	ख
१४९	रेग्मी शिव	अमर शहीद गंगालाल श्रेष्ठ साहित्यकारका रूपमा	९१	२५८	२०४८	१०	११	ख
१५०	रेग्मी शिव	आदिकवि भानुभक्त आचार्यका फुटकर कविता	९१	६८	२०४८	३	२९	क
१५१	रेग्मी शिव	आदिकवि भानुभक्त आचार्य र आजको साहित्यिक परिवेश	९२	६०	२०४९	३	२७	ख
१५२	रेग्मी शिव	कवि मोतीराम भट्टको परिवार सम्बन्धमा	८५	१३२	२०४२	५	२९	ग
१५३	रेग्मी शिव	कविवर मोतीराम भट्टको अप्रकाशित कविता बुद्धि प्रशंसा	८७	१२८	२०४४	५	२७	ख
१५४	रेग्मी शिव	दुई स्रष्टाको सम्मनामा शतवार्षिकी कार्यक्रम	८४	३५०	२०४२	१	१५	ग
१५५	रेग्मी शिव	निबन्ध रूपी सयपत्री फूल : अक्षरपछि अक्षर	८६	८८	२०४३	४	१८	ग
१५६	रेग्मी शिव	नेपाली कथापरम्परामा पुष्कर शमशेर	८८	२१३	२०४५	८	२५	ख
१५७	रेग्मी शिव	नेपाली कथासाहित्यमा भावानी भिक्षु	८४	२०४	२०४१	८	१६	ख
१५८	रेग्मी शिव	नेपाली गद्यसाहित्यका उज्वल भविष्य चक्रपाणी चालिसे	९२	१८०	२०४९	७	२२	ख
१५९	रेग्मी शिव	नेपाली गीतिक्षेत्रका नक्षत्र : हरिभक्त कटुवाल	८५	२७	२०४२	२	१९	ग
१६०	रेग्मी शिव	नेपाली साहित्यका प्रखर समालोचक : रामकृष्ण शर्मा	८६	४६	२०४२	३	७	ग
१६१	रेग्मी शिव	पण्डितराज सोमनाथ र आदर्श राघव	९१	१५२	२०४८	६	१९	ख
१६२	रेग्मी शिव	विरसिएका कवि रमानाथ खनाल	९२	२६३	२०४९	७	१	ख
१६३	रेग्मी शिव	भानुभक्त र मोतीराम वीचका सेतु :	९३	१८१	२०५०	७	२१	ख

		पाल्पाली कवि छविलाल						
१६४	रेग्मी शिव	माध्यमिक कालका एक प्रतिभा : कवि कलाधर	८७	२०६	२०४४	४	१९	ग
१६५	रेग्मी शिव	मेरो अटोमा रहेका सम	८४	२८१	२०४१	१०	२७	ख
१६६	रेग्मी शिव	यथार्थवादी सामाजिक उपन्यासकार	८५	३०१	२०४२	११	२५	ग
१६७	रेग्मी शिव	रूपमतीका उपन्यासकार सरदार रूद्रराज पाण्डे	८६	३५७	२०४४	१	१९	ख
१६८	रेग्मी शिव	विश्वेश्वरप्रसाद कोइराला र उनको कथाकारिता	९२	१०२	२०४९	४	३१	ख
१६९	रेग्मी शिव	वैष्णव र उनको काव्य साधना	८८	७९	२०४५	४	८	ख
१७०	रेग्मी शिव	शम्भुप्रसाद ढुङ्गेल जीवनीको आलोकमा	९३	१०८	२०५०	५	५	ख
१७१	रेग्मी शिव	समाकालीन साहित्य स्रष्टाको दृष्टिमा कवि शिरोमणि	८५	२५९	२०४२	१०	१२	ग
१७२	रेग्मी शिव	सम र उनको मानवतावादी पक्ष	८४	८४	२०४१	४	१३	ख
१७३	रेग्मी शिव	साहित्यिक विशेषाङ्क जुहीलाई हेर्दा	८६	२११	२०४३	८	२१	ख
१७४	रेग्मी शिव	सामाजिक कथाकार : गंगाविक्रम सिजापति	८६	१९७	२०४३	८	७	ख
१७५	रेग्मी शिव	साहित्य संगीत र कलाका त्रिवेणी : जनार्दन सम	८५	३२९	२०४२	१२	२३	ग
१७६	वस्ती शरदचन्द्र	के नेपाल सानो छ ?	८४	३४६	२०४६	१	१०	ख
१७७	वस्ती शरदचन्द्र	धुँवा पिउने कि धुँवाँसो	८९	१८०	२०४६	७	१९	ख
१७८	वाशिष्ठ प्रयागराज	कविवर मोतीराम र नेपाली साहित्य	८४	११२	२०४१	५	९	ख
१७९	विमल ज्ञानेन्द्र	नेपाली साहित्यमा सङ्क्षिप्त लेखन सम्युक्त चर्चा	९२	२३४	२०४९	९	१८	ख
१८०	वैद्य जनकलाल	युगकवि सिद्धिचरण श्रेष्ठको देन	८८	१४९	२०४५	६	१५	ख
१८१	शर्मा आलोक	परिकथा सम्राट एण्ड सेन	८७	३४५	२०४५	१	११	ख
१८२	शर्मा ऋषिप्रसाद	संस्कृतको प्रासङ्गिक कृति राजतन्त्रम् सदा जीव्यात्	८६	१६९	२०४३	७	८	ख
१८३	शर्मा गार्गी	नारी भावकोशमा ज्ञानमारा शैल	९३	१८	२०५०	२	९	ख
१८४	शर्मा गोपीकृष्ण	पत्थरको कथाको वस्तु विश्लेषण	८५	५५	२०४२	३	१५	ग
१८५	शर्मा गोपालप्रसाद	तिवारीका प्रथमप्रहरका कवितामा व्यङ्ग्य चेतना	९३	१९२	२०५०	८	५	ख
१८६	शर्मा टीकाराम	पूर्वीय काव्यशास्त्र विधा : एक विवेचना	८६	५	२०४३	१	२७	ग
१८७	शर्मा टीकाराम	साहित्यशास्त्रमा रीतिसम्प्रदाय र ध्वनिसम्प्रदाय	८६	१८	२०४३	२	१७	ग
१८८	शर्मा तारानाथ	नेपाली भाषा र साहित्यका अग्रज प्रेरणा मोतीराम भट्ट	९०	१११	२०४७	५	९	क
१८९	शर्मा तारानाथ	बोलचालको भाषा कि साहित्यिक भाषा	८९	११३	२०४६	४	७	ख
१९०	शर्मा तारानाथ	भाषाको दुरूपयोग र बौद्धिक टाँट उल्टाइ	८९	१४१	२०४६	६	७	ख

१९१	शर्मा तारानाथ	यो र यस त्यो र त्यस	८९	२९	२०४६	२	२१	ख
१९२	शर्मा तारानाथ	शब्दको लहरो तान्दा	८९	९२	२०४६	४	२१	ख
१९३	शर्मा देवी	साहित्य कला र संगीतकी प्रेमी प्रेमराजेश्वरी	८५	२०	२०४२	२	२	ग
१९४	शर्मा मोहनराज	देहमुक्त : फूल पनि बगैँचा पनि	८६	३३८	२०४५	१	४	ख
१९५	शर्मा मोहनराज	परिपक्वाताको स्थितिमा नाटक लेखिन्छ	८४	५६	२०४१	३	१७	ख
१९६	शर्मा रमा	भानुभक्त १९९१-२००० को दशक	८८	७२	२०४५	४	१	क
१९७	शर्मा विदुर	साहित्यिक विधामा रेडियो नाटक	९१	२३०	२०४८	९	१३	ख
१९८	शर्मा शरदचन्द्र	शम्भुका दृष्टिमा मोती	९१	१२४	२०४८	५	२२	क
१९९	शर्मा शरदचन्द्र	साहित्यसेवी भरतप्रसाद	९३	३३१	२०५०	१२	२७	ख
२००	विजयकुमार शर्मा नेपाल	देवकोटाको अप्रकाशित कृति र उनकै आत्मालोचना	८५	२०३	२०४२	८	१	ग
२०१	श्रेष्ठ ज्ञानेन्द्र	नेपाली साहित्यमा आदिकवि भानुभक्त	९०	६९	२०४७	३	३०	ख
२०२	श्रेष्ठ दयाराम	कवि मोतीराम भट्ट सम्बन्धि क्यासेट	८५	१५३	२०४२	६	१९	ख
२०३	श्रेष्ठ श्रीओम	२०४८ को रङ्गमञ्च र नाटकहरू	९१	३४८	२०४९	१	१३	ख
२०४	सिटौला मोहन	साहित्यमा मानवअधिकार र विश्वेश्वरप्रसाद कोइरालाको साहित्य	९३	२०६	२०५०	८	१९	ख
२०५	सुवेदी अभि	आधुनिक कविता र चित्रकला नेपालको सन्दर्भ	९१	३४८	२०४९	१	१३	ख
२०६	सुवेदी देवीप्रसाद	उत्सर्ग प्रेमको दार्शनिक पक्ष	८८	२५६	२०४५	१०	८	ख

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित बाल रचनाहरू

क्र.सं	रचनाकारको नाम	रचनाको शीर्षक	वर्ष	अङ्क	साल	महिना	गते	पृ
१	अकेला ओमलाल	नाँचै उड्ने चरी	९१	४०	२०४८	३	१	घ
२	अग्रवाल रिना	मेरो सुरी मने	९३	३८	२०५०	२	३०	घ
३	अर्चना एस	मेरो स्कूल	८५	११	२०४२	५	८	घ
४	अधिकारी अच्युतरमण	अधि बहदै जाऊ	९०	३०७	२०४७	१२	२	घ
५	अधिकारी गोविन्द	विहानकी चरी	९०	२५१	२०४७	१०	५	घ
६	अधिकारी देशबन्धु	मीठो बोल्ने गर	९२	१०९	२०४९	५	६	घ
७	अधिकारी नीरा	बन्नु सिकौं हामी	९१	२६	२०४८	२	१८	घ
८	अधिकारी निर्माला	स्वर्ग यहाँ भारौं	९३	२१९	२०५०	९	३	घ
९	अधिकारी प्रगति	आज छौं तिमी कोपिला	८८	३१२	२०४५	१२	५	घ
१०	अधिकारी प्रगति	श्रद्धाञ्जली अर्पण	८८	२८४	२०४५	११	७	घ
११	अधिकारी विरोध	मसँग के छ र ?	९३	२६१	२०५०	१०	१६	घ
१२	अधिकारी मनोरमा	दुःखसँग जुध्न सिक	९०	३४१	२०४८	१	७	ख
१३	अधिकारी मिथिलेश	ब्यूँभौं	९२३	१०१	२०५०	४	३०	घ
१४	अधिकारी मीरा	प्रयास गर	९१	२३०	२०४८	९	१३	घ
१५	अधिकारी रमेशप्रसाद	जागिरे बन्ने रहर	८८	३२६	२०४५	१२	१९	घ
१६	अधिकारी रविलाल	गाउँको सानो पसल	९१	१९५	२०४८	८	७	घ

१७	अधिकारी शिव	रूख रोपौं	९२	२२०	२०४९	९	४	घ
१८	अधिकारी शिव	हामी बालक	९२	३०९	२०४९	१२	७	घ
१९	अधिकारी श्रीराम	कलम	९१	१३८	२०४८	६	५	घ
२०	अर्याल गोविन्द	पश्चाताप	९१	७५	२०४८	४	४	घ
२१	अर्याल पद्मा	माग्ने	७८	२६९	२०४४	१०	२३	ख
२२	अर्याल विनोद	काफल पाक्यो	९२	१८	२०४९	२	१०	घ
२३	अर्याल विभोर	स्मरण	८५	७०	२०४२	३	२९	घ
२४	अर्याल रूपेश	आमालाई हँसाऔं	८५	२०३	२०४२	५	८	घ
२५	अश्रुमाली विनोद	बादलनानी	८७	३३८	२०४५	१	४	ग
२६	आचार्य इना	शिक्षा	९२	२६८	२०४९	१०	२४	घ
२७	आचार्य ईश्वर	लगनशीलता	९०	२१०	२०४७	९	२१	घ
२८	आचार्य कमल	चिनारी	८८	२१३	२०४५	८	२५	घ
२९	आचार्य कमल	नेपालको चिनारी	८८	२४९	२०४५	१०	१	घ
३०	आचार्य रूपेश	मेरोदेश नेपाल	८८	३४६	२०४६	१	१०	घ
३१	उपाध्याय ऋचा	अमरावतीजस्तो नेपाल चाहन्छु	९३	१८१	२०५०	७	२१	घ
३२	उपाध्याय ऋचा	शहीदको सपना	९३	२६१	२०५०	१०	१६	ख
३३	उपाध्याय पङ्कज	देवता र लोभी मान्छे	८७	२४	२०४४	२	१६	घ
३४	उपाध्याय वसन्तप्रकाश	भाइ बहिनीप्रति	९१	१२	२०४८	२	४	ख
३५	उपाध्याय वृजेश	विद्या र धन	९३	२३३	२०५०	९	१७	ख
३६	कदम भैरवनाथ	पाठ	९१	२६	२०४८	२	१८	घ
३७	कार्की पराग	हरिगाँठे बाजे	९२	११	२०४९	२	३	ख
३८	कार्की विपुल	विचरो चरो	८४	३०२	२०४१	११	२६	घ
३९	कार्की रमा	हामी हामी नै	९०	२७९	२०४७	११	४	घ
४०	काफ्ले रीता	सफा गर्नु पहिला	९३	१९९	२०५०	८	१२	घ
४१	कुमार अरूण	सधैँ अधि बढ्छौं	८४	३३०	२०४१	१२	२४	घ
४२	कुमारी सुमीरा	परिश्रम	८४	७	२०४१	१	३०	ग
४३	कुमाल मीनबहादुर	प्रजातन्त्र आयो	९१	१०३	२०४८	५	१	घ
४४	केसी नगमा	म सानी	९०	३०७	२०४७	१२	२	घ
४५	केसी बबिन	हाम्रो देश	८८	८६	२०४५	४	१५	घ
४६	कोइराला सुधा	छुट्टीका दिन	९१	२३०	२०४८	९	१३	घ
४७	खड्का छत्रबहादुर	सानी नानी	९१	२४४	२०४८	९	२७	घ
४८	खड्का प्रमोदसिंह	भरी	९२	२०६	२०४९	८	२०	ख
४९	खड्का मदन	गाई	८८	९३	२०४५	४	२२	घ
५०	खड्का श्यामकुमार	नेपाली हृदय बोकेर	८९	५७	२०४६	३	१७	घ
५१	खड्का श्यामकुमार	राष्ट्रिय गीत	८८	९	२०४५	२	१	ग
५२	खड्का श्यामकुमार	हामी बालक	८७	२६९	२०४४	१०	२३	ख
५३	खड्का श्यामकुमार	हामी बालक	८७	३३८	२०४५	१	४	ग
५४	खड्का हिक्मत	चङ्गा	९१	१४५	२०४८	६	१२	घ
५५	खड्का हिक्मत	पहाडको बनैमा	९१	२४१	२०४९	१	६	घ
५६	खतिवडा निर्मल	सूर्य भगवान	९३	५२	२०५०	३	१२	घ
५७	खतिवडा नीरज	विकासको समय	९०	२५१	२०४७	१०	५	घ

५८	खत्री अरूणबाबु	हामी नेपाली	९१	१७७	२०४८	७	१६	घ
५९	खत्री लक्ष्मी	बाल तरङ्ग	८६	१२३	२०४३	५	२१	घ
६०	खनाल किशोर	स्कुल	९२	३२	२०४९	२	२४	घ
६१	खनाल सतीस	यै नेपाली माटोमा	८४	३०९	२०४१	१२	३	घ
६२	गड्तौला राजु	नगारौँ जङ्गल विनास	८५	५५	२०४२	३	१५	घ
६३	गड्तौला राजु	सफल यात्रा	८५	१८९	२०४२	८	१	घ
६४	गतौला मिलनराज	मेरो सानो भाइ	८६	१४४	२०४३	६	११	घ
६५	गिरी विमल	भोजपुर	८८	२७०	२०४५	१०	२२	घ
६६	गुरूड भूपेन्द्र	पढौँ विद्या	९१	११७	२०४५	५	१५	घ
६७	गुरूड लालबहादुर	मेरो वेदना	८७	३८	२०४४	२	३०	घ
६८	गौतम देवीप्रसाद	अगाडि बढ्नु छ	९१	१२	२०४८	२	४	घ
६९	गौतम सञ्जय	तिमी आऊ	८४	२१	२०४१	२	१३	ग
७०	घिमिरे उमा	वन	९१	१८८	२०४८	७	३०	घ
७१	घिमिरे जिस्मा	जीवन के हो ?	९२	२४१	२०४९	९	२५	घ
७२	घिमिरे तेजनाथ	हामी साना नानी	८८	४४	२०४५	३	४	घ
७३	घिमिरे पद्मा	चाहन्छुदुःख	३	२०४४	१	२६	घ	
७४	घिमिरे पद्मा	मेरो परिचय	८७	२९८	२०४४	११	२२	घ
७५	घिमिरे प्रकाश	जति दियो उति बढ्ने	९०	२६५	२०४७	१०	१९	घ
७६	घिमिरे प्रणय	यो संसार	९२	२०१	२०४९	८	१३	घ
७७	घिमिरे बसुन्धरा	अनुशासन	८४	३३७	२०४२	१	१	घ
७८	घिमिरे वसन्ती	वर्षायाम	९१	८९	२०४८	४	१८	घ
७९	घिमिरे वारि	कोपिला	९३	१०	२०५०	२	२	घ
८०	घिमिरे वारि	पुतली बन्ने रहर	९३	८७	२०५०	४	१६	घ
८१	घिमिरे वारि	रूख रोप्न जाऔँ	९३	१८	२०५०	२	९	ख
८२	घिमिरे वारि	सुनिलको प्रतिज्ञा	९३	१८८	२०५०	७	२१	घ
८३	घिमिरे विजयराज	आकाश र अंशवण्डा	९३	४५	२०५०	३	५	घ
८४	घिमिरे विजयराज	चुरोट	९३	२२६	२०५०	९	१०	घ
८५	घिमिरे विजयराज	विद्यार्थी	९३	१०१	२०५०	४	३०	घ
८६	घिमिरे विष्णुप्रसाद	चालौँ पाहिला	९०	२१०	२०४७	८	२२	घ
८७	घिमिरे रमेश	बाल कविता	९१	३१३	२०४८	१२	८	घ
८८	घिमिरे लक्ष्मी	शिक्षा दाता	९१	२२४	२०४८	५	२२	घ
८९	घिमिरे सुनिता	इच्छा	९३	३१	२०५०	२	२३	ख
९०	घिमिरे सुनिता	चरी	९३	५९	२०५०	३	१९	घ
९१	घिमिरे सुनिता	म गाउँले	९३	३३१	२०५०	१२	२७	घ
९२	घिमिरे सुशील	शिक्षा	९३	२८९	२०५०	११	१४	घ
९३	चापागाईँ मोहन	आफ्नै माटो प्यारो लाग्छ	८८	१००	२०४५	४	२२	घ
९४	चापागाईँ मोहन	महान बनौँ	९१	१५२	२०४८	६	१९	घ
९५	चिमोरिया रमोद	म हुँ एक विद्यार्थी	९३	२८२	२०५०	११	७	घ
९६	चेतनकुमार	प्यारो लाग्छ	८९	८	२०४६	१	३१	घ
९७	चौधरी अशोक	विद्यार्थीको काम	९२	१८७	२०४९	७	२३	ख
९८	चौधरी पुनम	आमा	९१	२८६	२०४८	११	१०	घ
९९	जि.सी. उज्वल	पाँच थुँगा	९१	७५	२०४८	४	४	घ

१००	जि.सी.उज्वल	बकुल्ला	९१	२३०	२०४८	९	१३	घ
१०१	जोशी कमना	वर्षा र पानी	९१	२१६	२०४८	८	२८	घ
१०२	भा दौलत	आमा म पढ्दै छु	९२	२२७	२०४९	९	११	घ
१०३	भा दौलत	रिस	९२	१२३	२०४९	३	३०	घ
१०४	डङ्गेल संगीता	फूलवारीमा पुतली	९२	१९४	२०४९	८	६	घ
१०५	डङ्गेल सिवेश	तारा	९३	३१	२०५०	२	२३	घ
१०६	ढकाल गोपालप्रसाद	कहिले पुग्छ अठार	९०	३४१	२०४८	१	७	घ
१०७	ढकाल दीपक	आमाको भ्रमको	९२	३२३	२०४९	१२	२१	ख
१०८	ढकाल दीपक	चरीको गाना	९२	८८	२०४९	४	१७	घ
१०९	ढकाल दीपक	धनको लालच	९१	६१	२०४८	३	२२	घ
११०	ढकाल दीपक	फूलवारी	९३	३३१	२०५०	१२	२७	घ
१११	ढकाल दुर्गाप्रसाद	वादतावरण	९३	१२२	२०५०	५	१९	ख
११२	ढकाल दुर्गाप्रसाद	विद्या	९२	२२७	२०४९	९	११	घ
११३	ढकाल प्रकाश	हामी बालक	८६	१०९	२०४३	५	७	ग
११४	ढकाल मुकुन्दहरि	मेरो गाउँ	९३	२४०	२०५०	९	२४	ख
११५	ढकाल वसन्तराज	अनुशासन	९२	२४८	२०४९	१०	३	घ
११६	ढकाल विनिता	मेरो कलम	९२	२९६	२०४९	११	२३	ख
११७	ढकाल सुसोम	तिमी रूख	९३	२२६	२०५०	९	१०	घ
११८	ढुङ्गाना छत्रपति	हामी बालक	९१	१४५	२०४८	६	१२	घ
११९	तिमिल्सिना ठाकुर	ढाडे चोर	९१	२६६	२०४८	१०	१८	घ
१२०	तिमिल्सिना मदनप्रसाद	मेरो फूलवारी	९३	३१	२०५०	२	२३	ख
१२१	तिमिल्सिना विनोद प्र.	आह्वान	९३	२९६	२०५०	११	२१	ख
१२२	तिमिल्सिना सतेन्द्र	म कोपिला फर्कदै छु	८७	३२५	२०४४	१२	२०	ग
१२३	तिमिल्सिना हरिहर	म पनि स्कूल जान्छु	९१	३०७	२०४८	१२	१	घ
१२४	थपलिया सीताराम	वसन्त आयो	८४	२८	२०४१	२	२०	ग
१२५	थापा अगस्टिन	मेरी आमाप्रति	८५	१६०	२०४२	६	२६	ग
१२६	थापा कुँवर	गरिब	८७	३३८	२०४५	१	४	ग
१२७	थापा ज्वाला	तकिया	९२	२०७	२०४९	८	२०	घ
१२८	थापा ज्वाला	तड्पिएको आत्मा	९३	२८२	२०५०	११	४	घ
१२९	थापा ज्वाला	वालिका	९२	२४१	२०४९	९	२५	घ
१३०	थापा तप्ताकुमारी	विकास गरौं	८९	५७	२०४६	३	१७	घ
१३१	थापा तिलक	रूख तिमि साथी हो	९१	१३१	२०४८	५	२९	घ
१३२	थापा दीपक	जिजुवा	८८	२०६	२०४५	८	१८	घ
१३३	थापा निर्मल	फूल	९२	१६३	२०४९	७	१	घ
१३४	थापा पुष्पा	हामी देशभक्त हौं	९२	३०९	२०४९	१२	७	घ
१३५	थापा योगेन्द्र	उठौं साथी	८५	१२	२०४२	४	२९	घ
१३६	थापा राजकुमार	नेपाल	८८	१९२	२०४८	८	११	घ
१३७	थापा सम्भना	विद्या	९२	१८७	२०४९	७	२३	घ
१३८	थापा सुदीप	म वीर हुं देशको	८५	१४६	२०४२	६	१२	घ
१३९	थापा सुदीप	म सानो बालक	८५	२०	२०४२	२	१२	घ
१४०	दवाडी प्राञ्जली	हामी हौं साना कोपिला	९२	२५५	२०४९	१०	१०	घ
१४१	दाहाल अङ्कुर	हजुर आमा	८७	३३३	२०४५	१	४	ग

१४२	दाहाल अङ्गुर	हामी बालक	८६	१४४	२०४३	६	११	घ
१४३	दाहाल अनील	पाडो	९१	२१६	२०४८	८	२८	घ
१४४	दाहाल अनील	बाजा	९१	३३४	२०४८	१२	२९	घ
१४५	दाहाल अनील	साना चरी	९१	१५९	२०४८	६	२६	घ
१४६	दाहाल विनोद	जून	९२	३२	२०४९	२	२४	घ
१४७	दाहाल विनोद	लोखर्के	९१	२८६	२०४८	११	१०	घ
१४८	दिनेश दि.शाक्य	हामी साना बालक	८५	४८	२०४२	३	८	घ
१४९	दीप ध्रुवकृष्ण	घण्टाघरे चरा	९१	३२०	२०४८	१२	१५	घ
१५०	दीप ध्रुवकृष्ण	जूनली गीत	८८	३५३	२०४६	१	१७	घ
१५१	दीप ध्रुवकृष्ण	पेटीबाट हिडनेलाई ८९	८५	२०४६	४	१४	घ	
१५२	दीप ध्रुवकृष्ण	मृत्युजयी हुने केटाकेटी	९१	१५२	२०४८	६	१९	घ
१५३	दुवाडी राममणि	वन मेरो जीवन	८८	१२८	२०४५	५	२५	घ
१५४	दुवाल कृष्णप्रसाद	आकाशको कालो बादल	९१	२५८	२०४८	१०	११	घ
१५५	दुवाल कृष्णप्रसाद	कतव्य	९१	२९३	२०४८	११	१७	घ
१५६	दुवाल कृष्णप्रसाद	घाम लाग्यो	८८	३२६	२०४५	१२	१९	घ
१५७	दुवाल कृष्णप्रसाद	जोडोको घाम	८७	३२५	२०४४	१२	२०	ग
१५८	दुवाल कृष्णप्रसाद	जुनकीरी खोला नेपाल	८८	२५६	२०४५	१०	८	घ
१५९	दुवाल कृष्णप्रसाद	भंगेरी	८७	३४५	२०४५	१	११	ग
१६०	देवकोटा माया	फूलवारी	९०	२५८	२०४७	१०	१२	घ
१६१	देवकोटा शान्ता	पर्यटक तिमी आऊ	८८	२७०	२०४५	१०	२२	घ
१६२	देव	धेरै मन पर्छ	८५	१२५	२०४२	५	२२	घ
१६३	द्विवेदी उपमा	बोकाको आत्मकथा	८५	२७३	२०४२	१०	२६	घ
१६४	द्विवेदी रचना	हाम्रो देश	८५	२०	२०४२	२	१२	घ
१६५	निरौला उमेश	फूल	९३	२७५	२०५०	१०	३०	घ
१६६	नेउपाने दीक्षा	मेरो प्यारो देश	९२	११	२०४९	२	३	ख
१६७	नेउपाने विश्वनाथ	दिदी बहिनी डाँडा	८८	३२६	२०४५	१२	१९	घ
१६८	नेपाल कमल	टुहुरो	९२	२५५	२०४९	१०	१०	घ
१६९	नेपाल कमल	भाइ बहिनी	९३	१०८	२०५०	५	५	घ
१७०	नेपाल कमल	वन जङ्गल	९१	२६	२०४८	२	१८	घ
१७१	नेपाल कल्याण	देश : सुन्दर फूलवारी	९३	३१०	२०५०	१२	६	घ
१७२	नेपाल पुरुषोत्तम	मातृभाषा लोप भइरहेछ	९३	१९९	२०५०	८	१२	घ
१७३	नेपाल महेश्वर	मेरो कतव्य	९१	३२७	२०४८	१२	२२	घ
१७४	नेपाल महेश्वर	विद्यार्थी९०	२३७	२०४७	९	२१	घ	
१७५	नेपाल सराज	उन्नतिमा लागौं	९३	२५४	२०५०	१०	९	घ
१७६	न्यौपाने अशोक	नेपाल आमा	९१	१३८	२०४८	६	५	घ
१७७	न्यौपाने उज्वल	नेपालको छोरो	९२	२४८	२०४९	१०	३	घ
१७८	न्यौपाने उज्वल	म त उड्ने चरी भएँ	९२	३०९	२०४९	१२	७	घ
१७९	न्यौपाने दैवजराज	खेल कहाँ जाने	९२	८८	२०४९	४	१७	ख
१८०	न्यौपाने दैवजराज	भूसिल कीरा रानी	९१	१०३	२०४८	५	१	घ
१८१	न्यौपाने दैवजराज	मेरो सानो मुरली	८७	२९८	२०४४	११	२२	ग
१८२	न्यौपाने विजयराज	पुतलीको ममता	८७	१२८	२०४४	५	२७	घ
१८३	न्यौपाने विजयराज	यस्तो खेल खेलौं	८७	२१३	२०४४	८	२६	ख

१८४	न्यौपाने विजयराज	स्यालको विहे	९१	२०२	२०४८	८	१४	घ
१८५	न्यौपाने शिवशङ्कर	स्वाभिमानी	९३	१२९	२०५०	५	२६	घ
१८६	पंजानी मित्रलाल	स्कूल जाने छोरो	९०	२७९	२०४७	११	४	घ
१८७	पनेरू गोविन्द	स्वास्थ्य र वातावरण	९३	१०८	२०५०	५	५	घ
१८८	पन्त कुन्दनकुमार	कागका दुई दाजुभाई	८८	१७४	२०४५	७	१३	घ
१८९	पन्त कुन्दनकुमार	यो राष्ट्र उठाइदेऊ	८८	३१२	२०४५	१२	५	घ
१९०	पन्त टीकाराम	बालक	८५	१३२	२०४२	५	२९	घ
१९१	पराजुली उत्तमकुमार	ठुलो मान्छे बन	९१	२०९	२०४८	८	२१	घ
१९२	पराजुली कृष्णप्रसाद	सानुचरी चाँचरी	८७	३३८	२०४५	१	४	ग
१९३	पराजुली प्रतीश	मेरो शहर	९१	३२०	२०४८	१२	१५	घ
१९४	पराजुली लीला	मेरो सानो घर	९१	२४४	२०४८	९	२७	घ
१९५	पारालेश युगलोत्तर	जूनकीरी	९२	११	२०४९	२	३	घ
१९६	पारालेश युगलोत्तर	म सोध्छु तिमि बताऊ है	९१	२७९	२०४८	११	३	घ
१९७	परियार मित्र	लाइला जाने लाँकुरी	९१	१४५	२०४८	६	१२	घ
१९८	परियार सरस्वती	छोरीको आवाज	९१	२५१	२०४८	१०	४	घ
१९९	परियार सरस्वती	बाँच्ने कसोगरी	९१	३१३	२०४८	१२	८	घ
२००	परियार सरस्वती	म र मेरो भाइ	९१	१७०	२०४८	७	९	घ
२०१	परियार सरस्वती	मलाई स्कूल पठाइदेऊ	९१	२३०	२०४८	९	१३	घ
२०२	पाठक व्याकुल	दुःखपछि आउने सुख	९१	१७०	२०४८	७	९	घ
२०३	पाण्डे निर्मला	मेरो देश	८५	३०८	२०४२	११	२	घ
२०४	पाण्डे नेत्रप्रसाद	फूलजस्तै फकिने छ	९१	३४	२०४९	१	६	घ
२०५	पाण्डे नेत्रप्रसाद	भ्रमर फूल र म	९२	१९४	२०४९	८	६	घ
२०६	पाण्डे राजन	म	९३	१८८	२०५०	७	२२	घ
२०७	पाण्डे राजन	विद्यार्थीको कर्तव्य	९३	१०	२०५०	२	२	घ
२०८	पाण्डे राजन	समाजसेवा	९३	२९६	२०५०	११	२१	घ
२०९	पाण्डे संजीतराज	वर्षातको दिन	९३	१८	२०५०	२	९	घ
२१०	पाण्डे सीता	दुई बाल कविता	८८	१६३	२०४५	६	२२	घ
२११	पाण्डे सीता	बाल कविता	८८	१९९	२०४५	८	११	घ
२१२	पुन इन्दिराकुमारी	बुद्ध तिमि ब्युँझ	९०	२५८	२०४७	१०	१२	घ
२१३	पुनित	पुतली	९३	२३६	२०५०	९	१०	घ
२१४	पुरी सुनिल	बालगीत	९१	१५२	२०४८	६	१९	घ
२१५	पुरी सुनिल	बालगीत	९१	२४४	२०४८	९	२७	घ
२१६	पोखरेल नीरज	म	८९	५०	२०४६	३	१०	घ
२१७	पोखरेल भानुभक्त	विद्यादेवीको बालस्तुति	८८	२७७	२०४५	३०	२९	घ
२१८	पोखरेल वसन्तराज	मेरो प्यारो लिवाङ	९१	३००	२०४८	११	२४	घ
२१९	पोखरेल समीर	आमा	९२	९५	२०४९	४	२४	घ
२२०	पोखरेली गेहेन्द्रभूषण	धरतीमाता	९२	३२	२०४९	२	२४	घ
२२१	पौडेल अनिता	आमा	९२	३२	२०४९	२	२४	घ
२२२	पौडेल खगेश्वर	रूखको विलौना	९३	४५	२०५०	३	५	घ
२२३	पौडेल दीपा	चरीलाई नमारौं	९०	३३५	२०४७	१२	३०	घ
२२४	पौडेल दीपा	मेरो देश	९१	८२	२०४८	४	११	घ
२२५	पौडेल नीवेश	मेरी सानी बहिनी	९३	२३३	२०५०	९	१७	घ

२२६	पौडेल प्रकाश	नेपालको सौन्दर्य	९३	२२४	२०५०	१२	२०	घ
२२७	पौडेल भावना	हिउँदको बयान	९३	२१३	२०५०	८	२६	घ
२२८	पौडेल यादवप्रसाद	शान्तिको कल्पना	९१	२५८	२०४८	१०	११	घ
२२९	पौडेल रजनी	नेपाल	८५	२०३	२०४२	८	१५	घ
२३०	पौडेल लक्ष्मी	धन्य तिमी माइनर बाबा	८६	८१	२०४३	४४	११	घ
२३१	पौडेल सुदर्शन	प्रकृतिले सिंगारेको देश नेपाल	९१	६१	२०४८	३	२२	घ
२३२	पौडेल सुनिल	प्रजातन्त्र हुर्काउनु छ	९०	२९३	२०४७	११	४	घ
२३३	पौडेल सुबोध	ज्ञान	९३	२४०	२०५०	९	२४	घ
२३४	पौड्याल अस्मिता	बालगीत	८७	३२५	२०४४	१२	२०	ग
२३५	पौड्याल अस्मिता	मेरी सानी पुतली	८७	२०६	२०४४	८	२६	घ
२३६	पौड्याल दीपा	म को हुँ ?	८७	६५	२०४४	३	२७	घ
२३७	प्रधान अनुबन्ध	दुई साथी	८६	१९७	२०४३	८	७	घ
२३८	प्रधान कल्पना	भिरिमिटी भिँजा	८८	५०	२०४५	३	१८	ग
२३९	प्रधान प्रमोद	कमिलाको ताँती	८७	३४५	२०४५	१	११	ग
२४०	प्रधान प्रमोद	जूनकीरी नानी	८८	९	२०४५	२	१	ग
२४१	प्रधान प्रमोद	बादल	८८	१३५	२०४५	६	१	घ
२४२	प्रधान मुन	अखवार	८७	३३२	२०४४	१२	२७	घ
२४३	प्रसाईं लक्ष्मीप्रसाद	बालगीत८८	८६	२०४५	४	१५	घ	
२४४	प्रसाईं लक्ष्मीप्रसाद	बालगीत	८८	२७०	२०४५	१०	२२	घ
२४५	बज्राचार्य दीपकमान	धन्य बुद्ध	८५	६	२०४२	१	२९	घ
२४६	बज्राचार्य स्वस्तीक	हामी बालक	९०	३४८	२०४८	१	१४	घ
२४७	बम प्रितु	भिखारी	८४	९१	२०४१	४	२०	घ
२४८	बराल एस	सङ्कल्प	८८	२१३	२०४५	८	२५	घ
२४९	बराल विभोर	शहीद	९०	३४८	२०४८	१	१४	घ
२५०	बसेल युगलनारायण	अघि बढ	९१	२०२	२०४८	८	१४	घ
२५१	बसेल युगलनारायण	कमिला	९१	२६६	२०४८	१०	१८	घ
२५२	बसेल युगलनारायण	जाडो आयो	९१	२२३	२०४८	९	६	घ
२५३	बस्नेत दीपककुमार	मेरी बहिनी	९१	३३	२०४८	२	२५	घ
२५४	बस्नेत प्रज्ञा	मीठो बोलौं	८५	१८९	२०४२	८	१	घ
२५५	बस्नेत प्रज्ञा	मेरै देश	८५	९७	२०४२	४	२६	घ
२५६	विमोली विपीन	गरौं विकास देशको	८८	१३५	२०४५	६	१	घ
२५७	विष्ट दिनेश	विद्यार्थी	९०	२१०	२०४७	८	२२	घ
२५८	विष्ट ममता	हामी विद्यार्थी	९०	२८७	२०४७	११	११	घ
२५८	भट्टचन माला	म हुँ एक कोपिला	८९	८०	२०४६	३	१०	घ
२५९	भट्ट भुवनप्रसाद	इच्छा	९३	३१७	२०५०	१२	१३	ख
२६०	भट्ट रमेशप्रसाद	फूलले भन्छ	९२	९५	२०४९	४	२४	घ
२६१	भट्टराई मुकुन्द	विद्यार्थी	८७	३८	२०४४	२	३०	घ
२६२	भट्टराई ऋचा	म	९२	२४१	२०४९	९	२५	घ
२६३	भट्टराई शीर्षा	हाम्रो वन जङ्गल	९२	१८०	२०४५	७	२२	घ
२६४	भट्टराई शैलेन्द्रप्रकाश	धेरै माया दिनुहोस	९२	२२०	२०४९	९	४	घ
२६५	भट्टराई सेवा	मेरो कलम	९२	२०७	२०४९	८	२०	घ

२६६	भण्डारी सुमनराज	मलाई मेरो जीवन बोझ लाग्न थाल्यो	९३	२६८	२०५०	१०	२३	घ
२६७	भारद्वाज मनील	हामी विद्यार्थी	९१	१२४	२०४८	५	२२	घ
२६८	मधिकर्मी ध्रुव	आधा भाग	८८	१९९	२०४५	८	११	घ
२६९	ममता	नेपाल आमा	८९	८	२०४६	१	३१	घ
२७०	मरहट्टा पी.एस.	खै त ? तिमी आएनौ	८५	१३२	२०४२	५	२९	घ
२७१	मरहट्टा पुण्यसागर	आफूलाई चिन	८५	२०	२०४२	२	१२	घ
२७२	मरहट्टा पुण्यसागर	रवि	८५	२७३	२०४२	१०	२६	घ
२७३	महर्जन गीता	रून्चे विरालो	९१	१३१	२०४८	५	२९	घ
२७४	महर्जन जेनिया	हाम्रो देश	९३	१२९	२०५०	५	२६	ख
२७५	महर्जन नानीमैया	बनौ राष्ट्रसेवक	९१	८२	२०४८	४	११	घ
२७६	महर्जन विकासमान	रेडक्रस	८७	१७	२०४४	२	९	घ
२७७	महर्जन सुनील	मलाई माफ गरिदेउ	९२	१६३	२०४९	७	१	ख
२७८	महर्जन हीराकाजी	माहुरी	९१	२४४	२०४८	९	२७	घ
२७९	महत रामकृष्ण	भोलि तिमी सबैले	८७	३४५	२०४५	१	११	ग
२८०	मातृदास रामब.नेपाली	गीत	८५	२३८	२०४२	९	२०	घ
२८१	मातृदास रामेश्वर	न्याय	८६	३३७	२०४३	१२	२८	ख
२८२	मानन्धर पुरुषोत्तम	आमा	८७	२६९	२०४४	१०	२३	ख
२८३	मानन्धर मिलनमैयाँ	कुशल क्षेम	८५	३४	२०४२	२	२६	घ
२८४	मानन्धर राजु	चितुवा र दयालु मान्छे	९२	९५	२०४९	४	२४	घ
२८५	मानन्धर राजेश	कविता बोलिरहेछु	८८	२१३	२०४५	८	२५	घ
२८६	मानन्धर राजेश	के पाएछौ ?	८५	२०	२०४२	२	१२	घ
२८७	मानन्धर राजेश	हाम्रो हिमाल	८६	१२३	२०४३	५	२१	घ
२८८	मानन्धर शान्तप्रसाद	उत्तरा उसकी पुतली	८७	२०६	२०४४	८	१९	घ
२८९	मानन्धर सुनील	वातावरण सफा राखौं	९१	२३७	२०४८	९	२०	घ
२९०	मास्के शेखर	हात्ती	९१	३००	२०४८	११	२४	घ
२९१	मुडभरि मधुजा	याथार्थता	८८	१६३	२०४५	६	२९	घ
२९२	मैनाली विशाल	मेरो प्यारो देशको हिमाल	८५	१६०	२०४२	६	२६	ग
२९३	यादव अतुलकुमार	हामी विद्यार्थी हौं	९२	२४१	२०४९	९	२५	ख
२९४	रञ्जितकार रञ्जिता	घडि	९२	१३०	२०४९	५	२७	घ
२९५	रञ्जित चन्दा	हाम्रो देश	८६	१९७	२०४३	८	७	घ
२९६	रमेशप्रसाद	पाठापाठी	९१	३२७	२०४८	१२	२२	घ
२९७	राई अजित	म के गर्छु ?	९१	२३७	२०४८	९	२०	घ
२९८	राई ईन्द्रबहादुर	माया	९३	२५४	२०५०	१०	९	घ
२९९	राई ईन्द्रबहादुर	मेरो चाहमा	९३	१८८	२०५०	७	२२	घ
३००	राई गोपी	किंराती लोककथा	८८	३३३	२०४५	१२	२६	घ
३०१	राई जानुका	अदृश्य माया	८५	३१५	२०४२	१२	९	घ
३०२	राई मीना	मेरो गाउँ : जन्मेको ठाउँ	९३	२४७	२०५०	१०	२	घ
३०३	राजभण्डारी लुना	मेरो देश मेरो कर्तव्य	८६	१८	२०४३	२	१०	घ
३०४	राना बूँद	जूनकीरी	८७	३४५	२०४५	१	११	ख
३०५	राना बूँद	नयाँ मान्छे	९१	१२	२०४८	२	४	घ
३०६	रानाभाट भीम	प्रकृति र संरक्षण	९१	४०	२०४८	३	१	घ

३०७	राना भीम	कस्तो तिम्रो बानी हो	९१	२३७	२०४८	९	२०	घ
३०८	रिजाल लक्ष्मण	स्कूल	९०	२५८	२०४७	१०	१२	घ
३०९	रिसाल अजय	भानुको सम्झना	९३	६६	२०५०	३	२६	घ
३१०	रिसाल विनय	बालक	९३	११५	२०५०	५	१२	घ
३११	रूपाखेली वसन्तकुमार	परदेशी	८४	६३	२०४१	३	२४	ग
३१२	रेग्मी रत्ननिधि	छोरीलाई अधिकार	९१	२०९	२०४८	८	२१	घ
३१३	रेग्मी रत्ननिधि	ढाडे विरालो	८८	३१२	२०४५	१२	५	घ
३१४	रेग्मी रत्ननिधि	बालगीत	८६	३२३	२०४३	१२	१४	ख
३१५	रेग्मी रत्ननिधि	बालगीत	८७	३१	२०४४	२	१३	ख
३१६	रेग्मी शेखर	सपनामा	८७	३४५	२०४५	१	११	ख
३१७	रेग्मी सुदीप	मेरी बहिनी	९२	८८	२०४९	४	१७	घ
३१८	रेग्मी हरिश्चन्द्र	सानो सानो चरी	८८	९	२०४५	२	१	ग
३१९	लम्साल पिताम्बर	स्वाभिमानी चरी गौथली	९२	१८७	२०४९	७	२३	घ
३२०	लम्साल हिमाल	पुतली	९०	२९३	२०४७	११	१८	घ
३२१	लामा दीपक	मेरो इच्छा	९१	११७	२०४८	५	१५	घ
३२२	लामा प्रदीप	विस्फोट हुन्छ	९०	२८७	२०४७	११	११	घ
३२३	लामिछाने अक्कीश	कवि	८४	८४	२०४१	४	१३	ग
३२४	लुईटेल अञ्जना	मेरी सानी बहिनी	९२	२१३	२०४९	८	२७	ख
३२५	लुईटेल भावना	विद्या	९२	२२०	२०४९	९	४	ख
३२६	लोहनी अशोक	ऐना	९३	५२	२०५०	३	१२	घ
३२७	लोहनी सपना	मेरो देश	९३	३१७	२०५०	१२	१३	ख
३२८	वाग्ले भोला	शान्ति क्षेत्र नेपाल	८५	३०८	२०४२	१२	२	घ
३२९	वाग्ले भोला	साथीको सल्लाह	८६	१०९	२०४३	५	७	ग
३३०	विकल रमेश	अनि गोपीले कहिल्यै चोरेर खाएन	९३	१२२	२०५०	५	१९	ख
३३१	विकल रमेश	को को हुन्छ डुलुवासुलुवा	९३	५२	२०५०	३	१२	घ
३३२	विक्रम प्रशान्त	गुरु	९१	३३४	२०४८	१२	२९	घ
३३३	वैद्य निशान्त विक्रम	गुरु	९२	१३०	२०४९	५	२७	ख
३३४	शर्मा अमृता	कति राम्रो हिमाल	९३	१९९	२०५०	८	२१	घ
३३५	शर्मा गोसुला	पढ्ने बेला	९१	१५२	२०४८	६	१९	घ
३३६	शर्मा चुनादेवी	म त विद्यार्थी हुँ	९३	२४०	२०५०	८	१२	घ
३३७	शर्मा धीरज	कलकल पानी	९१	७५	२०४८	४	४	घ
३३८	शर्मा पंकज	नरवीरको बुद्धि	८८	३१९	२०४५	१२	१२	घ
३३९	शर्मा प्रकाश	सानी नानी	९१	११७	२०४८	५	१५	घ
३४०	शर्मा मुकेश	मेरो सानो भाइ	९३	८०	२०५०	४	९	घ
३४१	शर्मा रविन	हामी नेपाली	८६	४६	२०४३	३	७	घ
३४२	शर्मा रीतिका	किताब	९१	१८८	२०४८	७	३०	घ
३४३	शर्मा रीतिका	भिखारी	९२	१४४	२०४९	६	१०	घ
३४४	शर्मा रीतिका	मेरो देश	९१	८९	२०४८	४	१८	घ
३४५	शर्मा विनीता	वीर नेपाली	८४	७०	२०४१	३	३१	ग
३४६	शर्मा श्रीकृष्ण	म सानो सानो नानी	९३	१८८	२०५०	७	२२	घ
३४७	शर्मा संगीता	दिन र रात	८७	१९९	२०४४	४	१२	घ

३४८	शर्मा सजन	मेरो सानो भाइ	९२	१२३	२०४९	३	२०	घ
३४९	शर्मा सफल	सत्य बोल्ने चोर	८५	२६६	२०४२	१०	१९	घ
३५०	शर्मा सुदीप	मेरो पाठशाला	९२	२२०	२०४९	९	४	घ
३५१	शाक्य विश्व	मेरी सानी छोरी	९३	१३६	२०५०	६	२	घ
३५२	शाक्य बेनु	एघार नम्बरको साइकल	८९	९२	२०४६	४	२१	घ
३५३	शाहा पवनकुमार	माया गर	९०	३४१	२०४८	१	७	घ
३५४	शाहा राकेश	काम	९३	१३६	२०५०	६	२	घ
३५५	श्रेष्ठ अनुपमा	फूलवारी	९३	१८१	२०५०	७	२१	घ
३५६	श्रेष्ठ अमर	प्रकृति र संस्कृति	९३	३८	२०५०	२	३०	घ
३५७	श्रेष्ठ अमर	मेरो देश	९२	२३४	२०४९	९	१८	घ
३५८	श्रेष्ठ आर.	मेरो जीवन	८५	१८९	२०४२	८	१	घ
३५९	श्रेष्ठ कविता	धेरै काम नाइ	९१	३१३	२०४८	१२	८	घ
३६०	श्रेष्ठ गीता	छोरी	९१	२३७	२०४८	९	२०	घ
३६१	श्रेष्ठ ज्वलन्तदीप	धवलागिरी	९१	१२४	२०४८	५	२२	घ
३६२	श्रेष्ठ ज्वलन्तदीप	विद्यालय	९१	२७२	२०४८	१०	२५	घ
३६३	श्रेष्ठ दीपककिरण	सुनको विहान	८४	३५	२०४१	२	२७	घ
३६४	श्रेष्ठ नरेन्द्र	सुँगुर किन मारियो	९१	३००	२०४८	११	२४	घ
३६५	श्रेष्ठ नरेश	औलो फेरि बढ्दै छ	९१	१०१	२०४८	७	२३	घ
३६६	श्रेष्ठ निष्ठा	फूल	९३	१२२	२०५०	५	१९	घ
३६७	श्रेष्ठ निष्ठा	मेरो सानो कुकुर	९३	५२	२०५०	३	१२	घ
३६८	श्रेष्ठ प्रजेश	नेपाल	८७	२९८	२०४४	११	२२	ग
३६९	श्रेष्ठ बाबुराजा	हेला नगर	८६	२११	२०४३	८	२१	घ
३७०	श्रेष्ठ महेश	फूलवारी	९१	१३१	२०४८	५	२९	घ
३७१	श्रेष्ठ मावि.	बालक हामी	९१	२३०	२०४८	९	१३	घ
३७२	श्रेष्ठ मावि	भिखारी	९३	२३३	२०५०	९	१७	घ
३७३	श्रेष्ठ मिलनकृष्ण	आफ्नो संस्कृति	८७	२१३	२०४४	८	२६	घ
३७४	श्रेष्ठ मिलनकृष्ण	बालक	८४	१४	२०४१	२	६	ग
३७५	श्रेष्ठ मिलनकृष्ण	शिक्षा	८४	८४	२०४१	४	१३	ग
३७९	श्रेष्ठ मुकेश	राखौँ देशको नाम	८५	२०३	२०४२	८	१५	घ
३८०	श्रेष्ठ रजत	मेरो वरिपरि	९२	१६३	२०४९	७	१	घ
३८१	श्रेष्ठ रत्नबहादुर	कवि भानुभक्त	८५	७०	२०४२	३	२९	घ
३८२	श्रेष्ठ राजेन्द्र	मेरो सानो भाइ	८७	२६९	२०४४	१०	२३	ख
३८३	श्रेष्ठ राजेश	बढौँ अगाडि	८७	१९९	२०४४	८	१२	घ
३८४	श्रेष्ठ लक्ष्मीकुमारी	विद्या	८५	१४६	२०४२	६	१२	घ
३८५	श्रेष्ठ विदेश	अघि बढ नेपाली	९३	१५१	२०५०	६	१६	घ
३८६	श्रेष्ठ विमान	गौरव छ मलाई	९३	३२४	२०५०	१२	२०	घ
३८९	श्रेष्ठ शङ्करलाल	मेरो सानो भाइ	९१	३३४	२०४८	१२	२९	घ
३९०	श्रेष्ठ संगीता	मेरो देश नेपाल	९१	१२	२०४८	२	४	घ
३९१	श्रेष्ठ सन्ध्या	साथी तिमी फर्कन्छौ ?	९२	२१३	२०४९	८	२७	घ
३९२	श्रेष्ठ सविना	आह्वान	८४	५६	२०४१	३	१७	ग
३९३	श्रेष्ठ सरोज	तिहार	९१	१७०	२०४८	७	९	घ
३९४	श्रेष्ठ सरोज	भन म को हुँ ?	९०	२८७	२०४७	११	११	घ

३९५	श्रेष्ठ सिर्जना	वन जङ्गल वचाऔं	९१	३३	२०४८	२	२५	घ
३९६	श्रेष्ठ सिर्जना	शहीदलाई श्रद्धाञ्जली	९१	६१	२०४८	३	२२	घ
३९७	श्रेष्ठ सुशीला	स्वदेश	८७	२२०	२०४४	९	४	घ
३९८	श्रेष्ठ सृजन	कलम	९३	१०१	२०५०	५	३०	घ
३९९	श्रेष्ठ सृजन	राष्ट्रिय भन्डा	९०	२७२	२०४७	१०	२६	घ
४००	सर्साफ मिलि	उत्तम विद्यार्थी	९१	२७२	२०४८	१०	२५	घ
४०१	सापकोटा ओमबहादुर	मेरी सानी छोरी	९१	३००	२०४८	११	२४	घ
४०२	सापकोटा मञ्जु	पुतली	९१	२१६	२०४८	८	२८	घ
४०३	सापकोटा रामलक्ष्मी	घाम प्यारो भो	९३	२८९	२०५०	११	१४	घ
४०४	सापकोटा रामलक्ष्मी	जाडोका दिन	९२	२४८	२०४९	१०	३	ख
४०५	सापकोटा रामलक्ष्मी	पुतली	९१	९६	२०४८	४	२५	घ
४०६	सापकोटा रामलक्ष्मी	मेरो गाउँ	९२	२०१	२०४९	८	१३	घ
४०७	सापकोटा रामलक्ष्मी	हामी बालक भन्छौं	९१	२२३	२०४८	९	६	घ
४०८	सिम्रदेल साकार	आमा	९३	८७	२०५०	४	१६	घ
४०९	सिटौला अनिल	हावा	८५	३४	२०४२	२	२६	घ
४१०	सिटौला राजन	सत्य	८७	२९८	२०४४	११	२२	ग
४११	सिलवाल उमेश	म बनिदिन्छु	८७	३८	२०४४	२	३०	घ
४१२	सिंह सविता	विकासको लागि बढौं	८५	६२	२०४२	३	२२	घ
४१३	सुवेदी अर्पणा	कलिला हात	९२	३२	२०४९	२	२४	घ
४१४	सुवेदी गोपाल	कमिला	९१	२५१	२०४८	१०	४	घ
४१५	सुवेदी नारायण	बादल	९३	११५	२०५०	५	१२	घ
४१६	सुवेदी रामबाबु	नेपाल आमा	९२	१८०	२०४९	७	२२	ख
४१७	सुवेदी रामबाबु	फक्रनु छ मैले	९२	३	२०४९	१	२७	घ
४१८	सुवेदी रामबाबु	बन्दछु कालो	९१	२६९	२०४८	११	३	घ
४१९	सुवेदी रामबाबु	भंगेरी	९१	१२	२०४८	२	४	घ
४२०	सुवेदी रामबाबु	याङ्दी खोलो कलकल	८९	१५	२०४६	२	७	घ
४२१	सुवेदी रामबाबु	हे पुतली	८८	१९२	२०४५	८	४	घ
४२२	सुवेदी लालगोपाल	बालगीत	९१	१७७	२०४८	७	१६	घ
४२३	सुवेदी लालगोपाल	बुढो बिरालो	९१	८९	२०४८	४	१८	घ
४२४	सुवेदी लालगोपाल	माटोको माया	८८	३३३	२०४५	१२	२६	घ
४२५	सुवेदी लालगोपाल	हाम्रो भाइ गोरे	९१	११०	२०४८	५	८	घ
४२६	हुमागाई जनकप्रसाद	डुलुवा केटो	८८	५८	२०४५	३	१८	घ

माथि उल्लेख गरिएका विधासँग सम्बन्धित रचनाहरू गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित भएका छन् । यी विधाहरूको सर्वेक्षणात्मक विश्लेषण चौथो परिच्छेदमा गरिएको छ ।

चौथो परिच्छेद

गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित रचनाहरूको सर्वेक्षणात्मक विश्लेषण

४.१ विषय प्रवेश

नेपाली पत्रकारिताको क्षेत्रमा देखा परेका विभिन्न पत्रिकाहरूमध्ये गोरखापत्र (१९५८) पनि एक हो। साहित्यको विकास र प्रतिभाको स्थायित्वका लागि नेपाली साहित्यका क्षेत्रमा यस पत्रिकाले ज्यादै ठुलो भूमिका खेलेको छ। गोरखापत्र संस्थानबाट प्रकाशित यस पत्रिकाले शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशित गरी नेपाली साहित्यका मूल विधाहरूलाई आत्मसात् गर्दै समकालीन साहित्य र समीक्षालाई गतिशील गराउन प्रमुख भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ।

एउटा पत्रिकाभित्र साहित्यका प्रायः सबै विधालाई स्थान दिएर साहित्यको विकासमा सहयोग पुऱ्याउने लक्ष्य लिएर अगाडि बढेको यस पत्रिकाले साहित्यका सबै विधालाई समेट्ने कोसिस गरेको छ। यस पत्रिकाले नेपाली साहित्यका क्षेत्रमा स्थापित भएका साहित्यकारहरूका रचनाहरूलाई प्रकाशित गरेर साहित्यिक मर्यादालाई माथि उठाएको छ भने अर्कोतिर नवीन प्रतिभालाई समेत स्थान दिई नयाँ प्रतिभाको खोजी र स्थायित्वलाई पनि सचेततापूर्वक लिएको छ। यस पत्रिकामा कविता, कथा, समालोचना, निबन्ध, यात्रा साहित्य, बाल रचना आदि विधालाई विशेष प्राथमिकता दिएको पाइन्छ। शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) पत्रिकामा प्रकाशित भएका सामग्रीहरूको सूची यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ -

क्र.सं.	विधा वा सामग्री	सामग्रीको सङ्ख्या
१.	कविता/गीत/गजल	११९५
२.	कथा	३७४
३.	निबन्ध/हास्यव्यङ्ग्य	१४४
४.	समालोचनात्मक लेखहरू	२०६
५.	बाल रचना (कथा/कविता)	४२६

शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) ले नेपाली साहित्यका विविध विधामा पुऱ्याएको योगदानलाई विधागत रूपमा विभाजन गरी तिनीहरूको विश्लेषण तल गरिएको छ -

४.२ शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित कथाहरूको सर्वेक्षणात्मक विश्लेषण

कथाको पृष्ठभूमि खोतल्दै जाँदा मानव सृष्टिको प्रारम्भसम्म पुगनुपर्ने हुन्छ । मानिसले आफूले जानेका तथा दैनिक जीवन यापनका क्रममा देखेभोगेका कुराहरूलाई अन्य व्यक्ति तथा समूहका सामु प्रस्तुत गर्ने परम्परा मानिसमा बोलीको विकास भएदेखि नै प्रारम्भ भएको अनुमान गर्न सकिन्छ । यसरी आफ्ना अनुभव र अनुभूतिहरू अरूसमक्ष प्रस्तुत गर्दा प्रारम्भमा खासै प्रभावकारी नभए पनि पछिपछि ती अभिव्यक्तिमा केही कलात्मकता थपिँदै गयो र अभिव्यक्तिहरू रोचक बन्दै गए । यसैको फलस्वरूप त्यस्ता अनुभूतिमूलक अभिव्यक्तिहरूप्रति मानिसको रूचि र मोह बढ्दै गयो । कालान्तरमा प्रकृति, ईश्वर, सृष्टि, प्रलय आदि तथा अन्य अतिरञ्जनापूर्ण रहस्यमय कुरा कथाका रूपमा परिणत हुन पुगे ।

आदिमानव प्रकृतिको धेरै नजिक रहेकोले प्रत्येक प्राकृतिक घटनाको अवलोकन आफ्नै काल्पनिक आँखाले गर्न थाल्यो, जसको व्याख्याका निम्ति उसले कथा माध्यमलाई नै उपयुक्त ठान्यो । यसरी नै विश्वको सृष्टि, देवदेवी वा धार्मिक आधारबारे उसले आफ्नो काल्पनिक आख्यान तयार पार्थ्यो । यसरी प्रारम्भमा आदिमानवको निजी अवधारणा तथा अनुभवाश्रित ज्ञानलाई अरूसमक्ष सञ्चारित गर्ने जुन सहज तथा मौलिक प्रवृत्ति देखापर्थ्यो, त्यही नै कथाको बीजरूप हो (श्रेष्ठ र शर्मा, २०४९, : ६८) । दिनभरको थकान मेट्नका लागि र फुर्सदको समयलाई उपयोग गर्दै मनोरञ्जन प्राप्त गर्नका लागि भनिने यस्ता कथाहरू मौखिक परम्परामै विकसित हुन थाले । नेपाली लोकजीवनमा पहिलेदेखि नै प्रचलनमा रहेका लोककथा, लोकगाथा, दन्त्यकथा, गाउँखाने कथा, चैत, चाँचरी आदि लोकसाहित्यका आख्यानात्मक विधा-उपविधाका माध्यमबाट कथा परम्परा अगाडि बढ्दै आयो । मौखिक परम्परामा जीवित यस्ता कथाहरू लिखित साहित्यको विकास हुनुपूर्व निरन्तर चलि नै रहे भने त्यसपछि पनि यिनको प्रभाव अंशतः रहेकै पाइन्छ ।

नेपाली साहित्य र त्यसमा पनि कथाको सन्दर्भमा भन्नुपर्दा नेपाली कथा श्रुतिपरम्पराले लोक साहित्यिक पृष्ठभूमिमा जन्मीहुकी विकसित भएको महत्त्वपूर्ण विधाका रूपमा देखा पर्दछ । यसको परम्परा अत्यन्त प्राचीन रहेको छ । पूर्वीय सन्दर्भमा ऋग्वेद, उपनिषद्, ब्राह्मण आदि ग्रन्थहरूले यसको इतिहास आरम्भ गरेका हुन् । लौकिक संस्कृत साहित्यमा रामायण तथा महाभारतजस्ता ग्रन्थहरू र पञ्चतन्त्र, हितोपदेश र जातक कथाहरूले उक्त पूर्वीय कथापरम्परालाई समृद्ध बनाएका छन् । यस क्रममा गुणाढ्यको बृहत् कथा, सोमदेवको कथा सरित्सागर, क्षेमेन्द्रको बृहत्कथामञ्जरी महत्त्वपूर्ण मानिन्छन् । यसरी

नै पश्चिममा कथा परम्पराको सर्वप्राचीन लिखित रूप ई.पू. ३०० देखि ४०० का बीचको मानिएको इजिप्टको **दुई दाजुभाइलाई** मानिन्छ (श्रेष्ठ र शर्मा, २०४९ : ६९) ।

नेपाली कथाको विकासक्रमको सुरुवाततर्फ हेर्ने हो भने त्यस अवस्थामा वेद, पुराण, उपनिषद्, महाभारत, रामायण आदि धार्मिक ग्रन्थहरूको अग्रणी भूमिका रहेको देखिन्छ । यस्ता धार्मिक तथा पौराणिक ग्रन्थहरूले कथालाई केही गति र प्रेरणा प्रदान गर्न सफल भए । नेपाली भाषाको जननी संस्कृत भाषा भएको कारणले पनि उक्त भाषामा लेखिएका धार्मिक-सांस्कृतिक तथा नीतिमूलक आख्यानहरूको प्रभाव नेपाली भाषा र कथा साहित्यमाथि पयो । अठार पुराण र विभिन्न व्रतहरूका कथा आदिमा आएका देवदेवीका कथाबाट प्रभावित भई नेपालीमा कथा लेखिन थालेवाट पूर्वोक्त कुराको पुष्टि हुन आउँछ ।

किरात कालको **मुन्धुम** तथा लिच्छवीकालको **बृहत्कथाश्लोकसङ्ग्रह** जस्ता महत्त्वपूर्ण ग्रन्थहरूले पनि कथापरम्परालाई अग्रगति प्रदान गर्ने काम गरेको पाइन्छ । यस्तै मल्ल कालमा व्यापक प्रचलनमा रहेको संस्कृत तथा नेवारी र मैथिली भाषामा पनि कथाहरू लेखिने क्रम जारी नै रह्यो । प्राचीन नेवारीमा हितोपदेश, बत्तीस पुतलीका आदि आख्यानहरू लेखिएको पाइन्छ । रामकथा, कृष्णकथा तथा देवदेवीसम्बन्धी अनेक कथा यस कालमा प्रचलित थिए (श्रेष्ठ र शर्मा, २०४९ : ७१) । यसप्रकार पौराणिक कालदेखि किराँत, लिच्छवी र मल्ल जुनसुकै कालमा पनि नेपालीका लागि कथा निकै लोकप्रिय रहेको थाहा हुन आउँछ । नेपाली भाषामा कथालेखन भने शाहकालको प्रारम्भ भएपश्चात् सुरु भएको हो । शाहकालका अग्रणी व्यक्ति पृथ्वीनारायण शाहको एकीकरण अभियानको सफलतापछि अघोषित रूपमा भए पनि नेपाली भाषाले राष्ट्रभाषाको स्थान लिन पुग्यो र यो तत्कालीन अवस्थामा एक सांस्कृतिक आवश्यकता पनि थियो । यही आवश्यकताले गर्दा नेपाली साहित्यका विविध विधाहरू लिखित रूपमा मूर्तिमान भए । लिखित रूपको कुरा गर्दा नेपाली भाषाको पहिलो कथात्मक कृति शक्तिबल्लभ अर्ज्यालको **महाभारत विराटपर्व (१८२७)** देखिन आउँछ (श्रेष्ठ र शर्मा, २०४९ : ७१) । यही कृतिलाई प्रथम उठान विन्दुका रूपमा स्वीकार्दै विकसित भएको नेपाली कथा परम्परामा नेपाली पत्रपत्रिकाहरूले ठुलो भूमिका निर्वाह गरेका छन् ।

कथा शब्दको व्युत्पत्ति कथन अर्थात् अभिशंसन अर्थ वहन गर्ने 'कथ्' धातुमा 'अच' प्रत्यय लागेर कथ बनेपछि टाप् प्रत्यय लागेर टाप्को आ भएपछि कथ् + अ +आ = कथा शब्द निष्पन्न हुन्छ (सुवेदी, २०५७ : १) ।

ऐतिहासिक विकाससँगै कथाको स्वरूपमा समेत परिवर्तन हुँदै आएको कथाको ऐतिहासिक स्वरूपलाई एउटै परिभाषाभित्र समेट्न सम्भव छैन । आधुनिक कथाले प्राप्त गरेको साहित्यिक स्थान र त्यसको वर्तमान स्वरूप अनि रचना विधानलाई ध्यान दिने हो भने कथा साहित्यको गद्य भेद अन्तर्गतको त्यस्तो विधा हो, जहाँ जीवन र जगत्का आन्तरिक तथा बाह्य कुनै एक पक्षको कलात्मक र पूर्ण चित्र उतारिएको हुन्छ ।

आजभोलि कथाको फाँटमा लघु कथाका रूपमा कथाको अर्को स्वरूप देखा परेको छ । लघु कथामा पनि कथामा जस्तै आख्यान रहन्छ । तपानि यी दुईको रचना शैलीमा स्पष्ट भिन्नता हुन्छ । लघु कथामा जीवन जगत्को सानो टुक्रा वा अनुभूतिलाई प्रतीकात्मक र रहस्यात्मक रूपमा साधारण कहानी माध्यमबाट व्यक्त गरिन्छ (न्यौपाने, २०४९ : १२२) । लघु कथामा सङ्क्षिप्तता र साङ्केतिकता हुन्छ भने यसको विस्तारित रूप कथामा हुन्छ ।

नेपाली साहित्यमा कथा विधाको विकासमा लामो समयदेखि नै पत्रपत्रिकाको योगदान महत्त्वपूर्ण रहँदै आएको छ । नयाँ नयाँ प्रवृत्तिका कथाहरू प्रकाशित गरेर नवीन मूल्यको स्थापना गर्नमा र कथाकारलाई साहित्यकारमा रूपमा स्थापित गर्नमा पत्रपत्रिकाको विशिष्ट भूमिका रहेको छ । यस सन्दर्भमा गोरखापत्र, शारदा, रूपरेखा जस्ता पत्रिकालाई द्रष्टव्यका रूपमा दिन सकिन्छ ।

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क पत्रिकाले पनि प्रकाशन यात्राको थालनी (२०१९) देखि नै कथाको विकासमा निरन्तर रूपमा योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ । यस पत्रिकामा प्रकाशित विधाहरूलाई हेर्दा कविता पछिको दोस्रो स्थान कथा विधाले आफ्नो स्थान सुरक्षित गरेको छ । विभिन्न किसिमका प्रवृत्ति र विषयवस्तु बोकेका कथाहरू प्रकाशित गरेर कथाको विधागत विकासमा यस पत्रिकाले विशेष योगदान पुऱ्याएको छ ।

प्रस्तुत पत्रिकामा प्रकाशित कथाले आयामगत विस्तृतता भने त्यति प्राप्त गर्न सकेका छैनन् । प्रायः मध्यम आयामका कथाहरू र लघु कथाहरू पनि समेटिएका छन् । यस पत्रिकामा नेपाली साहित्यका स्थापित कथाकारहरूदेखि लिएर उदीयमान प्रतिभाहरूका कथाहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । यस पत्रिकामा कथा प्रकाशन गरी साहित्यको विस्तारमा योगदान पुऱ्याउने केही महत्त्वपूर्ण कथाकारहरूको नाम लिनुपर्दा भागीरथी श्रेष्ठ, मनु ब्राजाकी, राजेन्द्र चोथाले, विश्वम्भर चञ्चल, कुमार ज्ञवाली, भाउपन्थी, मधुवन पौडेल, माया ठकुरी, शङ्करकुमार श्रेष्ठ, मञ्जु काँचुली, खगेन्द्र संग्रौला, गोपाल पराजुली, किशोर पहाडी, देवकुमारी थापा, कुमुद देवकोटा, पोषण पाण्डे,, मोहनराज शर्मा, रमेश विकल, राजव, शैलेन्द्र साकार, नकुल सिलवाल आदिलाई लिन सकिन्छ । यी कथाकारका अतिरिक्त समसामयिक कथा परम्परामा भिन्न भिन्न प्रवृत्तिका कथाहरू प्रकाशित गरेर शैली,

संरचना र विषयवस्तुमा नवीन आयाम थप्ने विभिन्न नयाँ पुस्ताका कथाकारहरूलाई स्थापित गर्नमा गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क पत्रिकाले निरन्तर रूपमा सहयोग पुऱ्याउँदै आएको छ ।

गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कमा सामाजिक, राजनीतिक, आर्थिक, ऐतिहासिक, पौराणिक आदि विषयवस्तु बोकेका कथाहरू प्रकाशित भएका छन् । प्रवृत्तिगत दृष्टिले हेर्दा नेपाली कथाको इतिहासमा २०३० को दशकपछि सुरु भएको नवयुगीन कथा प्रवृत्तिलाई नै शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित अधिकांश कथाहरूले पछ्याएका छन् ।

यीमध्ये पनि अधिकांश कथाहरू नेपाली समाजकै सेरोफेरोमा केन्द्रित रहेका छन् । पञ्चायती शासनको ज्यादती र भ्रष्ट प्रवृत्तिको चित्रण तथा विरोध, अभावग्रस्त नेपाली जीवनको कारूणिक अवस्थाको चित्रण, समाजमा व्याप्त रूढीवादी प्रवृत्ति अन्धविश्वास र कुरीतिको चित्रण, यौन असन्तुष्टिबाट उत्पन्न समस्या तथा विकृतिको चित्रण, निम्न वैतनिक कर्मचारीको दुरावस्थाको चित्रण, राजनैतिक क्षेत्रका विकृतिको चित्रण, अर्थिक असमानता र विपन्न वर्गले भोग्नु परेका सङ्कटहरू र दिनप्रतिदिन सहरिया सभ्यताले गर्दा विकृत बनेको नेपाली मानसिकताको उद्घाटन गरिएका कथाहरूले यस पत्रिकामा प्रमुख स्थान पाएका छन् ।

उदाहरणका रूपमा परिच्छेद तीनमा विवरण सङ्कलन गरिएका कथाहरू मध्ये सामाजिक समस्यालाई विषयवस्तुका रूपमा समेटेका केही प्रतिनिधि कथाहरूको समीक्षा यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ-

गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (वर्ष ८७, अङ्क २७६, २०४४) मा प्रकाशित माया ठकुरीको 'बले' कथामा निम्नवर्गीय नेपाली समाजको एक पुरुषका माध्यमबाट नेपाली समाजको विवशता उद्घाटन गरिएको छ । आफूभित्र कुशल सीपहरू भए पनि समाजमा अपहेलित जीवन बिताउन विवश पुरुष चैबिसै घन्टा काम गर्दा पनि आफ्ना परिवारको हातमुख जोड्न समेत नसकेको समस्याको उद्घाटन गरिएको छ ।

यसैगरी एल.पी. शर्माको 'अमिल्दो दाम्पन्य जीवन' (वर्ष ८५, अङ्क २७, २०४२, पृ. ख) कथामा नेपाली समाजमा व्याप्त अनमेल विवाह र त्यसबाट दुई श्रीमान् र श्रीमतीका बीच उत्पन्न मनमुटाव र घरायसी परिस्थितिको अस्तव्यस्तताको चित्रण गरिएको छ ।

यस्तै सहना कर्म प्रधानको 'सुपारीसितको विनिमय : एक संस्कार' (वर्ष ८५, अङ्क १२५, २०४२, पृ.ख) कथामा हाम्रो समाजमा व्याप्त रूढीवादी संस्कार र त्यस संस्कारको

अन्धानकरणले गर्दा एउटी असल नारीको जीवन कसरी वर्वाद हुन्छ भन्ने कुराको मार्मिक प्रस्तुति गरिएको छ ।

विनोदमान श्रेष्ठको 'तलबवृद्धि' (वर्ष ९१, अङ्क ९६, २०४८, पृ. ख) कथामा तलब वृद्धि भए पनि उच्च पदस्थ कर्मचारीलाई मात्र त्यसको अनुभूति हुने तर निम्न दर्जामा रहेका कर्मचारीलाई त्यसबाट कुनै किसिमको प्रत्यक्ष लाभ नहुने 'हात्ती आयो हात्ती आयो फुस्सा' भन्ने जस्तो हुने कुराको चित्रण गरिएको छ ।

पद्मावती सिंहको 'आघात' (वर्ष ८५, अङ्क ३४९, २०४३, पृ. ख) कथामा जीवनको अमूल्य समय र श्रम दिएर पढेलेखेका मान्छेले रोजगार नपाएर यत्रतत्र भौतारिएर हिड्नु परेको अवस्था र त्यस परिस्थितिबाट उत्पन्न समस्यालाई चित्रण गरिएको छ ।

यसरी नेपाली समाजलाई नै केन्द्रबिन्दु मानेर रचिएका कथाहरूको आधिक्यता गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित कथाहरूमा रहेको छ । पुरातन अन्धविश्वास र कुसंस्कारले ग्रस्त नेपाली समाजका अन्तर्तहसम्मको उद्घाटन सामाजिक कथामा भएको छ । सामाजिक समस्यामा केन्द्रित कथाहरूमा पीडादायी जीवन बिताइरहेका पात्रहरूको प्रयोगमा जोड दिएको छ, तापनि धेरै जसो कथाका पात्रहरू सामाजिक परिवर्तनका लागि विद्रोही बन्न सकेका छैनन् । नेपाली समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक समस्याहरूको उद्घाटन गर्दै समाजमा परम्परा देखि नै विद्यमान रहँदै आएका आर्थिक असमानता सामाजिक विकृति र रूढीवादी परम्पराको चित्रण गर्नु नै यी कथाहरूको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

मानवीय अन्तर्मनसँग सम्बन्धित मनोवैज्ञानिक कथाहरू पनि यस पत्रिकामा प्रकाशित भएका छन् । अधिकांश मनोवैज्ञानिक कथाहरू समस्याजन्य मानसिकताको उद्घाटनमा केन्द्रित रहेका छन् भने कतिपय कथामा यौनजन्य मानसिकताको पनि चित्रण गरिएको छ । बाल मनोविज्ञानदेखि समाज मनोविज्ञानसम्मको विस्तृत मानसिक धरातललाई यस पत्रिकाका कथाहरूले समेटेका छन् ।

उदाहरणका रूपमा परिच्छेद तीनमा विवरण सङ्कलन गरिएका कथाहरू मध्ये मनोवैज्ञानिक समस्यालाई विषयवस्तुका रूपमा समेटेका केही प्रतिनिधि कथाहरूको समीक्षा यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ-

प्रदीप कार्कीको 'चोट' (वर्ष ८६, अङ्क ११६, २०४३) कथा बालमनोवैज्ञानिक कथा हो । यसमा आमाको मायाबाट बञ्चित रहनु पर्दा बालकको मानसिकतामा पर्न सक्ने प्रभाव र सौतेनी आमाको व्यवहारका कारणले उसको जीवनमा पर्ने दीर्घकालीन असरको चित्रण

गरिएको छ । यस कथामा आफ्नी सौतेनी आमाको कारणले बालकले घर छोडेको अवस्थालाई कथाकारले यसरी अभिव्यक्त गरेका छन्-

“विक्कीप्रतिको उसको सौतेनी आमाको स्वभाव घट्नुको सट्टा भन भन बढ्दै गयो विक्की पनि ठुलो हुँदै गयो । सबै यथार्थलाई बुझ्न सक्ने भयो सौतेनी आमाको पीरले घर छोडेर गयो । कहाँ गयो, कसैलाई थाहा भएन (वर्ष ८६, अङ्क ११६, २०४३)”

यसैगरी भागीरथी श्रेष्ठको ‘चिता’ (वर्ष ८५, अङ्क १५३, २०४२) कथामा यस कथाकी प्रमुख नारी पात्र आफ्नो श्रीमान्सँगको यौन असन्तुष्टिका कारणले गर्दा चिता चढ्न बाध्य भएको घटना मार्मिक रूपमा अभिव्यक्त भएको छ ।

खास गरी मनोविज्ञान र त्यसमा पनि बाल मनोविज्ञान र यौन मनोविज्ञानलाई आधार बनाएर रचिएका कथाहरूको प्रकाशन यस पत्रिकामा भएको छ । यस्तो प्रवृत्तिलाई आत्मसात गर्ने कथाकार र कथाहरूमा विश्वम्भर प्याकुन्यालको ‘जब हाम्रो आकाशले हुस्सुको खास्टो ओड्छ’, हरिकृष्ण डङ्गेलको ‘साने’, भागीरथी श्रेष्ठको ‘बिहे’, ध्रुव मधिकर्मीको ‘प्रतिच्छायासित’, पुरुषोत्तम पाण्डेको ‘वैरागी’, ‘बाध्यता र प्रयास’, एस.के. दुङ्गानाको ‘शुभकामना’, माधवी अधिकारीको ‘डाक्टरकी श्रीमती’ आदि रहेका छन् ।

मानवीय अन्तर्मनका विविध पक्षहरूको उद्घाटन गर्ने यस्ता मनोवैज्ञानिक कथाहरू पनि सामाजिक धरातलमै केन्द्रित भएकाले यस्ता कथाहरूमा पनि कुनै न कुनै रूपमा सामाजिक पक्ष उद्घाटन भएको देखिन्छ छ ।

राष्ट्रिय राजनीतिका विभिन्न पक्षहरू प्रशासनिक क्षेत्रका विकृतिहरू विश्वमा बढ्दै गएको स्वार्थपूर्ण सन्त्रस्त वातावरण उद्घाटन गर्ने उद्देश्यमा केन्द्रित कथाहरू पनि यस पत्रिकामा प्रकाशित भएका छन् । यहाँ राजनीतिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित केही प्रतिनिधि कथाहरूको समीक्षा प्रस्तुत गरिएको छ :

मधुवन पौडेलको ‘भीम भाषण र खुला मञ्च’ (वर्ष ९०, अङ्क ४१, २०४७) कथामा जनतामा २०४६ सालको राजनैतिक परिवर्तनबाट केही आशा पलाए पनि तत्कालीन नेताहरूको कर्तव्यबोधको अभावमा राजनैतिक जर्जरता र जनतामा बढ्दै गएको निराशाको उद्घाटन भएको छ ।

रमेश तुफानको 'सुब्बाको मृत्यु' (वर्ष ८६, अङ्क २५३, २०४३) कथामा हाकिमको चाकडी र चाप्लुसी नगर्ने एक सच्चा राष्ट्रभक्त स्वाभिमानी कर्मचारी हाकिमको अनावश्यक दबावका कारण मृत्युको मुखमा पुगेको कारुणिक स्थितिलाई दर्शाइएको छ ।

के.पी. न्यौपानेको 'हस्रहजुर' (वर्ष ८४, अङ्क ८४, २०४१) कथामा सरकारी कार्यालयमा हाकिमबाट इमानदार तथा तल्लो दर्जाका कर्मचारीहरूले भोग्नु परेको दमन र अत्याचारको उद्घाटन गरिएको छ ।

यसरी राजनैतिक क्षेत्रमा देखिएका सङ्घटहरू र यसले मानव समुदायमा ल्याएका समस्याहरूको उद्घाटन गर्ने उद्देश्यले लेखिएका कथाहरूका माध्यमबाट गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कले समसामयिकताको बोध गराउन सफल भएको छ ।

पात्र प्रयोगका दृष्टिले हेर्दा यस पत्रिकामा प्रकाशित कथाहरूमा मूल रूपमा निम्नवर्गीय नेपाली समाजका पात्रहरूलाई स्थान दिइएको छ । यस किसिमका चरित्रहरूका माध्यमबाट अनगिन्ती जटिलताहरूमा जेलिएर बाँच्न विवश भएका नेपालीहरूको जीवनदशा र आर्थिक जटिलताका कारणले दिन प्रतिदिन दयनीय बन्दै गएको निम्न वर्गीय नेपाली समाजको यथार्थ झलक उद्घाटन गरिएको छ । उच्चवर्गीय कुलीन पात्रहरूका माध्यमबाट नेपाली समाजमा हुने गरेको शोषण दमन, अन्याय, अत्याचार र अनियमितताको नग्नरूप प्रस्तुत गरिएको छ । मानसिक समस्यामा रुमलिएका पात्रहरूमा सामाजिक समस्या प्रमुख समस्याका रूपमा आएको छ । नारी पात्रको प्रयोगमा पनि कथाकारहरूले आफ्नो रूचि देखाएका छन् । विशेष गरी नारी कथाकारहरूले नै नेपाली नारीहरूका समस्या, शोषण, दमनका साथै उनीहरूले भोगिरहेको जीवनको मार्मिक प्रस्तुति गरेका छन् । विद्रोही भावना भएका पात्रहरूले ठाउँ नपाई नियतिको डोरीमा डोरिने सरल सोझा पात्रहरूले यस परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित कथाहरूमा स्थान पाएका छन् । जे जस्तो मानसिक जटिलता भोग्नु परे पनि त्यसबाट विद्रोह गर्नुभन्दा नियतिको सजाय भोग्न धेरैजसो पात्रहरू विवश बनेका छन् ।

भाषिक दृष्टिले हेर्दा गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित कथाहरूको भाषा सरल किसिमको छ । सरल भाषाले गर्दा यी कथाहरू सबै पाठकहरूका लागि बोधगम्य बनेका छन् । प्रसङ्ग अनुसारको उचित भाषिक प्रस्तुति र शब्द चयनमा यस परिशिष्टाङ्कमा कथा प्रकाशन गर्ने कथाकारको ध्यान पुग्न सकेको छ । यी कथाहरूमा प्रयुक्त सरल र रोचक भाषा प्रयोगको कारणले सामान्य पाठकका स्तरमा समेत लोकप्रिय बन्न सक्ने देखिन्छ । यस परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित कथाहरूमा भाषिक स्वाभाविकता ल्याउन विभिन्न अनुकरणात्मक शब्द, उखान, टुक्का आदिको पनि प्रयोग

भएको छ । वाक्य गठनका दृष्टिले हेर्दा यी कथाहरूमा सामान्यतया सरल वाक्यहरूको प्रयोग भएको पाइन्छ तापनि संयुक्त तथा मिश्रवाक्यहरू सरल रूपबाट नै प्रयोग भएका छन् । यस पत्रिकामा प्रकाशित कथाहरूमध्ये केही कथामा संवादको पनि प्रयोग भएको पाइनुका साथै पात्रहरूको सामाजिक र बौद्धिक स्तरअनुसार बोलचालको मीठो भाषाको प्रयोग भएको छ ।

शैलीका दृष्टिले हेर्दा परम्परागत शैलीभन्दा भिन्न शैलीका कथाहरू पनि यस परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित भएका छन् । विशेष गरी नवयुगीन कथा परम्परामा देखापरेका शैलीगत नवीनताको प्रभाव यस पत्रिकामा प्रकाशित कथाहरूमा पनि परेको छ । अनिता तुलाधरको 'विडम्बना'(वर्ष ८४, अङ्क २८८, २०४९) योगेन्द्र तिमिल्सिनाको 'मूल्याङ्कन- + ?' नृपेन्द्रपुरुष यादीको 'विदेश गएकीलाई' (वर्ष ८४, अङ्क २९४, २०४९) अमरकुमार प्रधानको 'बम्बर सुपर' (वर्ष ९१, अङ्क २९६, २०४८) जस्ता कथाहरू शैलीगत नवीनताका नमुना हुन् ।

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित कथाहरूको कार्यपिठिका नेपाली समाज नै रहेको छ । यस पत्रिकामा प्रकाशित कथाहरूमध्ये केही कथाहरूमा नेपालको ग्रामीण भेगका नेपालीहरूले कष्टमय जीवन यापन गर्ने वातावरणको चित्र परिवेशका रूपमा उतारिएको छ भने केही कथाहरू सहरिया वातावरण र त्यहाँको विकृतिजन्य राजनीतिक परिवेशमा केन्द्रित रहेका छन् । केही कथाहरू भने अलौकिक परिवेशका साथै अन्तराष्ट्रिय परिवेशमा पनि केन्द्रित रहेका छन् ।

शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा समय समयमा लघु कथाहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । लघु कथा प्रकाशित गर्ने मुख्य कथाकारहरूमा तेजप्रकाश श्रेष्ठ, ध्रुव नेपाल, गोविन्द गिरी प्रेरणा, रमेश विकल, धीरेन्द्र प्रेमर्षि आदि रहेका छन् । यी कथाकारका कथामा पनि नेपाली समाजका विभिन्न पक्षहरूको चित्रण पाइन्छ । रहस्यात्मकता, प्रतीकात्मकता, र प्रस्तुतिमा रोचकता लघु कथाहरूको प्रमुख विशेषता बनेका छन् ।

समग्रमा भन्नुपर्दा गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित आधिकांश कथाहरूको कार्यपिठिका नेपाली समाज नै रहेको छ । सामाजिक सङ्कीर्णतामा भोग्नु परेका मानवीय सङ्कटहरू, गरिबीले अत्यन्त जटिल बन्दै गएको नेपाली जनजीवन मानवीय अन्तर्मनका कुण्ठाहरू र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा बढ्दै गएको विकृति र विसङ्गतिको कलात्मक चित्र प्रस्तुत गर्नेतर्फ धेरैजसो कथाकारहरू सचेत रहेका छन् । यस किसिमको व्यापकतालाई समेट्ने विभिन्न किसिमका कथाहरू प्रकाशित गरेर गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क पत्रिकाले नेपाली कथा विधाको विकासमा ठूलो योगदान दिएको छ ।

४.३ शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित कविताको सर्वेक्षणात्मक विश्लेषण

साहित्यमा प्रचलित साहित्यिक विधाहरूमध्ये कविता एक महत्त्वपूर्ण विधा हो । 'कवि' शब्दमा गुणवाचक 'ता' प्रत्यय जोडिँदा तदितान्त शब्दको रूपमा कविता बन्दछ (न्यौपाने, २०४९ : ६५) । भाषिक अभिव्यक्तिले कलात्मक बान्कीमा प्रवेश गर्ने पहिलो अवसर पद्यमा पाएको हुनाले कवितालाई नेपाली साहित्यको जेठो विधाका रूपमा स्वीकारिन्छ (श्रेष्ठ र शर्मा, २०४९ : २०) । भाषिक विकाससँगै लेख्य रूपमा विकसित भएपछि अनेक युगीन घुम्तीहरू पार गर्दै आफ्ना कतिपय आधारभूत तत्त्वहरूको निरन्तरताका साथ आजसम्म पनि कविता विधाले गतिशील यात्रा गरेको छ । कविताको प्रारम्भिक यात्रा पद्य कविताबाट थालनी भए पनि अहिले आएर कविताको गद्य रूपले व्यापकता पाइसकेको छ । पूर्वीय साहित्यशास्त्रलाई हेर्दा छन्दोबद्ध पद योजनालाई पद्य भनिएको पाइन्छ (त्रिपाठी र अन्य, २०६० : ५) । गद्य कविता मुक्त छन्दमा लेखिन्छ, तापनि गद्य कविताभित्र लयात्मकता, सांगीतिकता र श्रुतिमाधुर्य हुनु पर्दछ । यसरी गद्य र पद्य कविताका दुई रूप भए तापनि कतिपय साभ्ना गुणले यी दुबैले एउटै विधाका रूपमा स्थापित गरेका छन् । पद्य कवितामा जस्तो छन्दको निश्चित र नियमित घेरा गद्य कवितामा नभए पनि शब्द साधनाको माध्यमबाट एक किसिमको श्रुतिरम्यता अभिव्यक्त भएको हुन्छ ।

आयामका दृष्टिले कविताको लयात्मक आवृतिका लागि न्यूनतम दुई हरफको आवश्यकता पर्दछ । त्यसैले दुई, तीन वा चार हरफका लयात्मक आवृत्तिकै माध्यमबाट कविताको लघुतम रूप प्रकट हुन्छ (त्रिपाठी र अन्य, २०६० : ७) । यसका आधारमा अहिले देखा परेका हाइकू शैलीका कविता पनि यही लघुतम रूप अन्तर्गत पर्दछन् । लघुतम रूपदेखि लघु रूप, मध्यम रूप र बृहत् रूपसम्मका कविताका आयामहरू देखिन्छन् । कविताको लघु रूप अन्तर्गत फुटकर कविता मध्यम रूप अन्तर्गत खण्डकाव्य वा लामो कविता, बृहत् रूप अन्तर्गत महाकाव्यात्मक रचनाहरू पर्दछन् (त्रिपाठी र अन्य, २०६० : २८-६३) ।

नेपालीमा लेख्य कविताको मूल लोक कवितामा पाइन्छ भने यसका प्राथमिकताका विषय युद्ध र धर्म रहेका देखिन्छन् । विभिन्न खोज अनुसन्धान अनुसार सुवानन्दद्वारा रचित श्री ५ पृथ्वीनारायण शाह सम्बन्धी 'कवित्त' नेपालीको पहिलो कविता मानिएको छ । त्यसैले नेपाली कविताको आरम्भ वीरस्तुतिबाट भएको र समयक्रममा यो विभिन्न धारा र उपधारामा विभाजित भएर गएको देखिन्छ (उपाध्याय, २०५९ : १०९) ।

गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-०५०) मा प्रकाशित कविताहरू हेर्दा यसमा कविताका फुटकर रूपको प्रधानता पाइन्छ । यसका अतिरिक्त कविताको लघुतम रूप अन्तर्गत पर्ने तीन हरफे कविता, गीत, गजल र मुक्तकहरू समेत यस पत्रिकामा प्रकाशित भएका छन् । यहाँ यी सम्पूर्ण रूपहरूलाई कविता विधा अन्तर्गत नै समेटिएको छ ।

गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-०५०) पत्रिकाले प्रायः सबै साहित्यिक विधाको विकासमा योगदान पुऱ्याएको छ तापनि अन्य विधाहरूका तुलनामा कवितालाई बढी स्थान दिएर समसामयिक आधुनिक कविताको विकासमा महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ । गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-०५०) मा सम्पूर्ण अङ्कहरूमा कविताहरू प्रकाशित भएका छन् । यस अवधिमा जम्मा ११९५ कविताहरू प्रकाशित भएका छन् । यो सङ्ख्याभित्र गीत, गजल र मुक्तकहरू पनि समेटिएका छन् । यस पत्रिकामा नेपाली साहित्यका स्थापित कविहरूदेखि लिएर उदीयमान कविहरूका कविताहरूलाई पनि त्यत्तिकै महत्त्वकासाथ स्थान दिइएको छ । गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-०५०) मा एउटै कविका कविताहरू पटक पटक प्रकाशित भएका छन् भने एउटा मात्र कविता प्रकाशन गराएर पत्रिकामा प्रतिनिधित्व गर्ने कविहरू पनि पर्याप्त मात्रामा रहेका छन् ।

यस पत्रिकामा कविता प्रकाशित गर्ने केही स्थापित कविहरूमा मोहन कोइराला, ईश्वर बल्लभ, सिद्धिचरण श्रेष्ठ, क्षेत्रप्रताप अधिकारी, उपेन्द्र श्रेष्ठ, धर्मराज थापा, कृष्णप्रसाद पराजुली, वानिरा गिरी, भानुभक्त पोखरेल, रामबाबु सुवेदी, शैलेन्द्र साकार, गोपाल पराजुली, दैवज्ञराज न्यौपाने, भरतराज पन्त, विनोद अश्रुमाली, वियोगी बुढाथोकी, कणाद महर्षि, कालीप्रसाद रिजाल आदिको नाम लिन सकिन्छ । यसैगरी यस पत्रिकामा समय समयमा कविता प्रकाशित गर्ने उदीयमान कविहरूमा गगन विरही, दुबषु क्षेत्री, ध्रुव मधिकर्मी, बमबहादुर थापा जिताली, रमेश पौडेल, रमा पराजुली, लालगोपाल सुवेदी, चेतबहादुर कुँवर आदि रहेका छन् । गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-०५०)मा प्रकाशित कविताहरू हेर्दा समसामयिक कविता परम्परामा देखा परेका प्रायः सबै खाले प्रवृत्तिका कविताहरू प्रकाशित भएका छन् ।

गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-०५०) मा प्रकाशित कवितालाई हेर्दा यसमा मुक्त छन्दमा लेखिएका गद्य कविताको प्रधानता रहेको छ । कवितालाई गद्य ढाँचा प्रदान गर्ने कविहरूमा उपेन्द्र श्रेष्ठ, जीवनाथ धमला, दिनेश अधिकारी, प्रह्लाद पोखरेल, मोहन कोइराला, फणीन्द्र नेपाल, विधान आचार्य, ईश्वर बल्लभ, विनोद अश्रुमाली, वियोगी बुढाथोकी आदिलाई लिन सकिन्छ । सम्प्रेषणीयताका दृष्टिले पद्य कविताका तुलनामा गद्य कविताहरू केही जटिल रहेका देखिन्छन् । जटिल किसिमका विम्ब र प्रतीकहरूको प्रयोग

गरी कविहरूले कवितामा आफ्ना भावहरू अभिव्यञ्जित गरेका हुनाले गद्य कविताहरू बढी दूरुह बनेका छन् । यति हुँदाहुँदै पनि यी कवितामा शब्दसाधनाको कुशलताले माधुर्य छाएको छ ।

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-०५०) मा गद्य कविताका अलावा शास्त्रीय छन्दमा लेखिएका पद्य कविताहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । आफ्ना कवितालाई पद्यात्मक रूप दिने केही महत्त्वपूर्ण कविहरूमा क्षेत्रपताप अधिकारी, कृष्णप्रसाद भट्टराई, बमबहादुर थापा जिताली, भरतराज पन्त, रामबाबु सुवेदी, लालगोपाल सुवेदी, भानुभक्त पोखरेल आदि पर्दछन् । गद्य कविताका तुलनामा यी कविका कविताहरू सुबोध्य र सरल रहेका छन् ।

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-०५०) मा सुन्दर गीतिलयमा कविका अभिव्यक्तिहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । यस पत्रिकामा गीत प्रकाशित गर्ने केही उल्लेख्य गीतकारहरूमा दिनेश अधिकारी, धर्मराज थापा, मनु ब्राजाकी, गोविन्द गिरी प्रेरणा आदि रहेका छन् ।

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-०५०) मा सुन्दर भावनाले भरिएका गजल पनि प्रकाशित भएका छन् । यस पत्रिकामा गजल प्रकाशित गर्ने स्रष्टाहरूमा राजेन्द्र चोथाले, लव गाउँले, रत्नशमशेर थापा, ज्ञानुवाकर पौडेल, विजय वजिमय, मनु ब्राजाकी, ध्रुव मधिकर्मी, ललिजन रावल, बूँद राना, रवि प्राञ्जल, सानुराजा श्रेष्ठ आदि पर्दछन् । गजलहरूको प्रमुख विषयका रूपमा युवायुवतीका प्रेमिल प्रसङ्ग, मानव जीवनका पीडा, मानवीय स्वार्थ, समाजमा व्याप्त विकृति र विसङ्गति आदिलाई लिइएका छन् ।

कथ्य वा भावका दृष्टिले हेर्दा गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-०५०) मा प्रकाशित कविताहरूले जीवन र जगत्को विस्तृत फाँटलाई समेटेका छन् । कविका वैयक्तिक तथा निजी समस्यादेखि समाज, राष्ट्र र अन्तराष्ट्रिय जगत्का विकृति र विसङ्गतिलाई पहिल्याई तिनमा वाणी भर्ने काम कविहरूले गरेका छन् । समाजका पुराना मान्यताहरू र अधिकांश नेपालीहरूले भोग्नु परेका समस्यालाई प्रायः कविहरूले आफ्ना कविताको मूल विषय बनाएका छन् ।

अधिकांश नेपालीहरूले भोग्नु परेको सामाजिक पीडा, गरिबी र जीवनका निराशापूर्ण व्यथालाई कवितात्मक वाणी दिने कविहरू यस पत्रिकामा पर्याप्त छन् । उदाहरणका रूपमा दिनेश अधिकारीको 'पीडा' (वर्ष ९०, अङ्क १५०, २०५०, पृ. ख) मा प्रकाशित कवितामा आफन्तसँग आफूले भोगेका दुःख कष्ट लुकाएरै भए पनि हाँसेर बोल्न विवश भएको

पीडायुक्त भावना अभिव्यक्त भएको छ । जीवनलाल श्रेष्ठको 'माग्ने' (वर्ष ९२, अङ्क २१३, २०४९, पृ. ख) कवितामा गरिवीको कारणले मान्छेलाई आफ्नो भरपेट खान माग्नु पर्ने बाध्यता र समाजमा धनीमानी भनेर चिनिनेले उसप्रति गर्ने व्यवहारको मार्मिक अभिव्यक्ति यसरी गरिएको छ-

उसको अभिमत बुझ्ने कोही छैन यहाँ
 सिवाय घृणाका दृष्टिहरू
 फ्याँकिदिन्छन् दुई-चार पैसा उसका पोल्तामा
 हेलाका अनेक क्षुद्र वचनसँगै
 तै पनि ऊ
 अभिवादन गर्दछ घृणाका दृष्टिलाई
 आफ्नो भाग्यलाई धिक्काउँदै ,

रवीन खरेलको 'के हो यो प्रजातन्त्र' (वर्ष ९१, अङ्क ११०, २०४८, पृ. ख) कवितामा प्रजातन्त्रको आगमनपछि नेताहरू जनताका पक्षपाती नभई आफ्नै भुँडी भर्न तत्पर रहेको, कुर्सी मोहका कारण देशमा व्याप्त गरिवी र बेरोजगारीप्रति कुनै वास्ता नगरेको र मान्छेका अधिकारहरू गुम्दै गएको कुरालाई कवितात्मक वान्की प्रदान गरेका छन् । यस्तै मोहन कोइरालाको 'ठम्माउन सकेको छैन' (वर्ष ८९, अङ्क ८, २०४६, पृ. ख) मा प्रकाशित कवितामा भुप्रादेखि महलसम्म बस्ने सम्पूर्ण नेपालीको घरमा चैनले बास नगरी आपसी कलह भएको कुराको मार्मिक प्रस्तुति गरिएको छ ।

यसरी अधिकांश नेपालीहरूले भोग्नु परेका सामाजिक समस्या र जीवनका विवशताहरूलाई विषयवस्तु बनाएर लेखिएका कविताहरू गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा पर्याप्त मात्रामा प्रकाशित भएका छन् । कतिपय कवितामा सामाजिक समस्याको विरुद्ध आवाज उठाएर परिवर्तनको चाहना व्यक्त गरिएको छ भने कतिपय कवितामा यथास्थितिको मात्र चित्रण गरिएको छ ।

सामाजिक समस्यादेखि माथि उठेर सिङ्गो मानव जीवनका सङ्कटहरू, सहरिया जीवनका विकृतिहरू र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा बढ्दै गएको शस्त्रास्त्रको होडबाजीले सन्त्रस्त भएको वर्तमान मानवजीवनलाई विषयवस्तु बनाएर लेखिएका कविताहरू गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रशस्त प्रकाशित भएका छन् । उदाहरणका रूपमा कालीप्रसाद रिजालको 'मान्छे विक्रिमा' (वर्ष ९१, अङ्क ३०७, २०४८, पृ. ख) कवितामा वर्तमान विश्वमा बढ्दै गएको मानवीय सङ्कट, गुम्दै गएको मानवता र मान्छेको

अस्तित्व पसलमा बेचन राखेको सामानभन्दा पनि तल्लो स्तरको भएको कुरालाई कविले यसरी व्यक्त गरेका छन् -

वर्ष अठ्ठाइसको बेरोजगार जवान

.....

सिङ्गै लिन नचाहेमा

मृगौला, कलेजो, मुटु आँखा आदि अङ्ग प्रत्यङ्ग

टुक्रा टुक्रा गरेर पनि बेचिने छ ।

यसैगरी बमबहादुर थापा जितालीको 'काठमाडौँको गति' (वर्ष ९१, अङ्क ३१३, २०४८, पृ.ख) मा प्रकाशित कवितामा काठमाडौँको सहरीया वातावरणलाई विषयवस्तु बनाएर मान्छेको सभ्यतामाथि नै प्रश्न चिन्ह खडा गरिएको छ । यस्तै बविता वस्नेतको 'यो शहर हो काठमाडौँ' (वर्ष ९२, अङ्क २२३, २०५०, पृ. ख) मा प्रकाशित कवितामा सहरमा विकृति र विसङ्गतिले पूरै ढाकेको चित्र यसरी उतारिएको छ -

एउटा इतिहासको पीडा

जीवनभरको आत्मीयता

शहर पसेर एक्कासी कसरी टुक्रियो

.....

मैले आँखा स्थिर गर्न सकिन

त्यहाँ मैले मेरी छोरी नाङ्गिएको देखें ।

यसरी सहरीया जीवनमा विकृति बढेको र यान्त्रिक सभ्यताको विकास भएको मार्मिक अभिव्यक्ति यस कवितामा भएको छ ।

यसैगरी गोपाल पराजुलीको 'युद्धको बटम थिच्यै' (वर्ष ९०, अङ्क २६५, २०४७, पृ. ख)मा प्रकाशित कवितामा विश्वमा बढ्दै गएको शस्त्रास्त्रको होडबाजी र शान्तिका पक्षपातीहरू पनि युद्ध गर्न विवश बनेको अवस्थाको चित्रण यसरी गरिएको छ -

तिमीले युद्धसञ्चालनको कमान

आफ्नो हातमा लिएपछि

म शान्तिप्रयास विफल भएको

घोषणा गरिरहेछु .....

म युद्धको बटम थिचिरहेछु ।

यसरी विश्व मानव समुदायमा बढ्दै गएका समस्याहरू र दिन प्रतिदिन यान्त्रिक बन्दै गएको आधुनिक सभ्यताप्रति लक्षित कविताहरू गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित भएका छन् ।

गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा स्वच्छन्द रूपमा राष्ट्रवादी भाव अभिव्यञ्जित भएका कविताहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । उदाहरणका रूपमा धर्मराज थापाको 'म र मेरो देश', (वर्ष ८४, अङ्क ९८, २०४१, पृ.ख) कवितामा नेपालको गुणगान गाइएको छ । प्रह्लाद पोखरेलको 'शहीद' (वर्ष ८६, अङ्क २६७, २०४३, पृ.ख) कवितामा सहिदहरूले जस्तै आफ्नो ज्यानको बाजी लगाउन पछि नपरी देशको रक्षा गर्नु पर्ने राष्ट्रवादी चिन्तन अभिव्यक्त भएको छ । अङ्गुरबाबा जोशीको 'नेपाली युवा' (वर्ष ८५, अङ्क ५५, २०४२, पृ. ख) शीर्षकको कवितामा वीरता र साहसको पर्याय रूप नेपाली युवा भएकाले युवाहरू सबै मिलेर नेपालको उन्नति र प्रगति गर्न आग्रह गरिएको छ । यस्तै उपेन्द्र श्रेष्ठको 'साथी ! विरोध छ मेरो तिम्रो उपनिवेशवादी नीतिसित' (वर्ष ८८, अङ्क ३५३, २०४६, पृ. ख) शीर्षकको कवितामा हाम्रो देश नेपाल सानो र हामी नेपाली थोरै भए पनि कसैको अगाडि शीर नभुकाई राष्ट्रप्रति वफादार रहने कुरालाई यसरी व्यक्त गरिएको छ -

साथी
म सानु छु
तापनि
खेलवाड नगर मेरो बुद्धिसित
कुटिल चाल नचल मसित
भुक्ने छैनौं
हामी
तिम्रा
यी दुष्ट्याइंसित
तिम्रा
पशु प्रवृत्तिसित

गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित कतिपय कविताहरूमा राष्ट्रप्रेमको भावना अभिव्यक्त भएको छ ।

यी विभिन्न विषयवस्तुका अतिरिक्त युवासुलभ प्रेम राजनीतिक क्षेत्रका विकृतिहरू, विश्व इतिहासका विभिन्न पक्षहरू र राष्ट्रिय प्रतिभाहरूका विषयमा पनि कविताहरू रचिई प्रकाशित भएका छन् । समग्रमा भन्नु पर्दा यस परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित कविताहरूले जीवन

र जगत्का विस्तृत फाँटलाई विषयवस्तुका रूपमा ग्रहण गरेका छन् । धेरै जसो कविताहरू मानव जीवनका समस्यामा रहेका छन् भने कविका निजी समस्याका माध्यमबाट पनि समग्र मानव जीवनका सङ्कटहरू अभिव्यक्त भएका छन् ।

शिल्पतत्त्वका दृष्टिले हेर्दा प्रायः सबैजसो कविहरूले आफ्ना रचनामा बिम्ब र प्रतीकको प्रयोगमा जोड दिएका छन् । पद्यमा लेखिएका कवितामा भन्दा गद्यमा लेखिएका कवितामा बिम्ब र प्रतीकको प्रयोग बढी देखिन्छ । केही प्रयोगवादी मान्यताअनुरूपका कविता बिम्ब र प्रतीकको प्रयोगले क्लिष्ट बनेका छन् ।

निष्कर्षमा भन्नु पर्दा गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित कविताहरू मानव जीवनका सेरोफेरोमा बढी केन्द्रित भएका छन् । धेरै कविहरू गद्य कविता रचनातर्फ आकर्षित छन् तापनि पद्यमा कविता लेख्ने कविहरू पनि रहेका छन् । भावको व्यापकताका दृष्टिले गद्य कविता बढी सशक्त भए तापनि सम्प्रेषणीयताका दृष्टिले पद्यमा संरचित कविताहरू उत्कृष्ट रहेका छन् । कतिपय कवितामा कविका निजी अनुभूतिको स्वच्छन्द अभिव्यक्ति पाइन्छ भने कतिपय कवितामा परिष्कृत कवित्व कलाको पनि प्रदर्शन भएको छ । यसका अतिरिक्त प्रयोगवादी प्रवृत्तिको अवशेष पनि कतिपय कवितामा रहेको छ । गीत, गजल र मुक्तकतर्फ बढी युवा प्रतिभाहरूको रुचि रहेको पाइन्छ । अन्तमा भन्नु पर्दा गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कले कविता साहित्यमा देखा परेका आधुनिक समसामयिक प्रवृत्तिको आत्मसात् गर्दै कविताको विधागत विस्तारमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याएको कुरा सर्वस्वीकृत रहेको छ ।

४.४ शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित निबन्धको सर्वेक्षणात्मक विश्लेषण

निबन्ध गद्यमा लेखिएको लघु आकारको साहित्यिक विधा हो । निबन्ध संस्कृत व्याकरणको शब्द निर्माण प्रक्रियामा 'नि' उपसर्ग लागेर 'बन्ध' धातुमा 'घञ्' प्रत्यय लागेर बनेको व्युत्पन्न शब्द हो । यसको अर्थ हुन्छ निः शेष हिसाबले बाँध्ने काम गर्नु अर्थात् भाव वा विचारका विकीर्ण कणहरूलाई अभिव्यक्तिका आयतनमा सङ्गृहीत गर्नु र निजात्मक अभिव्यक्ति दिनु (सुवेदी, २०६३ : १) । निबन्धमा निबन्धकारले आफ्ना अनुभूति वा विचारहरू स्वतन्त्र रूपमा अभिव्यक्त गर्ने अवसर पाउँछ । मानव मस्तिष्कका ज्ञानराशीको सानो बिन्दुमा लेखकीय अनुभूति भाङ्गिएर निबन्धको निर्माण हुन्छ । निबन्धमा लेखक सीमित घेराभित्र आबद्ध रही आफ्ना असीमित विचारहरू व्यक्त गर्न सक्छ । त्यसैले निबन्धमा विषयवस्तुप्रति लेखकको चिन्तनधारा समावेश भएको हुन्छ । यसरी सीमित घेराभित्र रही

असीमित विचार चियाउने र लगभग आधा घण्टाको एक बसाइमा पढी सकिने गद्यमय अभिव्यक्तिका रूपमा निबन्ध देखा पर्दछ (शर्मा, २०६३ : ३) ।

प्रस्तुति शैलीको विविधताले निबन्धको स्वरूपमा पनि विविधता आउँछ । निबन्धले लेखकको भाव संवेदनामूलक काल्पनिक अभिव्यक्तिदेखि लिएर बौद्धिक र तर्कपूर्ण अभिव्यक्तिसम्मको क्षेत्रलाई ओगटेको हुन्छ । यसमा लेखकले कि त अन्तरमनको सत्यलाई उद्घाटन गरेको हुन्छ कि त अध्ययन अनुभवबाट प्राप्त ज्ञानलाई प्रस्तुत गर्दछ । अन्तरआत्माको सत्यलाई उद्घाटित भएको निबन्धमा निजात्मकता वा भावनात्मकता बढी हुन्छ भने अध्ययन र अनुभवबाट प्राप्त ज्ञानलाई प्रस्तुत गर्दा निबन्ध परात्मक वा बौद्धिक बन्दछ । निजात्मक निबन्धभन्दा परात्मक निबन्ध सार्वभौम र वास्तविक सत्यमा आधारित हुन्छ । यस्ता निबन्धले पाठकलाई विश्वासमा पार्ने गर्दछन् ।

नेपाली साहित्यका क्षेत्रमा निबन्धले व्यापकता ओगट्दै आएको छ । यो लचिलो र स्वतन्त्र विधा भएकाले पनि यस्तो हुन पुगेको हो । निबन्धको विषय, शैली, प्रस्तुति तथा उद्देश्यको विविधताले गर्दा निबन्धका नियान्त्रा, निवार्ता संस्मरण, यात्रानुभव, लेख आदि विविध रूप देखा परेका छन् । वर्णनात्मक वा विवरणात्मक निबन्ध, निजात्मक निबन्ध विश्लेषणात्मक वा विचारात्मक निबन्ध, यात्रा निबन्ध, हास्यव्यङ्ग्य निबन्ध, निवार्तात्मक निबन्ध जस्ता विविधता नेपाली निबन्धको पछिल्लो चरणमा देखा परेका छन् । पत्रपत्रिकाको प्रकाशनले यी सबै खालका निबन्धहरूको विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान गरेका छन् ।

निबन्धको विकासमा शनिवासीय परिशिष्टाङ्कले पनि निरन्तर रूपमा योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ । गोरखापत्रको २०४१-२०५० को परिशिष्टाङ्कमा कविता, कथा र समालोचनात्मक सामग्रीपछिको चौथो स्थान निबन्धले ग्रहण गरेको छ । यस परिशिष्टाङ्कका साहित्यिक विधागत स्तम्भलाई हेर्ने हो भने नैबन्धिक रचनाको स्तम्भ बढी विभाजित देखिन्छ । सैद्धान्तिक रूपमा हास्यव्यङ्ग्य संस्मरण नियान्त्रा सबै निबन्धभित्र पर्दछन् । तर शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा यी भेदहरूलाई अलग अलग राखिएको छ । यहाँ शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित सबै निबन्धहरूको विस्तृत अध्ययन गर्न सम्भव नभएकाले यस पत्रिकामा केकस्ता प्रवृत्तिका निबन्धहरू प्रकाशित भएका छन् भन्ने कुराको सामान्य अध्ययन गरिएको छ ।

गोरखापत्रका शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित निबन्धहरूमा विषय र शैलीगत विविधता पाइन्छ । त्यसैले यसमा प्रकाशित निबन्धहरूलाई विभिन्न वर्गमा विभाजन गर्न सकिन्छ । यस परिशिष्टाङ्कमा स्थापित लेखकहरूका निबन्धहरू प्रकाशित हुनुका साथै नवोदित लेखकहरूका निबन्धहरूले पनि स्थान पाएका छन् । यसले गर्दा यसमा

प्रकाशित लेख तथा निबन्धहरूमा एकरूपता पाइँदैन । यस समयावधिमा आत्मपरक र वस्तुपरक दुबै खालका निबन्धहरू प्रकाशित भएका छन् । यात्रा निबन्ध तथा हास्यव्यङ्ग्य निबन्धहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । फलस्वरूप यस पत्रिकामा प्रकाशित समग्र निबन्धलाई वर्णनात्मक तथा विवरणात्मक, निजात्मक, हास्यव्यङ्ग्य र यात्रा निबन्ध गरी विभिन्न श्रेणीमा राखेर हेर्न सकिन्छ ।

कुनै विषयवस्तुमा आवद्ध भएर वर्णनात्मक तथा विवरणात्मक ढाँचामा लेखिएका निबन्धहरू शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित भएका छन् । यस कोटिमा पर्ने केही निबन्ध र निबन्धकारहरूमा अच्युतरमण अधिकारीको 'धुलावारी फूलवारी' श्याम गोतामेको 'पोखराको भूतपूर्व पुस्तकालय र तनहुँको बहालवाला डिस्टिलर्स' र 'पोखराबाट प्रथम प्राज्ञिक पत्र' पूर्णप्रकाश नेपाल यात्रीको 'रारा ! रारा', नृपेन्द्रपुरुष 'यादी'को 'आमाको हिल्ला लागेको म', रत्नध्वज जोशीको 'लेखकको दायित्व' आदि रहेका छन् । यी निबन्धहरूमा विषयको वस्तुगत तथा तथ्यगत वर्णनमा जोड दिइएको छ ।

शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा लेखकको निजी विचार र अनुभवहरूको भावनात्मक प्रस्तुति भएका निबन्धहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । यस किसिमका निबन्धहरूलाई आत्मपरक निबन्धको कोटिमा राख्न सकिन्छ । यस्ता प्रवृत्तिका निबन्ध र निबन्धकारहरूमा विनोदप्रसाद अर्यालको 'पहिरो', तेजेश्वरबाबु ग्वंगको 'नेपाली मस्तिष्कको चकलामा टोपीको घेरा', शरदप्रकाश रिजालको 'सोमरसको आत्मकथा', हरिगोविन्द लुइँटेलको 'मौसम', धुस्वाँ सायमीको 'जीवन : कथा हो या व्यथा' आदिको नाम लिन सकिन्छ । यस प्रकारका निबन्धहरूको शैलीमा कोमलता रहेको छ । विविध भाव, अनुभूति, विचार, भोगाइ आदि विषयवस्तुको आत्माभिव्यक्तिका साथै वैयक्तिक आत्मप्रकटीकरण भएको पाइन्छ ।

यात्रा निबन्धको क्षेत्रमा पनि शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) ले प्रशस्त योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ । यात्राका क्रममा लेखकले भोगेका विभिन्न अनुभवहरूको कलात्मक अभिव्यक्ति यात्रा निबन्धमा भएको छ । शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित यस प्रकारका निबन्ध तथा निबन्धकारहरूमा कृष्ण प्रसाईँको 'खप्तड तिमीलाई सन्चै छ', रमेश भट्टराईको 'चार आलिदेखि ताप्लेजुडसम्म', पूर्णप्रकाश नेपाल 'यात्री'को 'चिलखायादेखि गोलासम्म' र 'पलाँतादराको सार्थक भ्रमण', वसन्तप्रकाश रिजालको 'फेरि डुबुल्किन मन छ : मानसरोवरमा', तेजप्रकाश श्रेष्ठको 'बराह क्षेत्र सोमदत्त र बूढो सन्यासी' आदिलाई लिन सकिन्छ । यी यात्रा निबन्धहरूमा यात्रानुभूति र वैयक्तिक भोगाइ तथा अनुभूतिको अभिव्यक्तिका साथै प्राकृतिक एवं सांस्कृतिक दृश्य र विभिन्न रमणीय तथा

स्मरणीय घटनाहरूको वर्णन सरल तथा रोचक शैलीमा गरिएको छ । केही यात्रा निबन्धहरूमा कलात्मक प्रस्तुति नगरी सोभो यात्रा वर्णन मात्र गरिएको छ ।

हास्य तथा व्यङ्ग्यात्मक निबन्धका क्षेत्रमा पनि शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) पत्रिकाले ठुलो योगदान गरेको छ । यस पत्रिकामा हास्य व्यङ्ग्य निबन्ध प्रकाशित गर्ने केही निबन्धकार र निबन्धहरूको नाम लिनु पर्दा केशवराज पिँडालीका 'इदम् नास्ति उदम् नास्ति', 'नेपालका खस बाहुन', र 'बेदको हरफमा हरिताल', रामकुमार पाँडेका 'नाच भालु नाच', 'नकटो सांसद', 'खेल खेलैखेल' र 'ठूलाको संगत', श्याम गोतामेका 'छोले भटुरेको विमोचन', 'सुत्केरी विदा' र 'माड्साप', मुन पौडेलका 'दाँतको महिमा' र 'कपालको चक्कर' विनोद अश्रुमालीको 'फुनको धुन' आदिलाई लिन सकिन्छ । यी निबन्धहरूमा सामाजिक राजनैतिक आर्थिक, प्रशासनिक आदि विविध क्षेत्रमा देखिएका विकृति तथा विसङ्गति व्यङ्ग्य र केही निबन्धहरूमा विनोदपूर्ण शैलीका माध्यमबाट पाठकमा हाँसो लगाई तीखो व्यङ्ग्य प्रस्तुत गरिएको छ । यी निबन्धहरूमा कतिपय हास्य गौण र व्यङ्ग्य प्रबल रहेका छन् भने कतिपय निबन्धमा दुबै प्रबल रूपमा रहेका छन् ।

यसरी हेर्दा शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) पत्रिकाले समामायिक क्षेत्रमा देखा परेका निबन्धहरूको विकासमा निरन्तर रूपमा योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ । विषयगत व्यापकता निबन्धको विशेषता भएकाले यस पत्रिकामा प्रकाशित निबन्धहरूले व्यापक क्षेत्रलाई समेटेका छन् । त्यसैले शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) ले नेपाली निबन्धको विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान दिएको छ ।

४.५ शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित समालोचनात्मक सामग्रीको सर्वेक्षणात्मक विश्लेषण

समालोचना भनेको कुनै पनि सिर्जनाका बारेमा विभिन्न कोणबाट तर्कपूर्ण रूपमा गरिएको व्याख्या, विश्लेषण र मूल्याङ्कन हो । समालोचनाले व्यक्तिको भाव र विचार, अनुभूतिगत यथार्थ र कल्पनागत सौन्दर्य तथा कृतिगत हार्दिकता र विषयगत बौद्धिकता आदि पक्षहरूसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्छ । समालोचनाले कृतिको बाह्य स्वरूपको मात्र अध्ययन नगरी कृतिलाई विविध कोणहरूबाट व्याख्या, विश्लेषण र मूल्याङ्कन पनि गर्छ । समालोचनाको सबै भन्दा निकटको सम्बन्ध कृति र कृतिकारसँग हुन्छ । साहित्यिक कृति जीवनको आलोचना हो भने समालोचना कृतिको आलोचना हो । त्यसैले समालोचना कृति र जीवन दुबैको आलोचना हो । जीवन, जगत् र सिर्जनाको आलोचनाका रूपमा रहेको समालोचनको लेखन ज्यादै गम्भीर र उत्तरदायित्वपूर्ण कार्य हो । जसलाई समालोचकले निर्वाह गर्न ज्यादै मिहिनेत र लगनशीलतालाई कायम राख्नु पर्छ । स्रष्टाले कृतिको सिर्जना

गर्दा जीवन र जगत्का सार्थक र निरर्थक मूल्यहरूलाई सुरक्षित राख्ने प्रयास गरिरहेको हुन्छ । यसले समालोचनाको मूल्यलाई बढी महत्त्व दिएको हुन्छ । सिर्जनामा निहीत आस्वादित प्रभावलाई इमान्दार भएर तर्कपूर्ण तरिकाले प्रस्तुत गर्ने सिर्जना नै समालोचना हो ।

समालोचना, समीक्षा, आलोचना आदि शब्दलाई एउटै अर्थमा प्रयोग गरिएको पाइन्छ । 'समालोचना' शब्दको व्युत्पत्ति संस्कृत व्याकरण अनुसार 'लोच्' दर्शने धातुमा 'आ' उपसर्ग र ल्युट् (अन्) प्रत्यय लागेपछि स्त्रीलिङ्गी रूपमा 'टाप्' (आ) प्रत्यय जोडेर आलोचना शब्दको निर्माण हुन पुग्दछ (कँडेल, २०५५ : क) । यसरी निर्माण भएको आलोचना शब्दमा 'सम्' उपसर्ग पुनः थप गर्दा समालोचना शब्दको निर्माण हुन्छ । संस्कृतमा आलोचना शब्दलाई 'आ समान्तात् लोचनम् (अवलोकनम्) आलोचना' भनेर व्याख्या गरिएको पाइन्छ । यसमा कुनै पनि कृतिलाई सन्तुलित रूपमा व्याख्या गर्नु भन्ने अर्थ निहीत रहेको छ । आलोचना शब्दलाई यसरी व्याख्या गरिएको भए तापनि यसको अर्थ दोष दर्शनमा सीमित हुन पुगेकाले समालोचना शब्द नै यसका लागि बढी उपयोगी सिद्ध हुन्छ । समालोचनालाई सम्यक् आलोचना अर्थात् कुशलतापूर्ण तरिकाले गरिएको आलोचना भनेर पनि व्याख्या गरिएको पाइन्छ । जे भए पनि समालोचना र आलोचना यी दुवै शब्दमा अर्थतात्विक भिन्नता भने रहेको छैन ।

नेपाली समालोचनाका क्षेत्रमा पर्याप्त समालोचनात्मक लेख तथा ग्रन्थहरू समेत प्रकाशित भइसकेका छन् तापनि नेपालीमा समालोचना गर्ने आफ्नै सैद्धान्तिक परम्पराको निर्माण भएको छैन । पूर्वीय तथा पाश्चात्य समालोचनाका सैद्धान्तिक पक्षहरूलाई ग्रहण गरेर नेपालीमा समालोचनाको परम्परा गतिशील भएको छ । नेपालीमा प्रभाववादी समालोचना गर्ने परम्पराको बाहुल्य रहेको छ । कृति वा रचनाले समालोचकलाई के कस्तो प्रभाव पार्‍यो भन्ने कुरालाई आधार मानेर नै कृतिको गुण दोष केलाउनु प्रभाववादी समालोचनाको विशेषता हो । नेपालीमा प्रचलित भएका ऐतिहासिक तुलनात्मक, व्याख्यात्मक, सैद्धान्तिक, मनोवैज्ञानिक, प्रगतिवादी जस्ता सबै खाले समालोचनामा प्रभाववादको रङ देखिन्छ (श्रेष्ठ र शर्मा, २०४९ : १६७) । यसरी नेपाली समालोचना प्रभाववादको सहारामा लहरिएको देखिन्छ ।

लामो समयदेखि नेपाली समालोचनाको विकासमा पत्रपत्रिकाको योगदान महत्त्वपूर्ण रहँदै आएको छ । गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) पत्रिकाले पनि विभिन्न किसिमका समालोचनात्मक सामग्रीहरू प्रकाशित गरेको छ । यस पत्रिकामा कथा, कवितापछिको तेस्रो स्थान समालोचनात्मक सामग्रीले लिएका छन् । शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा २०६ वटा समालोचनात्मक लेख प्रकाशित भएका छन् ।

नेपाली समालोचनाको क्षेत्रमा ख्यातिप्राप्त समालोचकका समालोचनादेखि नव उदीयमान प्रतिभाहरूका समालोचनात्मक सामग्रीलाई यस पत्रिकाले स्थान दिएको छ । यसले एकातिर कृतिका बारेमा बुझ्न खोज्ने पाठकहरूलाई समालोचनाको माध्यमबाट खुराक प्रदान गरेको छ भने अर्कातिर उदीयमान समालोचकहरूलाई प्रेरणा प्रदान गरी समालोचनाको फाँटमा क्रियाशील बनाउनेतर्फ पनि त्यत्तिकै महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको छ ।

यस पत्रिकामा समालोचनात्मक सामग्री प्रकाशित गर्ने केही महत्त्वपूर्ण स्थापित समालोचकहरूमा वासुदेव त्रिपाठी, रत्नध्वज जोशी, महादेव अवस्थी, भीक्टर प्रधान, घटराज भट्टराई, चूडानाथ भट्टराय, सूर्यविक्रम ज्ञवाली, रामदयाल राकेश, टीकाराम शर्मा, गोपीकृष्ण शर्मा, शरदचन्द्र शर्मा, तारानाथ शर्मा, कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, दयाराम श्रेष्ठ, मोहनराज शर्मा, अभि सुवेदी आदि रहेका छन् । यी ख्यातिप्राप्त समालोचकहरूका ओजपूर्ण सामग्रीहरूले शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कको समालोचनात्मक मूल्यलाई निकै माथि उठाएका छन् । शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) ले उदीयमान समालोचकहरूका समालोचनात्मक सामग्रीलाई पनि स्थान दिएको छ । समालोचनात्मक सामग्री प्रकाशन गर्ने उदीयमान प्रतिभाहरूमा रविलाल अधिकारी, भीम खरेल, मधुसुदन गिरी, दुर्गाप्रसाद दवाडी, गोपाल पराजुली, शिव रेग्मी, श्रीओम श्रेष्ठ, केदार न्यौपाने आदि रहेका छन् ।

शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित समालोचनात्मक सामग्रीहरूमा विषयवस्तुगत व्यापकता र शैलीगत नवीनता पाइन्छ । नेपाली साहित्यका हरेक विधासँग सम्बन्धित समालोचनात्मक सामग्रीहरू यस पत्रिकामा प्रकाशित भएका छन् काव्य वा कविता विषयक समालोचना, कथा विषयक समालोचना, नाटक विषयक समालोचना आदिले गर्दा समालोचनाको विषय क्षेत्र व्यापक बनेको छ । यसका साथै साहित्यकारका जीवनीसँग सम्बन्धित खोजमूलक सामग्री पनि यस पत्रिकामा प्रकाशित भएका छन् । सैद्धान्तिक चिन्तन र सिद्धान्तको सापेक्षतामा कृतिको अध्ययन गरिएका सामग्रीहरूले समालोचनाको फाँट विस्तारित भएको छ ।

सामालोचनाहरू मूलतः कृतिपरक अध्ययनमा नै केन्द्रित रहेका छन् कृतिपरक अध्ययन गर्ने क्रममा प्रभावपरक समालोचनाको आधिक्य पाइन्छ । कृतिको अध्ययन गर्दा सबल र दुर्बल दुवै पक्षमा समान दृष्टिकोण राखी तर्कसम्मत प्रमाणका आधारमा कृतिको विश्लेषण गर्नु समालोचनाको धर्म हो । तर पनि यस पत्रिकामा प्रकाशित अधिकांश समालोचनामा कृतिको गुण पक्षमा जोड दिइएको छ । समग्रमा हेर्दा शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) पत्रिकामा जे जति समालोचनात्मक सामग्रीहरू प्रकाशित भएका छन् ती सामग्रीहरूले एकातिर कृतिको मर्म बुझ्न खोज्ने पाठकहरूलाई र नेपाली साहित्यका बारेका जान्न चाहने जिज्ञासुहरूलाई पाठ्य सामग्रीको काम गरेका छन् भने

अर्कोतिर नव उदीयमान प्रतिभाहरूलाई स्थापित समालोचक बन्नमा आधार खडा गरेको छ । यस किसिमबाट स्थापित र नवीन दुवै किसिमका समालोचकका समालोचनात्मक सामग्री प्रकाशित गरेर शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) ले समालोचनाका क्षेत्रमा पर्याप्त योगदान पुऱ्याएको छ ।

४.६ शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित बाल रचनाहरूको सर्वेक्षणात्मक विश्लेषण

बाल साहित्य बालबालिकाको बौद्धिक विकासको निम्ति महत्त्वपूर्ण रुचिकर सहायक सामग्री हो । बालबालिकालाई लक्ष्य गरी उनीहरूको व्यक्तित्व विकास गर्ने, मनोरञ्जन प्रदान गर्ने, नैतिक आदर्शको पाठ सिकाउने प्रमुख अभीष्ट राखी सिर्जना गरिएका रचनालाई बाल साहित्य भनिन्छ । यस्ता रचनाहरूले समाजमा रहेका कुरीति, कुसंस्कार र आफूमा रहेको अलक्ष्मीपना, मुख्याइँ आदि जस्ता खराब विचारबाट बालबालिकाको मनलाई विकेन्द्रित गरी सभ्य, अनुशासित, लगनशील, बन्नमा प्रेरित गर्दछन् । बाल रचनाहरू आलङ्कारिकताका अतिरिक्त सहज, दूर्बोध्यका अतिरिक्त सुबोध्य र जटिलका अतिरिक्त सरल किसिमका हुन्छन् ।

बालबालिकाहरूलाई भविष्यका कर्णधार मानिन्छ । उनीहरूलाई राम्रो संस्कार दिन तथा उनीहरूको शारीरिक मानसिक, बौद्धिक, सिर्जनात्मक, सामाजिक एवं भाषिक पक्षहरूको सन्तुलित विकासका लागि विशेष ध्यान दिनु पर्दछ । आजको जटिल युगमा व्याप्त मानिस प्राचीन र मध्यकालका मानिसहरूले जस्तै आफ्ना बालबालिकाहरूलाई फुर्सदका साथ रमाइला कथा कहानीहरू सुनाइ रहन सक्तैनन् । त्यसैले आजको विकासशील विश्वमा लिखित बाल साहित्यका माध्यमबाट बालबालिकालाई नैतिक उपदेशमा मात्र सीमित नराखी धेरै कुराको अवगत गराउनु पर्दछ । यस्तो कार्यमा पत्रपत्रिकाहरूको प्रमुख भूमिका रहेको हुन्छ ।

गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०)मा नेपाली साहित्यका विविध विधामा स्थापित साहित्यकारहरूदेखि लिएर साना साना नानीहरूका रचनाहरू प्रकाशित गरी नेपाली बाल साहित्यलाई यस पत्रिकाले अझ विस्तृत र व्यापक बनाएको छ । यस शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित बाल रचनाहरूमा बाल कविता र बाल कथाहरू रहेका छन् ।

शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा चाञ्चल्यपूर्ण, मनोरञ्जनात्मक र सरल किसिमका बाल कविताहरू प्रकाशित भएका छन् । यस पत्रिकामा बाल कविताहरू प्रकाशित गर्ने स्थापित कविहरूमा दैवज्ञराज न्यौपाने, कृष्णप्रसाद पराजुली, रमेश विकल, रामबाबु

सुवेदी, लालगोपाल सुवेदी, बूंद राना, कृष्णप्रसाद दुवाल, ध्रुवकृष्णदीप आदिलाई लिन सकिन्छ । यी कविहरूका बाल कविताहरूलाई हेर्दा बालबालिकाहरूलाई अनुशासित, मिहिनेती, लगनशील, परिश्रमी बन्न प्रेरित गर्नुका साथै मनोरञ्जन समेत प्रदान गरिएको छ । यसैगरी यस पत्रिकामा साना साना नानीहरूले कोमल र सुरम्य कविताहरू प्रकाशित गरेका छन् । साना साना नानीहरूका केही कविताहरूमा प्रतिभाको प्रस्फुटन हुने विजाङ्कुर भएको पाइन्छ । बालबालिकाका कविताहरूमा विद्यालय, आफ्नो देश, पारिवारिक सम्बन्ध, अनुशासन, पशुपंक्षी, हिमाल, पहाड, तराई आदि विषयवस्तुले स्थान लिएका छन् र यी कविताहरू सरल र सुरम्य प्रकारका रहेका छन् ।

शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क(२०४१-२०५०) मा समय समयमा बाल कथा पनि प्रकाशित भएका छन् । सङ्ख्यात्मक दृष्टिले नेपाली बाल साहित्यमा आफ्नो स्थान सुरक्षित गरिसकेका साहित्यकारका कथाहरू बढी छन् भने केही बालबालिकाहरूले पनि कथाहरू प्रकाशित गरेका छन् । यी कथाहरूमा खराब काम गर्दा नराम्रो फल प्राप्त हुने र असल काम गर्दा समाजमा राम्रो हुने र आफ्ना साथीभाइ बीच लोकप्रिय बनिने जस्ता सन्देशहरू प्रदान गरी बालबालिकाहरूलाई सुमार्गतर्फ लागी देशको असल नागरिक बन्नमा प्रेरणा प्रदान गरिएको छ ।

निष्कर्षमा भन्नु पर्दा शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित बाल रचनाहरू बालबालिकाहरूको शारीरिक, मानसिक, बौद्धिक, सिर्जनात्मक, नैतिक विकासमा केन्द्रित हुनुका साथै मनोरञ्जन प्रदान गर्न सक्षम रहेका छन् । यस शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित साना साना नानीहरूका बालसुलभ कोमलताले भरिएका सुललित रचनाहरूदेखि स्थापित साहित्यकारहरूका बाल रचनाहरूले नेपाली बालसाहित्यका क्षेत्रमा अमूल्य योगदान पुऱ्याएका छन् ।

यसरी गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित साहित्यिक सामग्रीहरूले नेपाली साहित्यका क्षेत्रमा अमूल्य योगदान पुऱ्याएका छन् । साहित्यका विभिन्न विधाहरूको विकासमा क्रियाशील हुँदै आएको गोरखापत्र र यसको परिशिष्टाङ्कले समसामयिक युग जीवनका प्रतिबिम्बहरूलाई साहित्यिक सिर्जनाका माध्यमबाट पाठकसम्म पुऱ्याउने काम गरेको छ । त्यसैगरी समय समयमा ज्ञानबद्धक साहित्येतर सामग्रीहरू समेत प्रकाशित गरेर आफ्नो क्षेत्रलाई विस्तृत र व्यापक बनाएको छ । यसले गर्दा पत्रपत्रिकाको इतिहासमा यसको स्थान र यसले नेपाली साहित्यमा गरेको योगदान अत्यन्त महत्त्वपूर्ण रहेको छ ।

पाँचौँ परिच्छेद उपसंहार

५.१ शोध निष्कर्ष

साहित्यका विभिन्न विधाहरूको विकासका लागि साहित्यिक पत्रपत्रिकाहरूको प्रकाशन निकै महत्त्वपूर्ण हुन्छ । नेपाली साहित्यको बहुआयामिक विकासका सन्दर्भमा पत्रिकाहरूले पुऱ्याउँदै आएको ऐतिहासिक महत्त्वको योगदानलाई हेर्दा यो कुरा प्रमाणित भइसकेको छ । त्यसैले गर्दा साहित्यको इतिहाससँगै पत्रपत्रिका प्रकाशनको इतिहास पनि अन्योन्याश्रित भएर आइरहेको छ । युगीन जीवनका प्रतिबिम्बहरू साहित्यिक रचनाहरूका माध्यमबाट पत्रपत्रिकामा प्रकाशित हुँदै आएको साहित्य र पत्रपत्रिकाको इतिहासलाई अलग गर्न सकिँदैन ।

नेपाली पत्रपत्रिकाको इतिहासमा गोरखापत्रको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको छ । गोरखापत्रको प्रकाशन सुधारवादी प्रधानमन्त्री श्री ३ देवशमशेरको सदिच्छाबाट वि.सं.१९५८ वैशाख २४ गतेदेखि भएको हो । साहित्यका विविध विधाहरूको विकासमा सहयोग पुऱ्याउने लक्ष्य लिएर गोरखापत्रले वि.सं. २०१९ असार ९ गतेदेखि प्रत्येक शनिवार शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क प्रकाशन सुरु गरेको पाइन्छ । यो परिशिष्टाङ्क प्रकाशनको आरम्भदेखि अहिलेसम्म निरन्तर रूपमा साहित्यको सेवामा जुटिरहेको छ । नेपाली साहित्यका स्थापित साहित्यकारदेखि नव उदीयमान प्रतिभाहरूका रचनाहरूलाई समेत उत्तिकै महत्त्व दिई समयसामयिक साहित्यको विकासमा यस परिशिष्टाङ्कले अमूल्य योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ । साहित्यका कथा, कविता, निबन्ध, समालोचना, जस्ता विधाले यस परिशिष्टाङ्कमा महत्त्वका साथ स्थान पाएका छन् । साहित्येतर सामग्रीको प्रकाशन गरी शनिवासरीय परिशिष्टाङ्कले ज्ञानको बहुपक्षीय विकासमा पनि सहयोग पुऱ्याउँदै आएको छ ।

नेपाली साहित्यको क्षेत्रमा समुन्नत र सम्बृद्धशाली विधाका रूपमा रहेको कविता विधाले शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) पत्रिकामा अग्रस्थान प्राप्त गरेको छ । नेपाली साहित्यका बहुप्रतिष्ठित कविहरूदेखि लिएर नव उदीयमान प्रतिभासम्मका कविहरूलाई स्थान दिएर यस पत्रिकाले नेपाली कविता विधालाई सम्बृद्धशाली बनाउन सहयोग पुऱ्याएको छ । यस पत्रिकामा प्रकाशित अधिकांश कविताहरूमा वर्तमान मान्छेको जीवन भोगाइका अनुभूतिहरू अभिव्यञ्जित भएका छन् । जीवनको अस्तित्वका लागि सङ्घर्षरत वर्तमान युग जीवनका सङ्कटहरूलाई नै यस पत्रिकाका अधिकांश कविताहरूले मूल कथ्यको रूपमा लिएका छन् ।

अभावग्रस्त नेपाली समाजका विकृतिहरू रुढीग्रस्त सामाजिक परम्पराभिन्न कुण्ठित बनेको युग जीवन, सहरिया परिवेशमा दिनप्रतिदिन बढ्दै गएका विकृति र विसङ्गतिहरू अनि शस्त्रास्त्रको होडबाजीले सन्त्रस्त भएको वर्तमान मानवजगत्का कुण्ठाहरूप्रति अधिकांश कविहरू चिन्तित रहेका छन् । राष्ट्रप्रेम र देशभक्तिपूर्ण भावनाले ओतप्रोत भएका कविताहरू पनि यस पत्रिकामा प्रकाशित भएका छन् । गद्य र पद्य दुबै शैलीका कविताहरू प्रकाशित भएको भए तापनि यस पत्रिकाका अधिकांश कविताहरू गद्य संरचनाभिन्न आबद्ध रहेका छन् । गद्यका तुलनामा पद्य कविताहरू बढी सरल र सुबोध्य रहेका छन् । यस पत्रिकामा प्रकाशित गीत, गजल र मुक्तकले कविताको विधागत आयामलाई विस्तृत बनाएका छन् । यस किसिमका समसामयिक युगबोध भएका कविताहरू प्रकाशित गरेर शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४९-२०५०) ले समसामयिक कविता धारालाई सम्बृद्ध बनाएको छ ।

आधुनिक नेपाली कथाको विकासक्रममा पनि शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४९-२०५०) को योगदान महत्त्वपूर्ण रहेको छ । साहित्यिक विधाको सर्वेक्षण गर्दा कथा विधाले कवितापछिको दोस्रो स्थान हासिल गरेको छ । नेपाली कथा साहित्यका ख्यातिप्राप्त कथाकारदेखि लिएर नव प्रतिभाका कथाहरूलाई समेत स्थान दिएर यस पत्रिकाले आधुनिक नेपाली कथाको विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको छ । शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४९-२०५०) मा प्रकाशित अधिकांश कथाको धरातल नेपाली समाज नै रहेको छ । आर्थिक विषमताले जर्जर बनेको नेपाली समाजका सङ्कटहरू, सामाजिक शोषण, सहरिया परिवेशमा बढ्दै गएका विकृति र विसङ्गतिहरू र राजनीति र प्रशासनिक क्षेत्रमा देखा परेका विभिन्न समस्याहरूको चिरफार गर्ने तर्फ नै धेरै जसो कथाहरू केन्द्रित रहेका छन् । कतिपय कथाहरू राष्ट्रिय परिवेशभन्दा माथि उठेर अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका समस्यालाई आत्मसात गर्न पुगेका छन् ।

जीवनजगत्को बाह्य पक्षमा मात्र सीमित नरहेर मानव मनका भित्रीतहसम्मको उद्घाटन गरिएका कथाहरू पनि शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४९-२०५०) पत्रिकामा समावेश भएका छन् । सामाजिक धरातलबाट मानवीय मानसिकताको उद्घाटन गर्नु यसका अधिकांश मनोवैज्ञानिक कथाकारको अभीष्ट रहेको छ । नवीन बिम्ब र प्रतीकहरूको आयोजना र कथाकारको बौद्धिकताले थिचिएका कतिपय कथाहरू दुर्बोध्य बन्न पुगेका छन् । जे होस् भोक र रोगले सताइएका, अभावग्रस्त जीवन विताउन विवश भएका निम्न वर्गीय नेपाली समाजका प्रतिबिम्बहरू, धन दौलतको आडम्बरमा समाजमा तल्लो वर्गमाथि रजाई गर्ने व्यक्तिहरू र दिनप्रतिदिन पाश्चात्य सभ्यताको जालोमा बेरिएर आफ्नो इतिहास र सभ्यता बिसर्ने पात्रहरू र मानवीय अन्तर्मनका वास्तविक स्वरूपहरू शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४९-२०५०) पत्रिकाभिन्नका कथाहरूमा प्रतिबिम्बित भएका छन् । यस

किसिमको व्यापकतालाई समेट्न सक्ने कथाहरू प्रकाशित गरेर यस पत्रिकाले आधुनिक नेपाली कथालाई गुणात्मक तथा परिमाणात्मक दुबै दृष्टिले सम्बृद्धशाली बनाएको छ ।

साहित्यिक सिर्जनाको क्षेत्रमा मात्र नभएर समालोचनाको क्षेत्रमा पनि शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) पत्रिकाको योगदान महत्त्वपूर्ण रहेको छ । शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) का प्राय अङ्कहरूमा समालोचनात्मक सामग्रीलाई स्थान दिएको छ । परिमाणात्मक हिसाबले तेस्रो स्थान प्राप्त गरेको समालोचनात्मक विधा नेपाली समालोचना क्षेत्रमा अग्रस्थान कायम गरेका समालोचकहरू बासुदेव त्रिपाठी, कुमार बहादुर जोशी, कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, मोहनराज शर्मा, तारानाथ शर्मा, रामदयाल राकेश, गोपीकृष्ण शर्मा जस्ता समालोचकहरूका गहकिला समालोचनाले गर्दा निकै माथि उठेको छ । ख्याति प्राप्त समालोचकका अतिरिक्त समालोचना क्षेत्रमा नयाँ मस्तिष्क लिएर देखा पर्ने समीक्षकहरूका सामग्रीलाई पनि यस पत्रिकाले त्यत्तिकै महत्त्व दिएको छ । समालोचनाको प्रमुख धरातल नेपाली साहित्यका कृति तथा रचनाहरू नै रहेका छन् । नेपाली साहित्यका हरेक विधासँग सम्बन्धित पर्याप्त समालोचनात्मक सामग्री दिएर यस पत्रिकाले नेपाली समालोचनाको श्रीबृद्धिमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको छ ।

निबन्धका क्षेत्रमा पनि शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) पत्रिकाको योगदान महत्त्वपूर्ण रहेको छ । सङ्ख्यात्मक दृष्टिले हेर्दा कविता, कथा र समालोचनात्मक सामग्री पछिको स्थानमा रहेको निबन्धात्मक रचनामा प्रवृत्तिगत विविधता रहेको छ । लेखकीय बौद्धिकताले पूर्ण निबन्धदेखि लिएर लेखकको भाव संवेदनामूलक काल्पनिक अभिव्यक्ति भएका भावपरक निबन्धहरू, निबन्धकारको यात्राको वृत्तान्तमा संरचित यात्रा निबन्धहरू, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका विसङ्गतिहरूप्रति लक्षित हास्य व्यङ्ग्यात्मक निबन्धहरू यस पत्रिकामा समावेश गरिएका छन् । यस किसिमका निबन्धहरूका माध्यमबाट शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) पत्रिकाले इतिहास, कला, संस्कृति साहित्य लगायत विविध विषयवस्तुलाई समेटेको छ । अन्तमा शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) ले निबन्ध विधाको विकासमा अमूल्य योगदान पुऱ्याएको सर्व स्वीकृत छ ।

शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा बालबालिकाको लागि तथा बालबालिकाले रचना गरेका सामग्रीहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । यी सामग्रीहरूमा बालबालिकाहरूको बौद्धिक विकास गर्ने, मनोरञ्जन प्रदान गर्ने र नैतिक शिक्षा प्रदान गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । बाल रचनाको क्षेत्रमा पनि गोरखापत्रको शनिवासरीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) पत्रिकाको महत्त्वपूर्ण योगदान रहेको छ । यस पत्रिकामा बाल साहित्यको क्षेत्रमा कलम चलाउने स्थापित लेखकका बाल रचनाहरूका साथै सानासाना नानीहरूका कथा, कविताजस्ता सामग्रीहरूले स्थान पाएका छन् । बाल रचनाले मूल रूपमा विद्यालय,

पारिवारिक सम्बन्ध, आफ्नो देश, फुलबारी, नैतिक शिक्षा, पशुपंक्षी आदिलाई विषयका रूपमा समेटेका छन् ।

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) ले नेपाली साहित्यका कविता, कथा, समालोचना, निबन्ध, बाल रचना, संस्मरण, यात्रा साहित्य आदिका क्षेत्रमा निरन्तर रूपमा सामग्री प्रकाशन गरी समग्र नेपाली साहित्यको गुणात्मक तथा परिमाणात्मक श्रीवृद्धिमा सहयोग गरेको छ । यस पत्रिकाले विशिष्ट लेखक तथा उदीयमान प्रतिभाहरूलाई समेटेर साहित्यको मानक निर्माणका निम्ति अमूल्य योगदान दिएको छ । समाचारमूलक पत्रिका भएर पनि साहित्यका क्षेत्रमा यति धेरै योगदान दिनु यस पत्रिकाको विशिष्ट र महत्त्वपूर्ण पक्ष हो ।

५.२ सम्भावित शोध शीर्षक

गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०४१-२०५०) मा प्रकाशित रचनाहरूको विवरणत्मक अध्ययन नामक यो शोधकार्य गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित रचनाहरूको विवरणात्मक अध्ययन हो । यस शोधपत्रले गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित रचनाका बारेमा गम्भीर विश्लेषण प्रस्तुत गरेको नभई सर्वेक्षणात्मक रूपमा मात्र अध्ययन, विश्लेषण गरेको छ । गोरखापत्रमा प्रकाशित सामग्रीलाई हेर्दा यी सामग्रीहरूको व्यापक अध्ययन क्षेत्र रहेको देखिन्छ । यस शोधपत्रलाई आधार बनाई गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित रचनाहरूमा निम्नलिखित सम्भावित शोध शीर्षकहरूमा शोधकार्य गर्न सकिन्छ -

- १ गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित कथाहरूको विश्लेषण ।
- २ गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित कविताहरूको विश्लेषण ।
- ३ गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित निबन्धहरूको विश्लेषण ।
- ४ गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्कमा प्रकाशित रचनाहरूको तुलनात्मक अध्ययन
- ५ गोरखापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०५१ देखि हालसम्म) मा प्रकाशित रचनाहरूको अध्ययन ।

सन्दर्भ सूची

(क) पुस्तक सूची

- उपाध्याय, केशवप्रसाद. (२०३०). **साहित्य प्रकाश**. (छैटौँ संस्क. २०६०), ललितपुर : साभा प्रकाशन ।
- कँडेल, घनश्याम. (२०५५) **नेपाली समालोचना**. ललितपुर : साभा प्रकाशन ।
- कुँवर,उत्तम. (२०२३). **स्रष्टा र साहित्य**. काठमाडौँ: रूपायन प्रकाशन ।
- जोशी.रत्नध्वज. (२०५१). **आधुनिक नेपाली साहित्यका भ्रलक**. काठमाडौँ: रायल नेपाल एकेडेमी. ।
- त्रिपाठी, वासुदेव. (२०३०). **पाश्चात्य समालोचनाको सैद्धान्तिक परम्परा (भाग २)**. (तेस्रो संस्क. २०४९), ललितपुर: साभा प्रकाशन.।
- त्रिपाठी वासुदेव. र अन्य (सम्पा.). (२०४०). **बृहत् नेपाली शब्दकोश**. (सातौँ संस्क. २०६७), काठमाडौँ ने.प्र.प्र. ।
- थापा, हिमांशु. (२०३६) **साहित्य परिचय** (दोस्रो संस्क.२०४२), ललितपुर: साभा प्रकाशन ।
- देवकोटा, ग्रीष्मबहादुर. (२०२२). **नेपालका छापाखाना र पत्रपत्रिकाको इतिहास** (दोस्रो संस्क.२०५१), ललितपुर: साभा प्रकाशन ।
- न्यौपाने. टङ्कप्रसाद. (२०३८). **साहित्यको रूपरेखा**. (दोस्रो संस्क.२०४९). ललितपुर: साभा प्रकाशन।
- प्रधान, कृष्णचन्द्रसिंह (सम्पा). (२०२५). **साभा समालोचना**. (दोस्रो संस्क.२०३४), ललितपुर: साभा प्रकाशन ।
- भुसाल, ऋषिराम र अन्य. (२०५०). **पत्रकारिताको रूपरेखा**. बुटवल: विद्यार्थी पुस्तक पसल ।
- रिमाल, बासु 'यात्री'. (२०३२). **केही साहित्यिक चिन्तनहरू**. (दोस्रो संस्क. २०५०), ललितपुर: साभा प्रकाशन ।
- रेग्मी, शिव. र अन्य. (सम्पा). (२०६७). **गोरखापत्रको इतिहास**. काठमाडौँ : गोरखापत्र संस्थान ।

- शर्मा, गोपीकृष्ण. (२०४०). **नेपाली निबन्ध परिचय**. (चौधौँ संस्क. २०६३), काठमाडौँ: रत्न पुस्तक भण्डार. ।
- शर्मा, तारानाथ. (२०२७). **नेपाली साहित्यको इतिहास**. (तेस्रो संस्क. २०५९), काठमाडौँ: नवीन प्रकाशन. ।
- शर्मा, मोहनराज र लुइटेल्. खगेन्द्रप्रसाद. (२०५२). **शोधविधि**. (तेस्रो संस्क. २०६२), ललितपुर: साभा प्रकाशन. ।
- श्रेष्ठ, दयाराम 'सम्भव'. (२०४५). **नेपाली कथाका समकालीन सन्दर्भहरू**. काठमाडौँ: ने.रा. प्र.प्र.।
- श्रेष्ठ, दयाराम र मोहनराज.शर्मा. (२०३४). **नेपाली साहित्यको सङ्क्षिप्त इतिहास**. (चौथो संस्क. २०४९), ललितपुर: साभा प्रकाशन. ।
- सुवेदी, अभि (सम्पा.). (२०३९). **पच्चीस वर्षका नेपाली कविता**. काठमाडौँ: ने.रा.प्र.प्र.।
- सुवेदी, राजेन्द्र (सम्पा.). (२०५९). **स्नातकोत्तर नेपाली कथा**. (दोस्रो संस्क. २०५७), ललितपुर: साभा प्रकाशन. ।
- सुवेदी, राजेन्द्र. (२०६३ चौथो संस्क.). **स्नातकोत्तर नेपाली निबन्ध**. काठमाडौँ. पाठ्यसामग्री प्रकाशन. ।

(ख) शोधपत्र सूची

- अर्याल, रामेश्वर. (२०५२). **नेपाली साहित्यमा प्रज्ञा पत्रिकाको योगदान** (अप्रकाशित स्नातकोत्तर. शोधपत्र त्रि.वि. कीर्तिपुर) ।
- कार्की, यामबहादुर. (२०५९). **गोखरापत्रको शनिवासीय परिशिष्टाङ्क (२०३१-२०४०) को विवरणात्मक अध्ययन** (अप्रकाशित स्नातकोत्तर. शोधपत्र त्रि.वि. कीर्तिपुर) ।
- गौतम, नारायण. (२०६६) **नेपाली साहित्यमा तन्नेरी पत्रिकाको योगदान**. (अप्रकाशित स्नातकोत्तर. शोधपत्र त्रि.वि. कीर्तिपुर) ।
- घिमिरे, रघुनाथ. (२०३२). **नेपाली साहित्यमा शारदा पत्रिकाको योगदान** (अप्रकाशित स्नातकोत्तर. शोधपत्र त्रि.वि. कीर्तिपुर) ।
- पन्थी, लक्ष्मीकान्त. (२०३४). **नेपाली साहित्यमा गोरखापत्रको योगदान**. (अप्रकाशित स्नातकोत्तर. शोधपत्र त्रि.वि. कीर्तिपुर) ।

पोखरेल, भरतकुमार. (२०५४). **नेपाली साहित्यमा तन्नेरी पत्रिकाको योगदान** (अप्रकाशित स्नातकोत्तर. शोधपत्र त्रि.वि. कीर्तिपुर) ।

पोखरेल, रघुनाथ. (२०४६). **नेपाली साहित्यमा गोरखापत्रको योगदान (२००७-२०१७)**. (अप्रकाशित स्नातकोत्तर. शोधपत्र त्रि.वि. कीर्तिपुर) ।

पौडेल, माधव. (२०६७). **आधुनिक नेपाली कथाको उत्तरवर्ती चरणका कथाकार र कथा (वि.सं.२०३६-२०४६)**. (अप्रकाशित स्नातकोत्तर. शोधपत्र त्रि.वि. कीर्तिपुर) ।

पौडेल, शेषकान्त. (२०५४). **नेपाली साहित्यमा गरिमा पत्रिकाको योगदान** (अप्रकाशित स्नातकोत्तर. शोधपत्र त्रि.वि. कीर्तिपुर) ।

(ग) पत्रिका सूची

अर्याल, प्रभुराम. (२०५७). “नेपाली पत्रकारिताको पर्याय : गोरखापत्र” **गोरखापत्र शतवार्षिक स्मारिका**, काठमाडौं, गोरखापत्र संस्थान ।

अर्याल, भीमराज. (२०५७). “गोरखापत्र सङ्क्षेपमा चिनारी” **गोरखापत्र शतवार्षिक स्मारिका**, काठमाडौं, गोरखापत्र संस्थान ।

कुँवर, उत्तम. (२०३३). “नेपालमा पत्रिकाको विकास”. **रूपरेखा**, काठमाडौं, वर्ष १७. अंक १०, फाल्गुन. ।

घिमिरे, रघु. (२०५७) “गोरखापत्र : शुद्ध नेपालीको सवाइ” **गोरखापत्र शतवार्षिक स्मारिका**, काठमाडौं, गोरखापत्र संस्थान ।

घिमिरे, रोचक (सम्पा.). (२०३९). “हाम्रो कुरा”, सम्पादकीय, **रचना**, काठमाडौं, रेखा १, विन्दु १ ।

चालिसे, विजय (सम्पा.). (२०३९), “साङ्ग्रीलाको पातो”, **साङ्ग्रीला**, काठमाडौं, वर्ष १ ।

बन्धु, चूडामाणि. (२०५७). “नेपाली भाषा र गोरखापत्र” **गोरखापत्र शतवार्षिक स्मारिका**, काठमाडौं, गोरखापत्र संस्थान ।

भट्टराई, शिवप्रसाद. (२०५७). ‘गोरखापत्र र यसका सम्पादक केही विवेचना’ **गोरखापत्र शतवार्षिक स्मारिका**. काठमाडौं. गोरखापत्र संस्थान।

भट्टराई, शिवप्रसाद. (२०५९). “गोरखापत्र र यसको गौरवमय इतिहास” **गोरखापत्र वर्ष १०३, अङ्क १ वैशाख २४)**

रानाभाट, बमसिंह. (२०५७). “गोरखापत्रको विगत, वर्तमान र भविष्य” गोरखापत्र
शतवार्षिक स्मारिका, काठमाडौं, गोरखापत्र संस्थान ।

रेग्मी, शिव. (२०५७). “शनिवासीय परिशिष्टाङ्कको प्रकाशन” गोरखापत्र
शतवार्षिक विशेषाङ्क, काठमाडौं, गोरखापत्र संस्थान वर्ष ९९.
अङ्क १. वैशाख २४ ।

रेग्मी, शिव. (२०४९). “साहित्यिक पत्रपत्रिकाको इतिहास र वर्तमान अवस्थामा
भोग्नु परेका अवस्थाहरू”, मधुपर्क, काठमाडौं, वर्ष २५, पूर्णाङ्क
२८६, चैत्र ।